

K A R E R A T I

Det nye året, 1944, er kalt Seirens år. Vi venter og tror at dette året vil gjøre ende på krigens gru og undertrykkelsens barbari i Europa. Derfor kan vi også med større grunn enn før ta for oss noen av de problemer som vil møde seg når nordmenn etter når i Norge. Som statsminister Nygardsvold strøket under i sin nyttårsbilsen til det norske folk: Problemene er både mange og store, men den holdning det norske folk har inntatt under krigen, gir forvisningen om at vi også skal løse de oppgaver som møder seg når krigen er slutt.

Alle ansvarsbevisste kvinner og menn er enige om at Norges framtidige styresett skal bygge på demokratiets og folkestyrets grunn. Vi har fått mer enn nok av alt det svineriet som følger med et diktatur. Vi vil bygge på tankofrihet og ytringsfrihet, organisasjonsfrihet og respekt for den personlige sikkerhet. Et system som setter angivelig på arbeidsplassene og lytting ved dørene, er oss en vederstyggelighet. Vi vil bygge på folkeviljen slik den kommer til uttrykk hos folkets flertall gjennom frie valg. Det er innlysende at i overgangstida mellom de nåværende tilstander og normale forhold kan selve situasjonen gjøre det nødvendig å foreta visse tillegninger av det demokratiske styresett slik vi er vant til det under fredelige forhold. Men alle ansvarlige hold er det slått fast at vi fortsatt skal bygge på demokratiets og folkestyrets grunn. For så vidt er det overflødig nå å gå nærmere inn på dette spørsmål.

Når det er tale om demokrati, vil vel folk flest sette dette i sammenheng med landets politiske struktur. For store deler av folket vil imidlertid ikke dette være tilstrekkelig. Det er i dag temmelig åpent erkjent at varig fred og politisk folkestyre ikke kan sikres uten gjennomføring av et økonomisk demokrati. Skal folkestyret få kjøtt og blod og demokratiet bli en levende realitet, kan en ikke opprettholde et økonomisk forannværelse i landet. Da tyskerne førte krigen inn over landet vårt, var vi på ryd og til å skaffe de samfunnsmessige interesser en sterkere maktstilling i det økonomiske liv. Dels gjennom de forskjellige yrkesgruppers faglige og økonomiske organer og dels gjennom direkte statsinngrep. Dette arbeid må tas opp igjen og forsterkes. Det er store oppgaver her for alle innvillige og positive krefter: å legge til rette dette arbeid i tida framover.

Det har selvsagt interesse hvorvidt det gamle storting og de gamle kommunestyrene umiddelbart skal tre i funksjon eller ikke, men det som først og fremst interesserer arbeidsfolk og ganske spesielt ungdommen, det er spørsmålet om arbeidsrelasjonen og ordningen av de sosial-økonomiske problemer etter krigen. En skal være klar over at det under krigen er vokst fram en helt ny generasjon av unge kvinner og menn, med en delvis ny livsinnstilling, som vil møte opp og gjøre seg gjeldende. En ungdom som tvers igjennom alle gamle partigrensar er sveiset sammen og hardet gjennom aktiv innsats i frihetskampen ute og hjemme. Denne ungdom er velgjørende fri for mange av de fordommer som de eldre er belastet med, og vil kreve større effektivitet og et ganske annet raskt tempo i løsningen av de sosiale og økonomiske spørsmål enn vi er vant til før krigen.

Denne ungdom venter og krever noe mer enn blott og bar gjennomføring av det politiske demokrati i landet vårt. Den krever, og gjennom sin innsats i kampen har den rett til å kreve, større livsmuligheter enn før, et friere syn og sterkere samskjensle og samfunnsolidaritet lagt til grunn for samfunnets styresett.

Dette er problemer som må tas opp, og vi er ikke i tvil om de vil bli løst på vårt eget, nasjonale grunnlag. De samende og aktive krefter som gjennom krigen med dens terror og blodofre har båret frihetstanken fram og berget folket gjennom fornædrelsens svartår, vil også vite å gjøseg gjeldende når krigen er slutt. Politisk folkestyre bygget på økonomisk demokrati i videst mulig forstand, det er grunnlaget som framtidens frie Norge skal bygges på. Det er samlingsgrunnlaget for alle positive krefter i landet vårt i SEIRENS OG FRIHETENS ÅR; 1944.

- V -

STATSMINISTER NYGÅRDSVOLD'S NYTTÅRSHILSEN.

Statsminister Johan Nygårdsvold holdt første nyttårsdag over London radio en hilsmingstale til det norske folk. I kraftige uttrykk skildret statsministeren den tyske voldsferd i de okkuperte land og pekte på at tyskernes plan hadde vært å erobre verden. Han nevnte den systematiske utplyndring og framhevet hvordan opptakten til deres okkupasjonspolitikk og tyskerne strålende dager, da Europas lagre og forsyninger stod til deres rådighet og ble sendt til Tyskland som "taknemlighetsgaver" fra de "befrikkede" folk. Nå er forholdene ganske forandret: det er lite eller ingen ting mer å røve og de tyske arméene har fått annet å bestille. Seierssangene er forstummet, tyskerne er på tilbaketog på alle fronter. Nazistenes Tyskland kommer nærmere og nærmere det tilintetgjørende nederlag for hver dag som går. Og hva "gavene" til Tyskland angår har de allierte luftstyrker overtatt den forsendelsen. Det mærker over Tysklands veg fram mot nederlaget; dommen og gjengjeldelsen, men det lysner over Norges veg mot seiren og friheten.

Statsministeren behandlet deretter etterkrigstidens problemer og streket bl.a. sterkt under at arbeidsløshetsproblemet først og fremst måtte løses. Det land som ikke makter å løse dette problemet har tapt krigen, selv om det har vunnet aldri så mange seire på slagmarken. Vegen framover må planlegges i tide og vi må være oppmerksom på at seirens frukter kan forspilles og freden kan få farlige følger hvis en ikke i tide treffer sine forberedelser. - "Når jeg tenker på alle de spørsmål som vil reise seg etter krigen, så sier jeg like ut: Jeg ansuner ikke den som skal styre landene i det første året etter krigen. De må ha både klokskap og mot og de må ha en fast hånd, en sterkt utpreget rettferdighetssans når det gjelder samfunnsspørsmål, og de må ha et medfølelse hjerte hvis det skal lykkes dem å bygge den nye verden. Men når jeg tenker på disse vanskelighetene, så er det én ting som fyller meg med stolthet og fortrøstning. Vårt folk har i kamp og nød visst å holde sammen. Gjennom krigens år har vårt folk bestått alle prøver. Jeg har ikke den ringeste tvil om at vi også skal klare påkjenningen under omstillingen fra krig til fred. Vårt demokrati vil bestå prøven. Godviljen vil kaste lys over vegen fram.

Vi står ved inngangen til det nye året og vi ser med glad forventning fram mot seiren og befrielsen som skal komme. Vi minnes og takker den som falt i kampen for fedrelandet. Deres minne er oss hellig. Vi takker alle som i disse år har ytet sin innsats for Norges sak og ønsker alle norske kvinner og menn, både i og utenfor Norge et godt og seierrikt nytt år.

- V -

DEERSTLØYTMANT OLAF HELSETH

er nå kommet til Stockholm og har overtatt ledelsen av flyktningadministrasjonen. Den tidligere leder, advokat Schött, er gått i gang med sin nye oppgave i London, å organisere den sivile norske flytrafikk. Foreløpig gjelder det forberedelsene. Men den dag Norge blir fritt, må vi stå parat til å sette kreftene inn, også på dette område.

- V -

UT FRA GRINI.

I uka før jul ble det løslatt fra Grini henimot 500 fanger. Av kjente folk fra arbeiderbevegelsen ble bl.a. friggitt Torbjørn Hørrisken, formann i Norsk kommunearbeiderforbund, redaktør Trond Hegna, lektor Håkon Evang og journalist Sigurd Evensen. Deres opphold på Grini har vært fra 19 - 27 måneder.

- V -

OKKUPASJON OG OKKUPASJON!

Island ble okkupert av England. Dette ble en militærstrategisk nødvendighet da tyskerne underla seg land etter land. Men islandingene har tross okkupasjonen beholdt sitt indre selvstyre sin administrasjon og sitt rettsvesen. Derfor har det oppstått et godt samarbeid mellom okkupasjonsmakten og landets folk og institusjoner.

Nå har en amerikansk garnison overtatt vaktholdet. Amerikanske eksperter er blitt stilt til disposisjon for islandske myndigheter. Det er etter amerikansk råd foretatt en rekke forbedringer i jordbruket. Garnisonens leger har behandlet islandske pasienter. Ja, i visse alvorlige tilfeller er islandinger blitt sendt med fly til Amerika for spesialbehandling. Landets økonomi er blitt så bedret at den offentlige gjeld er blitt betalt. De fremmede har kjent seg solidarisk med Islands folk. Derfor er det et så godt og tillitsfullt forhold. Dette hindrer ikke, som naturlig er, at folket venter på frihetens time da det påny skal få sin fulle selvbestemmelsesrett.

Herrefolkets okkupasjon kjenner både vi og danskene, belgiere, hollanderne, franskmennene, colakene, jugoslaverne, grekerne, russerne og mange andre. Det blir de etter nazistene og hat og forbitnelsé er de følelser som besjeler de okkuperte, undertrykte, mishandlede og utplyndrede folk.

- V -

LAPPD REISER HODET.

Det alminnelige finske folk er krigstrøtt og ønsker et fredelig oppgjør med sin østlige granne. Men Lappolihengere, de storfinske politikere og de protyske elementer slår fortsatt på startrommen. Nå vender de seg ikke bare mot "arvefienden", Russland, men også mot sosialdemokratiet og de øvrige framstegsgrupper i sitt eget land. En av Lappoliderne, en Marthi Pikkala, har såleis reist rundt omkring i Finland og spesielt i Karelen og utfordret til kamp mot de fredsvillige grupper. Han har holdt i alt om lag 40 møter og konferanser. Et av de første krav disse fascistiske sammensvarne nå stiller er utelukkelsen av de sosialistiske medlemmer av regjeringen. Men ellers går propagandea ut på en regjeringsdannelse i marsjuner og fascistisk retning.

Statspolitiet har sett igjennom fingrene med det fascistiske ulovarbeid som nå er blitt avslørt og forlangt stanset før det kan bringe Finland opp i enda fler ulykker.

- V -

STREIKERE I ENGLAND.

Den tyske pressen og quislingpressen skriver stadig om store streiker i England og deres skadelige virkninger for krigsproduksjonen. Bortsett fra at norske og også tyske arbeidere ville streike 10 ganger mer om de ikke risikerte å bli meiet ned med maskingevær, så er det et faktum at streikene i England har langt mindre omfang under denne krig enn under den forrige. I 1915 tapte de således i England 3 millioner arbeidsdager p.g.a. arbeidstvister, i 1916 2 581 000 dager og i 1918 6 332 000 dager.

Nå er antall arbeidere i den engelske industri langt større enn under forrige krig, men antall tapte arbeidsdager har vært: 1940: 940 000, 1941: 1 800 000, 1942: 1 530 000.

- V -

KRIGENS GANG.

De helt dominerende militære begivenheter har også i julehelgen funnet sted på østfronten. I uka før jul gikk den 1. østersjøarmé under general Bagranjan til offensiv i Njvelavsnittet. Offensiven har hatt betydelig framgang, nord for Njvel er jernbanen til Velikie Luki helt rensert for tyskere og det viktige knutepunkt Novo Sokolniki er umiddelbart truet, vest og sør for Njvel er betydelig terreng blitt vunnet bl.a. har Vitebsk mistet sine jernbaneforbindelser mot nord og nordvest til Polotsk og russerne står i byens østlige utkanter. - Det mest sensasjonelle og dramatiske er imidlertid den plutselige endring i stillingen i Vestukraina. Den 17. november satte tyskerne i gang sin motoffensiv med 8 panser- og 14 infanteridivisjoner fra Sjtjoni-Korostenområdet og kjempet seg i løpet av 6 uker halvegs fram til Kiev dvs. om lag 50 km. Natten til juleaften gjenopptok så den 1. ukrainske armé under general Vatutin offensiven sør for Radomysl. Krigens første omfattende mekaniserte nattangrep ført hurtig russerne 40 km fram på en 80 km bred front som så i de nærmeste dager ble utvidet mot nordvest hvor russerne gikk over Korosten langs jernbanen til Lublin i Polen. Odjovsk, den siste stasjonen før den gamle polske grense, falt den 3. januar og samme dagen falt også Novograd Volynsk, 70 km lengre sør, for et framstøt over Sjtjoni rett vestover. Straks etter gikk de første kosakkavdelinger over den gamle polske grense på flere punkter. Enda farligere er framstøtet sørover forbi Berditsjev, som forøvrig falt 5. jan. etter 5 dagers kamper, og i retning over Vinnitza ved Bug til Sjærinka et viktig knutepunkt på tyskernes siste jernbane gjennom Polen til Dnjeprbuen via Odjessa. Når russerne denne banen, som bare 14 70 km fra fronten i midten av denne uka, vil tyskerne bare ha de to banene gjennom Romania til Odjessa igjen for forsyninger til sine 50-60 divisjoner i Dnjeprbuen. Endelig gjør Vatusins venstre fløy rask framgang mot strøket over Bjalaja Tserkov rett inn i Dnjeprbuen. Fronten har på 12 dager vokst til en 4-500 km lang bue hvis avstand fra Kiev varierer fra 250 km i vest til 130 km i sør. Strategien er temmelig klar: I nord prøver russerne å skille tyskernes nordlige hærgruppe fra den midtre som general Rokossovsky under høstoffsiven kaster tilbake til områdene nord og nordøst for Pripjetsumpene. Sør for disse sumpene er venstre fløy i den sørlige tyske hærgruppe drevet inn i de gamle polske områdene i retning Ranno og Sarny og muligens er her allerede tyskernes 2. armé og 4. panserarmé blitt adskilt. Endelig truer framstøtet sørover med å isolere hele dnjeprarméen. Tyskerne kan bare unngå katastrofen ved en omfattende motoffensiv, f.eks. mot nordøst fra Rovno-Ternopol området hvor reservene hurtigst kan nå fram, eller ved retrett. Tyskerne har noen divisjoner i Polen, men alle kan føres sørover p.g.a. situasjonen i nord som når som helst kan bli like truende, og dessuten viser tyske meldinger at de når som helst frykter en ny offensiv fra Rokossovskis side i området Mogiljev-Slovin og i retning Bobruisk. Heller ikke er det sannsynlig at reservene får tid til annet enn å tette igjen bresjer som stadig oppstår i den tyske fronten. Retretten fra Dnjeprbuen er imidlertid også meget vanskelig nå vintertider med dårlige forbindelseslinjer og under voldsomme angrep fra nord, øst og sør som stadig vil tvinge de retirerende arméer til kamp. De nærmeste dagene vil vise hvilket svar tyskerne kan gi, om de har noe svers.

Tyskerne søker av all makt å passivisere Balkan før den truede invasjon kommer i gang. Felttoget i Jugoslavia har sikret tyskerne en del terreng, men de må også ofte oppgi det igjen under den jugoslaviske frihetsarméens voldsomme angrep. I de siste dagene har jugoslavene bl.a. gjenerobret store deler av den viktige byen Banjaluka i midtre Bosnia etter voldsomme gatekamper som pågår framleis, 7000 tyskere, understøttet av tankavdelinger, angriper greske partisaner i Epiros. De alliertes flyvåpen er meget aktivt over disse kampområdene og yter betydelig hjelp.

Kampene i Italia ser ut til ikke bare å ha et formål i seg selv, men også å tjene til å skaffe trening og kamperfaring til de tropper som skal utgjøre kjernen under den nær forestående invasjon fra vest. Dette gjelder ikke bare offiserer, som kjent er Eisenhower blitt øverstkommanderende for invasjonstroppene og Montgomery sjef for de britiske styrker under Eisenhower og begge følges av andre offiserer fra sørfronten, men det synes også å gjelde soldatene. Det er således meldt at langt flere militære enheter er i akt tatt på den italienske front enn den som kjenner der samtidig. Det er vel også naturlig at den største og blodigste offensiv de allierte noen gang har planlagt, invasjonen i Nordfrankrike, ikke helt kan overlates til tropper uten kamperfaring selv om de ellers er godt trent. Alt er nå klappet og klart for invasjonen og den kan komme hva dag det skal være. Det regnes for sikkert at den kommer i løpet av årets første kvartal.

Luftkrigen mot Tyskland har nådd et enormt omfang og da spesielt de britiske nattangrep mot Berlin. 20 000 tonn bomber har byen nå fått ta imot og derav 14 000 i løpet av de 10 angrep siden det egentlige "slaget om Berlin" begynte den 18. november. 3 storangrep fant sted omkring nyårsstiftet, ett på 2000 tonn natt til den 30. desember og to tusentons angrep nettene til 2. og 3. januar. Fra angrepet juleaftens morgen og hele jule- og nyttårshelgen har således Berlin brent døgnet rundt. En regner at over 1 million mennesker er bombet ut av sine hus. De tyske nattjagere er overordentlig aktive under de fleste angrep. De er stasjonert på hele området fra Berlin til kysten og settes særlig inn på de strekninger hvor det er klart vær. Da britene imidlertid ofte rettet sine angrep mot andre byer enn Berlin, natt til 6. januar ble således den viktige øst- og sjdhavnen Stettin angrepet, kan ikke tyskerne alltid være sikre på hvor angrepet er rettet særlig når mindre styrker foretar skinnangrep mot andre mål. Det kan derfor lykkes å unngå nattjagere helt som f.eks. under Berlinangrepet den 2. januar. Tapene dreier seg om 25-30 fly under hvert angrep dvs. det mistes ett fly for hver 50 tons bombelast som blir kastet. Under storangrepet mot England mistet tyskerne ett fly for hver 5 tons bombelast. I 1943 kastet britene 136 000 t. over Tyskland, amerikanske fly med basis i England 55 000 tonn over tyske mål og det strategiske bombeflyet i Nordafrika 74 000 tonn (altså ikke medregnet de taktiske angrep ved frontene). Et særlig kjennetegn ved flykrigen er den stadige stigning i dagangrepene over Nordfrankrike og andre kystområder ved Kanalen. Rekord hittil ble satt den 4. januar da ikke mindre enn 1250 bombe- og jagerfly gjennomførte slike angrep med helt ubetydelige tap. Også nord- og vesttysk område blir utsatt for dagangrep eksempelvis Kiel den 5. januar. - I sjøkrigen er særlig senkingen av Scharnhorst 2. juledag betydningsfull. Den angrep en konvoy i Nordisshavet, men ble jaget på flukt av de eskorterende kryssere og jagere som samtidig oppga dens posisjon til slagskipet Duke of York som var i nærheten. Det lyktes Duke of York å komme på skuddhold og gi Scharnhorst flere brødsider, mens ddsstøtet så ble gitt med torpedoer fra 3 engelske og en norsk jager. Stord, vår marines sterkeste skip på 2600 tonn. - I julehelgen gikk ikke mindre enn 11 tyske jagere ut i Biskayabukta for å hente en blokadebryter. To britiske kryssere alene senket blokadebryteren og 3 jagere mens de andre søkte havn igjen. Både dette og Scharnhorst's flukt får den kjerte til at Duke of York var i nærheten, blir tatt som symptomer på at den tyske marines moral er blitt sterkt svekket av den langvarige uirksomhet. Det var åpenbart for å motvirke dette at to slagskip, Tirpitz og Scharnhorst, og minst 7 jagere den 8. september i fjor gikk til angrep på mindre enn 150 mann på Svalbard hvor de drepte 5, tok noen fanger og ødela de to små plassene hvor garnisonen holdt til, for så skyndsamt å trekke seg tilbake uten videre forfølgelse av garnisonen så ikke fiendtlige skip skulle få melding om deres ferd før de nådde sikker havn igjen.

DE SMÅ LAFDS STILLING ETTER KRIGEN.

Dr. philos. Arne Ordning offentliggjorde den 2. januar en artikkel i søndagsavisen Observer hvor det bl.a. heter:

Etter de tunge ofre de små land har bragt for sin frihet, vil de sikkert ikke gi avkall på noe som helst av sin fulle suverenitet. Det gjelder i hvert fall for Norges vedkommende. Men vi er også fullt oppmerksom på det uaulige i å fire nøytralitetspolitikk i framtida og ønsker absolutt å ta del i bindende internasjonale overenskomster og institusjoner. F.eks. vil samarbeidet med Storbritannia sikkert bli gjenopptatt. Samarbeidet vil utvilsomt bli mest fruktbringende om det i hvert fall til å begynne med konsentrerer seg om ganske bestemte mål og ikke gis en alt for alminnelig og omfattende ramme.

Det nordiske samarbeid vil også bli gjenopptatt, men hvor intimt det enn blir, vil likevel ikke Norden bli noen stormakt. Et isolert Norden er like uulig som en isolert enkeltstat. Det nordiske samarbeid må kombineres med videre internasjonale forbindelser.

En spesiell nærmere forbindelse mellom landene vest for Sovjetsanveldet bør ikke finne sted. Den vil for det første lett kunne rettes mot Sovjetsanveldet eller oppfattes slik, og for det annet ville det være uungøelig at Tyskland før eller senere kom til å spille en alt for fremherskende rolle innefor en slik avgrenset koalisjon.

Regionale overenskomster som f.eks. mellom Atlanterhavslandene vil være nærliggende bl.a. av økonomiske og kulturelle grunner. De kan innebære en fare for verdensfreden ved at jorden blir oppdeilt i konkurrerende områder som får motstridende interesser. Det må være en avgjørende betingelse at en hver regional avtale alltid må underordnes en verdensomfattende internasjonal institusjon. En god begynnelse er her gjort midt under krigen. Det viktigste for en slik institusjon er samarbeidet mellom de fire stormakter. Og denne institusjon må ha internasjonalt organiserte landstyrker og flystyrker til rådighet. Disse styrker må ha særlige staber som styrer direkte under den institusjon styrkene skal tjene.

En senn internasjonal politikk nødvendigvis spesielt samarbeid på det økonomiske område. Internasjonal plantekonami må sikre en harmonisk økonomisk utvikling av jordens forskjellige land, i stedet for førkrigstidens planløse konkurranse med overproduksjonskriser, avsperringspolitikk og massearbeidsløshet.

Spesielle sammenslutninger av småstatene for seg, vil ikke alltid være naturlig. En liten stat kan ha større tilknytning til en stor stat enn til en annen liten stat.

- V -

DIKTERPRESTEN KAJ MUNK

en av Danmarks mest berømte nålevende dramatikere, ble skutt tirsdag. Fire ukjente personer trengte inn i hans hjem hvor de utg. seg for politi og sa de hadde arrestordre på ham. Men fulgte med i deres bil. Dagen etter fant en vegarbeider hans lik med skuddsår i pannen. Det hersker ingen tvil om hva slags kretsar som står bak dette mordet. Kaj Munk var før krigen kjent for sitt anti-nazistiske forfatterskap. Hans siste skuespill, Mils Ebbesen, ble utgitt 1942 på 2-årsdagen for okkupasjonen. Det formet seg som en eneste anklage mot okkupasjonsmakten og ble beslaglagt. Kaj Munk ble arrestert, men er senere løslatt. Hans prekener vakte stor oppsikt ved sin sterke appell til nasjonalt samhold og fedrelandssinn.

- V -

2 365 000 MAN

tfjrestegjør nå i det amerikanske flyvåpen som dermed er verdens største.

- V -

10 - 12 MILLIONER SOLDATER KLARE TIL ANFALL MOT TYSKLAND.

En militærkommentator i Londonavisen Observer skriver den 12. desember at 10-12 millioner allierte soldater nå står klare for det veldige og dødelige angrep som skal bli høydepunktet i den samordnede aksjon mot Hitlers Europa. Noe som tikner denne kommende strid har aldri før vært planlagt, framholder artikkelforfatteren. Tanken er å få i stand en sammenhengende front langs hele Europas omkrets som tvinger fiendens hele styrke til å møte de alliertes overlegne stridskrefter. Avisen ventet at de alliertes offensiv skal få formen av en "trappetrinsoffensiv": i stedet for å sette inn en maksimal styrke helt fra begynnelsen av, kommer anfallsteg for steg til å trekke med og konsumere fiendens reserver. I stedet for et lamende første slag synes de alliertes strategi å få formen av en stigende utslitning.

- V -

FAGLIG VERDENSKONFERANSE.

Den engelske landsorganisasjon vedtok på sin kongress i Southport i høst å innby til en faglig verdenskonferanse. Nå har landsorganisasjonens styre sendt ut innbydelsen til konferansen. Den skal åpnes i London den 5. juni og er beregnet på å vare i to uker.

Konferansen er av informatorisk og konsultativ karakter. Det kan derfor ikke fattes bindende beslutninger. Likevel vil vel de uttalelser som blir vedtatt og de retningslinjer som blir trukket opp, kunne bli av stor betydning.

Som foreløpig dagsorden er satt opp følgende spørsmål: 1. Utvikling av de alliertes krigsanstrengelser. 2. Fagorganisasjonens holdning til den kommende fredsordning. 3. Forberedelsene til fredsforhandlingene og fagorganisasjonens representasjon i de ulike kommisjoner. 4. Etterkrigsproblemene og gjenoppbyggingen av fagorganisasjonene etter krigen. - Den endelige dagsorden vil bli fastsatt senere.

Til konferansen er innbudt faginternasjonalen, de forskjellige fagssekretariater, landsorganisasjoner og frittstående forbund i de forente nasjoner og fagorganisasjonene i de nøytrale land. Den allrussiske landsorganisasjon er således blant de innbudte og de store fagorganisasjoner i Nord- og Søramerika, Australia, Sør-Afrika og Østen.

Forutsetningen er at i den første uka skal behandles spørsmål som berører krigføringen og fagorganisasjonens andel i de foreløpige fredsforhandlinger og i den følgende uka etterkrigsproblemene og den internasjonale fagbevegelses gjenretting. Representanter for de nøytrale innbys til de forhandlinger som skal føres den siste uka.

Det knytter seg store forventninger til den faglige verdenskonferanse, som kan legge grunnlaget både for faglig samling og dannelse av en kraftig og omfattende internasjonal.

- V -

FABRIKKOMITEENE

Innen den engelske fagbevegelse, de såkalte Shop-stewards, har gjort seg sterkt gjeldende også under denne krig. Etter den forrige krig gikk de nokså fort i oppløsning. Denne gang vil de få større varighet. Det er også dannet en nasjonal organisasjon av Shop-stewards. Under forrige verdenskrig satte de i gang en rekke ikke offisielle streiker, særlig i Clydedistriktet. Under den nåværende krig har irregulære streiker forekommet langt sjeldnere.

Dette skyldes krigens karakter og dels samordningen av fagforeningsarbeidet med krigsanstrengelsene. Den framtrepende fagforeningsleder, Bevin, har som arbeidsminister forstått betydningen av samordningen av dette arbeid. Under dette er det blitt tatt tilbørlig hensyn til arbeidernes berettigede interesser.

- 8 -

Fabrikkomitéene er snart alminnelig i jern og metallindustrien. De har nå skapt seg en fast posisjon, så de sikkert også vil komme til å bestå etter krigen.

- V -

EFFEKTIVE SIKKERHETSILTAK MÅ KREVES.

Ved eksplosjonskatastrofen på Filipstad 19. desember mistet 23 bryggerarbeidere livet, flere andre norske ble drept og mange hundre ble mer eller mindre alvorlig såret. Til dette kommer så de materielle ødeleggelse, det er nevnt 50 millioner kroner. En lang rekke familier mistet alt.

Det sier seg selv at dette har skaket opp Storoslos befolkning på det alvorligste. Men samtidig er også hatet mot tyskerne blitt enda mer intenst enn før. Å foreta lossing og lagring av store mengder ammunisjon midt i Oslos sentrum viser en ansvarsløshet og en hensynsløshet som - ja, som er tysk! Det skyldes utelukkende Oslo brannvesens glimrende innsats at katastrofen ikke fikk et langt større og alvorligere omfang.

De forferdelige eksplosjonene i Filipstad kaster et skremmende lys over den stilling store deler av den norske befolkning er kommet i ved at tyskerne har gjort landet vårt til krigsskueplass. Hensynsløst og brutalt har de installert seg med alt sitt djevlskap i våre byer og bygder og tvunget store deler av folket til å arbeide for seg. Det kan dess verre ikke nektes at enkelte arbeidere har tatt dette nok så lett. Ja, det fins endog dem som frivillig har meldt seg til arbeid hos våre fiender uten å tenke på at de dermed gjorde seg skyldig i landsforræderi. For den store masse av arbeidere har det ikke vært noen veg forbi. De er blitt drevet til arbeidet, så å si med revolveren i ryggen.

Da har det vel begynt å gå opp for noen hvor hva arbeid for tyskerne kan innebære. Det som hendte på Hjørøya i sommer, på Rjukan i høst og i Filipstad søndag for jul, kan hva dag det skal være inntruffe på et hvilket som helst tyskbesatt anlegg eller arbeidssted. Det kan derfor gjelde liv eller død at en kommer seg vekk fra de tyske arbeidstidene. De folk som unnskylder seg med "norske hensyn", plikten til å forsørge sin familie, bør tenke over den stilling deres familie kan komme i når bombene tar til å regne over dem eller granatlaget eksploderer.

Det er helt på det rene at for store deler av arbeidere vil det være umulig å komme seg vekk fra det tyske tvangsarbeidet. For den gjelder det nå som før å utføre minst mulig arbeid, og det for å gjøre krav på de mest effektive sikkerhetsiltak. Krigen er en total krig, det har tyskerne prøvd for. Et hvert tyskbesatt arbeidssted er et krigsviktig mål for våre alliertes bombefly. En norsk arbeider på Sjørøya eller Aker er for så vidt like utsatt som soldaten ved fronten. Derfor må det kreves de mest effektive og lett-tilgjengelige tilfluktsrom både på selve arbeidsstedet og utenfor og adgang for arbeidere til å søke tilfluktsrom utenfor arbeidsstedet under flyalarm.

Selvsagt har det ingen hensikt å vente noen aksjon på dette område fra gestapoagentene i den såkalte "fagorganisasjon". De sitter der for å ivareta tyskernes og quiflingenes interesser og nå som før nå ingen hederlig arbeider forstyrre gravroden ved å besøke deres kontorer. Det er arbeiderne selv på hver enkelt arbeidsplass som må vise initiativ og sanhold her. Det er den eneste veg vi har å gå til vi påny kan sanles i en

FRI FAGBEVEGELSE.

KAMERATI

Det er vår sikre forvisning at det nye året vil bringe fred og frihet for de okkuperte land og folk. En trenger bare å lese tyskernes egne kommentarer til kampene i øst for å skjønne at det står overfor en katastrofe der. Samtidig virker bombekrigen over Tyskland mer og mer lamende. På hva dag det skal være kan det brenne løs for alvor fra vest og sør. De allierte nasjoners krefter er samordnet. Det skaper en trygghet å vite at det, så vel militært som politisk, hersker full enighet mellom Sovjetskaveldet og de allierte vestmakter. Tyskerne klarer seg til mulig friksjonsmomenter i det polsk-russiske forhold som den druknende til et strå. Men en kan være overbevist om at også disse problemene vil bli løst, med eller uten medvirkning av den polske regjering i London, som i virkeligheten neppe representerer noe nevneverdig framskritt fra gamle halvfasistiske militærklakk.

Hvordan stillingen i Norge vil bli under den sluttkampen som forestår, er det ingen som vet. De som regner med en irrasjon her, bygger på tro. Det samme gjør i stor utstrækning de som mener at tyskerne frivillig vil trekke seg ut av landet for å konsentrere sine krefter om forsvaret av selve Tyskland. Ingen vet noe sikkert.

Det vi må regne med som mest sannsynlig er at de kommende uker og måneder vil sette vårt folk på de hardeste prøver. Vi må minnes ord for at det etter denne krigen ikke vil finnes sårrende og overvundne, men bare overlevende og tilintetgjorte. Denne formulering gir sikkert uttrykk for stemningen i de toneangivende nazifretser. De er desperados som for lengst har innsett at Tyskland har tapt krigen. Dermed har de personlig bare valgt mellom galgen eller revolveren mot sin egen tinning. Men først vil de prøve å tilintetgjøre mest mulig av verdier og flest mulig menneskelig. Spreng, brenne og myrde for fornøye. Vi kjenner deres metoder fra tilbaketogene i Sovjetrusland og Italia. En skal derfor ikke ha noen illusjoner. Vi må innstille oss på harde kamper med store ofre og lidelser for vårt folk.

Med dette som utgangspunkt må alle forberedelser treffes for vår deltaking i sluttkampen og beskyttelse av norske liv og norske verdier. En kan gå ut fra at vår regjering i London er oppmerksom på forholdet. Den vil så snart det er mulig gi hjemmefronten og folket de nødvendige direktiver og er utvilsomt beredt til å tre støttende til.

Uansett hvordan frihetskampens avslutning vil komme til å arte seg, vil den løse det største samhold og disiplin av hele det norske folk. Vi kan også med glede slå fast at selvsikkerheten er like sterk, beslutsomheten like fast og offerviljen like stor blant alle lag av folket. Hver gruppe har hittil gjort, og vil også heretter gjøre hva den kan. Det vil være meningsløst å se ut de enkelte ledd i en kjede og si at det ene betyr mer det andre. Alle leddene er uunnværlige. Det er hjemmeligheten ved den nasjonale motstandsfronten at alle har sin del i verket og kjenner sitt ansvar, kjenner seg uunnværlige.

På dette grunnlaget går vi til sluttkampen. Våre fiender prøver med sine gamle metoder; terror og vold, arrestasjoner og forfølgelser, å skape frykt og forvirring i våre rekker. Men barte-ene skal vite at det ut av vårt folks egen midte alltid vil stå fram nye krefter, som tar opp arbeidet og kampen. Vårt folk er uovervinnelig fordi det stadig er fler som heller vil dø for friheten enn leve i nazistisk trelldom. Minnet om våre falne frihetskampere vil leve og lyse gjennom

Vi står igjen ved inngangen til et nytt år. Det er den fjerde årshelg det norske folk opplever etter at tyskerne overfalt Norge. For enkelte andre av de ulykkelige land som tyskerne overfalt, hørtok, uttrykkelig og utplyndret er det enda det fæste, og krigen nær fremdeles.

Men stillingen er denne nyttårsdag helt forandret fra hva den var f. ks. nyttårsdagen 1941, den første nyttårsdag med tyske soldater i Norge. Tyskland, eller rettere sagt Hitler, mente den gang at det skulle være en lett sak å erobre verdensherredømmet, og dengang sammen med Italia og Japan. Tyske arméer hadde gått fra seier til seier. Tysklands flyvåpen var ubestridt herre i luften, England var nå fremdeles så uforskams mot at det ikke ville bøye kne for den nye tids Baal, den tyske nazisme og den nazistiske nyordning, men alle tyskere var enige om at også England snart skulle bli beseiret og underkuet. Det var ikke tale om at de bare tok sikte på å ramme militære mål. Nei, total ødeleggelse av de engelske byer var de tyske flygeres mål. Særlig gikk det ut over kirker, skoler, sykehus og minnesmerker. Jeg vil bare nevne at de gang på gang forstøtte å ødelegge St. Paul katedralen, Buckingham Palace og parlamentbygningen. Det var terroren overfor sivilbefolkningen som skulle skaffe basis for invasjonen av England, og i de okkuperte land befestet tyskerne sin stilling. De tok alle våpen fra befolkningen, selv jaktgevær. Tyskerne resonerte visstnok som så at et folk som skal nyordnes og utplyndres i henhold til nazismens prinsipper, må ikke ha noen sjangse til å forsvare seg. De tok radioapparatene fra de okkuperte lands befolkning. Det var også nødvendig sett ut fra nazistenes synspunkt. Et folk som skal omvendes på kommando, behøver ikke høre noe annet enn kommandoen. Og så nyordnet de pressen som ble for 50% s vedkommende tyske nazistiske løgner direkte importert fra Tyskland. Og med 50% løgner framstilling av hvor dårlig det hadde vært i disse land før Tyskland tok hand i dem,

ramme andre land og andre folk og slutt ikke Tyskland. Na har det tyske folk fått erfare og vil i stadig stigerleevnad få erfare, hvilke virkninger en slik krig har for de land som rammes av den. Mens det således utbraker mer og mer over Tysklands veg mot nederlaget, dommen og gjengjeldelsen, så lysner det på Norges veg mot seiren og friheten. Vi som er utenfor Norge kan vel vanskelig forstå omfanget av det trykk som okkupasjonen har øvet ikke overfor den norske hjemmefront. Vi har hørt om lovløsheten, redslene i fengslene og konsentrasjonsleirene. Vi har hørt om hvordan gisler skytes uten lov og dom. Og nå sist om arrestasjonene av studentene og universitetslærerne. Vi kan imidlertid forstå noe som tyskerne og quislingene ikke synes å forstå, at jo lengre disse tilstandene varer, jo større blir hatet mot Tyskland og nazistene. Uttrykket og ufrifriheten på alle områder øker lengsien etter friheten. Men stålsetter samtidig viljen og evnen til å holde ut tross alle prøvelser og vanskeligheter til seiren er vunnet.

Når vi hordmenn, om det så seest håpløst ut, alltid var sikre på at seiren vilte vinnes, og når vi vet at den kan vinnes snart, så er det en naturlig at vi tenker på hvordan vi i framtiden skal bygge og trygge det nye Norge. Alle gode nordmenn er sterkt interessert i de problemer som vil møte oss etter krigen. Vi er imidlertid ikke alene om å komme med slike tanker, eller med å treffe forberedelser som tar sikte på framtiden. Det er ikke bare de allierte regjeringer som forbereder de forskjellige land på å møte freden, men også ute blant den almenne befolkning diskuteres spørsmålet med stor interesse. Det som nazismen og krig har revet ned, skal bygges opp igjen. For Norges vedkommende er forholdet det at nazistisk vassstyre har gjort landet fattigere både materielt og kulturelt enn det har vært på lange tider. Det samme er også tilfellet for de andre okkuperte lands vedkommende. Over store deler av Europa har vi

- 2 -

noe de komende slektled, etter at århundrene har trukket glassens slir over nordvestenden i boven-Rodness-fjells og deres gjeng.
Med fast vilje og urokkelig samhald går vi framtiden i møte, i forvissningen om at hver dag bringer vårt land og folk nærmere seiren, freden og friheten.

DET ME SLAVERTI.

Krigen har ført til slaveri for millioner av mennesker i Europa. I følge en oppgave som nylig er lagt fram i Arbeidsbyrået er 30 millioner av alle eldre og fra alle samfunnsgrupper rykket opp med roten og tvangsendt til ulike deler av Europa; de fleste etter tysk påbud og ordre. 6,5 millioner utlendinger er nå tvangsarbeidere - slaver - i Tyskland. Til dette kommer alle krigsfangene. 2,5 millioner polakker er revet vekk fra sine hjem for å skaffe plass til hærerefolket. Over 4 millioner jidter er hensynsløst fjernet fra sine hjemsteder, og de fleste er senere likvidert. Bare en total seier for de forente nasjoner kan redde den som overlever disse fryktelige forbrutelsene.

DE SVENSK-TYSKE FORBINDELSETS INTERESSE

burde ikke tyskerne tvangsensende norske studenter til Tyskland, het det for litt over en måned siden i den svenske røfte. Siden da er nær 700 studenter blitt sendt, de siste 400 for en uke siden - ontrent samtidig med at den svensk-tyske handelsavtale ble formet. Studentene ble overført fra Stavem til Larvik hvor de ble hentet med båt. 60 fanger fra Grini var med i denne sendingen. I alt er nå lag 500 studenter blitt frigitt, men flere av dem er blitt arrestert på ny, og nye arrestasjoner har pågått til det siste.

Hver norsk student får 10 000 tom svensk jernmalie med som bagasje til Tyskland slik at årets svenske malieleveranse etter den formyede artale blir 7 millioner tonn. En kan kanskje spørre om hvorfor ikke tyskerne sendte alle de arresterte studentene så ville kanskje malieleveransen ha kommet opp i fjorarets mengde med 10 mill. tonn. Det er vel den tyske betalingsvanske som svikter idet kull-leveransen til Sverige skal reduseres fra 4 til 3 millioner tonn.

Sverige har samtidig oppnådd at leidefraktkosten blir gjenopptatt og 6 svenske båter er ventet til Göteborg i januar. Vi antar det svenske folk av hjertet de varer som på denne måte kommer det til gode så meget mer som mange norske familier og ikke minst barn har kunnet nyte godt av svenske hjelpesamhet.

- v -

DEN POLSKE REGJERING I LONDON

senste den 5. januar ut en erklæring hvor det bl.a. heter: Vi har mottatt melding om at russiske styrker i seierrike kamper har gått over vårt lands grenser. Vi ser i dette et nytt bevis på at vår frigjøring er kommet nærmere. I 4 år har det polske folk bekjempet tyskerne på de områder hvor de er stykket og det fins ingen front. I verden hvor ikke polsk blod har blandet seg med andre frifrihetsjæperes blod, vi ventet derfor en fullstendig gjenopprettelse av vår uavhengighet for alle polske områder og at det snarest mulig reorganiseres suverent polsk styre over de områder som befries etter hvert. Polske frifrihetsjæperer har ordre til å utvise kurfiliter med russiske styrker, og blir diplomatisk forbindelse gjenopprettet, vil direkte samarbeid bli innledet.

Sovjetsaeveldets regjering sendte den 11. januar ut en erklæring hvor den bl.a. sier: Vi ønsker gjenopprettet et sterkt og uavhengig Polen, men det kan ikke skje ved inkorporasjon av de ukrainere og hviterussere som med vold ble fratatt Ukraina og hviterussland i 1921. Vi anser ledende i de ulike grensene av 1939 som uforanderlige. De kan endres slik at områder med uavhengige

stillende vil være så viktig at jeg tror jeg tør si at det lar seg ikke bli løst uten at vi har tatt oppgaven, har tapt krigen, selv-hvor-mange-militære-seier-tar-vi-vunnet.

For Norges vedkommende er forholdet det at vi ikke har så store styrker ved de forskjellige fronter. Men det er mangfoldige tusener som befinner seg utenfor Norges grenser. Vi har våre militære styrker av en hver art. Vi har våre sjømenn og hvalfangere. Vi har flyktingene i Sverige og vi har en del sivile både i Unnted Kingdom, i Amerika og andre land. Disse vil komme hjem når krigen er slutt og alle venter visstnok å finne en plass i produksjonens solskinn. Når jeg nevnt dem som har oppholdt seg utenfor Norge først, så er det for å sammenligne med de allierte millionhærene som skal vende tilbake til sine hjemland etter krigen. Og er imidlertid fullt klar over at vår utefront utgjør en ganske liten del av det norske folk, sett i forhold til dem som befinner seg hjemme i Norge. De har i 3 3/4 år stått i våpenløs kamp mot tyskere og quislinger. Det er de som har fått føle de vanskeligheter som den tyske okkupasjonen har skapt i Norge og det er de som i første rekke har krav på at ingen blir uforskyldt gående ledige etter krigen. En del er nå beskæftiget i tyskernes rustnings og befordringsanlegg. Disse anlegg vil, i allfall til å begynne med, stanse automatisk når de tyske soldater forlater Norge. Og de må derfor straks anvendes til annet arbeid, eller de må fortsette inntil det kan skaffes dem annet og mer nødvendig arbeid. En må unngå den sosiale nød og elendighet og økonomiske kaos, slik som forholdene var etter forrige verdenskrig.

Og så har vi de sosiale spørsmål i sin alminnelighet. De som våget livet i hjemmefrontens kamp mot diktatur og ufrilhet, vil ønske som så: vi våget ikke livet, vi kjempet ikke vår våpenløse kamp bare for å beseire nazismen. Vi gjorde det også for å sikre bedre og trygge samfunnsforhold for våre etterkommere. Det vil derfor i alle land måtte tas slike skritt etter hvert å nå fram til sosial rettferdighet og likstilling. Jeg er fullt oppmerksom på at det ikke kan nås med det samme krigen er ferdig.

kan være å gi den retningstjenene må trekkes opp og de må følges fram mot målet. Et framtidens samfunn, fritt og trygt mot nød, mangel, underkuelse, tvang, redsel og krig.

Jeg kan anta at mange vil si: hvorfor skal vi tenke på alt dette nå? Hvorfor skal vi klarlegge ting som kanskje vil bli aktuelle en gang i framtiden? Bare ett spørsmål er nå aktuelt. Og det er å vinne krigen så snart som mulig. - Vi er enig i at det må være forutsetningen for alt arbeid etter krigen, men det forhindrer ikke, det tvært i mot betinger at vi samtidig planlegger vegen framover. Seirens frukter kan forspilles og freden kan få farlige følger hvis en ikke i tide treffer sine forberedelser. Jeg tror at det er alminnelig anerkjent i hele den allierte verden.

Når jeg også tenker på de spørsmål som vil reise seg etter krigen, så sier jeg like ut: Jeg misunner ikke dem som skal lede og styre landene i det første året etter krigen. De må ha både klokskap og mot og de må ha en fast hånd, en sterkt utpreget rettferdighetsansvar når det gjelder samfunnsmessige spørsmål, og de må ha et medfølelsende hjerte om det skal lykkes dem å bygge den nye verden. Men når jeg tenker på vanskelighetene; så er det en ting som fyller meg med stolthet og fortrøstning. Vårt folk har i kamp og nød visst å holde sammen, lært å kjenne seg som en eneste familie. Alle prøver har vårt folk bestått i krigens år. Jeg har ikke den ringeste tvil om at vi også skal få gjennomføre under omstillingen fra krig til fred. Vi kommer til å bli uenige om detaljer og vel er det. Men vi kan bare vinne så lenge hver enkelt bare har tanke på det heles velferd, og vi kan ikke unnvære disiplin i rekke og fasthet i ledelsen. Den prøven vil vårt demokrati bestå. Gudviljen vil kaste sitt lys over vegen fram.

Vi står ved inngangen til ryaret og vi ser med glad forventning fram mot seiren og befrielsen som skal komme. Vi minnes nå og takker dem som falt i kampen for fedrelandet. Deres minne er oss hellig. Vi takker alle som i disse år har ytet sin innsats for Norges befrielse og ønsker alle norske krigere og menn både i og utenfor Norge et

UNRRA OG HELSEARBEIDET.

Medisinaldirektør Karl Evang har skrevet en orientering om dette området som ble lest i London radio den 5. ds. og hvor det bl.a. heter:

Unrras planleggelse av helsearbeidet etter krigen har vært mindre omtalt enn andre sider ved organisasjonens virke. Etter forrige krig framkalte sykdom fler dødsfall som kunne vært hindret, enn den som inntraff på slagmarken. Nesten alle spørsmål har en helsemessig side. Oppgavene vil nå være meget større enn den gang, men også botemidlene bedre p.g.a. alle de nye medisinske preparater, bedre transportmuligheter og bedre sunnheitsvesen. En må likevel ikke nære for store forhåpninger. Det skjedt av ulykker som har rullet over så mange land med krigen og okkupasjonen med dens massemyrderier og ødelagt helse p.g.a. fangenskap, tortur og sult, kan ikke ruller tilbake igjen. Men det kan stanses. Tiden blir kostbar og så etter krigen, så alt må stå klart.

Som på andre områder innen Unrra, er det ansatt en helsedirektør som sjef for arbeidet og med hovedkvarter antagelig i Washington. Han vil ha en helsekomité av fremragende fagfolk til rådgivere. Erfaring har vist at i helsearbeidet er desentralisasjon med lokale fristanser som kan gripe raskt inn, mer nødvendig enn på mange andre områder. Det vil derfor bli regionale avdelinger under Unrra, foreløpig én for Europa og én for Østen. Hjelpemidlene vil bli stilt til rådighet for de enkelte helseinstitusjoner der hvor disse er godt utviklet (som f.eks. i Norge). I land hvor disse institusjoner er dårligere utbygget, eller om det dukker opp epidemier som medisinalvesenet der har liten erfaring for, vil Unrra i korteste varsel stille eksperter til rådighet.

Før krigen var det flere internasjonale helseinstitusjoner, innen og utenfor Folkeforbundet. En større enhet er ønskelig. Unrra vil kunne bidra til å skape denne enhet.

KRIGSFORBRYTERNE.

I anledning rettergangen mot de tre tyskere i Khar'kov som ble dømt til døden ved hengning forleden, polemiserer professor Trinin i tidsskriftet Krigen og Arbeiderklassen mot de tyske argumenter som vil tilbakevise rettergang mot krigsfanger. Deres argumenter er dels at krigsfanger ikke kan dømmes for handlinger de har begått for tilfangetagelsen og dels at soldater ikke er ansvarlige for sine handlinger som de utfører etter ordre.

"Ordre", sier professoren, "om å innbranne barn i russiske hus, drepe innestangte sivile med gass osv., er ikke militære befalinger, men anstiftelse av forbrytelser. Det er klart at ingen skal straffes for å ha drept eller såret fiendtlige soldater under krig. Ritz, en av de anklagede i Khar'kovprossessen, unnskylte seg også med: "Jeg er dog soldat". Soldater kjemper imidlertid på slagmarken. Han hans to medanklagede gjorde ikke det. De pintet og drepte sivile, og det gjorde de langt bak kampområdene. Det er derfor ikke for Hittl forbrytelser de er dømt. De er hengt utalukkende for de forbrytelser egerhendig har begått og som de bærer det fulle ansvar for."

NY FLYOPPFINNELSE.

En felleserklæring fra London og Washington melder: En ny jager-type blir nå masseprodusert i Sambandsstatene, et såkalt "jetpropelled" fly (rekyfly). Det har ikke propell. Luft suges inn gjennom kanaler i neser eller vingenes forkant, blandes med et brennstoff - bensin e.l., komprimeres, ekspanderer og blåses med veldig kraft ut gjennom dyser i halen eller vingenes bakre kant. Rekyvirkningen gir flyet framdrift. Da propellen og dens understell kan fjernes, blir flyet lettere og motoren blir enklere. Det går derfor hurtigere enn de gamle typer.

polsk befolkning blir tillagt Polen og Østfynningene kan skje f.eks. på grunnlag av Curzon-linjen som ble godkutt av de alliertes høyeste råd i 1919. Et økonomisk sterkt Polen bør få tilbake de gamle polske land tyskerne har røvet. Da vil landet også få den adgang til Østersjøen det har så sterkt behov for.

Dette forslag drøftes nå i London av de polske og britiske statsmenn.

KRIGENS GANG.

Luftkrigen mot Tyskland og andre tyske mål pågår i samme vellykkede omfang som de nærmest foregående uker. Det ble gjennomsluttet i løpet av 1000 tonn bomber over Tyskland hvert eneste døgn i den første uke dette året. Mot Nordfrankrike og andre områder ved kanalkysten opererer hver dag fra 700 til over 1200 fly praktisk talt uten å måtte noen tysk motstand i luften. Annerledes i Tyskland under det annet suksessive dagangrep mot Kiel 5. januar ble 95 jagerer slått ned mens amerikanske militær Ziv fly. Den 7. gikk 19 fly fast mens tyskerne mistet 12 jagerer under kamper over Sør-Tyskland. Den 11. angrep over 700 Flygende festninger og Liberatorfly ledet av flere hundre jagerer flyfartøiene i Oschersleben (som produserte over halvparten av tyskernes Focke-Wulf 190). Halberstadt (Junker 88 og 108) og Brunswick (Messerschmidt 110). Tyskerne trodde kanskje angrepet gjaldt Berlin som ligger bare 150 km øst for disse byene, og ett av krigens største luftslag utviklet seg. Over 400 tyske jagerfly ble skutt ned og de allierte miste 59 bomberfly og 5 jagerer. De allierte flyangrep har ikke bare betydning for krigen bl.a. på østfronten ved at den tyske produksjonen blir nedsatt, men de har også tvunget tyskerne til å legge om en stor del av sin bombeflyproduksjon til produksjon av jagerfly. På denne måten og ved å trekke tilbake jagerne fra alle frontene, blir antakelig om lag 1000 jagerer men i første linje over Tyskland enn i fjor.

Betydelige deler av det strategiske bombefly i Nordafrika er nå overført til Sicilia. Veien til Sofia er derav redusert fra 1300 til 700 km, og dette sentrale knutepunkt for tyske tilfrysler til Balkan er blitt kraftig angrepet i alt 5 ganger. Bulgarsk kringkastning bekrefter at Sofia nå blir helt evakuert. Også Skopje i Jugoslavia og Athens havneby Piræus har hatt store angrep. Den 12. januar meldte de at i en dagangrep til general Vaktin at Sarajev er tatt med storm. Dermed har russene nådd 70 km inn i fjerntliggende polske områder langs jernbanen i Krasnojarsk og lenger sør trues Sjeperovka. På sørsiden av Kjevraspanget har russene praktisk talt nådd Bug sørøst for Vinnitsa. Her raser de våldsamste kamper idet tyskerne har fått fram forsterkninger og angriper på snelle frontavsnitt med inn til 400 tanks og gøper. Det fluss inn i løpet av tiden til at tyskerne skulle forberede noen større motoffensiv og det er sannsynlig at båtøvet for å sette igjen de stadig nye bresjer i fronten trekker til seg alle deres reserver etter hvert som de kommer fram. Den 7. januar meldtes at General Koniovs 2. ukrainske armé hadde gått til offensiv i Kirovogradområdet og brutt igjennom på 100 km bred front i en dybde av 40 km. Kirovograd falt dagen etter og russene rykker videre vestover mot hovedkvarteret. Lenger nordvest er jernbanen Sja-Ta-Kristinovka brutt og det mangler meget lite på at den 2. og 1. ukrainske armé som forenes seg sørøst for Bjela Tserkov og således avskjærer de tyske styrker som står ved Dnjepir vest for Tsjerkassy. Kampene er meget harde. Ved Kirovograd ble således 5 tyske divisjoner helt ødelagt og kampene øst for Vinnitsa ved Bug, hvor tyskernes siste jernbane til Polen går bare 30 km fra fronten, sies kampene å ha nådd samme intensitet som ved Stalingrad. Den 12. januar meldtes endelig at russene hadde satt i gang enda en offensiv, den 5. på 7 uker, i retning av Kozir nær Pripiet, hvor de står 18 km fra byen etter gjennombrudd på 30 km bred front i 15 km dybde.

Jo det var herlige tider for de tyske røverne ved nyttårsstuden 1941. De okkuperte lands lagre av mat, klær og utstyr av en hver art ble sendt til Tyskland. Selv private eiendeler ble nyordnet på denne måten, og den tyske befolkning mottok gavene med begeistring. Tyske familier og sivile enkeltpersoner reiste til de okkuperte land, for her fikk de overta forretninger, beboelseshus, møbler, inventar osv. uten at det kostet dem noe. Krigsløst, var Tyskland i krig! Men Tyskland seiret jo på alle fronter og Tysklands folk hadde ingen annen følelse med krigen enn at de gjennom Wehrmacht fikk sendt gaver fra de okkuperte land. Folket i de okkuperte land skulle jo være begeistret over at fienden hadde sendt sine soldater til dem og befri dem fra deres gamle styre, så de av taknemlighet gav soldatene og de sivile tyskerne som reiste til de okkuperte land, hus, hjem og andre eiendeler, aldeles gratis. Ja, så sa i et hvert fall både Hitler og Göring, Goebbels og alle de andre ledende nazister i Tyskland, og da måtte det være sant.

Ja, det var den gang. I dag er forholdene godt forandret. De fleste okkuperte land er etter hvert blitt så utplyndret at det er blitt vanskeligere og vanskeligere for de tyske offiserer og soldater å finne noe av verdi som de kan beslaglegge og sende hjem til sine familier og venner i Tyskland. De tyske arméer har i virkeligheten fått noe annet å befatte seg med enn å utplyndre okkuperte land og sende gaver hjem til Tyskland. Seiersmarsjen er stoppet opp. Seiershyrnen i Tyskland er forstummet. De tyske kommuniker kan ikke lenger melde om store seire og at det ene frivillighetsvoktere folk etter det annet er slått og undertrykt. De tyske arméer befinner seg i dag ikke bare på defensiven, men de er tilbaketog på alle fronter. Nazistenes Tyskland nærmer seg det endelige og tilintetgjørende nederlag for hver dag som går. Hva gavene til Tyskland angår, så har de allierte luftstyrker overtatt denne forsendelsen. Dag etter dag, natt etter natt, har de britisk-amerikanske luftstyrker bombet fabrikkene, transportmidler, byer og krigsviktige mål i Tyskland. Og denne bombing vil fortsette med stadig økende tempo og styrke så lenge nazistene sitter ved makten. Det var nok Hitlers mening at hans totale krig bare skulle

det er da bare naturlig at det også vil bli en tydelig oppgave å forberede freden. Det vil ikke bare bli spørsmål om å fordele så noenlunde rettferdig de lagre som fins både av varer og råstoffer, men også å få den verdensproduksjonsapparat fra krigsproduksjon til fredsproduksjon. Dette diskusjoner og forberedelser som er foregått på disse områder har den norske regjering deltatt. Den er representert i ledelsen av de organisasjoner som er oppbygging. Jeg tror dessuten at det ikke vil være tilstrekkelig bare å utarbeide planer og onlegge produksjonen eller søke å bygge opp og få satt i gang igjen ødelagte eller nedlagte bedrifter. Behovene vil bli så store, især i den første tid, at en økning og forbedring av hele verdensproduksjonsapparat visstnok vil vise seg å være nødvendig. Uten å ville komme inn på hvorledes f.eks. norsk industri, landbruk og fiskeribedrifter er stilt i dag, tror jeg at det vil være av den største betydning både forsyningsmessig og handelspolitisk at de forskjellige næringer så snart som mulig får anledning til å skaffe seg råstoffer og erstatning for ødelagte driftsmidler. Så langt som det er mulig for her ute har regjeringen søkt å samle opplysninger og oppgaver over som trengs den første tid etter befrielsen. Slike oppgaver er tilsendt de forente nasjoners forsynings og gjenretningskomisjon. Likesom vi har søkt direkte kontakt med Norges tidligere handelsforbindelser på forskjellige områder.

Det er imidlertid ikke bare av hensyn til våre forsyningsproblemer at det er om å gjøre å få hele næringslivet i gang så snart som mulig etter krigen. Utsærlig arbeidsløshet er det høyst nødvendig. Dette gjelder ikke bare Norge. Det vil komme til å bli et av de mest trennende og aktuelle spørsmål i alle land. Vi skal huske på at når krigen slutter vil millioner unge mennesker vende tilbake fra frontene. De har tilbragt år i krigens helvete og de venter at det skaffes dem plasser i det verdens samfunn som da skal bygges opp igjen. De venter kan hende ikke så meget på medaljer, blomsterregn og rosenele talemåter, men de venter, det kan vi være sikre på, at det gis dem anledning til å arbeide under betryggende sosiale og hygieniske forhold. Å løse dette problem tilfreds-

BRITISK KRIGSMÅSTINGS POLITISKE BEDARBEIDDER

skriver at likson det i 1942 ble klart at Tyskland aldri kunne vinde militært, viste året 1943 at det heller ikke ville vinde politisk, og det vil kanskje ettertiden legge større vekt på enn selv de militære begivenheter ved vurderingen av dette året. Tyskernes håp om roding gjennom splittelse hadde grunnlag en tid da Sovjetsmødet brøt med den polske regjering, da Gaulle hadde konflikter med de allierte, amerikanske senatorer angrep England, og agitasjon for overføring av styrker fra Europa til Asia ble satt i gang. Etter konferansene i Qubec, Washington, Moskva og Teheran har også dette grunnlag sykket fullstendig.

- V -

IKKE BARE GJENOPPYGNING, MEN EN NY ÅND

På Internasjonale Arbeidsbyrås møte i London for jul holdt utenriksminister Eden en tale hvor han til å begynne med minnet om noen uttalelser han ga i underhuset for ett år siden: Jeg skulle gjerne se at Internasjonale Arbeidsbyrå ble et internasjonalt instrument som setter artikkel 5 i Atlantiskeklarasjonen i kraft - og bedre arbeidsforhold, økonomiske reformer og sosial sikkerhet. Disse ord synes meg å sammenfatte de forente nasjoners sosiale mål.

Jeg tror vi alle må være bevisst de alvorlige problemer og de muligheter som verden kommer til å stå overfor under overgangen fra krigens kaos til ordnede forhold. Derfor er det bra at denne organisasjon ikke bare eksisterer, men at den fortsetter å være organiserte arbeidernes og arbeidsgiveres tillit i alle frihetselskende land i verden. I en internasjonale arbeidsorganisasjon har vi et prøvet instrument hvorigjennom regjeringer, arbeidsgiverne og arbeiderne i samarbeid kan utarbeide et omfattende program for arbeidsforholdene og det industrielle gjenoppbygningsverk.

Et nytt kapittel innledes nå. Internasjonale Arbeidsbyrå planlegger et møte med arbeidskonferansen i løpet av kort tid og holder på å fastsette en lang rekke spørsmål som skal behandles. Hensikten med dette er ikke bare å gjenoppbygge, men også å gi nytt liv. De ønsker hjelpe til med ikke bare å bygge verden opp igjen, men også å besjele den med en ny ånd. Vårt mål må bli å samarbeide for å skape lykke for alle våre folk. Utan å avvente krigens slutt har vi nå begynt å opprette et maskineri hvorigjennom det internasjonale samarbeid kan virkeliggjøre målet.

Disse uttalelser av den britiske utenriksminister bekrefter hva vi tidligere ofte har fremholdt at det på ledende hold, ikke minst i England, er en ganske annen forståelse nå enn tidligere for nødvendigheten av en løsning av de sosiale spørsmål. Dette henger sikkert sammen med den ukede innflytelse og sterkere maktstilling arbeiderbevegelsen har fått under krigen, på samme tid som selve denne sivilisasjonens kamp på liv og død mot barbariet har avdekket de alvorligste svakheter ved de demokratiske samfunns økonomiske struktur og styresett. Derfor vil en uttalelse som denne av Eden vekke udelte tilfredshet blant arbeiderklassen i alle frihetselskende land: Verden må ikke bare gjenoppbygges, men også besjeles av en ny ånd.

Det ville midlertid være en farlig feiltagelse om arbeiderbevegelsens folk ga seg hen i den tro at de sosiale spørsmål kan eller vil bli løst ovenfra. Vi skal være glad over den forståelse og vilje til samarbeid som kommer til syne fra så mange hold i denne tida, og innstille oss på aktiv deltagning i dette samarbeid. Men samtidig skal vi være på det rene med at en løsning av de grunnleggende sosiale problemer som er tilfredsstillende for arbeidsfolket, bare kan skapes i den grad vi evner å gjøre oss gjeldende gjennom våre organisasjoner. Derfor er det så viktig at organisasjonstanken holdes levende blant oss i denne tida, slik at vi så snart det blir mulig kan ta fatt med å gjenoppbygge vår egen

TRI FAGBEVEGELSE.

UTENRIKS MINISTER JOHAN NYGÅRDS SVOLDS TALE T. JANUAR 1944

Vi står igjen ved inngangen til et nytt år. Det er den fjerde nyttårsdag det norske folk opplever etter at tyskerne overfalt Norge. For alle andre av de ulykkelige land som tyskerne overfalt, hørtok, utplynket og utplyndret er det enda det første, og krigen nåde fremdeles.

Men stillingen er denne nyttårsdag helt forandret fra den var på nyttårsdagen 1941, den første nyttårsdag med tysk okkupasjon i Norge. Tyskland, eller rettere sagt Hitler, mente den gang at det var en lett sak å erobre verdensherredømmet, og dengang sa de tyske ledere at de ville erobre Europa og Japan. Tyske arméer hadde gått fra seier til seier. Tysk flyvning var ubestridt herre i luften. England var nå fremdeles et uferdig land at det ikke ville blye kne for den nye tyske makt, den tyske nazistiske tenazistiske nyordning, men alle tyskerne var enige om at også England snart skulle bli besatt og underkjet. Det var ikke det som det ene tok sikte på å erobre militært mål, for, total underkjet av de engelske byer var de tyske flygnes mål. særlig gikk det ut over kirken, skoler, sykehus og minnesmerker. Jeg vil bare nevne at jeg og på gang prøvde å redde St. Pauls katedral, Buckinghampalasset og parlamentbygningen. Det var temoren av en sivilbefolkning som skulle kaffe basis for invasjon av England, og i os okkuperte land bemøtet tyskerne en stilling. De tok alle våren for befolkningen, selv i Norge. Tyskerne resonerte visstnok sin sagt at folk som skal ryddes og utplynkes i henhold til nazismens prinsipper, må ikke ha noe utvalg til å forsvare seg. De tok millioner av dem fra de okkuperte lands befolkning. Det var også nødvendig sett ut fra nazistenes synspunkt. Et folk som skal ryddes på kommando, behøver ikke høre me annet enn kommandoen. Og å ryddet de jresser som ble for SOZ's vedkomne å typisk nazistiske egne direkte importert fra Tyskland. Og med SOZ lagnaktig framstilling av hvor dårlig det hadde vært i disse land for Tyskland tok hand on dem, og hvilke store ting landsfor millioner, tusenvis, ville gjøre for folket.

Jo det var det ikke til for de tyske ryddere ved utgangen 1941. De okkuperte lands lagre av mat, klær og stoff var rike og ble sent til Tyskland. Selv private eiendeler ble ryddet og tatt til seg, og det tyske befolkning mottok gavene med begeistring. I de okkuperte lands sivilpersoner reiste seg til de okkuperte land, for å hjelpe hvert innretninger, betjelseshus, bibliotek, inventar osv. uten å vite det det var. Krig Javisst, var Tyskland i krig i den land som det tyske alle fronten og Tysklands folk hadde ingen annen filling og krig. I Norge gjennom Wehrmacht fikk snart over fra de okkuperte land. I de okkuperte land ville de være bealstret og de fremme lande sent sine soldater til de okkuperte land. De tyske ryddere, de som av tulle og vilighet gav soldatene og de tyske ryddere som ryddet de okkuperte land, ha, hjerter og gode vilje, og de som ryddet med et tynt fall både Hitler og krigen, og de som ryddet de okkuperte land i Tyskland, og de tyske ryddere.

Ja, det var det ikke til for de tyske ryddere ved utgangen. De okkuperte land er etter hvert blitt så utrymte at det er blitt vanskeligere og vanskeligere for de tyske ryddere å flytte og å flytte og å flytte som de kan best mulig og gjøre dem til sine egne venner i Tyskland. De tyske arméer har i videligheten fått noe av de okkuperte seg med enn å utplyndre okkuperte land og de som ryddet til Tyskland. Setersnarsjen er styrt og styrt. Setersnarsjen i Tyskland er faktisk. De tyske kommuniker er ikke lenger eulle og det er seint og at det ene frihetselskende folk etter det annet er slati og undertrykt. De tyske arméer befinner seg i dag ikke bare på defensiver, men de er på tilbaketog på alle fronten. Nazistenes Tyskland nærmer seg det endelige og tilintetgjørende nederlag for hver dag som går. Hva gavene til Tyskland angår, så har de allierte luftstyrker overtatt denne forandring. Dag etter dag, natt etter natt, har de britisk-amerikanske luftstyrker bombet fabrikk, transportøidler, byer og krigsviktige mål i Tyskland. Og denne bombing vil fortsette med stadig økende tempo og styrke så lenge nazistene sitter ved makten. Det var nok Hitlers mening at hans totalt rige bare skulle

rydde andre land og andre folk og slett ikke Tyskland. No har det tyske folk fått erfare og vil i stadig stigende grad få erfare, hvilke virkninger en slik krig har for de land som rammes av den. Mens det således minner meg og mer over Tysklands veg mot nederlaget, døden og gjengjeldelse, så lysner det på Norges veg mot seieren og friheten. Vi som er ut og er i Norge kan vel vanskelig forstå omfanget av det trykk som okkupasjonen har ført til overfor den norske hjemmefront. Vi har hørt om lovligheten, rettsløse i fengslene og konsentrasjonsleirene. Vi har hørt om hvordan gjister skytes uten lov og dom. Og nå sist om arrestasjonen av studentene og universitetslærerne. Vi har midlertid forstå noe som tyskerne og quislingene ikke synes å forstå, at i en frihetssjans tilstandene varer, jo større blir hatet mot Tyskland og nazistene. Hatet mot og friheten på alle områder blir leggelsen etter friheten. Det skal etter samtidig viljen og evnen til å holde ut tross alle prøvelser og vanskeligheter til seieren er vundet.

Men når vi hører, og det så nest hørlig ut, alltid var sjøen og seieren ville vinne, og når vi vet at den kan vinne snart, så er det en naturlig at vi tenker på hvordan vi i fremtiden skal bygge og bygge det nye Norge. Alle gode nordmenn er sterkt interessert i de problemene som vil møte oss etter krigen. Vi er midlertid ikke alene om å gjøre slike tanker, eller med å treffe foreberedelser som tar sikte på fremtiden. Det er ikke bare de allierte regjeringer som forebereder de forskjellige land på å møte freden, men også ut blant den almenne befolkning diskuteres spørsmålet med stor interesse. Det som nazismen og krig har øvret med, skal bygges opp igjen. For Norges vedkommende er forholdet det at års nazistisk vanstyre har gjort landet fattigere både materielt og åndelig enn det har vært på lange tider. Det samme er også tilfellet i de andre okkuperte lands velkomende. Over store deler av Europa har det vært mest og fattigdom og kanskje også nå vil antagelig følge i krigen. I de allierte land vil vige krigen yeg felles anstrengelser som det er da bare naturlig at det også vil bli en felles oppgave å foreberede freden. Det vil ikke bare bli spørsmål om å fordele så noenlunde rettferdig de lagre som fins både av varer og råstoffer, men også å få onlagt virksomhet og utrustning fra krigsproduksjon til fredsproduksjon. I de allierte land er forberedelser som er foregått på disse spørsmål har den norske regjering deltatt. Den er representert i komiteen av den nordnorske saksjonen som er oppbygging. Jeg tror dess uten at det ikke vil være tilstrekkelig bare å utarbeide planer og onlegge produksjonen eller søke å bygge opp og få satt i gang igjen ødelagte eller nedlagte bedrifter. Bekovene vil bli så store, især i den første tid, at en krigen og forberedelse, i hele verdens produksjonsapparat visstnok vil vise seg å være nødvendig. Utentå ville komme inn på hvorledes f.eks. norsk industri, landbruk og fiskeribedrifter er stilt i dag, tror jeg at det vil være av den største betydning både forsvingsmessig og handelspolitisk at de forskjellige land nærmer seg så snart som mulig får anledning til å skaffe seg nært samarbeid og erstatning for ødelagte driftsmidler. Å langt som det er mulig for hver side har regjeringen søkt å samle opplysninger og og gaver og tjenester som den første tid etter befrielsen. Slike oppgaver er til det de forente nasjoners fornyings og gjennopbyggingskommission. I Norge har det vært direkte kontakt med Norges tidligere handelsforbindelser i forskjellige områder.

Det er midlertid ikke bare av hensyn til våre fremtidige liv som det er så å gjinne å få hele næringslivet i gang så snart som mulig etter krigen. Også for å hindre arbeidsløshet er det høyst nødvendig å få gjeller ikke bare Norge. Det vil komme til å bli et av de mest alvorlige og aktuelle spørsmål i alle land. Vi skal huske på at når krigen er over vil millioner unge mennesker vende tilbake fra frontene. De har tilbrakt en i krigens halvete og de venten at det gis dem den plass som de har tjent dens samfunn som da skal bygges opp igjen. De venten kan hende ikke ångst på medaljer, blomsterregn og sosiale talengeter, men de venten at det kan vi være sikre på, at det gis dem anledning til å arbeide under trykkgående sosiale og hygieniske forhold. Å løse dette problem tilfreds

st Tlende vil være så viktig at jeg tror jeg tør si at det land som ikke klarer den oppgaven, har tapet krigen, selv om det kanskje først blir synlig etter krigen.

For Norges vedkommende er forholdet det at vi ikke har så store styrker med de forskjellige frontene. Men det er mangfoldige ting som er i sin befinnelse og utenfor Norges grenser. Vi har våre allierte styrker av en hver art. Vi har våre sjømenn og hvalfangere. Vi har flyktingene i Sverige og vi har en del sivile både i United Kingdom, i Amerika og andre land. Disse vil komme hjem når krigen er slutt og alle venter visstnok å finne en plass i produksjonens solskin. Men jeg nevnt dem som har opptrådt seg utenfor Norge først, så er det for å sammenligne med de allierte allierte som skal vende tilbake til sine hjemland etter krigen. Det er indertid fullt klar over at vår utveksling gjør en ganske liten del av det norske folk, sett i forhold til dem som befinner seg hjemme i Norge. De har 1/3 3/4 av stått i våpenløs kamp mot tyskere og quislinger. Det er de som har fått føle de vanskeligheter som den tyske okkupasjonen har skapt i Norge og det er de som i første rekke har krav på at ingen blir uforskyldt gjænde tidlige etter krigen. En del er nå beskjeftiget med tyskernes rustnings og befestningsanlegg. Disse anlegg vil i all fall bli å begynne med, stanse automatisk når de tyske soldater forlater Norge. Og de må derfor straks avlyses et annet arbeid, eller de må fortsette inntil det kan skaffes det annet og mer nødvendigt arbeids. En må unngå den samme ale nød og elendighet og økonomiske kaos, slik som forblevne var etter forrige verdenskrig.

Og så har vi de sosiale spørsmål i sin alminnelighet. De som våget livet i hjemmefrontens kamp mot diktatur og ufrihet, vil minner som så: vi sagde ikke livet, vi kjempet ikke vår væpne kamp bare for å bestride nazismen. Vi gjorde det også for å sikre bedre og trykkeligere forhold for våre etterkommere. Det vil derfor i alle land måtte tas slike på etter hvert å nå frem til sosial rettferdighet og likstilling. En er fullt oppvåknet på at det ikke kan nås med det samme krigen er forbi. Det er en alliert verden det nazistiske regjeringer har etterlatt seg. Og når det skal nås full på dette, gjelder den gamle regel at en må krype før en

UNNØR OG HELSEARBEIDET.

Medisinaldirektør Karl Evang har skrevet en orientering om dette arbeidet som ble lest i London radio den 2. des. og hvor det bl.a. heter:

Unnørs planlegging av helsearbeidet etter krigen har vært mindre utførelt enn andre sider ved organisasjonens virke. Etter forrige krig framtrådte sykdommer og dødsfall som følge av luftforurensning, enn den som inntraff på slagmarken. Nesten alle spørsmål har en helsemessig side. Oppgavene vil nå være meget større enn den gang, men også botemidlene bedre p.g.a. alle de nye medisinske preparater, bedre transportmuligheter og bedre sunthetsvesen. En må ikke like nære for store forhåpninger. Det sier av ulykker som har rullet over så mange land med krigen og okkupasjonen med dens massemyrderier og ådelst helse p.g.a. fangenskap, tortur og sult, kan ikke ruller tilbake igjen. Men det kan stanses. Tiden blir kostbar og så etter krigen, så all må stå klart.

Så på andre områder igjen Unnø, er det ansatt en helseinspektør som sjef for arbeidet og med hovedkvarter anlagt i Washington. Han vil ha en helsekomité av frivillige fagfolk til rådgivere. Erfaring har vist at i helsearbeidet er desentralisering med lokale instanser som kan gripe raskt inn, mer nødvendig enn på mange andre områder. Det vil derfor bli regionale afdelinger under Unnø, først og fremst for Europa. En for Østern, Hjelpeinstans vil bli stiftet i Norge for de enkelte helseinstitusjoner der hvor disse er godt utviklet (som f.eks. i Norge). I land hvor disse institusjoner er dårligere utviklet, eller er det duker opp epidemier som epidemialvesener der har liten erfaring for, vil Unnø på korteste vei sende ut eksperte til rådighet.

For krigen var det flere internasjonale helseinstitusjoner, innen og utenfor Følelsesrådet. En større arbeid er ønskelig. Unnø vil kunne bidra til å skape disse arbeid.

kan være å gå. Den retningstjenere som trekkes opp og de som skal fram mot målet. Et framtidens samfunn, fritt og trygget av nå, kanskje, en delvis, tvang, nød og krig.

Jeg kan anta at mange vil si: hvorfor skal vi tenke på allierte nå? Hvorfor skal vi kjenne ting som kanskje vil bli aktuelle om det er i framtiden? Bare ett spørsmål er nå aktuelt. Og det er å sikre krigen så snart som mulig. - Vi er enig i at det må være forutsetningen for alt arbeid etter krigen, men det forhindrer ikke, det tvært i mot betyr at vi samtidig planlegger veien framover. Seirens frukter kan først spilles og freiden kan få forskjellige følger hvis en ikke i tide treffer sine forberedelser. Jeg tror at det er alminnelig anerkjent i hele den allierte verden.

Når jeg også tenker på de spørsmål som vil reise seg etter krigen, så sier jeg like ut: jeg alsommer ikke dem som skal lede og styre landene i det første året etter krigen. De må ha både klokskap og mot og de må ha en fast hånd, en sterkt utpreget rettferdighetsans som det gjelder samfunnsmessige spørsmål, og de må ha et medfølelse hjerte som det skal lykkes dem å bygge den nye verden. Men når jeg tenker på vanskelighetene, så er det en ting som fyller meg med stolthet og fortrolning. Vårt folk har i kamp og nød vist å holde sammen, klart å kjempe seg som en eneste familie. Alle uriver har vært folk bestått i krigen for. Jeg har ikke den ringeste tvil om at vi også skal tåle påkjøringen under omstillingen fra krig til fred. Vi kommer til å bli uenige om detaljer og vil om det. Men vi kan bare vinne så lenge vi er enklart bare har tanker på det heles velferd, og vi kan ikke unnvære disiplin i politikkene og fasthet i ledelsen. Den graven vil vårt demokratiske, sosialistiske vil feste sitt lys over veien fram.

Vi står ved inngangen til rydret og vi ser med glad forventning fram mot seiren og befrielsen som skal komme. Vi minner nå og taler om den som falt i kampen for fedrelandet. Deres minne er oss hellig. Vi takker alle som i disse år har yttet sin innsats for Norges befrielse og ønsker alle norske kvinner og menn både i og utenfor Norge et GUDT OG SEIERRIKT NYTT ÅR.

KRIGSFORBRYTERIE.

I anledning rettergangen mot de tre tyskere i Marburg som ble dømt til døden ved henging for ledet, polemiserer professor Ritz i tidsskriftet Krigen og Arbeidernes klasse med de tyske angriper som vil tilbakevise rettergang mot krigsfanger. Deres argument er dels at krigsfanger ikke kan dømmes for handlinger de har begått under fangetagelsen og dels at soldater ikke er ansvarlige for sine handlinger som de utfører etter ordre.

"Ordre", sier professoren, "er å innnebrenne barn i russiske bygninger, drepe innestengte sivils med gas osv., er ikke allierte befalinger, men anstiftelse av forbrytelser. Det er klart at slike skal straffes for å ha drept eller såret fiendtlige soldater under krigen. Ritz, en av de anklagede i Nurembergprosessen, unnskyldte seg også med: "Jeg er en soldat". Soldaten hjelper indlignende ut seg selv. Men hans to medanklagde gjorde ikke det. De pirte og drepte sivilpersoner og det gjorde de langt bak kampsoneene. Det er derfor ikke for dem som forbrytelser de er dømt. De er hengt utelukkende for de forbrytelser de egerhendig har begått og som de bærer det fulle ansvar for."

NY FLØPPEMELSE.

En fullusenklæring fra London og Washington meldte: En ny type blir nå masseprodusert i Sambanisstatene, et såkalt "Rekylfly" (rekylfly). Det har ikke propell. Luft suges inn gjennom åpningen i nesen eller vingenes forkant, blandes med et brennstoff, blandes i kjølekanaler, ekspanderer og blåses med veldig kraft ut gjennom den halve eller vingenes bakre kant. Rekylvirkingen gir flyet fremover. Da propellen og dens understell kan fjernes, blir flyet lettere og motoren blir enklere. Det går derfor hurtigere enn de fleste andre

K A M E R A T !

Det ligger spenning og forventning i luften. Vi vet at etter de avgjørende konferansene i Moskva og Teheran i slutten av forrige år er de forente nasjoners krefter samordnet. Det er full enighet om hva som skal skje, når det skal skje og om hvor det skal skje. Den russiske kjerneoffensiven og massebombingen av Tyskland og tyskbesatte områder er ledd i en felles plan. Nå snakkes det heller ikke lenger om en annen front. Det treffes de mest rasnløse forberedelser både for en annen og en tredje front. Det kan vente er et hovedangrep mot Tyskland fra så å si alle kanter. Og det er det som skal til. Selvsagt håper vi at det snart må bli en avgjørelse. Trykket av de forhold vi lever under er så hardt at det tærer på kreftene. Likevel finnes det ikke tegn til selvoppgivelse blant det norske folk. Viljen til å holde ut er sterkere enn all undertrykkelse og terror.

Mens vi venter på at frihetens time skal slå, kan det være nyttig å ta et raskt overblikk over mål og midler i den frihetssaken vi står midt oppe i. - Vårt første mål er å fri landet vårt for nazismen og alt det svineriet den har ført med seg. Nasjonal og personlig frihet kan vi bare gjenvinne ved en fullstendig tilintetgjøring av nazismen. Derfor er Nazi-Tysklands fullstendige ødelag forutsetningen for vår frihet. Et hvert middel som kan bidra til å fransisjone dette nederlaget, må vi hilse med glede. Vi kan ikke innse at tyske kvinner og barn som blir ofre for de alliertes bombekrig, er mer verdifulle vesener enn russiske, polske eller jugoslaviske kvinner og barn som bevisst og ganske hensiktsløst myrdes av tyskerne.

Tyskland er og blir vår hovedfiende. Derfor må vi sette alle krefter inn på å motarbeide og sabotere alle tyske tiltak og alle nazifiseringsplaner her i landet. Foreløpig må kampen føres etter de samme retningslinjer som hittil. Åpen kamp mot de tyske okkupasjonsstyrker kan den norske hjemmefront foreløpig ikke innlate seg på. Tiden er ennå ikke inne til å gå til aktive sabotasjehandlingar mot den tyske militærmakt. Partisanvirksomhet av denne art, er under best mulige militære forutsetninger av fundamental betydning. Men under de nåværende militære forhold i Norge er aktiv partisanvirksomhet helt hensiktsløs.

Like nødvendig er den passive sabotasje. Alt som kan utføres med passiv motstand mot tyskerne må gjøres. Inga må godvillig stille sin arbeidskraft, sin faglige innsikt eller sin befinnelse til disposisjon for tyskerne. Alt arbeid som direkte eller indirekte kan gagne tyskerne må trennes mest mulig og gjøres dårligst mulig. Dette gjelder i like høy grad de norske bøndene. På hver hekkoliter, en hver saarbete og et hvert fløskestykke som det er mulig å hindre tyskerne å få tak i, er et tap for tyskerne og en vinning for oss. Vi må da også kreve av de norske bøndene som vil gå for å være nordmenn, at de oppfører med den motbydelige ågning og verene som nok så mange av dem har drevet. Den hjerteløse utplyndring gjennom ågerpriser som mange bøndene har gjort seg skyldig i, er det svarteste kapittel i Norges frihetssak. Nå da vi nærmer oss sluttoppgjøret, må den norske bondestand sette alle krefter inn på å sabotere alle leveranser til tyskerne, og la verene komme det norske folk til gode til anstendige priser. Det er den mest effektive måte de norske bøndene f. t. kan yte sitt bidrag til hjemmefrontens kamp på og samtidig har de her en sjanse til å viske ut noe av den skampløst som svartehandlen har satt på dem.

På alle felter, på arbeidsplassene og i hjemmene, i fag- og yrkesorganisasjoner og på det

kulturelle området må kampen føres videre etter de samme grunnprinsipper som før. I et hvert forsøk på nazifisering, ikke en tanke, ikke en tone, ikke den minste nyans av nazismens vesen skal kunne trengs inn i vårt folks sinn.

Vi kjemper ikke bare for å tilintetgjøre nazismen i alle dens ytringsformer. Vår kamp peker fram mot det positive mål å gjenreise den norske rettsstat på demokratets grunn. Dette vil prege alle våre handlinger, alle våre forberedelser til den dag da nordmenn atter skal stå i Norge.

- V -

DEN SVENSKJE HJELPEN TIL NORGE.

Samarbeidskomiteen for nordisk hjelpearbeid i Stockholm meddelte på et møte 20. desember at det fra og med 23. november 1942 var innsamlet i alt 20,5 millioner kroner til Norge gjennom Svenska Norgehjelpen. For bestemte hjelpebehov har det vært satt i gang særskilte hjelpeaksjoner. For å skaffe midler til sukker-gaven i høst har det vært solgt spesielle blanketter à 1 krone. Gaven bestod av 9 millioner kg sukker. For tiden pågår det svensk barnebespisning på 28 forskjellige steder i Norge og 68 000 barn er med i bespisningen. De er også i gang med å starte bespisning for gamle i Oslo hvor det er minst 15 000 eldre personer som har behov for umiddelbar hjelp.

- V -

"INTERNASJONALEN" OPPHØRER Å VÆRE RUSSISK NASJONALSANG.

Folkekommissærenes råd i Moskva har besluttet: Da den nåværende nasjonalsang i sitt innhold ikke gjenspeiler de forandringer som er foregått med vårt land - resultatene av sovjetregimets seir - og ikke uttrykker den sosialistiske statens virkelige innhold, har Folkekommissærenes råd derfor besluttet å gi nasjonalsangen en ny tekst i overensstemmelse med sovjetbyggets innhold, ånd og virkelighet. - Den nye nasjonalsangen kommer til å være gjeldende fra og med 15. mars 1944.

- V -

NYTTÅRSHILSEN FRA STATSMINISTEREN TIL DEN FRIE NORSKE PRESSE.

I forvisningen om at vi nå går inn i seirens år da friheten og folkets styre igjen skal komme til å stå i Norge, sender jeg min hilsen til alle de nordmenn som jeg på denne måten kan rekke - med ønsket om et lykkelbringende år. En særskilt hilsen sender jeg de landsmenn som under de største vansker gjennom hele okkupasjonstiden har bidratt så sterkt til å holde troen oppe hos vårt folk - den frie, virkelige norske presses kvinner og menn.

Johan Nygårdsvold.

- V -

DANSKE ANGIVERES SKJEBNE.

Tre danske angivere som hadde angitt ubesundsfiskene til det tyske politi for frakt av flyktninger over til Sverige, er blitt hennrettet av de danske patrioter. Lokket av tyskernes løfter om store belønninger hadde de skaffet seg opplysninger om fiskerne og gitt opplysningene til tyskerne. Tre av disse angiverne ble fakkert av patriotene forledet og ført til Fællesparken i København. Her ble de dømt, etter forhør, til døden og hengt i parkens traer. Ved hver person var festet en lapp hvor det stod: "Jeg var en angiver."

- V -

FOLKETS KRIG - FOLKETS FRED.

Daily Herald skriver: Vi vinner folkets krig, men vi må også sørge for å vinne folkets fred. Med dette slagord åpnet arbeidsminister Ernest Bevin Arbeidsbyråets møte i London den 16. september. Taleren gav byrået sin tilslutning. Det er nå opptatt med breiende etterkrigsproblemer.

De møter som er holdt mellom de ledende statsmenn og som kulminerte med Teherankonferansen,

er et vitnesbyrn om, sa Bevin, at det ikke bare er oppnådd enighet om krigføring, men også om det som er enda viktigere: å legge grunnlaget for en ny verden.

Hver tomte av land som var rensert for fiender og hver gruppe av folk som blir befridd, gjorde det til en bydende nødvendighet at det ble gjennomført ordnede forhold, at siviladministrasjonen ble gjenopprettet og at det ble skapt tillit og fasthet så snart som råd er.

Arbeidsbyrået står foran en vanskelig og viktig oppgave i overgangstiden. Da må forutsetningene for en varig fred økes.

Finansene har hittil spilt en dominerende rolle. Vår velstand er blitt målt med rikdommer uten hensyn til folkets velferd. Arbeidsløsheten har herjet fordi vi ikke har behersket produksjonen og omsetningen. Bevin uttalte at vi må fram til en budsjettoppstilling som er bestemt av menneskelige og ikke av finansielle hensyn. Vi trenger fasthet i vår samfunnspolitikk om vi skal kunne få varig fred. Samfunnet må gjennom sine organer kunne treffe sunne, fornuftige avgjørelser i det økonomiske liv. Trangen til profitt er stor, men den må nøytraliseres.

Det er dem som allerede regner med at den samfunnsmessige kontroll skal fjernes så snart krigen er over. Jeg frykter for, sa Bevin, at dette ønske springer ut av profittinteresser snarere enn omsorgen for folk og land. Vi bør alle være interessert i en ordnet overgangsperiode. Folket bør derfor være på vakt overfor slagord om økonomisk frihet, som egentlig betyr frihet for utbyttere.

Den fundamentale oppgave bør være å skaffe arbeid til alle på sosialt forsvarlige levevilkår. Jordbruksarbeidernes standard må derfor heves. Arbeidet er allerede tatt opp og skal føres videre når krigen er over.

- V -

RUSSISKE FLY angrep i uken før jul de tyske befestningsanlegg på en øy i Ofotfjorden ca. 40 km utenfor Narvik. 73 mann ble drept, derav 3 norske. Anlegget er tidligere bombet flere ganger og det ser nå ut til at arbeidet ikke blir gjenopptatt.

STATSPOLITISJEFEN "GENERALMAJOR" K.A. Martinsen har gjennom det tyske sikkerhetspoliti rekvirert seg villa i Blindernveien. Eieren er kastet ut og har fått beskjed fra Martinsen om at han ikke må ta med seg gardiner, tepper, spisestueblenert, kaffyr eller tilbehør til kjelleren. Hr. statspolitiksjefen ønsker videre å disponere 5 malerier og nærmere spesifiserte møbler i sin smak.

DEN UBETYDELIGE PIPEBRANN i Terbovens bolig i oktober ifjor forårsaket skade for kr. 133 700,-.

DE SISTE RADIOAPPARATER hentes nå fram fra private forretninger og andre private institusjoner hvor det var anledning til å lagre dem da tyskerne forlangte dem innlevert i september 1941.

GENERALOBERST VON FALKEHORST reiste natt til lørdag den 9.1 til Trondheim for å innspisere tropper og anlegg nordover. Ved Østbanen ble jernbanen inspisert sentimeter for sentimeter av Gestapo og jernbanefolk. Toget bestod av lokomotiv, salongvogn, spise- og radiovogn og sovevogn foruten 3 godsvogner med biler.

- V -

GENERAL SIR BERNARD PAGET.

Mytologisk överstbefalende i Midtøsten, som ledet den britiske styrken i Norge i 1940, har sendt en nyttårshilsen der det bl.a. heter: Som en av dem som var vitne til Norges Tidelser da vi fred en alt for liten og dårlig utrustet britisk styrke prøvde å stanse tyskernes hensynsløse invasjon, er jeg glad for å kunne sende denne hilsen til det norske folk på vegne av den britiske armé.

KRIGENS GANG.

På østfronten har von Manstein kastet inn alle tilgjengelige reserver i motangrep på en 150 km bred front fra områdene øst for Vinnitsa til nord for Uman ved Khrustinovka. Synlige tegn til retrettforberedelser i Dnjepribuen er ennå ikke iaktatt og det ser ut til at tyskerne ikke vil sk... noe offer for å hindre en russisk frammarsj mot Romanias grense noe som de frykter vil få krigsavgjørende betydning ved at forbundsfellene på Balkan kan bryte sammen og oljekildene i Romania komme i en farlig nærhet av den russiske kampfront. Tyskernes tap er enorme både i soldater og materiell, men de er ikke i stand til å gjøre terrengvinninger. Samtidig fortsetter Vatutin framrykkingen vestover langs jernbanelen Bendijsjev-Rovno og truer Sjevetovka, mens banen er brutt lengre vest, ved Slatos fall, av tropper som kommer fra Hovograd Volynskorådet. Fra det samme område har russerne rykket vestover og står her inne i det gamle Østpolen 25 km fra Rovno etter å ha tatt Huszoca og forsert elva Horyn. Rovno trues endelig med å bli angått av styrker fra Sernyområdet som er rykket sørvestover og bl.a. har tatt Kostopol, mens andre enheter går mot nordvest og står om lag 50 km fra Pinsk. Rokossovskis offensiv lengre nordtstier førte til Horyns og jernbaneknutepunktet Kolenkovitsjis fall og en framrykking på 30 km vest for disse byene. Ved Vitjabok - Hjevelfronten er det gjort mindre terrengvinninger og en ny offensiv er åpnet unndelbart nord for Hovo Sokolniki hvor russerne brøt igjennom tyske stillinger på en 30 km bred front. Endelig har russerne gått over isen på den nordlige del av Hlaersjøen og kuttet av Hovgrads vei- og jernbaneforbindelse sørover langs sjøens vestside, og samtidig brutt byens forbindelser nordover så tyskerne måtte oppgi dem før den ble... øringet, mens en koordinert offensiv sør og vest for Lenigrad... har ført til gjennombrudd på 35-40 km bred front og 12-20 km's dybde. Kampene var her usedvanlig hårde før gjennombruddet fant sted: i løpet av 5 dager falt 20 000 tyskere og 1000 fanger ble tatt, mens 7 infanteridivisjoner ble revet opp. Blant byttet var ikke mindre enn 37 av de langtrekkende kanoner tyskerne har bombardert Lenigrad med. Petarhof og Krasnoje Sela er blant de inntatte byer. De ligger over 30 km fra Lenigrad. - Uten hensyn til tyskernes motstøt i sør for å sikre Balkan, går russerne, på nesten alle avgjørende punkter langs en 1100 km bred front, vestover mot de tyske arméer i Østøststatene og Polen som i siste instans har til oppgave å forsvare Tyskland selv.

På sørfronten har avdelinger av 5. armé i Italia gått over elva Garigliano og inntatt bl.a. Minturno ved vestkysten. De ukelange kamper om Cassino vedvarer. Byen er nesten øringet av britiske, amerikanske og franske tropper som langsomt arbeider seg gjennom de tyske forsvarsverk. Flyaktiviteten er meget stor både bak de tyske stillinger i Italia og over Jugoslavia hvor den jugoslaviske frihetsarmé står overfor 15 tyske divisjoner som søker å likvidere frihetsarméens baser i Slovenia, Herzegovina, Kroatiskosnia og andre steder, men hittil uten noe hell. Kampområdene veksler imidlertid stadig overensstemmende med partisankrigens taktiske lover.

I det fjerne østen støtter amerikanerne langs to retninger mot japanernes hovedstøttepunkt Rabaul på New Britain som forøvrig nesten daglig blir bombet av store formasjoner tunge fly. Den ene støttrøyningen har gått fra Guadalcanar over Bougainville og den andre langs Ny Guineas kyst og begge framstøtene har ført fram til landgangsoperasjoner på New Britain. For å sikre flankene i tilførselslinjene er også framrykkingen langs Ny Guineakysten ført forbi strødet mellom de to byene.

Matt til torsdag den 15. kastet R.A.F. 2000 tonn bomber på 23 minutter mot Braunschweig vest for Berlin. Foruten dette kjepeangrepet har bare mindre angrep forekommet bl.a. mot Stavanger.

DEN POLSK-RUSSISKE KONFLIKT.

Den polske regjering i London og Sovjetregjeringen har i de siste dagene utvekslet offentlige erklæringer som på ny har gjort grensestridighetene aktuelle. Foranledningen var den røde armés marsj over den gamle polske grense som bragte den polske regjering til å kreve opprettet uavhengig polsk styre over de områder russerne etter hvert befrikk. Russerne har på sin side foreslått Curzonlinjen som grense mellom Sovjetsamveldet og Polen. Det russiske krav har solid grunnlag. Den britiske utenriksminister i 1919, Curzon, la skillet mellom de to land så langt det overhode er mulig langs skillet mellom de områder hvor polakker er i flertall og de områder hvor ukrainerne og hviterusserne er i flertall. Trass i at de allierte godkjente denne linjen, nyttet polakken den røde armés daværende svakhet til en ren erobringsskrik og la under seg de områder som fra 1921 kom til å utgjøre Østpolen. Russlands krav her er fullt legitime og blir sikkert også oppfylt.

Men det er sikkert ikke bare dette spørsmålet gjelder. De russiske erklæringer inneholder direkte angrep på den polske regjering for manglende vilje til å opprette gode naboforhold i sin uavhengighet, og neppe uten grunn. Unndelbart før den tysk-polske konflikt begynte, hadde den daværende polske regjering arbeidet på å få Tyskland med i en krig mot Sovjetsamveldet, en politikk som det aldri har vært mulig å få eksilregjeringen til å ta åpen avstand fra. Polske aviser i England, som riktignok ikke er offisielle regjeringsorganer, men likevel teller flere ministre som regelmessige medarbeidere, agiterer åpent for en Østøst-Svartehavsblokk under polsk ledelse og som underforstått skal danne en barriere mot Sovjetsamveldet. Polske aviser i Sydamerika hevder endog at Kiev i grunnen er en polsk by. Det er disse kretser den polske regjering er utsprunget fra. Kretser som ikke en gang har unndelbart søkt å gjøre bruk av tyske propagandatrikk for å slå søkk og mistro til Sovjetsamveldet. (Overfor norske kretser i London har de f.eks. slått på truselen mot Nordnorge uten å kunne anføre noen andre argumenter enn dem vi kjenner så godt fra avisene her hjemme og som alle vet skriver seg fra visse kretser i Sverige som i unionstiden søkte å skape en opinion mot Russland også i Norge som jo ikke hadde vært berørt av Sveriges århundrelange stridigheter mot Russland med avståelsen av Finland som sluttresultat.) Da så tyskerne, som både Polen og Sovjetsamveldet er i krig med og som forøvrig har prestert flere og større løgner på 10 år enn noe annet folks regjeringer på et århundre, kom med Katynhistorien, så russerne det som et tydelig bevis på illojalitet når polakken i stedet for å ignorere historien eller i det minste henvende seg til sin allierte, Sovjetsamveldet selv, straks krevde en internasjonal undersøkelseskomisjon. Sovjetregjeringen brøt derfor de diplomatiske forbindelser med den polske regjering.

Sambandsstatens utenriksminister, Hull, har sendt en note til Russland og tilbudt megling i striden og den britiske utenriksminister, Eden, har også uttalt at han arbeider med å få partene forliket. Tiden vil vise om Sovjetsamveldets regjering vil gi den polske regjering den anerkjennelse som det vil bety om den godtas som likeberettiget partner under en meglingsaksjon.

AMERIKANSK MATERIELL TIL SOVJETSAMVELDET.

I tida 7. desember 1941 til 1. november 1943 har Sovjetsamveldet i henhold til Låne- og Leie-loven mottatt varer og materiell fra U.S.A. til en verdi av 3 560 433 000 dollars. Bl. a. materiell er det sendt over 1 mill. tonn stål, nær 400 000 tonn kjemikalier, 600 000 tonn oljeprodukter og over 18 000 verktymaskiner for stålindustrien. Levnetsmiddelsendingene utgjør for det meste hvøtmeel, matfett og olje samt over 10 000 tonn såkorn. Krigsmateriellet utgjør ellers nær 700 fly, over 3 500 stridsvogner a.v.

ETRE ÅR 1944.

Søndag kveld holdt utenriksminister Trygve Lie en tale over London radio der han bl.a. framholdt at de britiske og amerikanske militære ledere nå legger siste hånd på beredningene til invasjon og Tyskland vil i de kommende måneder bli utsatt for samtidig angrep fra øst, vest og sør. Den siste fasen av krigen mot Tyskland kan bli den blodigste og også føre til økt påkjenning for folkene i de okkuperte land. Men kampene vil bli avgjørende og 1944 vil bli seirens år. Tysklands håp er å splitte de allierte. De forsøker meget iheldig å skape motsetninger mellom De forente stater og Storbritannia og mellom vestmaktene og Sovjetsamveldet. Disse har vært fullstendig mislykket og det diplomatiske og politiske samarbeid mellom de ledende allierte stormakter er i løpet av året blitt stadig mer utbygd.

Jeg tror vi har rett til å si at Norge har en god stilling blant de forente nasjoner, fortsatte han og understreket særlig at våre forbindelser med Storbritannia er festnet og utbygd under krigen. Dette vennskapet bygger på solide fellesinteresser. Britene har lært hva det betyr at en fiendtlig stormakt behersker Norges kyst, og et sterkt Storbritannia er en garanti for Norges selvstendighet. - Videre omtalte utenriksministeren Norges gode forhold til U.S.A.

Norge har alltid stått i godt forhold til Sovjetsamveldet, fortsatte han. Vi ser med beundring på den gigantiske innsats den russiske armé gjør i kampen mot den felles fiende. Erfaringene i denne krig har vist at Samveldet har de samme interesser av et fritt og uavhengig Norge som de andre stormakter, og av et nært og fruktbringende samarbeid etter krigen. Forståelsen for vårt land er stadig øket i Sovjetsamveldet under krigen og pressen der vier vår kamp ute og særlig hjemme en bred plass. Vi glæder oss spesielt over dets innsats i det interallierte samarbeid. Fridtjof Nansen sa allerede for 20 år siden: Sann fred og velstand kan ikke eksistere i verden uten Sovjetsamveldets aktive medvirkning. Og i dag venter nordmennene at Sovjetsamveldet vil bli ett av de viktigste støttepunkter for det fredelige samarbeid etter krigen.

Utenriksministeren minnet videre om at Kina hadde utvekslet ambassadører med Norge hvor for med alle 4 stormakter var representert hos H.K.Kongen. Vi er et lite folk og Kina langt borte, men vi har verdensomspennende interesser særlig gjennom vår skipsfart. - Etter en hyldest til de okkuperte lands og spesielt Danmarks kamp mot fremmedherredømmet, gikk han over til å behandle forholdet til Sverige: Vennskapet mellom de to folk viser seg i den sterke svenske folkestemning til fordel for Norge. De er nå åpenbart i Sverige blitt klar over hva det tyske styre i Norge virkelig betyr, og det har gitt seg stigende praktiske utslag. Flyktningene blir godt mottatt og et betydelig humanitært arbeid til fordel for Norge er utført. Vår forskjellige strategiske stilling har ført til at Norge kom med i krigen mot Tyskland, mens Sverige ble stående utenfor. Dette skapte visse vanskeligheter i forholdet mellom regjeringene. Vi kan med tilfredshet slå fast at de viktigste av disse ble ryddet vekk i 1943. Transittrafikken er opphørt og normale diplomatiske forbindelser er gjenopprettet. Et positivt samarbeid om konkrete oppgaver er det beste grunnlag for godt nabor forhold i fremtiden og har større interesse enn konstitusjonelle prosjekter.

For Finnlands vedkommende kan vi bare gjenta hva det tidligere er sagt både fra svensk og norsk hold: vi ønsker gode og vennskapelige forhold til et fritt og demokratisk Finland.

De forente nasjoner representerer mange forskjellige folkeslag og kulturformer og det vil oppstå mange vanskeligheter og stridsspørsmål. Men som de i dag har felles interesse av å sikre seieren, vil de etter krigen også ha felles interesse av å sikre freden. Utenriksministeren sluttet med å uttale håpet om at 1944 vil bringe seieren og legge grunnlaget for varig fred.

ENGLANDS FAGFORENINGER HAR 8,5 MILLIONER MEDLEMMER.

Antall organiserte arbeidere i Storbritannia og Nordirland anslås i velinformerte kretser til åtte og en halv million. Av disse tilhører 6,5 millioner Landsorganisasjonen. Tallet er steget eksponentiell under krigen. Mens den enda pågår har tallet nådd høyere enn den forrige rekord som ble satt i 1920 med 8 340 000. I krigsårene har det mannlige medlemsstallet steget med 7% til 6,5 millioner og det kvinnelige med hele 20% til 2 millioner. Dette forhold skyldes selvsagt stigningen i kvinners innsats i krigsproduksjonen, noe som ytterligere bevises av at den sterkeste kvinnelige medlemsøkningen faller innen maskin- og metallarbeiderindustrien. Det er i alt 976 forbund, men 3/5 av medlemmene er organisert i 16 forbund med over 100 000 medlemmer hver.

FAGORGANISASJONENS PÅSS I SAMFUNNSLIVET

må bli mer fremtredende enn tidligere, uttaler formannen i Arbeidernes faglige landsorganisasjon, Konrad Nordahl, i en faglig oversiktsartikkel i Norsk Fident, London, ved årsskiftet. Det er enighet om dette innenfor alle kretser som arbeider med nasjonale og internasjonale fagforeningsproblemer.

Det er ikke tilstrekkelig å være med ved utøringen av lønns- og arbeidsvilkår. Arbeiderne må ha et ord med i laget når det gjelder planlegging og ledelse av det økonomiske liv. Nordahl ser dette som et av de store spørsmål på den faglige verdenskonferanse som skal holdes i London i sommer, og går ut fra at en der skal kunne trekke opp retningslinjer som kan danne grunnlaget for de oppgaver som fagorganisasjonen i de enkelte land skal arbeide med etter krigen.

I London har både den norske regjering og Landsorganisasjonens ledelse i det forløpne året gjort forberedelser for hjemkomsten og det arbeid som må utføres i overgangstida. Arbeidsforholdene på langt sikt er det selvsagt de hjemmeværende som skal bestemme. Disse forberedelser er nå stort sett avsluttet og det har fra regjeringens side skjedd i intet samarbeid med arbeidernes og arbeidsgivernes organisasjoner.

På det internasjonale gjenoppbygningsarbeidsområde arbeider faginternasjonalen ved hjelp av to spesialkomitéer. Den ene behandler spørsmålet om det sosiale og økonomiske gjenoppbygningsarbeid etter krigen og den andre problemene omkring fagbevegelsens nasjonale og internasjonale gjenoppbygning. Begge komitéers standpunkter foreligger nå i form av to rapporter som er sendt til uttalelse blant de tilsluttede organisasjoner. En gjenoppbygning av fagorganisasjonen er allerede begynt i de befrie franske områdene og i Sicilia.

UNGDOMMEN SKAL TØMRE OPP EN NY INTERNASJONALE.

Førleden ble det holdt et møte i Stockholm, sammenkalt av Stockholms sosialdemokratiske ungdomsdistrikt hvor de behandlet spørsmålet om Ungdomsinternasjonalens gjenoppbygning. - Forberedelsene til dette må skje under krigen og kontakt opprettes mellom ungdommen i de frie land og representanter for ungdommen i de okkuperte land, erklærte Den sosialistiske ungdomsinternasjonales formann, Torstein Nilsson.

På dette møte var for første gang under krigen samlet sosialistisk ungdom fra forskjellige land til en åpen manifestasjon i et fritt land. Åtte representanter for Europas undertrykte nasjoner gav uttrykk for nødvendigheten av en ny og slagkraftig sosialistisk ungdomsinternasjonal. Der møtte representanter for den sosialistiske ungdom i Danmark, Norge, Polen, Tsjekkoslovakia, Frankrike, Østerrike samt for Tyskland. Elve jugoslaviske partisaner som oppholder seg i Sverige møtte og framførte en hilsning.

I spørsmålet om Ungdomsinternasjonals rekonstruksjon opplyste Torstein Nilsson at de representanter for Sverige, Seabandsstatene og England som ble valt i 1939 skal virke som formidlere. Tankutveksling skal finne sted og det organisatoriske grunnlaget og de praktiske oppgavene for den nye internasjonale. Det skal utveksles informasjon og en internasjonal sammenkomst skal forberedes.

- V -

NORSK SKIP OPPKALLES ETTER VIGGO HANSTEEN.

Contraship - verdens største rederi - overtok for en tid siden to nye fartøyer fra Amerika. Fartøyerne er blitt døpt "Viggo Hansteen" og "Alf Lindeberg".

- V -

"NYORDTID" I FAGORGAVHUSJØREN.

Fra 1. januar i år er Norsk arbeidsmannsforbund gått opp i "Norsk forbund for bygningsindustrien" hvor gestapoagenten Johs. Ringen er konis.k leder. - I nesten 40 år har Norsk arbeidsmannsforbund utført et banebrytende arbeid for bedring av arbeiderklassens økonomiske og sosiale kår. Neppre noe forbund har slike tradisjoner innen arbeiderbevegelsen som Arbeidsmannsforbundet. Tilsynelatende har det nå lykkes landsformædrene som Terboven ved hjelp av Gestapo satte som konis.k ledere i Landsorganisasjonen å blelegge det som forbundets medlemmer i snart 50 år, med nye stry og mange ofre, har oppnådd med nye gjøde har bygd opp. Villige redskaper i dette nedbrytende arbeid har vært mange formædrene som Halvard Olsen og den motbydelige overfører i Bygningsarbeiderforbundet, P. A. Ringen.

Det er i tillegg i stor grunn til forstemthet blant medlemmene, og især blant de mange veteranene i Norsk arbeidsmannsforbund. Gestapoagentene kan nok for en tid overta kontorer, kartotek og arkiver, men arbeidssone - menneskene som er kjøtt og blod og ånd - de blir stående utenfor. Og det i det hele tatt vi må ikke trokke ned skille her, så kunne en trygt si at mindre enn noen andre mennesker i Norge er utvalgt til å bli nazifisert! I Norges ubrytende tradisjon har vi lever Norsk arbeidsmannsforbund videre. Og til Johs. Ringen kan vi bare si: Anne djevel, du igjen gruve- og anleggsarbeiderne i Norge tar forbundet sitt tilbake!

Om fortøytelsen i Trossens forening i Oslo som vi tidligere har omtalt, meldes nå at Johs. Ringen har tatt skrittet til å og innsatt den 24-årige Rolf Svendsen fra Mandal som konis.k leder av foreningen. Det er det at all forbindelse med målerkontoret og all kontingentinnbetaling opphører. De medlemmer som ikke respekterer dette, vil få ubehageligheter senere.

Rolf Svendsen, som en tid har oppholdt seg i Kristiansand og kalt seg entreprenør, har vært ornåler ved iten, jern og sement i Oslo. I Mandal drev han i sin tid, sammen med sin bror som også er hinnerann, og en tredje person, en gullsmiddeforretning. Etter en del skaple transaksjoner fikk brørene drøvet den tredje av innehaverne ut av firmaet. Mandals befolkning kjenner imidlertid fremtidene så godt at arkivene Svendsens forretning stadig står tom.

Slike suspekto individer er det som nå breier seg i de faglige organisasjoner arbeiderne har bygd opp i landet, som nå lakker det mot slutten med herligheten. Kontingentinnbetalingen er nå så minimal at nazipropene snart ikke vet sin arme råd. Og vi vet at hver dag bringer oss nærere seier og friheten så vi snart kan ta fatt på ny med å bygge opp vår egen

FRI FAGBEVEGELSE.

Nr. 4.

KAMERAT!

Hjemmefrontens kamp har krevd store ofre innen for alle lag av folket og ganske spesielt er arbeiderbevegelsen hardt rammet. Hundrer, ja, tusener av de ledende kadrer i vår bevegelse sitter i fengsel og konsentrasjonsleir, her i landet eller i Tyskland. Tallet på dødsofre i frihetskampen er også uhyggelig stort. Gjennom denne terror og forfølgelse har tyskerne og deres norske lakeier ment å kunne lamme den norske frihetsfronten, ikke minst når det gjaldt arbeiderklassen.

Tyskerne og quislingene kunne vært færlige om de ikke var så tøskete. Men som de stupide bøller de er, har de hele tiden sørget for å sveise det norske folket sammen, gjennom det ene brutale overgrep etter det andre. Derfor har deres jussessvrestasjoner og terror bare ført til at tusener av nye frihetskampere meldte seg til aktivt arbeid.

Og det norske folk har etter hvert lært å drive illegalt arbeid. Det la ikke til rette for oss til å begynne med. Så lenge hadde vi levd i et fritt land at det tok tid før vi lærte å holde kjeft og arbeide under jorden. Det fins enn ulykkesfugler som aldri kommer til å lære det. De er gestapos beste forbundsfeller. Men de som i dag gjør dagens arbeid på de forskjellige feltet, de har lært. Og hver dag lærer oss på ny nødvendigheten av den aller største døtensomhet og forsiktighet. Arbeidet må gjøres og noen risiko vil det alltid være. Men den kan begrenses til et minimum om hvert eneste menneske som har med tilvære å gjøre, skjotter den oppgave han har fått og for øvrig holder kjeft. En skal aldri snakke ut sitt arbeid - eller andres arbeid - til andre enn den en har direkte forbindelse med.

Vi har ikke råd til å overlate nye hundrer eller tusener av våre beste kamerater til gestapo og aksjonspolitongene. Vi har også tilstrekkelig mange i landflyktighet. Vår oppgave er å være til stede her og gjøre det arbeid som er nødvendig å gjøre for å kunne fullføre denne oppgaven må en hver av oss vise den aller største forsiktighet og lære oss herne av alle vi samarbeider med.

Når vi i dag på ny innskjerper dette, honger det spesielt med at det foregår en utrykning om at gestapo er i ferd med å sette i gang nye tiltak for å stå borte under frihetskampen i Norge. Og da i første rekke komme den frie presse til tils. Det vil bli å være utrykning for gestapo som søker å vinne innpass i vår presse og de forskjellige organisasjoner. Derfor må alle, særlig de som arbeider i den frie presse, være på vakt, trekk aldri nye folk inn i arbeidet uten å være bosikker på at vedkommende ikke er gestapoagent. Og husk på at det under ingen omstendighet må nevnes navn i forbindelse med illegale aviser. Å gå rundt med hærnefortegnelsen, eller å ha slike liggende tilgjengelig for gestapo, er en forbrytelse.

I arbeiderklassens rekker er det skapt tusener av nye tillitsmenn i stedet for dem som er skuffet, fengslet eller gått i landflyktighet. Vår oppgave er å føre frihetskampen fram til seier og sørge for at hele vår bevegelse er intakt når frihetstimen slår. Derfor må ingen utsatte for unødvendig risiko og heller ikke bør noen forlate landet uten i ytterste nødsfall. Vi må innrette oss slik at vi kan være til stede og utføre de arbeidsoppgaver vi har fått i kampen for Norges frihet og rett.

- V -

TEKNISK HJELP.

Vi har forpekt på at Teknisk Hhjelp, som er et rendyrket naziforetak, i manglet av habilite, vil gå til tvangsutskrivning av folk fra arbeidsplassene.

Dette er nå skjedd bl.a. ved Oslo Sporveier. Og dess verre; Sporveiens folk har i mange tilfeller alt for villig gått med på tvangsutskrivningen.

Vi presiserer at det i hvert fall hittil ikke er kommet noen forordning som gir arbeidsgiverne, enten de er nazister eller ikke, rett til å beordre sine folk til den slags arbeid. Hver eneste arbeider i Norge som blir tatt ut til å tjene Teknisk Hhjelp, må nekte. Svar at hvis det nå endelig er gått opp for NS at det er mangel på skikkelig arbeidskraft og materialer, så skyldes dette at NS på et hvert område har vært behjelpelig med så å si å søpe de norske bedrifter rene for arbeidere for å sende dem i klørne på de tyske overfallsmenn. Trenger NS arbeidshjelp, får de gå den andre veien.

- V -

ARRESTASJON AV STORTINGSMENN.

For vel en uke siden ble fire stortingsmenn fra Kristiansund og omegn arrestert av det nazinorske statspoliti og, i hvert fall i første omgang, ført til Trondheim. Det var stortingsmennene Ulrik Olsen, Alsvik, Romundstad og Robert Sether.

- V -

EN UHELDIG HERRE.

Kontorsjef Ström i Næringsdepartementet har nylig vært en tur i Danmark for å kjøpe levnetmidler og klær til forskjellige partifeller, bl.a. minister Biehr og næringsråd Ljungberg. Da det kom til stykket nektet imidlertid de danske myndigheter å gi eksportlisens og da tyskerne også nektet å la varene gå som kurepost, ble hele ekspedisjonen mislykket.

Denne kontorsjef Ström har også tidligere gjort seg bemerket. En tid erklærte han således at sukkel som ble importert fra Tyskland bare ble solgt til jössinger "under disken". Til slutt måtte pris- og rasjoneringspolitiet ta seg av saka. Resultatet ble bedrøvelig for Ström. NS grosserer Erik Høegar så seg nødt til å forklare at han hadde solgt 50 kg sukker til en kjøpmann H. Ström. Denne viste seg å være kontorsjefen i Næringsdepartementet. (Hvoretter hele undersøkelsen dyeblikkelig ble innstillet!

- V -

KULDEN VIRKER!

Gjennom Oslo distrikt av Norges Statsbaner er det sendt ut følgende, som viser hvordan "herrefolket" lider under den iskolde forakt de er gjenstand for fra alle gode nordmenns side:

"Internasjonal høflighet.

På forenklodning bringes til Deres kjennskap at det fra Bahnhofkommandantens side er gjort og merksom på at han forutsetter at man hilser på ham i den utstrekning man kjenner ham (vet hvem han er). Fra den kvinnelige betjenings side forutsettes at hans hilsen besvares.

Disse regler bør følges også likeoverfor de øvrige offiserer ved Bahnhofkommandantur.

18/1 - 44."

- V -

DEPORTASJONENE TIL TYSKLAND

For jul omfattet bl.a. skihopperen Kongsgård, fotballspilleren Reidar Kvammen og stuperen Sam Melberg. - Av fagorganisasjonens folk ble bl.a. Karlsen-Klevfoss, Sarpborg, sendt.

- V -

KRIGENS GANG.

Landgangen ved Nettuno på Italias vestkyst 50 km sør for Roma tar åpenbart sikte på å få slutt på stillingskrigen i det vanskelige fjellterreng fra Gariglianos munning til områdene nord for Cassino. Her har tyskerne nå 14 divisjoner - eller om lag 100 000 mann - i kamp mot den allierte 5. armé, etter at de noen dager før landsettingen 90 km lengre nord hadde ført fram minst 12000 mann til fra Romaområdet, hvor bare deler av to divisjoner ble tilbake. Dette forklarer den nesten utrolige svakhet tyskerne viste under de alliertes landgangsoperasjon. Først etter 6 timer kom de første tyske fly til landingsstedet og enda 2 timer gikk før de første langtrekkende kanoner lot høre fra seg. De allierte, som har fullstendig luftberedskaps, har landsatt flere divisjoner nesten uforstyrret og kunne under meget svak motstand utvide bruholdet til over 20 km's omkrets slik at det omfattet også havnebyen Anzio, delvis i full stand, og fortroppene stod bare 30 km fra Roma, mens andre patruljer nådde Via Appia, hovedveien med nærliggende jernbane fra Roma og sørover til Gariglianofronten. Nå er kampene heftigere, bl.a. sender tyskerne forsterkninger nordover som møtes av allierte landingstropper. Den 6. armé angriper voldsomt, framstøtene i høyden nord for Cassino, amerikanerne øst og nord for byen og britene fra sine bruhold ved Gariglianos munning. Det hemmer tyskeres muligheter for å avse tropper mot landgangsstyrkene som på sin side representerer den alvorligste trusel mot hele sambandsnett for tyskernes 14 divisjoner lengre sør. Tyskerne kan neppe heller hente større forsterkninger fra Norditalia hvor de har 7 divisjoner, p.g.a. virksomheten fra de italienske partisaner som ifølge sveitsiske kilder teller 300 000 organisert i 5 større grupper under en sentral ledelse i Milano.

Den røde hærs offensiv i Leningradprovinsen har hatt store resultater. Etter en ukas kamper var gjennombruddet på alle frontavsnitt ved Leningrad en kjennsgjøring. Russiske styrker fra bruholdet Oranienbaum rett sør for flåtehavnen Kronstadt og tropper fra Leningrad hadde under sine framstøt sørover oppnådd kontakt, innesluttet tyskerne vest for byen og tilintetgjort den. Under videre framrykking sør- og vestover nådde de på bred front tyskernes eneste øst-vestgående jernbane, Narva-Tosno, omkring Krasnogvardeisk - et viktig knutepunkt sør for Leningrad på den ne banen - hvoretter byen falt. En samtidig offensiv fra områdene øst for Leningrad har ført til at den siste strekningen, fra Tosno til Tsjudovo, på den rette hovedbanen Leningrad-Moskva er kommet inn i kampområdet. I midten av denne uken hadde russerne drevet en kile inn mellom Tor og Tsjudovo og forøvrig trengt seg inn i utkanten av begge byene som er praktisk talt omringet. Hele det godt utviklede vei- og jernbanenett ved Leningrad er i russernes hender i 50-60 km's omkrets. Tyskerne har bare et par sørgående baner sør for Leningrad igjen og disse trues av den russiske framrykking fra Novgorodavsnittet i retning Luga 90 km vest for Novgorod og 140 km øst for Leningrad. Her går også en annen støttrøp sørover, vest for Ilmensjøen, mot Sjisak og uttryr en farlig trusel mot sambandslinjene til Staraja Russa-området sør for sjøen. Et tredje framstøt fører inn i ryggen på de tyske divisjoner langs Volkov-elva og Leningrad-Moskva-banen hvor tyskernes kommunikasjoner vestover er de slettet mulige. Kampene er meget blodige. De tyske tap i de første 10 dager blir således anslått til 40 000 menn og en mengde krigsmateriell. - Kampene i dagene har den siste tid vært svakere på de andre frontavsnittene, men likevel med mindre framrykninger for russerne i alle deres vestgående bevegelser. Ett unntak dannet området fra Vinnitsa til Khrustinovka nord for elva Bug på sørfronten. Tyskerne har etter en kortere pause gjenopp-tatt sine desperate motangrep for å bedre den stadig like truende situasjon for Drjeprarmeen.

Natt til 21. og 22. januar var det storangrep på Berlin og Magdeburg.

- V -

NORSKE FLY MED JULEGAVER.

Den norske regjering i London meddeler at norske flygere med norske fly for jul fløy over hjemlandet med julepakker som ble kastet ned til befolkningen. Flyene var fulllastet med seldere som inneholdt kaffe, sjokolade og tobakk. Flyene gikk ned i høyde med hustakene og slapp ned seldene som hurtig ble tatt vare på av folket. Et tysk fly dukket plutselig opp, men åpnet ikke ild og forsvant snart. "Nå kan jeg også spise julematen med god samvittighet", sa en av flygerne etter turen.

- V -

DEN FRIE FAGORGANISASJONS OPPGAVER

Umiddelbart etter at tyskerne førte krigen inn over landet vårt, ble fagorganisasjonen i likhet med de fleste andre frie organisasjoner av noen betydning satt under nazistisk kontroll. Siden 10. september 1941 har organisasjonen vår ikke bare vært kneblet og voldtatt, men også vært gjort til et direkte redskap i tyskernes og quislingenes undertrykkelse av arbeidernes mest beskjedne krav. I samme stund landet er befridd for undertrykkerne vil fagorganisasjonen igjen være fri og vil ta fatt på løsningen av de mange oppgaver som vil melde seg. Da dette tidspunkt nå nærmer seg med raske steg, er det all grunn for de fagorganiserte arbeidere til å beskjefte seg med disse oppgaver i langt sterkere grad enn før. Vi vil i et par nr. framover peke på en del av de sentrale spørsmål som vi mener bør stilles i forgrunnen i diskusjonen, og vi vil sette pris på å motta seklige meningssytringer fra organiserte arbeidere om dette. -

Gjennom sin innsats i frihetsskampen har de fagorganiserte arbeidere naturlig nok trått i samarbeid med andre samfunnsgrupper som arbeider mot okkupasjonsmakten og dens norske håndlangere og for landets frigjøring. Dette samarbeid har vært preget av full åpenhet og lojalitet fra alle ansvarlige hold. Det har vist seg at når situasjonen krevde at de enkelte særinteresser skulle vike for det felles hele, stod alle fast sammen om de store fellesoppgaver. I og med at landet er frigjort vil de oppgaver som dette samarbeid er basert på være løst. Men det vil framdeles være store oppgaver som må løses - oppgaver som er så store at de ikke kan løses av en enkelt samfunnsgruppe, men av hele nationen i fellesskap.

Oppreisningen av landet og dets arbeidsliv i videste forstand vil være en slik oppgave. Uten samarbeid mellom tyskerne og deres norske lakeier. Det sier seg selv at fagorganisasjonen aktivt vil bidra ved løsningen av disse oppgavene. Vi kan i så måte bare streke under de uttalelser som lederorganisasjonens formann, Konrad Nordahl, gav til Norsk Tidning, London, ved årskiftet og som vi gir et utdrag av i forrige nr. Fagorganisasjonens oppgaver i fremtiden kan ikke bare være å bedre lønns- og arbeidsforhold, den må i langt sterkere grad enn før ta del i planleggingen og ledelsen av arbeidslivet og det økonomiske liv i landet vårt. Dermed vil en legge grunnlaget for det sosiale demokrati som må prege Norges fremtidige styre.

Fagorganisasjonen vil utvilsomt medvirke aktivt til løsningen av alle de oppgaver som melder seg når krigen er slutt. En forutsetning for dette må da selvsagt være at samarbeidet kan skje åpent og med lojalitet fra alle sider. For så vidt er dette grunnlaget for samarbeid er til stede, vil fagorganisasjonen sikkert gå inn for løsningen av de spørsmålene ved forhandling, meglings og nødvendige tiltak i de første tida etter krigens avsluttning.

Vi skal i neste nr. komme inn på noen av de oppgaver som vil melde seg til løsning når vi igjen kan samles i vår egen

FRI FAGBEVEGELSE.

KAMERAT!

I slutten av forrige uke etter at vår avis var gått i trykken mottok den frie norske presse avtrykk av et memorandum som "justisminister" Sverre Risnes hadde sendt tyskerne med forslag om mobilisering av unge nordmenn i alderen 18-23 år til aktiv krigsinnsats på Østfronten på tyskernes side. Mandag ble det fra "ansvarlig tysk hold" offentliggjort et kategorisk dømenti av denne "svenske agitasjonsløgn".

Det spiller for så vidt mindre rolle om Risnes' forslag bør tas alvorlig eller ikke. Det som i denne sammenheng har størst interesse er den spontane reaksjon på mobiliseringstanken hos hele det norske folk. Sjelden eller aldri har vi under hele okkupasjonen møtt en så bergfaste vilje til aktiv motstand som i dette tilfellet. Hvis mobiliseringsforslaget fra Risnes var en prøveballong, så har tyskerne og deres norske lakeier fått vite det nå: det norske folk er beredt til å ta de ytterste konsekvenser av det faktum at landet er i krig med Tyskland. Vårt folk har til nå, med så å si ubrutt disiplin, fulgt parolen om den passive motstand. Reaksjonen på mobiliseringsforslaget viser at det norske folk uten et øyeblikks nølen er beredt til å gå over til aktiv motstand, til kamp på liv og død, når det er nødvendig.

Denne erkjennelse må nødvendigvis føre til en skjerpelse av vår passive motstand. Det er på tide at det nå foretas et ettersyn av hele vår stilling til tyskerne og quislingene. Særlig i alle forhold hvor tyskerne nyttiggjør seg norske verdier og norsk arbeidskraft. Det må foretas en registrering av alle bedrifter og virksomheter som arbeider for tyskerne, med kategorisk innskjerping av parolen om at ingen frivillig må stille seg til disposisjon for våre fiender. Og offentliggjøring i den frie presse av alle stripete bedrifter og arbeidslødere. Når det gjelder arbeidene i tysk tjeneste, vil den frie fagbevegelses ledelse utvilsomt være villig til å sette i verk de tiltak som er mulig for å svekke den tyske arbeidsfront i Norge.

I denne sammenheng vil vi streke under den parole som er sendt ut om boykott av "borgervakten". Det var for så vidt naturlig at en til å begynne med tok vekten med godt humør - de mangfoldige arbeidstimer som dermed gikk tapt var i stor utstrekning et tap for den tyske krigsproduksjon. Etter at alle krigsviktige bedrifter og de fleste tungarbeidere er fritatt, er borgervakten blitt en utpreget sjikane og et ledd i terroriseringen av det norske folk. Dermed må også vår stilling være gått: ikke en mann må møte til borgervakt. Heller ikke til andre innkallelser, f.eks. "nasjonal arbeidsinnsats". Nå får det være nok!

Vi kan ikke fortsette med å bøye av, ikke fortsette med å la oss utnytte i våre fienders krig mot oss selv. Et visst minimum av personlig innsats og offervilje må vi kreve av alle som vil gå for å være gode nordmenn. Vi er heller ikke i tvil om at både kampviljen og offerviljen er til stede når bare hjemmefrontens ledelse kan reagere hurtig nok i hvert enkelt tilfelle og gi klare og saalende paroler.

- V -

1. FEBRUAR

Etter Quislings besøk hos Hitler, sammen med den gamle storsvindleren Alf Whist foruten Fuglesang og Jonas Lie, gikk det mange rykter om saker og ting som skulle skje 1. februar. Quisling skulle bli "Rikshövding", en verdighet han hittil er blitt snytt for, og Whist skulle bli

"statsminister" eller muligens "jarl". Imidlertid kom og gikk den store dagen uten at noen ting skjedde. Dagen ble feiret i kledelig stillhet, så å si innen familien. Det henger formodentlig sammen med den stemningen som preget Hitlers tale et par dager i forveien: gråt og terners gnissel. Tidene innbyr ikke til noen stor gestus der i gården akkurat nå.

- V -

SVARTEBØRSEN.

En stor del av Norges bønder - vi kan forhåpentlig regne med flertallet - har under hele krigen gjort en stor nasjonal innsats: ved å unndra tyskerne en del av sine produkter og i stedet la dem komme den norske bybefolkning til gode. Det sier seg selv at dette har vært av den største betydning for opprettholdelsen av folkehelsen. Men en vesentlig del av bøndene har nyttet høvet til å ta priser som etter hvert er blitt svimlende og som blinakt avskjærer den mindre bemidlede og derfor vanskeligst stillede del av befolkningen en hver mulighet for å skaffe seg næringsmidler uten om rasjonene. Disse bønder er blitt og blir etter hvert notert og blir dratt til ansvar etter krigen.

Fra forskjellig hold er det i den senere tid reist aksjon for å få satt ned svartebørsprisene på landmannsprodukter. Vi er enig i disse aksjoner, men vi må erklære oss helt uenig i det forslag som er kommet fram hvor det er anført f.eks. en pris på smør på kr. 27,20 og på bakemel kr. 5,10 pr. kg ved salg til forbruker. Det er den rene humbug når slike priser kobles sammen med talen om å hjelpe den nødlidende og vanskeligst stillede del av befolkningen. Slike priser gir inntrykk av å være fastsatt av svartehandlere som opptrer på tyskernes vegne, for å komme noe billigere til varene.

Til de norske bønder rettes det i dag denne appell:

Hold produksjonen oppe så godt som mulig! Hjelp den vanskeligst stillede del av folket ved å selge av ditt overskudd til slike priser at løvtilvinnede kan betale det! Det advares mot de høye svartebørsprisene, og det vil bli sørget for at disse forbruyterne i sin tid blir straffet.

- V -

DE "STATSBÆRENDE".

Et par dager etter Aulabrannen ble en mann arrestert hos en instrumentmaker hvor han prøvde å selge to musikkinstrumenter som var meldt stjålet i Aulanz. Mannen hevdet at han var SS-mann så ingen kunne gjøre ham noe. Han ble likevel anholdt, men senere sluppett ut. - Under brannen etter eksplosjonene i Fillipstad ble det begått en del tyverier. En sivil brannvakt knep en hirdfører i tyveri av en del ringer og andre søykker fra en leilighet.

- V -

GESTAPO IGJEN I LIVLIG VIRKSOMHET.

Som ventelig var greiddle ikke gestapo å se lenge på de tomme plassene på Grini etter massedeportasjonene til Tyskland og frigittene for jul. Siden årsskiftet har arresteringer i stor stil foregått over hele landet, bl.a. innen idrettskretser i Trondheim, fagforeningskretser i Drammen, skolekretser i Kristiansand. I Oslo er eksempelvis redaktør Helestad, medarbeider i Aftenposten, og dr. Arne Ernausgård, bl.a. tidligere formann i Studentersamfundet, arrestert. - Olav Balgaard var blant dem som ble sendt til Tyskland for jul. Ifølge svensk presse omfatter de deporterte nordmenn i Tyskland: 1200 offiserer i Posen, 3000 i Oranienburg og andre leire som har passert Grini o.a. fengsler i Norge, dessuten 700 i tyske tukthus etter dem i Norge, 700 jøder i Oberschlesien og Polen og endelig 700 studenter i en leir i Thüringen. I alt om lag 6500.

- V -

KRIGENS GANG.

Den tyske 16. armé som beleiret Lenigrad, er nå slått og har hele den siste uken vært på tilmarsj mot vest over Narva i Estland og mot sør over Luga i retning Pskov. Etter at tyskerne den 29. januar måtte oppgi sitt siste støttepunkt, Tsjudovo, på hovedbanen Leningrad-Moskva har den russiske framrykking på nordfronten foregått på bred front. I vest har general Govorovs tropper nådd den estniske grense på 45 km's front hvor en antar at tyskerne vil prøve et nytt forsvar mellom Finsebukta og Peipussjøen. I sør er jernbaneknutepunktet Luga direkte truet både av Govorovs tropper fra nord og av Meretskovs tropper fra Novgorodavsnittet. Rester av tyske avdelinger fra Tsjudovo- og Volkovavsnittet som søker å slippe igjennom åpningen ved Luga blir stadig omringet og tilintetgjort. Den 16. tyske armé sør for Ilmensjøen kommer også etter hvert i en mer utsatt stilling p.g.a. russernes framrykking sørover på vestsiden av sjøen og p.g.a. operasjonene 150 km lenger sør hvor jernbaneknutepunktet Novo Sokolniki er erobret. På Dnjeprfronten har russerne oppgitt mindre terreng ved Vinnitsa, men ellers har ikke russiske meldinger omtalt kampene her i de siste dager. Tyskerne melder derimot at de flere ganger har måttet vike på midtfronten i de nordlige utkanter av Pripjetsumpene og i Ostpolen, bl.a. skal Rovno være evakuert. Det er grunn til å se med forventning på resultatene når de russiske angrep på disse avsnitt og i Dnjeprbuken for alvor tar til igjen. Her er de største arméene oppmarsjert og her blir først og fremst den tyske hærs skjebne på østfronten avjort.

Luftkrigen mot Tyskland og spesielt Berlin har den siste uke satt nye rekorder. Natt til fredag og natt til lørdag kastet RAF til sammen over 3000 tonn mot Berlin som derved har fått over 21 000 tonn siden midten av november i fjor da luftoffensiven mot byen begynte. Over halvparten av byens sentrum er ødelagt, vesentlige deler av dens industri og transportnett. Svenske trafikkfly er beordret til Stettin i stedet for Tempelhofer flyplass. Krigens største dagangrep rettet over 800 amerikanske bombefly ledsaget av 700 jagere mot Frankfurt am Main lørdag. Over 1800 tonn ble kastet. Søndag angrep store amerikanske formasjoner Braunschweig og natt til mandag ble Berlin igjen angrepet av britiske Lancasterfly. Nye angrep er fulgt etter i midten av uken. Angrepene går også hårdt ut over de tyske jagerne. Det gjelder særlig de amerikanske dagangrepene. Eksempelvis ble 102 skutt ned lørdag og 91 søndag. Som et kuriosum kan nevnes at tyskerne den 21. januar angrep England med 90 fly hvorav 30 nådde London og 16 gikk tapt. Den 29. gjorde de et nytt, men svakere angrep. Tyskerne hevder imidlertid at ikke mindre enn 900 fly deltok hver gang og at over 750 fly kastet mer enn 1000 tonn mot London. Et tydeligere bevis på den moralske virkning av de alliertes flyangrep kan en neppe få enn denne største av alle tågner som den tyske overkommando har prestert.

Bruhudet sør for Roma er utvidet og befestet. I den siste uke har begge parter ført fram forsterkninger og tyske motangrep er i gang. De alliertes stilling her er imidlertid meget sterk på grunn av tyskernes manglende aktivitet under landgangen. Den tyske forsvarslinje lenger sør er gjennombrutt på en flere km lang front nord for Cassino. En har derfor grunn til å vente en rask overgang til bevegelseskrig i disse områdene.

Etter flere dagers flåte- og luftbombardement har amerikanske styrker gått i land på Marshalløyene nord for Gilbertøyene i retning mot Japan og nordøst for Salomonøyene. Det er første gang japanerne blir angrepet på områder de hadde herredømmet over før krigen. Oya Roy med gruppens beste flyplass er tatt og store deler av Mamur og Kwadjelin er besatt, alle sammen i gruppens sentrale deler. Karolinere gjenstår nå av Japans ytre forsvarstillinger.

- V -

MATVAREEKSPORTEN

Fra Sambandsstatene under Tele- og låneloven omfattet i fjor 4 780 000 tonn. Av de 450 000 tonn som ble skipet ut i november måned gikk 60% til Storbritannia, 38% til Sovjetsamveldet og 2% til andre land, særlig Nord- og Vestafrika. Omtrent alt sølv gikk til Sovjetsamveldet i fjor.

- V -

*STORD'S SJEF DEMORERES.

Fra London meldes at sjefen på den norske jageren "Stord" som tok del i de operasjoner som førte til "Scharnhorst's" undergang, er tildelt "Second Bar" til sitt Distinguished Service Cross for "stor tapperehet og dyktighet ved utføring av et vellykket torpedoangrep under heftig ild".

- V -

DEN FRIE FAGORGANISASJONS OPPGAVER.

Etter at tyskerne overfalt landet vårt i april 1940 har arbeiderne ikke fått noen kompensasjon for prisstigningen. Tvert i mot har store arbeidergrupper fått en betydelig reduksjon av både timelønn og akkordsatser. Samtidig er vareprisene steget ganske fantastisk - også når det gjelder den regulære omsetning. Og det en kan få kjøpt er enten surrogater eller sterkt forringet i kvalitet. På dette viset er arbeidernes levestandard senket langt mer enn den offisielle statistikk gir uttrykk for. Arbeidsfolk flest hadde heller ingen store reserver da krigen brøt ut, til å møte en langvarig periode med rasjonering av mat, klær og andre behovsartikler.

Arbeiderbefolkningens økonomiske stilling er derfor nå ytterst prekær. For alle hederlige arbeidsfolk er det slik at det nå går på stuupene. Arbeidsklær kan ikke opprives. Så sliter en på sportsklær og andre klær så det snart er bare filler alt sammen. I hjemmet er det likedan.

Når krigen er slutt, må det derfor tas opp forhandlinger om lønnskompensasjon for prisstigningen og lettelse i rasjoneringen så snart det er mulig. For klær og sko må ikke bare rasjoneringen opprettholdes, men det må føres kontroll med produksjonen slik at de råstoffer som er til stede kan nyttes på en slik måte at de kommer dem til gode som trenger det mest. Arbeidsklær og skotøy må da komme i første rekke.

For å gjøre det mulig for arbeiderne å fornye såvel klær som innbo og husgeråd, må det straks opptas forhandlinger mellom fagorganisasjonen og arbeidsgiverforeningen, eventuelt under ledelse av Sosialdepartementet, om kredittordning gjennom bedriftene, slik at arbeiderne kan foreta sine innkjøp uten unødige fordyrelse. Det sier seg selv at fagorganisasjonen må kreve en effektiv pris-kontroll og medvirke til en øyeblikkelig utryddelse av svartehandelen.

Arbeiderklassen er selvsagt på det rene med at det ikke vil være mulig med ett slag å få tilbake den levestandarden vi hadde før tyskerne "befridde" oss og bragte oss ned på det nåværende kulinivå. Vi er beredt til å bære vår del av omkostningene ved frihetsskampen og gjenoppbygningen. Men fagorganisasjonen må kreve, og medvirke til, en rettferdig fordeling av byrdene. I særdeleshet må det sørges for den skarpeste undersøkelse av alle fornuessøkninger under krigen, slik at ingen får beholde en øre av de pengene som er skaffet ved direkte eller indirekte å gjøre lakeittjeneste for våre fiender. Det samme må gjelde alle som har drevet svartehandel til ågarpriser. Staten må straks foreta inndragning av deres formuer og eiendeler til inntekt for landets gjenoppbygning.

Fagorganisasjonen har alltid vært arbeiderklassens styrkebelte i striden for bedre kår. Det vil den også bli når vi igjen kan samles i en

FRI FAGBEVEGELSE.

KAMERATI

Da tyskerne satte i gang sitt like så feige som brutale angrep på vårt land, begynte de med å forsikre at de bare ville gardere seg mot de slomme engelskørens utnyttning av Norge i krigen mot Tyskland. - Dess verre fantes det noen troskyldige mennesker som lot seg bløffe og som derfor gikk inn for en "ordning" med tyskerne. Folk som ikke kunne eller ville forstå at nazisme er løgn og svindel i rendyrket form. Den 25. september 1940 ga Josef Terboven den en lærepenge som ikke lot noen være i tvil om hva nazisme er for noe.

De nøydet seg ikke med militær okkupasjon. At de røvet og plyndret våre matlagre og ellers alt av verdi, var ikke nok. Nei, alt og alle skulle nazifiseres. En fremmed og barbarisk livsanskuelse skulle tvinges inn på det norske folk. Alle organisasjoner av en hver art som ikke ville gå inn for "nyordningen" ble voldtatt eller oppløst og lederne fengslet. Kirken og skolen skulle nyttes til nazipropaganda. Av de okkuperte lands selvstendighet finnes ingen ting tilbake. Tyskerne står for all verden arkledd til skinn som de løgnere, kjeltringer og banditter de er.

Må lakke det mot slutten på deres bøddevælde. For en tid tilbake ble 3 av de verste sadistene dømt og hengt på torget i Kharkov. Det var en symbolsk handling som vakte begeistring hos alle undertrykte folk. - I det tyskokkuperte Europa er det etter hvert blitt mye tørglass ledig!

En skulle tro at tyskerne akkurat nå halde andre ting å tenke på, men i den siste uken har det sett ut som om alle andre problemer er skjivet til side for den ting at de enkelte republikker i Sovjetsamveldet skal få egne forsvars- og utenrikskommissariater med rett til egen diplomatisk representasjon i utlandet. Ukraina, Hvite-Russland osv. skal inni en stilling innenfor Sovjetsamveldet som minner om Kanadas, Australias og de andre dominions innenfor Det britiske samveldet. For frihetelskende mennesker må et slikt skritt hilses med udelte glede. Og kan det lette adgangen for andre slaviske eller beslektede folk til å slutte seg til Sovjetsamveldet som frie, suverene stater, kan vi ikke skjønne at det er noe som angår andre enn disse folk selv og russerne. Aller minst tyskerne! Vi kjenner deres "befrielse" av Tsjekkoslovakia, Polen, Ukraina og andre.

På bakgrunn av tyskernes undertrykkelse av alle frie folk så langt de har rukket, virker deres anstregelser for å skape russerskrekk mer enn latterlig. Overfor det norske folk kan de spare seg et hvert forsøk i denne retning. Som utenriksminister Lie sa ved årsskiftet: "Det norske folk har fulgt med begeistring og beundring den gigantiske innsats som sovjetrussiske arméer og folk har gjort i kampen mot den felles fiende. ... Vi har særlig gledet oss over den positive innstilling som Samveldet har tatt til interalliert samarbeid ... og vi er overbevist om at Samveldet vil bli et av de viktigste støttepunkter for en fredelig verdensordning i fremtiden."

Dette er det norske folks prinsipielle grunnsyn. Derfor vil et hvert forsøk på å skape russerskrekk i Norge bli blankt avvist. Når verden skal gjenoppbygges etter krigen, kommer sikkert både vi og de fleste andre frihetelskende folk til å nyttiggjøre de erfaringer det russiske folk har høstet i sitt samfunnsmessige styresett og som måtte passe for den enkelte. På samme måten som vi vil ta lærdom av de erfaringer som er høstet i England under krigen med hensyn til samfunnsmessig utnyttning av produksjonen og hele det økonomiske liv. I framtidens frie Norge vil det ikke bli noen nevneverdig meningsforskjell om det.

- V -

ARBEIDERBEVEGELSEN
OSLO

NORDAHL GRIEG DÖD.

Over London radio er det sendt ut melding om at Nordahl Grieg er død. Han var med et bombefly over Berlin natten mellom 2. og 3. desember 1943 som ikke vendte tilbake. Undersøkelser gjennom Røde Kors har nå godtgjort at hans lik er funnet.

Meldingen om Nordahl Griegs død er mottatt med sorg blant nordmenn over hele verden og ikke minst her hjemme. Han hadde i årene før krigen vunnet seg en framtrædende plass i alle gode nordmenns hjerner både som lyriker, dramatiker og romanforfatter. En plass som han i enda høyere grad befestet ved sine brennende kamp- og frihetsdikt og sin innsats ellers under krigen.

Nordahl Grieg er død, men hans minne vil leve i de kommende slekter og mange norske kytaner og menn til vakthold og kamp for frihet og rett. Vi svinger over hans alt for tidlige død - bare 41 år gammel - men han falt i kamp, falt på sin post. La det være hans siste appell til oss alle!

- V -

NORDMENNENE GJØR SEG GJELDENE.

Som generaldirektør for den nye store hjelpeorganisasjonen Unrra er ansatt tidligere guvernør Herbert Lehmann. Han er kjent som en fremragende administrator og en utpreget humanist. Et Europa-byrå skal opprettes i London med sir Fredric Leight-Ross som leder. Medisinaldirektør Karl Eyang er tilbudt en viktig stilling i Unrra, men har enda ikke gitt noe svar. Norge er ellers representert med statsråd Anders Frihagen som annen visepresident. Første visepresident er russeren Sergejeff. - Etter kongressen i Atlantic City i november skrev tidskriftet "Time": Det rår en alminnelig mening blant journalistene at Norge er den nasjon som under kongressen har vist den største vilje til internasjonalt samarbeid. Samtidig har nordmennene ikke vært redd for å gi uttrykk for sin mening.

Det var den norske delegasjonen i Atlantic City, i dette tilfellet representert ved ambassadør Morgenstjerne, som tok opp spørsmålet om Unrras eventuelle hjelpevirksomhet i fiendeland. Den beslutning som ligger til grunn for Europa-utvalgets arbeid på dette området går ut på at eventuell hjelpevirksomhet fra Unrras side på tysk og annet fiendtlig område bare skal foregå der den er i de forente nasjoners egen interesse. F.eks. når det gjelder å overvinne epidemier som truer med å bre seg til grannelandene, eller når borgere fra de forente nasjoner som fanger i fiendeland kan tenkes å bli skadelidende om det ikke kommer hjelp utenfra. Hjelpen til de andre land må dog ikke svekkes og mulige lagre av levnetsmidler og andre varer som finnes i fiendeland ved okkupasjonen, skal om mulig fordeles på andre land.

Et engelsk forslag som ble støttet av U.S.A. gikk ut på at fiendelandets regjering skal betale for den hjelp som mottas i den utstrekning det er mulig. Den norske delegasjon krevde at vedkommende fiendeland skal betale omkostningene. Den norske delegasjons oppfatning seiret ved voteringen med 24 mot 16 stemmer. England, U.S.A., Kina, De britiske dominions, Island og noen andre stemte imot. Den norske oppfatning ble understøttet av Sovjetsaavelndet, de okkuperte land, og en del sør- og mellomamerikanske stater.

- V -

POLITISKE SVARTEHANDLERE.

Vi ga i forrige nummer en karakteristikk av de samvittighetsløse individer som driver svartehandel med livsformidigheter til ågerpriser og foregir å være gode patrioter. Den eneste drivfjæren for deres forbryterske virksomhet er å berike seg selv på andre folks nød.

Men det opptrer folk av samme kategori også på det politiske område. Folk av "vi alene vi-te"-typen. De er så "patriotiske" og så "aktive" at det ryker av dem. Men i likhet med ågerkarene i sødr og flæsk har de bare ett mål for øye: vinning, som de under normale forhold ikke har vært i stand til å skaffe seg. Nå mener de å kunne fiske i opprørt vann. Overalt stikker de fram som selvbestaltede ledere. Andre kan få lov å utføre arbeidet og ta risikoen, men bare de vet hvordan tingene skal ordnes, både nå og senere. Å innordne seg i den felles nasjonale frihetsfronten kan de ikke. På alle områder må de ha en kanon for seg sjøl.

Ved sin anmessende opptreden skaper de ikke bare spillid og kraftspill. De er en alvorlig fare for alt og alle de kommer i forbindelse med. Derfor er det bare én utvei med slike folk: de må isoleres! De må overhodet ikke få befaling med noe arbeid som utføres av ansvarlige folk på de forskjellige områder. Når vi så sterkt vi kan må innkjetne dette, henger det sammen med vårt kjønnskap til at det i disse dager foretas nye forsøk fra slike elementers side. Det er all grunn til å være like forsiktig overfor dem som overfor Gestapos agenter, hvis en ikke vil at enda flere gode nordmenn skal havne i fengsel eller måtte forlate landet.

- V -

GESTAPO ARBEIDER

like til det siste. For en tid siden ble Metodistkirkens leder dr. teol. Alf Kristoffersen arrestert under visitasjonsreise. Blant de tallrike arresterte i Oslostridket siste uken er Emil Torkilsen, formann i Norsk Centralforening for Boktrykere, bibliotekar Henrik Hjartøy o.s.

- V -

FINNLAND.

Sjefen for det finske statspolitte, Arvo Anthoni, har vært ytterst dårlig likt i demokratiske kretser for sin reaksjonære, fascistvennlige og antisemittiske innstilling og sitt samarbeid med Gestapo. Opposisjonen har framtvunget hans avskjedssøknad. - USA har sendt en dæmarche til Finland hvor det heter at Finland må selv ta ansvaret for og konsekvensene av fortsatt krigføring mot USA's allierte. Både finsk presse og regjering drifter dæmarchen meget alvorlig.

Finlands stilling blir mer og mer tragisk for hver dag som går. Det er åpenbart at de store finske og nazivennlige kretser driver et spill som kan koste landet dets selvstendighet i tillegg til hva det finske folk alt har gjennomgått. Men også den finske arbeiderbevegelses stilling har vært svak. Det bør derfor nå rettes den sterkeste oppfordring fra arbeiderbevegelses folk i alle de skandinaviske land til våre finske kamerater om å foreta et definitivt brudd med de krigsgale storfinner. Vi er alle interessert i at finnene får fortsatte sitt eget, frie liv. Det er et spørsmål av den største interesse for hele Norden. Men fortsetter det som hittil, vil Finlands skjebne etter alt å dømme være beseglet.

- V -

BERLINS SENTRUM NESTEN UTSLETTET.

Ifølge Rauter viser flyfotos, tatt 21. des., at de 6 store flyanfallene mot Berlin fra 13. nov. til 16. des. ødela 17% av bygningene i et område på 1300 hektar. I Regjeringskvarterene var mer enn 60% av bygningene ødelagt. Blant de hus som er truffet er rikskanselliet, Goebbels' privatbolig, krigsministeriet, flyministeriet, Gestapos hovedkvarter og Himmlers offisielle residens, utenriksministeriet og Ribbentrops embetsbolig, finansministeriet, justisministeriet, transportministeriet, jordbruksministeriet, det gamle presidenthuset og jernbaneselskaps hovedkontor. Under disse angrep, som innledet det egentlige "slaget om Berlin", ble det kastet 9000 tonn bomber. Siden er ytterligere over 12000 tonn kastet ned over den tyske hovedstaden.

- V -

KRIGENS GANG.

Amerikanernes strategi i Stillehavskrigen begynner nå etter hvert å bli temmelig klar. I første omgang gjaldt det å sikre Australia som måtte bli den avgjørende hovedbasis for offensiven mot de serier av sjø- og flybaser på Stillehavsoyene som beskytter Japan mot direkte-angrep. Den vesentligste trussel mot Australia var representert ved japanernes posisjoner på Salomonsoyene, Ny Guinea og Bismarckkipelaget som alle ligger nord og nordøst for Australia. Likvideringen av disse posisjoner begynte med landgangen på Guadalcaner og erobringen av den ene øy etter den andre i Salomongruppen hvor bare en japansk garnison på Bougainville gjenstår. Videre er den sørøstlige og i denne forbindelse viktigste del av Ny Guinea tatt og det er gjort landgang på Ny Britain i Bismarckkipelaget hvor japanernes siste store basis Rabaul ligger, som for øvrig daglig bombarderes av hundrevis av fly. En 6000 km lang linje fra Australia og nordover rekker fram til Japan, men denne linje gjennomskjæres fra vest mot øst av en rind med øygrupper, Hollandsk ostindia - hvor japanerne henter bl.a. sin olje, gumi og tinn - Karolinene, Marsjalløyene og Gilbertøyene som alle er japansk mandatnråde fra før krigen (tidligere tyske kolonier) og hvor støttepunktene er godt utbygd. Amerikanerne har begynt erobringen av denne barriere fra øst med erobringen av Gilbertøyene i november i fjor og kampene og Marsjalløyene pågår. De viktigste flyplasser og sjøbaser her er allerede tatt idet Roy og Karajalegøyene er rensert for japanere. Turen kommer så til Karolinene og muligens Filippinene nord for Hollandsk ostindia. De japanske garnisonene kan selvsagt ikke klare seg enkeltvis, for eller senere må de sette inn hele sjøflåtestyrke for å støtte framrykningen hvis de ikke vil miste sine livsnødvendige sjøforbindelser med råstoffområdene og samtidig gi amerikanerne de attraktive utgangspunkter for angrep direkte mot Japan. Amerikanerne anvender derfor på sin side alltid enorme sjøstridskrefter under operasjonene for å være fullt forberedt, ved Marsjalløyene opererer sannsynligvis de største flåtestyrker som noen gang i historien er trukket sammen til strid. Japan trues også fra nord hvor amerikanske sjø- og flystridskrefter har bombardert de nordligste av Kurilene, dvs. de nordligste utløpere av de egentlige japanske øyer. Amerikanerne bruker her Aleutene som base, en øygruppe som strekker seg fra Alaska mot den sibiriske halvøya Kamtsjatka nord for Kurilene. Japans industri kan vanskelig utruste mer enn 80 divisjoner hvorav nå 20 står i Mandsjuriet langs Sibirs grense, 30 i Kina, 20 er fordelt på Stillehavsoyene og 10 står i Japan selv. Hovedangrepet mot den japanske hæren må settes inn i Kina, men først må forsyninger kunne bringes fram dit dvs. Borneo må erobres igjen og helst Malakka og fransk Indokina. Storbritannia holder for tiden på å overføre betydelige sjøstridskrefter til disse krigsskueplasser hvor de åpenbart gjør bedre nytte enn i europeiske farvann etter Italias kapitulasjon.

På sønfronten i Italia har kampene nå forutsett stabilisert seg på ny etter landgangen sør for Roma. Etter at veien fra brohodet ved Nettuno til de tyske sambandslinjene med hovedfronten lengre sør hadde ligget så å si åpen i flere dager, har tyskerne nå kunnet trekke sammen betydelige forsterkninger og gjør kraftige motangrep. På hovedfrontene pågår bitter stillingskrig.

På østfronten har den siste uken vært en av de mest dramatiske under krigen der. Russenes evne til å variere sin krigføring etter hvert som forholdene gjør det gunstig er sikkert temmelig enestående. I nord, ved Leningrad, har de greidd et frontalt gjennombrudd av overordentlig sterke og meget dype befestningslinjer som tyskerne har arbeidet på i over 2 år. Langs kysten har de rykket inn i Estland og rensert hele østbredden av elva Narva fra Peipussjøen til Finskebukta (bl.a. er den østlige delen av byen Narva tatt). Tyskerne har her gode forsvarsmuligheter, men russerne, under generalene Govorov (i Leningradavsnittet) og Merestkov (i Novgorodavsnittet), presser seg sørover mellom Ilmen- og Peipussjøen hvor det tyske hovedstøttepunktet Luga er sterkt truet. Disse

franstøt, sammen med general Bogranjans offensiv 150 km lengre sør (vest for Novo Solovjovsk), etter hvert bringe det store tyske franspringet til Staraja Russa sør for Ilmensjøen i en farlig stilling. Disse operasjonene vil være av den avgjørende betydning for kampene på den østlige front. I sør har russerne vist sin evne til snaradig utnyttelse av gjennombrudd på østlig front. General Vatutin har dannet et veldig, 500 km dypt, franspring over 130 km inn i det gamle Østpolen hvor russerne således står vest for Rovno og Lutsk og bare 60 km fra utgangspunktet for tyskernes offensiv da krigen begynte i 1941. Sønnfor går det tyske franspringet inn i Dnjepr-buen som har en 800 km lang nordfront. Antakelig er det de relativt vellykkede tyske motangrep som hindret russerne i å nå Odjessa-Lvov jernbanen i området ved Vinnitsa, som også har lokket tyskerne til å holde stillingene ved elva Dnjepr for lenge. De innringede 10 tyske divisjoner ved Korsun vest for Tsjerkassy kjemper i disse dager sin døds kamp. Heller ikke for luften kan de nå få merkbare tilførsler da russerne har tatt deres flyplasser. Ved Nikolajev lengst øst i øst har russiske franstøt fra nordvest og øst avslåret retrettveien for 5 divisjoner og splittet opp 7 divisjoner til. General Malinovski trengte inn i Nikolajev fra øst og nord og samtidig fullførte general Tolbjukin nedkjempingen av 7 divisjoner i det 120 km brede og 35 km dype brohodet sør for Dnjepr, gikk over elva og falt tyskerne i Nikolajev i ryggen. Russerne støter nå raskest sør og over mot byene Kherson (ved Dnjeprs munning) og Nikolajev. Krivoi Rog er omringet fra 3 sider.

Amerikanske tunge bombefly har i denne uke anfållt Frankfurt for 3. gang på 11 dager. Torsdag angrep de Braunschweig med store styrker. Det forrige angrepet mot denne by var som bl.a. har store flyfabrikker, fant sted den 30. januar og britiske fly kastet 2000 tonn mot den den 14. januar. Kanalområdet og Nordfrankrike angripes fortsatt daglig av flere hundre fly.

I januar ble senket det minste antall allierte handelsskip under krigen.

IKKE ENNA.

Den jugoslaviske premieminister, Pjesitsj, har rettet en anmodning til Stalin om en russisk-jugoslaviske pakt. Men Stalin har svart at Øyeblikket enda ikke er inne for en slik avtale.

SEORZA ANGRIPER BADOLIO.

Reuters spesialkorrespondent i Bari meddeler i et telegram 31/1 at grev Sforza i avslutnings-talen ved de politiske partienes-kongress i Bari meget heftig kritiserer Victor Emanuel og hans regjering. Sforza uttalte bl.a. at Badoglio-regjeringens atgjærdet mot fascistene i administrasjonen bare var bløff.

Møtet vedtok til slutt en resolusjon hvor man forlanger kongens abdikasjon og foreslår at det blir dannet en regjering sammensatt av alle demokratiske partier.

64 MILLIONER AMERIKANERE MED I KRIGSARBEIDET.

I en oversikt som den amerikanske krigsinformasjonsnemnd har utsendt, opplyses det bl.a. at 64 millioner mennesker i USA nå direkte eller indirekte er knyttet til arbeid som kan regnes til krigsproduksjonen. Av disse er nesten 18 millioner kvinner.

Det har inntrått store forandringer i nasjonens livsføring. Masseforflytninger til de viktigste industrisentra - deriblant en rekke nye - har resultert i en veldig boligknapp og andre vansker som følger med overbefolkning. Jordbruksproduksjonen er større enn noen sine. Skattene er steget betydelig. I 1943 ble det innbetalt nærmere 50 milliarder i statlige og kommunale skatter, eller om lag 357 dollars pr. innbygger.

Siden Amerika gikk med i krigen er flåten blitt mer enn fordoblet, en armé på over 7 millioner mann er blitt fullstendig utrustet, handelsflåten er øket med 19 millioner tonn og låne- og leielieferanser for mer enn 18 milliarder dollars er avgitt til allierte land.

- V -

VALGET I USA.

Amerikas fornte stater har som kjent presidentvalg hvert 4. år. Siste valg foregikk høsten 1940, da Franklin Delano Roosevelt ble valgt for 3. gang. Nytt valg skal foregå i høst. Begge de store partier, det demokratiske og det republikanske, er i ferd med å planlegge valgkampen. Det første og viktigste spørsmål er: hvem skal partiene stille opp som sine kandidater?

Det demokratiske partis ledelse, den såkalte nasjonalkomiteé, har henstilt til Roosevelt å stille seg på ny. Han har ennå ikke gitt noe svar, men også forrige gang ventet han til det siste med å svare. En venstrefløy i det republikanske parti vil stille den forrige kandidaten, Wendell Lewis Willkie. Men han møter sterk motbør innen finanskreiser i østen og blant isolasjonspolitikkerne i nordveststatene. Det er helt uvisst hvem som blir dette partis presidentkandidat.

- V -

ØSTERRIKES FRIGJØRING.

Tilstanden i Østerrike kan bare sammenliknes med forholdene i andre okkuperte land. Dødsdommene faller like tett. 85-90% av folket der er bitre motstandere av nazismen. Mange av de mest aktive medlemmer av hele vår verdensdel motstandsfront er østerrikere. - Motstandsmulighetene i selve Østerrike er derimot mindre enn i mange av de andre landene. Gestapo er større og arbeider mer effektivt enn noe annet sted utenfor Tyskland. Motstandsgrupper i landet kan vanskelig få våpen utenfra og de har ingen større områder hvor de kan bygge opp en armé mer eller mindre uforstyrret av tyskerne. At illegale organisasjoner like fullt er i virksomhet ser en ofte bevis på. For en tid siden ble således Det sosialistiske partis sist vedtatte program kjent også utenfor landets grenser. Programmet inneholder 9 punkter hvor partiet stiller opp som sitt mål:

1. Gjenoprettelse av Østerrikes uavhengighet som en selvstendig demokratisk republikk.
2. Medlemskap i internasjonale forbund av demokratiske nasjoner og lojalt internasjonalt samarbeid for avskaffelse av makt som middel i verdens utenrikspolitikk.
3. Opphevelse av alle nazistiske lover og straff for alle som er skyldig i krigs- eller andre nazistiske forbrytelser og grusomheter. Rettslig forvaring av alle som er mistenkt for slike forbrytelser til deres sak kan prøves for lovlige domstoler.
4. Full personlig frihet. Atskillelse av kirke og stat. Allmennlig stemmerett og folkets direkte innflytelse på lovgivningen gjennom dets valgte representanter. Full frihet for presse, organisasjoner og politiske partier og grupper som har demokratisk grunnlag.
5. Sosialisering bl.a. av tungindustri og bankvesen. Rekonstruksjon av arbeiderorganisasjonene.
6. Garantert fullverdig levestandard for hele folket. Trygd mot sykdom, ulykker, alderdom o.l. og morspansjon. Lovfestet 48 timers arbeidsuke med minstelønn og rett til arbeid og fridager. Rett, garantert ved lov, til dannelse av fagorganisasjoner til beskyttelse av arbeidernes interesser.
7. Fjernelse av alle nazistiske lærere og lærebøker. Undervisning bl.a. for utvikling av demokratiske idealer og forståelse av internasjonal kontakt og samarbeid. Gratis skolegang og lærebøker og muligheter for alle barn til høyere utdanning uten hensyn til deres økonomi.
8. Bestemmelser om embetsmennenes ansvar overfor folkevalgte organer for sine handlinger. Uavhengige dommere. Opphevelse av dødsstraff etter at naziforbryterne er dømt.
9. Opphevelse av alle lover som på noe område stiller kvinner ugunstigere enn menn.

Østerrike var det land som Hitler først undertrykte, skjønt han selv er østerriker av føyse. På utenriksministermøtet i Moskva mellom Hull, Eden og Molotov ble det gitt en særskilt erklæring om at Østerrike ville bli gjenopprettet som uavhengig stat og at fredsvilkårene for Østerrike bl.a. ville avhenge av dets egen innsats i frihetskampen. Denne erklæring har utløst en veldig begeistring blant det østerriske folk. På hjemmefronten har det gitt seg utslag i øket aktivitet og blant flyktingene ved større samhold enn før. I London er det således nedsatt en felles representativ komité. Komitéens formann er den kjente fagforeningsleder Franz Novy. Viseformann er det demokratiske partis fremste tillitsmann i England, professor E. Hertz. Katolikkerne er representert ved dr. F. Scheider og sosialdemokraterne ved dr. Oscar Pollak. Komitéens oppgave er å mobilisere alle krefter i kampen mot fascismen og nazismen og utrydde denne farsott for godt i den nye østerriske republikk. Den skal delta i det internasjonale samarbeid med sikte på å trygge om freden og friheten for alle folk som respekterer andres rett til selvstendig liv.

- V -

SUKSESS FOR FABRIKKOMITEENE.

En amerikansk forretningsmann med fabrikkforbindelser i England har gitt et bemerkelsesverdig vitnemål om verdien av samarbeidskomiteene ved en rekke av Storbritannias større fabrikker. Produksjonskomiteene i den amerikanske forretningsmannens fabrikk består av representanter for fabrikkens ledelse sammen med valgte representanter for de forskjellige avdelinger på fabrikkene. De valgte er fagforeningsmedlemmer, men både de organiserte og de uorganiserte tar del i avstemningen. Dette, sier forretningsmannen, gir fabrikkkomiteene større muligheter en fagforbundsforhandlerne. Han erklærer videre at de er meget tilfreds med det resultat som er nådd gjennom komiteenes arbeid. "Det hviler en atmosfære av sund fornuft over møtene. Deres kritikk har vært positiv og resultatet har blitt øket produksjon."

- V -

ASYL I KANADA.

Den kanadiske fagkongress som ganske nylig ble holdt i Quebec, besluttet å støtte det krav som en nasjonal flyktningskomité har reist: at Kanada skulle åpnes for politiske flyktinger. Det pekes på at mens England har gitt asyl for henved 200 000 flyktinger, er det ytterst få som er sloppet inn i Kanada. I dette forhold kan en imidlertid nå vente en radikal endring.

- V -

DEN FRANSEKE LANDSORGANISASJON.

med Léon Jouhaux som leder er som alle andre frie arbeiderorganisasjoner oppløst i det nazifiserte Frankrike. Men organisasjonstanken lever og medlemmene utøver et aktivt arbeid på den patriotiske front. Medlemmene vender seg med stor styrke mot den tyske tvangsrekrutering av fransk arbeidskraft. Illegale grupper driver også en utstrakt virksomhet når det gjelder obstruksjon og sabotasje og tar intens del i opplysningsarbeidet. Disse grupper har også kontakt med sine gamle organisasjonsfeller som er deportert til Tyskland.

- V -

NORGE HEVDER SEG.

I den oversikt som Trade Union World gir om det illegale arbeid i de okkuperte land, inntar Norge en bred plass. I det siste nummer av bladet, som er faginternasjonalens organ, er tatt inn en lengre redegjørelse etter Fri fagbevegelse.

- V -

DEN FRIE FAGORGANISASJONS OPPGAVER.

Vi har i et par artikler pekt på en del av de oppgaver som melder seg for vår frie fagorganisasjon når nordmenn atter står i Norge. Hedenfor skal vi kort gjengi hovedinnholdet av en artikkel om samme spørsmål som Landsorganisasjonens formann, Konrad Nordahl, har skrevet i "Medlemsblad for Norsk sjømannsforbund", London.

Nordahl peker bl.a. på at straks landet er frigjort må det faglige organisasjonsapparat bygges opp igjen. Vi går ut fra de lover og beslutninger som ble vedtatt på siste landsmøte og kongress for okkupasjonen. De tillitsmenn, forbundsstyremedlemmer og sekretariatsmedlemmer som var valgt på lovlig vis gjeninntre i sine stillinger. I den utstrekning disse ikke er til stede, bør det foretas suppleringsvalg ved at de rekonstruerte fagforeningsstyrer i Oslo innkalles til møte og foretar midlertidige valg av medlemmer til Landsorganisasjonens sekretariat inntil det første møte i Landsorganisasjonens representantskap. Det er en selvsagt ting at medlemmer som har tilhørt NS eller som har opptrått som redskap for tyskerne eller quislingene, ikke kan være medlemmer eller ha tillitsverv i fagorganisasjonen. Hvis det er tvil til stede, må disse folk settes i karantene inntil saken er oppklart og avgjort av den bestemmende organisasjonsinstans. På samme måte som her er skissert kommer det sikkert også til å bli gjort lokalt.

Beskjeftigelsesspørsmålet og hvordan det skal løses er nøkkel til hele det økonomiske liv. Løsningen krever kartlegging og planlegging av produksjon, finanser og omsetning og dette fører det omstridte ord planøkonomi i forgrunnen. Det privatøkonomiske syn stemmer ikke alltid med samfunnets interesser. En må derfor gå ut fra at det i framtiden ikke vil bli tillatt noen bedrift å jage sine arbeidere eller funksjonærer ut i arbeidsløshet uten at dette er godkjent av et økonomisk organ som representerer kapitalen, arbeidskraften og samfunnsinteressene. Hvis et slikt organ skulle finne at oppsigelse ikke kan unngås, blir det det samme organs plikt å tilvise de avskjedigede annet arbeid. Så lenge det er udekkede behov til stede og det finnes tilstrekkelig med råstoffer, er det ingen grunn for samfunnet til å være så råflott at det holder en armé av arbeidsløse gående. Personlig er jeg ikke i tvil om, skriver Nordahl videre, at fagorganisasjonen i etterkrigstidens Norge kommer til å gå inn for et planøkonomisk samfunn bygget på det prinsipp at arbeidskraften blir en medbestemmende faktor i arbeidslivet, og at de tre stormakter SAMFUNNET, KAPITALEN og ARBEIDET skal bli likeverdige partnere i det økonomiske livs avgjørende instanser. For mange vil dette synes å være en alt for beskjeden reform og muligens vil utviklingen etter krigen ta en slik vending at det som her er antydnet vil bli feilet vekst som bare halve foranstaltninger. Det kan komme krav om at de privatøkonomiske interesser i produksjonslivet for en vesentlig del skal overføres til samfunnsseie. Hvilken vei en velger, vil spørsmålet om arbeidernes og funksjonærenes deltagelse i det økonomiske liv bli like aktuelt. Selv om den private eiendomsrett til produksjonsmidlene opprettholdes, vil ikke kapitalene i et planøkonomisk system ha samme enevoldsakt som tidligere. Det blir en ny maktfordeling som hindrer at snevre profittinteresser kommer i strid med fellesinteressene.

Til slutt fraholder Konrad Nordahl meget sterkt at det arbeid med å utjevne misforholdet mellom de ulike lønnsgrupper som allerede var i gang før krigen, må fortsette. Videre må tjue år gamle kongressvedtak om organisasjonsformene innenfor fagorganisasjonen gjennomføres når vi igjen kan samles i en

FRI FAGBEVEGELSE, ARBEIDERSBEVEGELSE
OSLO

[nr. 2]

25. mars 1944

4. årgang

Mobilisering.

Da Quisling ved statsakten i 1942 framstillet seg for folket som leder av en "norsk nasjonal regjering", sa han at det var denne regjerings viktigste oppgave å slutte fred med Tyskland og deretter sette alle krefter inn i kampen mot Norges og Tysklands felles fiender. Det var en mobilisering han siktet til. - Det foreligger pålitelige etterretninger om at Quisling under sitt møte med Hitler i januar 1944 tilbød Hitler tre divisjoner norske tropper. Samtidig ble det her i landet offentliggjort Riisnæs' beryktede forslag om å mobilisere fem årsklasser av norsk ungdom som skulde settes inn som hjelpetropper på østfronten. Videre har Quisling nylig påbudt at det skal organiseres et "riksutskrivningsvesen". Det kan i denne forbindelse også nevnes at registreringen til borgervakt fortsetter til tross for at selve borgervakten nå er innstillet. Der foreligger således nok av tegn på at tanken om mobilisering er lyslevende innen N.S. og meget aktuell. Det er også innlysende at tyskerne må føle sig tiltalt av tanken om en norsk mobilisering. Det er nemlig for det første helt på det rene at de har et skrikende behov for hjelpetropper. Men rent bortsett herfra er det også klart at det ville være en betryggelse for tyskerne om noen årsklasser av Norges stridsdyktige ungdom var sendt ut av landet hvis her kom invasjon. Kort sagt - trusselen om mobilisering er idag dødsens alvor. - En mobiliseringsparole vil vi møte med åpen mostand. Dertil trengs ingen parole. Ingen nordmann lar seg lokke til kamp for våre undertrykkere mot våre allierte. Det vet vi, det vet N.S. og det vet tyskerne. Det er derfor sannsynlig at en mobilisering vil bli kamouflert. Det kan lettest skje gjennom arbeidstjenesten som vi nu i noen år har vennet oss til å betrakte som en forholdsvis uskyldig affære. Gjennom A.T. har N.S. fått innrullert det meste av de årsklasser som Riisnæs nu foreslår å mobilisere. Visse tegn kan tyde på at det i år vil bli utskrevet 30.000 mann til A.T., mens det ellers bare har vært utskrevet 5000 mann. A. T. har imidlertid hverken befal eller utstyr til 30.000 mann. - Det kan derfor nu være på tide å gjøre slutt på A.T. Det er nemlig klart at er en mann først inne i A.T. så er han ikke lenger herre over sin skjebne. Det kan således nevnes at i disse dager er tre avdelinger av A.T. satt til arbeid på tyskernes nye flyplass Haslemoen ved Flisabanen ca. 30 km. fra svenskegrensen. En A.T. leir kan på et øieblikk forvandles til en fangeleir, og er det gjort så kan mannskapene sendes ut av landet så enkelt som man eksporterer slakteveg. -

PAROLEN ER DERFOR: STREIK MOT A.T.!

De mannskaper, som ennå ikke har meldt seg til rodeførstander, bør ikke gjøre det. Det er en stor fordel ikke å stå i rullene. Ingen møter til sesjon eller overhodet etter noen innkallelse til A.T. - For landets og din egen skyld: FÖLG PAROLEN!

VVV

Til de fagorganiserte arbeidere!

Alle må være opmerksom på ovenstående parole, som er sendt ut fra London. Å verne norsk ungdom mot den fryktelige skjebne å bli sendt ut som dødsopfre i en krig for Hitler og nazismen mot sitt eget fedreland

Når man går inn på vettstet ut. Når en titter gjennom den nazistiske fagforeningspresse her hjemme, så er det karakteristisk hvordan der prates og prales om solidaritet og samhold, om broderskap og kameratskap - som om disse begreper skulle bare satt og førte videre hele fagbevegelsens gamle stolte kamp for frihet, rettferd og folkelyst. Dette grove hykleri er betegnende for hele mentaliteten i det makabre nazitank. De sitter der med tyske standpakt på i S. S. bellegghet, tjoret til plassens, uffi på sjel og sjel og allikevel skruer de iver som om ingenting var hendt, og vann-tillyst og silavner alle de gamle herlige ord, som lidnet arbeiderne i tyske og frigjøringsverk. Hvis ikke dette misbruk av ord var så dypt og sjofelt, vilde det bare være grotesk latterlig som et uttrykk for landsforræderi og en begrepsforvirring som bare den kan prestere som har utvirket og som er vettstet ut. Deres ord og geberder minner oss om et kammerater som hadde vært på en veldig rangel og våknet på hotellvarelet og maten halvt i svine. De holdt på å kveles og havet i mørket inn-tilts endelig fant vinduet. Opp med det herlige, frisk luft, stjerner, underlig. De våknet langt utpå dagen halvt bedøvet. Luften var for-ordelig. Vinduet lukket. Uforklarlig - men klasskapet stod på vid vegg. Der var der de hadde påstøt og sett stjerner. - Her de usleste nazifanger etter de "komiske" fagforeningschefer i sine Quislingsbeller, dømt til E. det å lyde "fjendens" bud. Der finnes intet vindu ut mot den fri verden, hvor det kjempes en såkalt kamp mot nazislaveriet og for en virkelig frihet og solidaritet mellom menneskene. De holder på å kveles - men så har de klasskapet. Det stikker de hodene inn i den nazidirigerte fagforeningspresses "skakk" burhang og prøver å innbilde både seg selv og andre at de uter er i fri luft. - Forvirrende låper, sjofle bedrager, kyniske speilanter - hvilket av disse kategorier de enn tilhører disse "komiske" le-derne av fagbevegelsen, deres åndløse ordskvalder er bare ett nytt vitnes-bud på deres egen onde samvittighet. De kan ikke glemme den fri verden hvor de bare har sveket og forrådt, men fabler bestandig om frisk luft og stjerner - i klasskapet.

Ungsomt tempo i Holland. De hollandske arbeidere er blitt mestere i den kunst å prestere "ungsomt tempo" i alle de virksomheter som hovedsakelig arbeider for tyskerne. I en korrespondanse fra Holland fortelles det at det tollnok tid å få det helt gjennomført i de blansjer hvor det overveid-ende beskeftiges kvinner. Til å begynne med ble det drevet utfor åpenlyst, så de tyske vikter kunne gripe inn når arbeiderne stod sammen i klynger og brikkeklokene og passerte isvedanfor å arbeide. Etter en rekke mulker og fengselsstraffer lærte arbeiderne å gå klokke tilverks. Nå står hver mann ved sin maskin og sitt arbeid, tilsynelatende ivrig opptatt med sin oppgave. Men det hele tar lang tid. Der hender tusen små uheld, som kan forkomme ved enhver arbeid uten at det er mulig direkte å bevise at det er gjort med vilje. Tyskerne raser, men arbeidsformenn og sjefer er som regel gode hollendere, som forklarer at med den ærmering og den opprevne sinnstilstand, som krigen fører med seg, kan en ikke vente den samme ånds-nerverelse og energi som før. Også sykdomstilfellene tiltar i voldsom grad. Tyskerne arresterer rett som det er både arbeidere og sjefer, men det blir jo ikke større produksjon på den måten. Så ofte har de måttet slippe dem ut igjen etter noen måneders fengselsopphold. Som regel er d. arbeidsevnen etterligere nedsett, så det eneste tyskerne har oppnådd er å få ett ennå langsommere arbeidstempo. De hollandske arbeidere mener at denne metode i kampen mot tyskerne er enda mer virkningsfull enn forsøk på ved eksplo-sjoner å ramme virksomhetene. Ja, korrespondenten vilføler for egen regning at den engelske bombekommando nok har midler til å ødelegge den del av Hollands krigsindustri som er mest generende - og at arbeiderne hovedlinje i den hjemlige kamp mot tyskerne, for invasjonen setter inn, vil bli en fortsattelse og utvidelse av "ungsomt tempo".

Ungsomt tempo etter krigen. I en norsk kommentar til Unrasc - konfe-rensens 20. desember U.S.A. heter det at der skal etableres et samarbeid mellom Unrasc og de britiske og amerikanske Combined Boards for matvare, rå-stoff etc. Unrasc skal skaffe de forsyninger som trengs for å dekke den umiddelbare nød, i første rekke mat, sko, klær, medisiner og boliger - samt d. forsyninger som trengs for å produsere disse varer og transportere dem.

... var på konferansen enig om at dette arbeid må sees i sammenheng med store rekonstruksjonsspørsmål og der foreligger allerede mange planer for internasjonal kontroll av investeringene og den økonomiske gjenreisning av tilbakeliggende land, samt om ordningen av den fremtidige handel mellom landene. Endel av disse spørsmål er også nådd fram til direkte drøftelser mellom regjeringene, og alt avhenger nå av hvor langt det er mulig å komme til enighet. De norske delegerte fikk et godt inntrykk av Roosevelts stilling til folk fra New Deal og de mest våkne fagforeningsfolk. De går alle inn for en løsning av disse spørsmål, som enhver fri arbeiderbevegelse kan gi sin fulle tilslutning. I England er regjeringens økonomiske rådgiver prof. Keynes, også gått langt i samme retning. Etter konferansen ble der ett initiativ av en komite i New York holdt et møte av arbeiderrepresentanter fra Norge møtte bl. a. Åke Ordning. Av kjendte personer fra den internasjonale arbeiderbevegelse kan nevnes Abramovitch og Friedrich Adler, som ønsket å sende hilsen til sine venner i Norge. Det var enighet om at det skapte kontakt mellom arbeiderrepresentantene fra de ulike land om gjenreisningsspørsmålene måtte utbygges videre. Det var nødvendig å få en drøftelse av arbeiderbevegelsens oppgaver og mål i den nye situasjon. Det sosialistiske parti i Kanada (CCF) som ble stiftet i 1932, har i det siste hatt voldsom framgang. Det skaptes blant farmerne i Vesten, men har nå fått stor tilslutning blant fagforeningsfolk i Ontario hvor der i 1934 ble valgt 34 CCF representanter mot før ingen. Partiets framtid imøteses med store forventninger.

Store streiker er i det siste brutt ut i Milané. Tyskerne raser og ny-fascistene truer med død og undergang, men de streikende arbeidere fortsetter kampen som er rettet mot de fremmede og deres håndlangere.-

I Belgien er det også stor uro blant arbeiderne. En rekke streiker har brutt ut på forskjellige steder i landet, særlig blant jern- og grubearbeiderne i Brinngedistriktet.

Blant de franske arbeidere er der også en sterk motstandsbevegelse. I Lyon har det således vært store streiker.

Jernbanefolkets organisasjon i Syd-Italia har allerede holdt kongress og meldt seg inn i Transportinternasjonalen, hvis representant også deltok i kongressen. Det er det første frie fagforbund i Italia etter fascismens gjennombrudd for over 20 år siden. Flere arbeidergrupper står ferdige til å følge jernbanefolkenes eksempel.

Finnlands tragedie. Hele verden er spent på om det russisk-finske fredsforsøk ugjenkaldelig er strandet eller om der ennå kan være håp. I riksdagen var det Lappo, høire og agrarpartiet, som dannet det mindretall som ikke vilde forhandle med russerne engang. Statsministeren ble stående alene i sitt parti og bare 3 fra agrarpartiet var forhandlingsvennlige. Men Ryti, Tanner og Mannerheim var for den uttalelse som ble vedtatt. De fleste hadde nok ventet at der etter dette hadde åpnet seg en mulighet for et oppgjør med russerne, og kong Gustavs henvendelse i samme retning vakte jo stor oppsikt og måtte betraktes som et tydelig varsel og tidens tegn.

Tross alt har regjeringen meddelt at det russiske tilbud er forkastet. Stalin har dog ennå ikke gått til noen aksjon mot Finland når dette skrives, så kanskje der kan skapes en ny situasjon. ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ Russernes mektige framstøt på den sydlige front, som har bragt dem langt inn i Bessarabia, har skremt opp Hitlers hovedkvarter slik at han har gått til okkupasjon av Ungarn og skjerpert bissetelsen av Romania og Slovakia. Med full rett karakteriserer "Times" den nye situasjon såleis: Hitler kan ikke lenger beseire sine fiender, han går derfor løs på sine venner.

H U S K at mobiliseringen truer den norske ungdom gjennom innkallelisen til A. T. M Ø T I K R E E F R A M. P A R O L E N E R: S T R E I K M Ø T A. T.

Dette blir F.F.s siste nummer før påske. Denne høitid med sine symboler for lidelsen, men også for seier og oppstandelse for lysets krefter. Over påske møtes vi etter med ubrutt seierstro i kampen for land og folk og for en

F R I F A G B E V E G E L S E.

Når en fanger apekatter. De innfødte i troperne har en gammel metode når det gjelder å fange apekatter. De setter en kasse fastspikret til en tre-stubbe og et litet hull i lokket såvidt apekatten kan få en hånd ned. Så strør de ris i kassen. Apekatten stikker hånden ned, tar en neve med ris, men den knyttede hånden med risen kan han ikke få ut av hullet, og nu sitter han der. Apekatten kan ikke åpne hånden og gi slipp på risen, det ligger over hans begripelse, hans begjær behersker ham. I dødsredsel skriker han når de innfødte kommer og tar ham - men allikevel, kan han ikke åpne hånden og gi slipp på risen. Disse apekattene minner oss om de "komiske" nazichefer i Landsorganisasjonen og forbundene. De sitter fangne i den av tyskerne og N. S. opstilte kasse - med hånden knyttet om risen. De kan ikke gi slipp på den og går sin undergang imøte. Hele apeflokket med Quisling i spissen sitter fangne i den samme felle. Deres grådighet og kyniske maktbegjær er for sterk. De kan ikke gi slipp på risen - og er dødsdømte.

Mobilisering av arbeidskraft for freden. Det Internasjonale Arbeidsbyrå (I.L.O.) forteller i en bulletin at for 10 år siden var det over 50 mill. arbeidsløse i verden og adskillig fler millioner arbeidere på innskrenket tid. Idag får mer enn 50 mill. sin lønn av de militære institusjoner, om man regner med de som er utkalt i fiendelandene (ca. 16 mill.) og i de nøytrale land (ca. 1 mill.). En regner at 3 av de 50 mill. er kvinner. Tallet av industriarbeidere i verden er øket enormt i enkelte land som Canada og England med over 50 %. I USA er tallet på arbeidere utenom jordbruket steget fra 35 mill i 1940 til 43 mill ved utgangen av 1943. Alt dette betyr at arbeidsplanene for etterkrigstiden må tilpasses et produksjonsmaskineri av ganske andre dimensjoner enn før krigen. Særlig betydningsfullt er det sterke innrykk av kvinner i industrien. I USA er således tallet på kvinner i arbeidslivet (utenom jordbruket) øket med 5 mill de siste 3 år. Vanskeligheten for å mobilisere hele arbeidslivet for freden må ikke undervurderes, si er I.L.O., men de kan overvinnes. Vi har lært oss at produksjonsmaskineriet kan brukes fullt ut. La oss starte med den innstilling at vi skal trenge hver eneste mann til allt det arbeid som må gjøres i alle land i etterkrigstiden, og at vi vil kunne utnytte vår produksjonskapasitet i like høy grad som under krigen- og for meget bedre formål.

Arbeidsbyråets konferanse i år i Philadelphia skal holdes i slutten av den neste måned. Den er satt op slik dagsorden: 1. I.L.O s framtidige virksomhet. 2. Framlegg til de forente nasjoner om sosialpolitikken nu og i etterkrigstiden. 3. Organisering av beskjeftigelsen i overgangstiden fra krig til fred. 4. Sosial sikkerhet. 5. Et minimum for sosialpolitikken i de tilsluttede land. Fra London meldes at den Norske Landsorganisasjon og Arbeidsgiverforeningen blir representert og likeså Sosialdepartementet. - Russerne vil antageligvis også bli representert i arbeidsbyråets møte.

Churchill avsluttet sin tale i kringkastingen 27 mars slik: "Tidspunktet for vår største aksjon nærmer seg. Veldige armeer fra De forenede Stater er her eller holder på å strømme til. Våre egne tropper - de best utdannede og utrustede vi noen gang har hatt - står ved deres side i like store tall. Ledere er utpekt, som vi har tillit til. Vi behøver hos vårt eget folk, i parlamentet, pressen og innen alle samfundsklasser den koldblodighet, de sterke nerver og den seighet som den gang vi stod alene. For å forvirre fienden og for å kunne prøve våre tropper kommer det til å bli utsendt falske alarmer og gått til skinnangrep og flere generalrepëtisjoner. Vi blir kanskje også selv utsatt for fiendtlige anfall i nye former. Storbritania skal treie dem. Det har aldri sviktet eller kommet tilkort. Når signalet blir gitt skal alle de nasjoner, som har noe å hevne, kaste seg over fienden og gjøre slutt på det mest grufulle tyranneri som noensinne har søkt å stanse den menneskelige utvikling.

Streiken mot arbeidstjenesten. Hele hjemmefronten står fullstendig samlet om parolen å motsette seg arbeidstjenesten. Der lurer bak arbeidstjenesten denne gang den fryktlige trussel om mobilisering å la Riisnes' skjellige plan om de 75.000 norske ungdommer som han ville sende i døden i en tvungen krig mot dens eget fedreland og for Hitler og nazibödlens som fengsler, torturerer og dreper de norske patrioter. En mere avskyelig og umenneskelig plan er aldri utklekket - og ingen vet om den ikke framleis tross alle demantier står på trappene. Nazistenes dødsdøds kamp gjør dem bestialske.

Skal de selv gå tilgrunde, så skal de også trekke andre med seg. Allt tyder på at grusomme ting forberedes. Derfor har hjemmefronten vært enig om å sende ut sine advarsler til den norske ungdom mot arbeidstjenesten. For å redde de unge fra å bli fanget inn i disse geledder og dermed kunne sendes ut som slakterkveg i den tyske krig. Parolen om streik mot arbeidstjenesten har også fått tilslutning av de norske styresmenn i London og er som vi tidligere har nevnt kunnet føres i radio. Dermed er det gitt at alle gode nordmenn vil sette sitt ypperste inn på å følge den i praksis og hjelpe alle dem som unner sin kamp for å komme undan arbeidstjenesten trenger hjelp og assistanse.

Fra Holland meldes at den tyske standrett i Haag 22. februar dømte 18 personer til døden. I alt er 35 dødsdommer fallt bare i februar måned. Mange fengslede sitter fremdeles og venter på sin dom. I en opsnappet rapport fra en tysk observatør heter det at de hollandske patrioter kan regnes i millioner. For å skremme hjemmefronten offentliggjør den hollandske presse etter tysk ordre store kart, som viser at okkupasjonsmakten har til hensikt å la halve landet øverste halvdel av havet, hvis det blir innvasjon.

I Danmark skjærer kampen mellom tyskerne og hjemmefronten. En regner nu med at ca. 3000 dansker sitter i gestapos fengsler og den er bebudet arrestasjoner av danske studenter, særlig for å komme den illegale avis "Studentenes opplysningstjeneste" tillivs. En ung teolog, som i den forbindelse ble arrestert og satt i fengsel, døde i fengslet uten at noen fikk se til hans sår. En norsk bandit, Egon Rasmussen, som har desertert fra Norske Waffen SS. er arrestert i København ved at han forsøkte et revolverattentat mot folketingsmann Poul Hjermand. Den danske presse er satt unner strengere kontroll, bl. a. skal gestapo på forhånd godkjenne artikkelens plassering på første side og der er gitt beskjed om en ny papirreduksjon, som sammen med den tidligere går op til 50%. De hjemmelige avisers oplag stiger sterkt og flere av dem utgis nu i trykt form på hemmelige trykkerier. En kjent dansk skribent, medarbeider i Soc. Dem. Sigurd Thomsen er død etter et revolverskudd fra en attentatmann da han var på vei hjem fra avisen om natten. Unner politiets etterforskning har det vist seg at det egentlig var avisens chefredaktør som skulle myrdes, og så tok bandittene feil og skjøt Thomsen istedet. En kjent angiver var Slagelse og hans hustru er skutt. 3 unge menn i Odense er dømt til døden. Danske patrioter har beslaglagt 2 kuffetter med dokumenter fra det danske naziparti. De har utgitt et utdrag som viser at partiet i 1941 planla et statskup for å gi Danmark et nazidiktatur med Fritz Clausen som leder. En bør ikke lenger snakke fritt på restauranter og offentlige plasser av frykt for spioner. En gestapomann har sakt at av alle okkuperte land er der forholdsvis flest gestapo i Danmark. For angiveri betales der op til 25000 kroner i dusør. 5 amerikanske flyvere, som nødlandet på Fyn, har gestapo ikke fått fatt på. Vester fengsel i København, hvor gestapo har 300 fanger, er nu underminert og tyskerne truer med at i tilfelle innvasjon eller andre alvernlige hendelser skal hele fengslet med alle fangene bli sprengt i luften.

Arthur Engberg - en av det svenske socialdemokratis kjente menn, tidligere redaktør og statsråd - er avgått ved døden 27. mars.

Krigsoversikt. Noen påskefred har ikke forekommet på frontene. Tvertimot har påsken vært rik på store begivenheter. Den allierte luftoffensiv over Tyskland og de okkuperte områder såvel i vest som i sørøst har vært meget omfattende. I løpet av 4 dager var 10.000 allierte fly over Tyskland og det ble sloppet ned over 12.000 ton bomber. Nord-Øst Tyskland er nå dratt inn i de områder som får føle de alliertes fryktelige luftvåpen. Det tyske jagerfly har hatt megets store tap. Budapest, Bucuresti og Wiener-Neustadt er kraftig bombet. Likeså oljeområdene ved Ploesti i Romania. Den russiske dampveivals fortsetter å rulle med uimotstaelig kraft og tyngde. Krim angripes nå kraftig av russerne og de behersker hele Kertsjhalvøya og truer Simferoplo. Tiraspol er tatt og Galats åpningen som er porten til Ploesti og Bucuresti er kommet i faresonen. General Konjevs styrker har gått over Seret på flere steder og har inn tatt byen Poskani, 60 km. vest for Iassi.

De allierte forsterker ikke bare sin militære men også sin utenrikspolitiske offensiv. Etter melding over svensk radio har den engelske og den amerikanske regjering gitt Tyrkia i ultimatumens form anmodning om å avbryte all handelsforb. med akselmaktene. Og etter utenriksm. Hulls siste tale står sikkert flere nøytrale stater for tur. Den økede aktivitet på alle fronter og på alle områder stiller krav også til oss. Det er vår plikt og rett til med alle krefter og evner, med all vår vilje og energi å gå inn i kampen mot nazityranniet og quislingakt. For frihet, folkestyre og en fri fagbevegelse.

VÅR FAGBEVEGELSE er okkupert, og i spissen for Landsorganisasjon, forbund og samorganisasjoner er satt "kom.iske" sjefer, som er lydige mot N.S. og okkupasjonsmakten. De sitter på de tyske bajonetter, sin tid ut, og den varer ikke lenge. Dødsklukkene har allerede ringt for annen gang både for Hitler og alle hans lakeier. Men i arbeidernes hjerter lever den gamle, frie fagbevegelse like sterk og sund som før. Ja, vår kjærlighet til denne frie og stolte organisasjon, som i så mange år har våre livssaker fram, er blitt sterkere og mere inderlig nettop nu da den er besudlet av quislingene. - De er blitt sittende der i ensom majestet på de stjalne plasser. Lösenet for de fagorganiserte arbeidere har vært og er: Intet samarbeide med disse forredere. Søk dem ikke til konferanser, møt ikke til hovedstyremøter eller distriktskonferanser eller hvad det nu kan være disse N.S.-lakeiene søker å få istand. - Men det kommer en dag da den gamle, frie fagbevegelse skal fries ut av det fengsel som quislingene med gestapos hjelp har tvunget dem inn i nu. Denne dag er ikke langt borte, og da skal atter fagorganisasjonens geledder fylles med tusener og atter tusener av begeistrede og lykkelige kvinner og menn, som står rede til å gå inn for det store arbeid som da begynner for å gjenreise vårt land og folk etter okkupasjonstidens martyrium. Vi håper og tror at det skal lykkes å skape et bredt anlagt samarbeid i vårt folk til løsning av de svære oppgaver, som da vil melde sig - et samarbeid basert på sosial rettferdighet, gjennomført demokrati og folkestyre. Men vi vet også at de reaksjonære og fascistiske krefter er ikke helt utryddet med krigsnederlaget. De vil reise sig igjen under nye navn, søke å gripe makten påny. Skal friheten og demokratiet bygges for alle slekter, så må det forankres i mektige folkebevegelser i sterke organisasjoner, som er skapt på rettens grunn og med frihet og brorskap og fred som sitt løsen. Derfor er en gjenreisning av fagbevegelsen en av de første betingelser for at vårt folk kan skape den renessanse for frihet, rettferd og velferd, som vi håper på når nazityranniet endelig er slått ned. Fagorganisasjonen vil få store, positive oppgaver i den kommende tid, når vårt land atter blir fritt. Det gjeller bare at vi har tusener av unge kvinner og menn som vil sette viljer og evner inn i dette arbeid. For tross alt mennesken har ødelagt og kommer til å ødelegge, vil vi når gjenreisningsarbeidet begynner trøstlig si med Björnson:

Her er sommervind nok, her er sødejord nok,

bare vi, bare vi hadde kjærlighet nok.

---- blott vi døftes i flokk.

Den syndflod av korrupsjon, løgn, bedrag, angiveri, tyveri, sjofel og falsk propaganda, som tyskerne og quislingene har veltet ut over vårt folk, har gitt oss en sterkere følelse enn noensinne av hvad det betyr at vårt samfundsliv og vårt foreningsliv bygges op i frihet på sannhet og rett med åpen, ærlig tale og handling - frie menns hederlige samvirke til hele folkets og menneskehetens gagn. Tusener av arbeidere står idag rede og brenner av iver og lyst til å gå inn for det rensnings- og gjenreisningsarbeid som begynner den store dag, da det avskyelige tyranni, som vi nu lider under, er knust og tilintetgjort. - Den gamle frie fagbevegelse lever framleis i vårt land, selv om den må arbeide skjult og underjordisk. Det kommende arbeid forberedes i all stilhet. Vær trygg for det. La ingen private prokjektmakere føre noen vill. Nu om noensinne før gjeller det: Gjennomført solidaritet og samarbeid, ærlig og trofast utholdenhet uten svikt.

vVv

SELVKRITIKK er bare bra, og her er mangt og meget som fortjener kritikk, men gjør en ikke litt for mye ut av det nå? En sammenligner danskenes kamp med vår og finner at i forhold til dem utrettet vi ingenting. Men forholdene fra det ene land kan ikke slavisk føres over på et annet. Likesåvel som englendernes og amerikanernes kamp mot Tyskland har tatt ganske andre

former enn den russiske, så har vår fulgt andre lag og andre perioder enn den danske. Danskene begynte sin i fjor høst - da hadde vi alt kjempet i tre år. Og vi hadde da vunnet i de farligste slag som har vært rettet mot oss - kampen om den norske folkesjel, forsøket på å nazifisere oss. Vi vant den kampen på alle fronter - prestenes, lærernes og på den faglige front. Men den kostet ofre - tusener sitter i fengsler og konsentrasjonsleire, hundreder er drept og nesten en generasjon norsk ungdom sitter som landflyktige i Sverige og andre tusener er i England og på Island. I disse 4 årene er store deler av landet vårt lagt øde, byer er brennt og tusener av mål skog og mark er ødelagt for årtier framover. Og landet er utpint til det ytterste plynndret til skinnen og det er nød i mange hjem. Før ifjor høst hadde danskene oplevet lite av dette og matmangel vet de enda ikke hva det er - det er da klart at vår kamp idag etter 4 års terror og utallige ofre må ta andre former og gi sig andre utslag enn danskernes. Den som ikke forstår dette, kommer i konflikt med folkestemningen og kan derfor komme til å gjøre mere skade enn gagn når de forsøker å opptre som selvbestaltede førere.

Det er enkelte som i ly av kritikken mot hjemmefronten, kommer med hatske utfall mot regjeringen og prøver å mistenkeliggjøre både den og ledelsen i Stockholm bl.a. ved spredning av enkelte misforståede "åpne brev". Som om der ikke alltid vil finnes noen som er misforstået, og til dem som jatter med disse kretser, vil vi si: Det vet ikke hva de gjør. Disse folk snakker nok høyt om befrielse fra naziåket, men vi er redd at der blandt dem er folk som drømmer om opprettelse av et nytt diktatur. Som om vi ikke har hatt nok av diktaturet.

vVv

TA DEM I SKOLE. I fagorganisasjonens barndom var det slik at de få bevisste, framsynte organiserte arbeidere, følte sig og virket som stadige agitatorer og lærere. På arbeidsplassen, på gaten og i hjemmet belærte og agiterte de for sitt livssyn. Det trenges nå at denne ånd gjenopplives. Krigen har vært i 4 år - det er 4 års stillstand i vårt organisasjons- og opplysningsarbeid. Tusener av ungdom er kommet ut på arbeidsplassene som vet lite og forstår ennå mindre av den kamp som fedrene førte, før vi nådde dit vi var i - 39. Derfor kan en oppleve slikt som vi hørte på toget en dag. En unggutt satt og beklaget sig over at fortjenesten på det tyske anlegg var så elendig nå. Da sa en annen: "Da skulde du vært hos oss. Vi fikk en god akkord, så vi holdt en 5 kr. timen, og så var vi så heldige at vi fikk arbeide lo timers dag." Så heldige at de fikk arbeide ti timers dag - han visste nok lite om de års kamp og ofre det kostet å kjempe fram 8 timersdagen.

vVv

KRIGENS GANG: Krim står fremdeles i brennpunktet for de militære operasjoner på Østfronten. Russernes hurtige framrykking her er helt enestående og viser den store overvekt russerne nå har, både kvantitativt og kvalitativt, overfor tyskerne. Det er bare Sebastopol tyskerne nå holder, og forvirringen hos den tyske hærledning framgår tydelig av de helt motstridende meldinger som er gitt om denne festning. Sannsynligvis vil Sebastopol falle i løpet av kort tid, og av de 7 rumenske og 4 tyske divisjoner, som har kjempet på Krim, vil praktisk talt ingen undgå sin skjebne. Russerne har senket en masse fiendtlig tonnasje utenfor Krim og bomber Sebastopol både fra sjøen og luften. Ellers på Østfronten er det relativt stille, mens opmarsjen for nye avgjørende kamper pågår. Savel Konstanza ved Svartehavet som Iwów, en av tyskernes viktigste støttepunkter i Polen er kraftig bombet. De alliertes veldige luftoffensiv er nu satt inn for alvor også over Balkanlandene og Budapest, Bukarest, Sofia og Beograd får føle hammerne. Oljeområdene i Østlikasia. I siste døgn har ca. 5000 allierte fly vært over Tyskland og okkuperte områder og sluppet ned over 4000 tonn bomber over det franske og belgiske jernbanenett. Den fullstendige sperring av England for alle reiser og meddelelser av utenlandske diplomater nå tolkes som et avgjørende bevis for at timen snart slår. Nervekrigen nærmer sig slutten. Forberedelsene for invasjonen pågår for full kraft. Utløsningen vil ikke la vente så svært lenge på sig.

vVv

Mens disse gigantiske forberedelser foregår ute, må vi, selvom det er i mer beskjeden målestokk, gjøre det vi kan for å tilrettelegge grunnlaget for vår innsats. Utfallet av kampen vil være av avgjørende betydning for oss alle, ingen har lov til eller kan innta en passiv holdning, enten er du for eller mot i kampen for en

F R I F A G B E V E G E L S E

ARBEIDERBEVEGELSENS ARKIV
OSLO

F R I F A G B E V E G E L S E

4. årgang.

v v v v v

29. april 1944

Det var som et varsel om seir i år at 9. april traff inn på 1. Påskedag- opstandelsesens, livets og seirens fest etter alle lidelser og alt martyrium. Hele verden venter med oss at året 1944 skal gi Nazi Tyskland dødsstøtet og befri verden for dette skjendige bandittregime. "Norges - Nytt" i Sverige bringer uttalelser av Kong Håkon, Statsminister Nygårdsvold og forsvarsminister Oscar Torp samt hilsen til de norske i Sverige 9. april. Kong Håkon sier: "For alle nordmenn hjemme og ute har det vært fire lange og vanskelige år, men idag ikke bare håper vi men vet vi at befrielsens time snart er inne. Vi ser alle frem til den dag da vi i samarbeide og gjensidig forståelse skal ta fatt på å bygge Norge opp igjen". Nygårdsvold sier: "Den 9. april 1940 gikk de første nordmenn i døden for friheten og for sitt fedreland. De ga sitt liv i en ulike kamp mot en overmektig fiende. Siden den dag har tusener av norsk ungdom ydet samme offer for Norges frihet. Deres død har skapt sorg og savn i tusener av norske hjem, men deres blodoffer har ikke vært ydet forgjæves. Av den norske jord, som tok imot deres blod, vil gjengjeldelsen og gjenreisningen vokse fram og deres minne vil være oss og kommende slekter hellig. Med utslettelige ildebokstaver er deres navn for alltid innrisset i Norges historie. La 9. april i tiden framover være nasjonal høytidsdag viet de fagnes minde". - Oscar Torp skildrer hvordan det er lyktes å bygge op en norsk krigsmakt, som både tilsjøs og i luften har gjort ypperlige innsatser, og han sluttet slik: "En av Norges store diktere, som selv har gitt sitt liv i denne krig, skrev i sitt dikt 17. mai 1940: "Vi er så få her i landet, hver faller er bror og venn. Vi har de døde med oss den dag vi kommer igjen." Våre venner som stupte for Norge med og uten uniform, alle dem som hviler i fremmed jord er med oss på veien hjem. Det nye Norge som vi skal bygge, er også deres Norge. Men vår plikt er å bygge slik at deres offer ikke har vært forgjæves. I troen på at alle nordmenn i ansvarsbevissthet og enighet vil legge ryggen til under slutttoppgjøret og i gjenreisningsens år, sender jeg mine beste hilsener".

9. april har i Sverige vært minnet medgastjonesta og store offentlige møter. I Stockholm arrangerte således "Trots Allt" og en del fagforeninger et stort møte i Konserthuset, hvor oberstløytnant Helset og undervisningsrådet Wagnson talte.

v v v

Landsorganisasjonens formann. Konrad Nordahl og Arbeidsgiverforeningens formann Finn Dahl, som begge opholder seg i London, har i Påsken besøkt Stockholm, og "Norges Nytt" har hatt et felles - intervju med dem. På spørsmål om deres virksomhet nu sier Nordahl: Jeg har jo sjøfolka og det er ikke småtterier. Landsorganisasjonen har et sekretariat i London og et her i Stockholm. Sjøfolka danner en stor medlemsstokk, der til kommer alle andre som er løsrevet fra organisasjonene sine, men som vedlikholder medlemskapet via Sjømannsforbundet. - Så mye har ikke jeg å rutte med, sier Dahl for sjøfarten sorterer jo under Nortraship og departementet. - Nordahl uttaler at Ingvald Haugen har vært en dyktig leder av Sjømannsforbundet og har oppnådd gode resultater. Der har vært forhandlinger om de amerikanske hyrebetingelser. - Om gjenreisningen av det økonomiske liv etter krigen uttaler Dahl: Det er i det hele tatt riktig at vi baserer mest mulig på å klare oss selv. UMRRA vil nok komme til å øve stor innflytelse men det viktigste er nok hva vi selv kan skaffe innen landets grenser. For det betyr jo samtidig arbeide. Trelast, gruvene, aluminiumsindustrien, den elektrokjemiske industrien, landbruket og fiskeriene blir kanskje de grenene av erhvervslivet hvor presset blir størst til å begynne med, fordi de skal fylle så mange huller. Særlig regner vi med at fiskeriene kommer til å spille en viktig rolle i matforsyningens tjeneste. - Nordahl erklærer seg enig heri. - men skal jeg også snakke om noe som er viktig, måtte det bli fra første stund av å være klar over hvordan prisene er steget mens lønningene er sunket. Vi ser det som en viktig sak å få gjennomført lønnsøkning fra første øyeblikk straks okkupasjonen er hevet. - Er herrerne redd for arbeidsløshetsproblemet: Arbeidsløshet må vi ikke ha, sier Nordahl - og Dahl er helt enig heri. - Og så vil vi ha forsorgsvesenet avskaffet som en gammeldags førkrigsinstitusjon sier Nordahl, og Dahl erklærer seg helt enig også i dette. - Det er mange planer oppe i London om løsningen av disse problemer, sier Dahl. Alle er vi opptatt på faren ved en plutselig død hånd over arbeidslivet hjemme, fordi tyskernes veldige tvangsanlegg ikke er aktuelle lenger. Men tenk bare på en gren av arbeidslivet som bygningsindustrien, det er ikke blitt bygd hus for mennesker i disse krigsårene utover barakker, selv om bygge livet ellers har floreret nok.

Der blir det beskjedeligelse for mange hender, - og skibsbygningsindustrien, sier Nordahl, den kommer til å spille større rolle i etterkrigstidens Norge enn noensinde før. - Og treforedlingsindustrien, sier Dahl - og elektrisitetsutbyggingen fortsetter Nordahl. Kull kommer til å bli dyre etter krigen, det vil gjøre utbygging av fossefallene forsvarelig. - Selv om det må bygges med tap, fullfører Dahl. - Jernbanene skal ha mer strøm nevner Nordahl, mer strøm i husopvarming og i kjøkkenet. - Intervjueren fikk et sterkt inntrykk av at de to hovedorganisasjons ledere var fullt enige om at løsenet er: full fart forover i den nye arbeidsdag for Norge som innledes når krigen er slutt og seiren vunnet.

De komiske vil feire 1. mai. Det framgår av en skrivelse av 20. april fra Kom. iske Fossum i Landsorganisasjonen til Samorganisasjonen at der i Fylkene er tanke om 1. ste mai arrangementer. Hvordan og på hvilken måte dagen skal feires er der ikke nevnt noe om men der gis uttrykk for at betingelsene for at arrangementer kan finne sted er at der på forhånd sørges for tilslutning og fremmøte. Dette skal altså på forhånd sikret for at de skal få lov til å lage tilstelninger. Hensikten er vel klar. (hånd) Tanken må vel være og trekke fagforeningene inn i eventuelle arrangementer. Hva der enn måtte komme av påfunn fra forræderlikken må boikottes av enhver ærlig og hederlig arbeider og tillitsmann. Fremforalt må man ikke stille fagforeningsapparatet, fører o. l. til disposisjon. Skal der arrangeres noe må forræderne bli alene.

Parolen må være: Ingen arbeider eller tillitsmann møter etter oppfordring eller innbydelse til tilstelninger arrangert av Samorganisasjonen 1. ste mai.

1. ste mai har for oss alle alltid vært en helligdag som ikke må besudles av nasipampene. Vi skal vite og feire dagen på en værdig og for oss ønskværdig måte når vi igjen er samlert i en frifagbevegelse. Den Frie Arb. Fagl. Landsorganisasjon.

Det danske frihetsråd har sendt ut en melding om at, mens sabotasjen hittil har vært det viktigste våpen i kampen mot undertrykkene, kommer nu andre oppgaver i forgrunnen. Kraftene skal konsentreres på den innsats som en alliert invasjon krever. Når de allierte tropper lander på dansk jord skal frihetsbevegelsen være beredt til å gi dem all mulig støtte. - Lektor Ibsen i Slagelse ble forleden bortført i bil av to tysktalende menn og myrket. Han tilhørte Socialdemokratiet.

Et svensk blad melder at tyskerne i Finland har besatt flere nøkkelstillinger uten finsk protest, og at der er tegn som tyder på at der forestår en tysk invasjon på Ålandsøyene. I den anledning har svenskene utkommandert forsterkninger til sit kystforsvar.

Den svenske Landsorganisasjonsformann, August Lindberg, uttaler i et intervju til "Norskens Flamme" at fagorganisasjonen når krigen er slutt kommer til å kjempe for å oppnå 1939 års reallømminger - enten gjennom prisreduksjoner eller med høyere lønninger. Men dette må også bare være en etappe på veien til en ny forbedring av arbeidernes levevilkår.

Irmas forlis Når vi på ny kommer tilbake til hurtigruteskipet Irmas forlis i forrige måned, er det for å gi folk bevis og innblikk i hvor kynisk tyskerne utnytter den tragiske senkning til egen fordel og hensynsløs propaganda. Noen dager etter senkningen ble i farvannet observert en rekke tyske småbåter som kastet ut svære dukker og satte ut flåter med folk og dukker ombord. - En større båt utstyrt med lyskastere og filmapparat hadde i mellomtiden plassert seg i god posisjon. - Så kom redningsarmaden i form av tyske forpostbåter som under kraftig ildgivning fra alle kanoner "entret" krigsskueplassen. Etter en tilsynelatende kraftig batalje, ble kampen avsluttet med overlegen tysk seier og fienden jaget ynkelig på flukt. Midt under den heteste kampen og i "granatregnet" fra "fiendens skyts" utførte de tyske matrosar med aller største fare for sine liv en enestående redningsdåd og trakk den ene dukke etter den annen opp av sjøen, bort fra "den visse død". - Her kan da hele verden få overbevise seg om hvilket holdemot de tyske matrosar legger for dagen oppi i "Nordishavet" og hvor takknemlig det norske folk må være som har slike tapre og oppofrende redningsmenn til "Beskyttere".

Nazi-"bispen" Lars Frøyland, Oslo, dro til Kristiansand i påskehelgen og tiltvang seg gastjeneste i domkirken 1. påskedag. Det møtte bare litt over 100 i den store kirken og en del gikk straks de skjønte hva slags gastjeneste det var. Disse ble fratatt legitimasjonskort. Pastor Einar Vilhelmsen er nu blitt forvist for 12 gang på 2 år.

"Norsk Arbeidsliv" som nazistene startet med brask og bram som organ for den faglige landsorganisasjon, skal fra 1. april være lørdagsbilag til "Fritt Folk" som i den anledning hever abonnementsprisen.

ARBEIDERBEVEGELSENS ARKIV
OSLO

Stopp Arbeidstjenesten i år,

Til Norges folk.

I år reiser den norske hjemmefront seg til åpen kamp mot AT. Ingen god nordmann, ingen norsk jente møter til sesjon eller tjeneste.

Vi vet hva norsk ungdom på utefronten setter inn i kampen i dag, som flyvere, sjøfolk og soldater. Mange av dem er blitt drept eller lemlestet, men uten å betenke seg fortsetter deres kamerater å gjøre sin plikt. Vi vet hva norsk ungdom i fengsler og landflyktighet ofrer, i troskap mot Norge. Nå er det vår tur til å vise samhold og mot i striden for frihet og fedreland. - Det er to grunner til at vi velter AT i år.

1. AT er mer og mer blitt en skole i nasisme. Norsk ungdom tar gjerne sin tårn med kroppsarbeid. Men den kan ikke lystre et befall som direkte gjør seg skyldig i forræderi mot Konge og folk, og som planmessig prøver å lokke andre til det samme. Hver norsk jente og gutt er klar over at Norge er i krig i dag, at fienden heter tyskere og quislinger, og at det veldige flertall av nordmenn står enige i den krigen. Men AT befalet er gått i fiendens tjeneste, de handler etter tyske direktiver og blir utdannet for sitt yrke i Tyskland (en hel flokk kom hjem fra leirer der nå i begynnelsen av april). Og den ungdom de kommanderer over, blir kalt til idrettskonkurranser med hirdfolk og tyske lag, de blir tvunget til å paradere for Quisling og tyske offiserer ved AT mønstringer, og i tjenesten og fritiden blir de utsatt for en slu, intons nasi propaganda.

2. Den viktigste og alvorligste grunnen til at AT må stoppes i år, er at det er overhengende fare for at tyskerne vil mobilisere norsk ungdom til tysk krigstjeneste i en eller annen form, eller gjøre AT-leirene til krigsfangeleirer i tilfelle det kommer til krigshandlinger i Norge. Ingen vet hvor angrepet vestfra mot tyskokkupert land vil bli satt inn, men tiden for invasjonen nærmer seg. Det er alle parter enige om. Finland kan trekke seg ut av krigen når som helst, og da kommer Norge direkte i frontlinjen, slik som Estland for noen uker siden.

Det vanskeligste problem for tyskerne i dag er å skaffe nok tropper ved fronten og nok arbeidere bak den. Quisling på sin side har mange ganger understreket at Norge står ved Tysklands side i denne krigen, og at vi nordmenn plikter å kjempe sammen med tyskerne. Bare frykten for åpent opprør i folket har tvunget ham til å utsette forsøket på å mobilisere vår ungdom til krig på Tysklands side. Idag vet vi med sikkerhet at ledende quislinger har planer om å utlevere norsk ungdom til krigsinnsats for tyskerne. Vi vet at Riisnas har stilt forslag om å mobilisere fem årsklasser til hjelpetropper på østfronten, og at Quisling har tilbudt Hitler tre divisjoner norske tropper. Og den dag kan meget snart komme da tyskerne i sin desperasjon griper til den reserven av ungdom som fins i Norge. De har alt gjort det tilsvarende i Estland, Ungarn og Slovakia.

Mobiliseringsfaren er derfor dødelig alvor. Den ungdom som ikke vil risikere plutselig å befinne seg på østfronten i tysk uniform, må idag se lenger enn til det nærmeste skritt han tar. Det er ikke så at det makeligste vil være å si ja til arbeids-tjenesten og ta imot ordre fra NS-befalet. Det kan skje i en håndvønnig at siviltjenesten blir forandret til militærtjeneste. Da er det for sent å organisere seg til motstand, - ja en kan for den sak skyld gjerne sitte i lasterommet på en båt på vei til Tyskland som soldat eller arbeider, som krigsfange eller gissel, før vi aner noen ting. Framgangsmåten som ble brukt mot lærerne, studentene og jødene er enkel nok. Den burde ha lært oss å gjennomskue tyske og quislingske forespeilinger og dementier.

Stopp At i år Norges folk, slå ring om vår ungdom i denne tiden. Styrk den til å gjøre det den vet er rett, hjelp den om den kommer i fare. Fall ikke unna. Ta den risiko som skal til for å gi hjelp som duger. Her er noen korte råd:

1. Hjelp de unge til å holde sammen. Svik dem ikke med tvil og ynke.
2. Hjelp dem til å lytte etter gode råd. De finns, men alt kan ikke sies åpent idag. Lytt oppmerksomt.
3. Hold tett. Det vrimler av angivere, og denne aksjonen er ikke til å prate om, men arbeide fram.
4. La ingen bli uten hjelp som ofrer for den felles sak. Hjelp med arbeid og husly, med mat og klær.

Forrige gangen gjaldt det Ungdomstjenesten, den falt. Også i denne kampen seierer vi. Slå ring om våre barn og unge. Stå fast.

Vær sterk og gjør andre sterke.

Krigens gang: Russerne hamrer lüs på Sebastopol med fly, tungt og lett artilleri, panservogner og sjöstridskrefter og tyskerne lider store tap i skip, soldater og materiell under forsök på å evakuere. Tyskerne kastes tilbake med store tap ved Stanislavov og ved Narva og russiske fly bomber Estland og Latvia. Bruhodene på vestsiden av Nedre Dnjestr utbygges og forsterkes. Arbeidet med samband og forsyningslinjene pågår med stor kraft og utskiftningen av tropper og unnsetningen av nye friske reserver går for full fart. Den relative ro på östfronten kan närsoholst igjen gå over til nye forbitrede kamper. Imens går de britiske og amerikanske fly natt som dag i ustanselig ström i en "non stop" offensiv inn over Tyskland og okkupert område og slipper sin bombelast. 4000 - 5000 fly utfall i dögnet er nå alminnelig, og snart er ikke et område og ikke en by i Tyskland utenfor faresonen. Jernbaner, flyfabrikker og flyplasser i Frankrike og Belgia "invasjonsbombes" med op til 4000 tonn i dögnet. I siste uke er München, Köln, Friedrichshafen, Mannheim og Berlin de som er hardest hjemsoekt. Bukarest, Poesi, Budapest og Beograd og Wien området har hatt store angröp. Mineutloggingen i Östersjöen og Donau har fört til stadig stans i skipsfarten. En ny type miner er tatt i bruk. Väpnstillstandsforhandlingerne mellom Finland og Sovjetsamveldet har ikke fört til noe resultat. Finland har avsläat de russiske betingelser i "En forsonlig tone". Romania har bedt om fredsbetingelser og det sies at de skal ligge ferdig. Bulgaria er sikkert utsatt for et sterkt press fra tysk side om å gå "aktivt" inn i krigen, men dette lands stilling er noe annen og adskillig sterkere overfor utpressing enn de andre Balkanland. Dessuten er det vel sannsynlig at de ikke vil gjöre dumheten fra forrige krig om igjen. Nå vil de forsök å sette på rette hest i siste öyeblikk. Stemningen blandt den jevne befolkning i Bulgaria er prorussisk og dette gör sitt til å stive opp statsledelsen.

Den handelspolitiske offensiv som tydelig er en forlöpner for eller sideordnet form for militär offensiv föres med stor kraft og har allerede fört til at Tyrkia har mättat bryte all Croncksport til aksostatene. Begrunnelsen for dette skritt ble av den tyrkiske utenriksminister Menemendjoglu erklärt å ha sammenheng med alliancen med England og han uttalte videre at Tyrkia betraktet seg som forbunden stat, ikke som nöytral. Anmodningen til Sverige om å stoppe kulageredsporten er forelöbig avvist av den svenske regjering. Under henvisning til at handelsforbindelsen mellom Sverige og Tyskland er godkjendt av de allierte for 1944. Men svaret betegnes som utilfredsstillende av den amerikanske utenriksminister Cordell Hull. Spania har fått anmodning om å stoppe leveransen av det krigsviktige metall Wolfram og diverseandre varer, dessuten en strengt gjennomfört kontroll med tyskerne. Det er sannsynlig at Spania som er meget avhengig av import för eller sidemå gi etter. Portugal er enda därligere rustet til å motstå dette trykk.

Diplomatsperringen i England og den fullstendige stans i reisetraffikken fra Stor Britannia betegnes som ledd i de siste forberedelser för invasjonen. De alliertes stigende diplomatiske, handelspolitiske og militäre aktivitet mötes av en stadig synkende krigsproduksjon og militär og politisk vannmakt hos aksen som med sterk ure föler at krigen ubönhörlig dag för dag kommer närmere Tyskland. "Festningen Europa" skjelver i sine sammenföyninger innad som utad. Ingen vet när stormen bryter lös. Men den kommer.

Fagorganiserte 1. mai, arbeidernes tradisjonsrike, internasjonale kamp- og demonstrasjonsdag kan höllers ikke fär feires slik som vi önsker. Det blir en dag med tomme gater og nakne flaggstenger uten musikk og taler. I taus innbitet forakt og protest mot de nazistiske terrorister og deres quislinglakeier. lover vi hverandre å holde ut og holde sammen. For trass i alt vil livsspiren, häpet og troen vinne over tvang og tyran. Vi vet med en visshet som intet kan rokke at den tid kommer da vi igjen skal marjere taktfast under frihetens flagg med våre gamle, kjäre faner som igjen skal folde seg ut i maidagens sol over et land og et folk som påny tar sin skjebne og sin framtid i egne hender i en verden av allierte nasjoner som vil trygge friheten og retten.

Våren kommer kamerater
Tidens fagre frihetsvår
oppav folkevilljens krater
som en gylden säyle står.

Vår brønnende lengsel etter friheten, etter igjen å löve som frie mennesker i et fritt land skal og må stälsätte vår vilje til mot og handling. Alle de tusener som gjennom generasjoner har fram vår lengsler og krav, i erlig, utholdende og uredde strid, krever at også vi må gjöre vår innsete. Vi nærmer oss slutfasen i den gigantiske kamp som raser. Utfallet av denne skjebnekamp vil bestemme utviklingen i generasjoner framover. Ingen blir uberört. Tiden kaller på alle, på deg og meg. Den krever et klart ja, en seig utholdenhet, en ubrytelig vilje. Intet "men", "öm" eller "kanskje" må villede oss. Vi er alle soldater i frihetens her, parolen er gitt, ingen må svikte i kampen for et fritt folkestyrt Norge med en

Fri Fagbevegelse.

ARBEIDERBEVEGELSEN
OSLO

Det norske politi etter 9. april 1940 er et trist kapitel i vår historie. Det er med lyp beklagelse en konstaterer det faktum at ingen stat her i landet har latt seg blöffe og lure så langt som den. Denne skamlett blir vanskelig å vaske av. Ere vare de som midt i oplösningen og fornedrelsen holdt stand blandt politifolkene. Som viste at de hadde ryggrad og var verdig til å være det norske folks representant for rett og sandhet. Men det er löbydende nödvendighet at oprensningen i politiet etter krigen går strengt til verks. Det er hele den norske hjemmefront enig i. Vi trenger folk i vårt politi som ikke er tilsalg, men som står fast på vårt samfunds lovlige rettsgrunnlag.

Idag står politiet igjen i brennpunktet for vår interesse. Det foregår en sterk utvidelse av etaten med en masse nyansettelser og det gjelder å være våken for den utvikling som pågår og spørre seg selv hvad hensikten er med denne utvidelse. Svaret er ikke vanskelig. Det er en form for mobilisering för tyskerne og quislingene mot det norske folk.

Hvad tenker de på? Naziavisene her i landet har hatt det travelt med å gi uttrykk for sin dypt moralske avsky over for gangster, ravesenet og korrupsjonen i Amerika. Med himmelsk fromhet og hyklerisk agitasjon har de forsökt å framstille Amerika og amerikagerne som "rotten to the bone". Det er ikke vår säk å forsvare det som er galt i USA, men det er uhyre vanskelig for ikke å si täpelig å kaste med stein når en sitter i glasshus. Og det er skjört, ja meget skjört det hus nazistene sitter i. Uten overdrivelse kan det sies at en meget vesentlig del av de norske nazister, og spesielt blandt de ledende er en så fin fände kjeltringer som noensinde har vært fremvist på film. Chicagobandittene vilde bleknö av misundelse over de "records" som herrerne "förreren", Jonas Lie, Thröndsen, Hagelin og konsorter har. Og den korrupsjon og det forbrytergjeng som etter sigende engang var i det amerikanske politi har dannet skole för det nuverende "norske" politi. Og det ser stygt ut til at elevene har overgäat lærerne. Det er et almindelig kjendt faktum som til og med enkelte ganger har mättat innrömes officielt, at de nyansatte politifolk har vært sjelen i en rekke overfall, ran og svindelaffarer. Det er nok i den forbindelse å nevne som eksempel "bilbandittene" fra Holtet og Modum Sparebank, som foruten "hold up" også etter utdannelse ved Oslo politi praktiserte bankröveri i stor stil hvor de koldblodig og nonchalant sammen med andre liknende prakteksemplarer av legionærer diskuterte om de skulde skyte ofrene eller stenge dem inn i bankhvelvet og la dem lidde kveldningsöden. Disse kjønnskjerninger skulle en tro vilde sette an absolutt stopp för all norsk ungdom som ikke har "veggelusmerket" på seg til å gå inn i dette koblet som kalles "norsk politi" idag. När vi dessuten vet at quisling ved forordning har gjort "politiet til en del av rikets vepnöde makt" som sammen med hirden, legionærer og tyskere ved en given anledning vil bli brukt til å drøpe gode nordmenn og vi vet at politiet brukes mot det norske folk i enhver situasjon som lakei för tyskerne, skulde saken være helt opplagt. Tankelöshet og dumhet må også ha en grense og den grense overskrides av de som nå går inn i politiet og setter seg selv i den stilling at de må lystre ordre av quislinger og gestapo. Hvad tenker de på? Det finns ingen undskyldning som er holdbar overfor slike folk. De kommer i klasse med landsforedere og gör seg fortjent til i heldigste tilfelle "tap av almen tillit". Vi vil presisere så sterkt og inntrengende som mulig at den ungdom hvorav det til og med finns endel fagorganiserte, som ikke forstår så meget av den tid de lever i, de setter seg selv utenfor. Norge har ikke bruk för ungdom som sover seg gjennom denne hårde og vanskelige tid, ungdom som sniker seg unda ansvaret og vanskelighetene. Landet vårt har bruk för en stälsatt ungdom med vilje og tro og pågangsmot til å bygge opp igjen det som quislinglakeiene og gestapo har ödelagt. Ungdom som vil före landet oppad og fremad til politisk, sosial og ökonomisk frihet.

Norges utenrikspolitikk etter krigen Finn Moe skriver i Norsk Tidning om utenriksminister Halls tale bl. a. : Det norske folk kommer uten tvil til å slutte seg til de prinsipper som Hull nevnte som grunnleggende för internasjonal sikkerhetsorganisasjon. Norge har lært seg at nöytralitetspolitikken hverken gir noen sikkerhet eller bidrar til å bevare freden i verden. Norge kommer til å söke grunnlaget för sin sikkerhet i internasjonalt samarbeide og være rede til å ta på seg forpliktelse som fölger med både av politisk, ökonomisk og militär natur.

Som Amerikansk flyktningsattasje i Sverige er utnebnt Ivar C. Olsen. Han er födt i Vellfjord i Nord - Norge, men er vokset opp i Amerika. Han häper å kunne få besöke et fritt Norge för han vender tilbake til U.S.A.

ARBEIDERBEVEGELSEN
OSLO

Tyskernes kynisme har vitt seg et nytt greit eksempel som fører seg inn i rekken av mange andre som har og som sikkert kommer til å finne sted. Ved det britiske flyangrep på Kjeller natt til lørdag 29/4 avslørte tyskerne den taktilke de har tenkt å følge ved eventuelle krigshandlinger her i landet. De har brukt de samme metoder før, men denne gang overgikk de seg selv. Motorisert luftvern ble stilt op i byens gater og det hus som ble bombet hvorved 6 mennesker ble drept var på begge sider flankert av luftvern. Vi ser ikke at "Aftenposten" nevner denne "lille detalj" i sin hevnfylde og dypt moralske lederartikkel. Men det norske folk gjennomskuer humbuggen, og merker seg til senere avregning denne røe og kyniske tilsidesettelse av alle folkerettslige hensyn. Vi advarer på det innstendigste det norske folk mot tyskernes metode og retter en anmodning til de som deltar i Det sivile luftvern her hjemme og som er gode nordmenn å stille som absolutt betingelse for fortsatt å være med i dette arbeid at slikt ikke må tolereres. Tyskerne og quislinger skal ha ansvaret alene.

Krigens gang: Den relative ro på østfronten fortsetter, mens invasjonsebereren raser verre enn noensinde. Russerne har bombet Lwow kraftig og opmarsjen og oppladningen fortsetter. Luftkrigen i vest pågår stadig og opmykningen av tyskerne fortsetter uten stans. Handelsoffensiven har foruten i Tyrkia også gitt gode resultater i Spania. Mellom den engelske og amerikanske regjering og Spania er det inngått avtale om en meget betydelig reduksjon av Wolframeksport til Tyskland, det tyske konsulat i Tanger skal stenge, alle spanske soldater på østfronten skal trekkes tilbake og alle italienske skip i spanske havner skal utleveres til de allierte. Til gjengjeld skal oljeeksporten til Spania gjenoptas. Det er tydelig at Francos stilling stadig blir svakere. Det gjelder overalt i Spania. Og Franco hvis hjerte er hos Hitler tvinges til å gi etter. Imens nærmer invasjonen seg. Invasjonsdagen er bestemt, meldes fra England. Tidstabellen er utarbeidet i minste detalj, men bare noen ytterst få vet hvilken dag som er fastlagt for invasjonen. Den vanlige avskjedshilsing blandt høyere offiserer er nå: på gjensyn på kontinentet.

U. S. A.'s arme har nå nådd sin fulle styrke, 7.700.000 mann. Flåtens personalstyrke går op i 3.500.000 mann. Innen utgangen av juli skal ytterligere en million mann tilføres krigsmakten.

Den handelsavtale som er sluttet mellom de norske og svenske regjeringer, er en avtale som inneholder bestemmelsen om vidtrekkende kreditter for varekjøp, vakte stor oppmerksomhet og tilfredshet i London. Meddelelsen har fått en god mottagelse også i U.S.A. UNRRA er selvsagt underrettet om og inneforstått med avtalen.

Nordisk skole i U.S.A.: Fredrik Haslund har i foreningen "Fritt Norge" i New York lagt fram forslag om en nordisk skole i U.S.A. når krigen er slutt. Tanken er blitt mottatt med stor interesse både i nordiske og amerikanske kretser.

Ungarsk råd er dannet i London med grev Karolyi som formann. Rådet ser det som sin oppgave å støtte motstandsbevegelsen i Ungarn og bidra til å skape tidsmessige demokratiske forhold i sitt hjemland når oppgjøret kommer. Det gamle føydsalsystem som er fæcismens hovedstøtte, må da tilintetgjøres og jorden føres tilbake til bønderne.

Norsk tankbåt setter rekord: Forleden dag ble mannskapet på en av vår handelsflåtes skip dekket av Kongen og Kronprinsen. Det er et tankskip som har satt rekord. Det har gått 50 ganger over Atlanterhavet med 330.000 tonn flybensin til England. Det vil si nok bensin til 100.000 flyvemaskiners anfall mot Tyskland.

Ny rekord i bombing I løpet av april ble det sluppet ned 80.000 tonn bomber over Tyskland og tyskokkupert område. Dette gjelder bare fly med baser i England. Amerikanerne har i samme tidsrum sluppet ned 47.000 tonn og har skutt ned 1282 fly, mens de selv har mistet 537.

Den polske underjordiske hær har innledet kampene mot tyske SS tropper. I 2 slag i Schlesien har de brått seg gjennom de tyske linjer og påført tyskerne store tap.

De Kom.iske forsøk på å "stjelo" 1. mai ble absolutt fiasko. De "Steinhogg" som vi populært sier. Selv barna viste med avsky tilbake forsøket på å "kjøpe" dem ved gratis kinoforestilling. På Soria-Moria var det 50 barn som gikk inn og utenfor stod det flere hundre som ga slett uttrykk for sin harme ved høye tilrop til de gule og stripte. Det varner oss om hjertet og lover godt for gjenopbyggingen av et fritt Norge med en

Fri Fagbevegelse.

vv V vv

ARBEIDSBEGVELSENS ARKIV

Vi går nu mot den femte 17. mai i krigens og okkupasjonens tegn. Noen synes det går så altfor smått med det store sluttogjør på verdensfrontene. Men når vi ser på stillingen i januar 1943 mot nu, så forstår vi hvilke voldige seire det er vunnet for de allierte på alle fronter. Ubåtferen er overvunnet, de tyske hære er jaget ut av Russland, Nord-Afrika er ronsat, Middelhavet erobret, Italia brutt sammen og delt i et sydlig fritt område i samarbeid med de allierte og et tysk-okkupert Nord-Italia. De allierte har en voldig overmakt i luftkrigen, og bombingene over Tyskland er blitt langt voldsommere og mere ødeleggende enn noen hadde drømt om ved krigens begynnelse. Og nu forberedes da sluttoffensiven fra de allierte makter, både fra øst, syd og vest. Alle de besatte områder er i like høi grad som de allierte interessert i at denne offensiv blir så godt forberedt og så voldig at Tysklands motstand blir fullstendig og avgjørende knust. Og vi forstår nu at hovedslaget er ikke langt unna. Så utp int som vår rt land nu er blitt etter vel 4 års okkupasjon og så mange ofre som krigen og gestapos terror har krevd - så er det dog med en fastere seirsvilje og tro enn noensinne før, vi går mot denne 17. mai. I gestapofengslet Norge er 17. mai blitt til vår tauso, forbitrede, sammensveidete protest. Bak lukkede dører i hjemnets krets synger vi våre frihetssanger, og lover hvorandre å holde ut til seiren er vunnet. Men ga ter og veier er tomme, Alt er dødt og stille. Folket vender ryggen til nazi- og quislingp akset i enig protest.

Verksnesteren ved en skofabrikk i Oslo har helt siden tyskerne kom hit til landet ment at hans innsats for Norges Frihet består i å oppfylle alle de krav som blir stilt fra N.S. og tyskerne og å holde arbeiderne nede på et så lavt lønnsnivå som mulig. Han undla tør aldri å minne om at han selv er jössing - men hans optreden, har hele tiden vist oss det stikk motsatte. Han bør no ta sig sammen, da han ellers vil få sitt navn offentliggjort i a visen.

Nazi-Tyskland helt isolert. Fra Berlin telegraferes til den norske nazipresse at man i hovedkvarteret er klar over at både de nøytrale stater og de besatte områder med stor forventning imøteser de alliertes offensiv - og at denne holdning er til stor skade for Tyskland både økonomisk og politisk. Tydeligere kan det vel ikke erkjennes av naziledelsen at Tyskland nu er helt isolert og står mer ensom enn det gjorde ved avslutninge n av forrige verdenskrig. Den gang stod Tyskland, Østerrike og Tyrkia sammen. Nu er Østerrike, Tsjekkoslovakia, Ungarn og Jugoslavia besatt. I virkeligheten er Bulgaria og Rumonia også okkupert, selvom Tyskland kanskje betrakter de to stater som venner. Det er i så fall de eneste forbundsfeller Tyskland har i Europa, ellersom hovedkvarteret selv erkjenner at samtlige nøytrale og okkuperte stater ønsker en alliert seir. Japan kan tydelig nok ikke hjelpe Tyskland. Det fører sin egen håpløse krig i Østen og har ingen offensivkraft lenger. Det går mot slutten av nazivoldet. Det vil gå under foraktet og hatet av hele verden.

1. mai i Sverige. Deltagelsen i 1. mai demonstrasjonene i Sverige var denne gang gjennomgående så tørre enn de foregående år. I 1. mai toget i Stockholm deltok norske arbeidere under eget merke - et norsk flagg og to røde standarder. Omlag 500 kvinner og menn fulgte under disse banner. Det norske innslaget vakte stor oppmerksomhet under innmarsjen til Gårdes. Om kvellen holdt de utenlandske sosialister under ledelse av arbeiderkommunen et strålende festmøte i Medbergarhuset. Over 600 kvinner og menn av 20 nasjonaliteter var tilstede. Sosialminister Møller holdt fest talen. Dessuten ta lte en norskamerikaner og en nordmann.

I London står sp omningen nå på høydepunktet i anledning den forestå ende invasjon. Datoen er allerede fastsatt erklarte Bevin ved et arbeidsmøte. U.S.A. har bygget landstigningsbåter for 1800 mill. dollars. Hitlers "hemmelige våpen" - de såkallte rakettflyene - skal være ødelagt ved bombingene av installasjonsanlegget langs Kanalen. Den viktigste tyske fabrikk lå i Bryssel. Den er nu fullstendig jevnet med jorden. - Det påstås at tyskerne vil føre Kong Leopold av Belgien til Tyskland når invasjonen setter inn. - Invasjonens spesialradio har startet i London. I en av de første utsendinger heter det at man ikke bør foreta overilede handlinger, men holde sig parat til det store øieblikk kommer. Det vil da bli gitt signal om å slå til. Stalin hyldet i sitt 1. mai oprop Englands og U.S.A.'s store innsats. De har begge ydet et viktig bidrag til den røde arméutstyr og framgang. Bombingen av Tyskland har også vært av vesentlig betydning for den samlede krigsinnsats idag.

Zeta Höglunds 60-årsdag blir feiret under stor tilslutning i Stockholm 28. april. En norsk taler bragte ham en varm og dyptfølt takk for hans store innsats for arbeiderbevegelsen og det kjempende Norge.

Civil Affairs blir den fjerde ltningsorganisasjon, som i befrielse områder trer istedet for Arngot. Norge, Belgia og Nederland kommer under denne nye organisasjon. Den bygger på det prinsipp at så snart et område militært er befrikk, trer landets egen sivile administrasjon i funksjon.

En arbeidets charta er vedtatt av arbeidsbyråets møte i Filadelfia. Ifølge denne skal alle, uten hensyn til rase, trosbekjennelse eller kjønn garanteres frihet, økonomisk trygghet og like muligheter.

Falske flyveblad var det, som "Aftenposten" laget sensasjon på. De var kastet ned over Danmark og skulde angivelig være fra England. De talte om invasjon av russiske tropper og av negersoldater fra U.S.A. Det hele er nu avslørt som en plump tysk gestaposvindel. Krigens gang: Sebastopols fall kom etter overordentlige kraftige konsentriske angrep som varte i ca. 2 dager. Fra nord, syd og øst formelig pulveriserte russerne det tysk-rumenske forsvar med angrep fra land, luften og sjøen. De tysk-rumenske tap her har sikket t vært meget store både i menneske og materiell. Forøvrig er de russiske meldinger fra Østfrontens landoperasjoner meget sparsomme. Derimot får en et bestemt inntrykk av at det russiske strategiske flyvåpen nå er tatt i bruk i en langt større utstrækning enn tidligere. Dette sammen med den sterke oppladning av visse områder på Østfronten tyder på at de russiske forberedelser for koordinerte angrep pågår for full kraft.

Luftkrigen i vest og syd karakteriseres av tyskerne som kontinuerlig. Natt og dag angripes Tyskland og okkupert område av amerikanske fly og britiske bombere. Berlin og Braunschweig er blitt særlig hårdt rammet denne uke. De alliertes flytap over Berlin søndag formiddag var ca. 2000 fly deltok og det ble sluppet ca. 2000 tonn bomber, var bemerkelsesverdig små, bare 13.- altså 0.65 prosent. Kommunikasjonssentra og jernbanen i Frankrike og Belgia er utsatt for voldssomme angrep.

Likosa Bucuresti som ble bombet 3 ganger i løpet av et døgn, og Floesti. Det antas at ødeleggelsen i de uhyre viktige oljeområdet i Floesti har nedsatt oljeproduksjonen i Romania med ca. 75 prosent. Når en vet at eksperten herfra er 1/3 av Tysklands samlede produksjon, forstås en hvor viktig denne bombing er. Tyskernes norver utsettes nå for en voldsom påkjennning og det er sikkert riktig at de "ønsker avgjørelsen" nå. De må hver time, ja hvert minutt både dag og natt, være i full allarmtilstand, og slikt sliter på nervene selv om de er av "stål". Det er inidertid de allierte som bestemmer tidspunktet, og tyskernes spekulasjon omkring flod og obbe er nyttesløse for så vidt som de aldri kan bli annet enn gjettninger eller fortvilte forsøk på å skape forvirring hos de nøytrale, og okkuperte. Men en liten omskrivning kan en gjerne si:

"Tyskerne spør, men de allierte svar". Kampen mot A.T. Den norske hjemmefrontens parole om streik mot A.T. er dødsens alvor. Vi må være forberedt på mobilisering. Tyskerne og Quislinglaksone blir mer og mer fa natisk brutale og hensynsløse. De blir som rottene som ikke ser noen utvei til flukt. Det finns ingen redning for dem og de skyr intet middel for å trekke flest mulig ned sig i tilintetgjørelsen. Deres hat og løgnagitasjon kommer til å bli enda verre og vi må r egne med en "riksdagsbrand" for å søke å skape prognostening. Kommunismens spökelse skal danne bakgrunnen for "mobilisering til forsvar av landets sikkerhet". Ingen ungdom må svike. Husk vi er alle med i kampen for Norges frihet. Ingen foreldre må nekte sin gutt eller pike å gjøre det som er rett eller gjøre det vanskeligere for dem. Tusener av ungdom kjemper idag på slagmarken for kultur og sivilisasjon, for folkens frihet og dyreste eie. Vår innsats må ikke mobiliseres mot v åre egne landsmenn, men for dem.

Vær sterk. Gjør andre sterk.

17. mai som siden 1814 har stått som symbolet for vår nasjonale frigjøring bærer idag sterkere enn noensinne bud til oss alle. Den faktiske, økonomiske og kulturelle frihet som vi gjennom generasjoners kamp hadde vunnet fram til, ble brutalt slått overende 9. april 1940. Vold, terror, fengsler og konsentrasjonsleire, åndelig og legemlig undertrykkelse, retttilshet og vilkårlighet er kommet istedetfor frihet og rettsikkerhet. Aldri har nødvendigheten av å stå sammen i den felles kamp vært større enn idag. Derfor møtet vi den dødelige fare som truer oss med den samme urokkelige vilje til nasjonal frigjøring som i 1814. Et fritt Norge er en absolutt forutsetning for politisk og økonomisk vekst og for en

Fri Fagbevegelse.

ARBEIDERBEVEGELSENS KAMP
OSLO

20. mai 1944

Fri Fagbevegelse

4. årg.

Norsk ungdom til slaktebenken. Denne gang har tyskerne og deres norske hjelpere, Quislingene, virkelig hatt noe held med sig i sin løgnpropaganda. Endel har gått på løgnhistorien om russisk besettelse av Norge og avståelse av Nord-Norge til Russland. Russesrykten har vært brukt som propaganda helt siden Karl den 12s tid, vi er bokstavelig talt opammet med den, og i en tid hvor bare løgnen får lov å tale, kan en vel ikke vente annet enn at lite selvstendig tenkende mennesker, lar sig narre.

Men burde vi jo vite bedre. I 4 år har vi hver dag sett at Quidlingene og tyskere ikke sier et sant ord, såfremt de kan undgå det.

Og historien om okkupasjon og avståelse av norsk jord, er lodrett løgn. Hadde vi ha tt en regjering Quisling sittende i London, så kunne slikt vært tenkelig, men ikke med en regjering Rygårdsvold og en kong Haakon den 7.

Quislingene solgte Norge for å få ministertitler og en skinnmakt, og de vil fortsette å selge Norge, helt til skjebnen innhenter dem.

Den avtale som er sluttet i London med de allierte regjeringer, tar sikte på Norges befrielse og gjenreisning, og rører ikke ved vår suverenitet og integritet. Avtalen mellom De Forenede Stater, Storbritania og Sovjettunionen på den ene side og den norske regjering på den annen om den praktiske ordning, siviladministrasjonen og jurisdiksjon på norsk territorium når Norge blir befrikk, lyder: Under den første militære fase må de alliertes militære ledere de facto ha det høyeste ansvar og den høyeste myndighet som den militære situasjon gjør påkrevet. Så snart den militære situasjon tillater det, vil myndigheten overgå til den norske regjering under forutsetning av at de allierte styrker får de lettelsener på norsk område som er nødvendig for å fullføre krigens avslutning. Liknende avtaler er inngått mellom De Forenede Stater og Storbritania på den ene side og den holandske og belgiske regjering på den annen. Drøftelser pågår om avtale mellom den franske befrielseskomite og de allierte om de praktiske tiltak ved befrielsen av Frankrike.

Men hvad er så hensikten med denne nye kjempemessige løgnpropaganda som søkes sannsynliggjort ved citater fra naziviser i Sverige og tysk kontrollerte land? Bare for å skremme oss har de vel ikke satt dette svindelapparatet i gang? Nei, hensikten er å lage en moralsk bakgrunn for mobilisering av norsk ungdom til tyske krigsformål. Våre Quislinger holder nå på å sette kronen på sitt forrederverk. De forbereder at norsk ungdom i tusenvis skal sendes til slakterbenken for å støtte op om den vaklende tyske krigsmaskin. På det vis håper de å utsette og forhale at nemesis innhenter dem selv for det er ikke bare i Norge at Tyskland nå er ute etter slakterkveg. I alle okkuperte land prøver de nå ved list, løgn og vold å få de okkuperte folk til å kjempe for sig, og dermed mot sine egne allierte og mot sin egen sak.

Etter sikkert forlydende skal de i Norge prøve å mobilisere 20-30.000 mann i første opbud, nemlig årsklassene 21-22 og 23. Og lykkes det glatt og uten motstand, så vil flere årsklasser følge etter. Men de kommer ikke til å kalle det mobilisering - de vil skjule det under et eller annet navn hvor bare det første er kjent, nemlig ordet nasjonal. Vær sikker, de vil kalle det nasjonal ditt eller datt. Men dette forsøk på å gjøre norsk ungdom til tysk kanonmat må kveles i føtselen. Fra første stund må det møtes med beslutsom motstand. En må nekte å møte skje hvad der skje vil, for det vil helt sikkert bli dyrere å møte enn å undlate å gjøre det.

Hjelper vi oss selv nå ved starten, er det håp om at vi også kan få hjelp utenfra. For det kan ikke tenkes at Sverige rolig vil sitte å se på at norsk ungdom mot sin vilje bortføres for å dø for Tyskland og norske forredere. Vi har det håp og den sikre tro at de svenske arbeidere, ja hele det svenske folk, vil reise seg til samlet protest mot all malm, kulager og annen eksport og all transit til nazibödlene som t erroiserer de norske brødre. Men forutsetningen er at vi virkelig gjør motstand, så det ikke kan gis skinn av at det skjer godvillig og frivillig. Og det er nettop hensikten med de nye bolsjevikkrensler. Det er et rökteppe som legges ut for å skjule det som virkelig skal skje. Riv derfor masken av løgnerne og redd vår ungdom, det dyreste

vi eier.

17. mai var det forsterket politi, tysk, påferde overalt i byene. Ja selv i skolenes gårdsplasser inspiserer de for å se om noen av barna bar demonstrasjonstegn. Og bar de et flagg eller en sløyfe ble den hårdhendt fjernet - og de folkene skremmer oss med bolsjevikerne.

Massearrestasjoner i Estland. Av svenske og finske aviser som kommer hit til landet, sees at tyskerne er gått til massearrestasjoner av estere som har bekjempet mobiliseringen "mot bolsjevikerne". Slik ser altså sandheten ut - selv esterne nekter å kjempe for tyskerne.

Zeta Höglunds 60-årsdag blir feiret under stor tilslutning i Stockholm 28. april. En norsk taler bragte ham en varm og dyptfølt takk for hans store innsats for arbeidsbevegelsen og det kjempende Norge. Civil Affairs blir den forvaltningsorganisasjon, som i befrielse områder trer istedet for Armeet. Norge, Belgia og Nederland kommer under denne nye organisasjon. Den bygger på det prinsipp at så snart et område militært er befrikk, trer landets egen sivile administrasjon i funksjon.

En arbeidets charta er vedtatt av arbeidsbyråets møte i Filadelfia. Ifølge denne skal alle, uten hensyn til rase, trosbøkkjennelse eller kjønn garanteres frihet, økonomisk trygghet og like muligheter.

Engelske flyveblat var det, som "Aftenposten" laget sensasjon på. De var kastet ned over Danmark og skulde angivelig være fra England. De talte om invasjon av russiske tropper og av negersoldater fra U.S.A. Det hele er nu avslørt som en plump tysk gestapovisdom. Krigen gikk: Sebastopols fall kom etter overordentlig kraftige konsentriske angrep som varte i ca. 2 dager. Fra nord, syd og øst formelig pulveriserte russerne det tysk-rumenske forsvar med angrep fra land, luften og sjøen. De tysk-rumenske tap her har sikret i vårt eget store både i mannskap og materiell. Forøvrig er de russiske nedslinger fra Østfrontens landoperasjoner noget sparsomme. Derimot får en et bestemt inntrykk av at det russiske strategiske flyvåpen nå er tatt i bruk i en langt større utstrækning enn tidligere. Dette sammen med den sterke oppladning av visse områder på Østfronten tyder på at de russiske forberedelser for koordinerte angrep pågår for full kraft.

Luftkrigen i vest og syd karakteriseres av tyskerne som kontinuerlig. Natt og dag angripes Tyskland og okkupert område av amerikanske fly og britiske og sovjetiske. Berlin og Braunschweig er blitt særlig hårdt rammet denne uke. De alliertes flytap over Berlin søndag formiddag var ca. 2000 fly deltok og det ble sluppet ca. 2000 tonn bomber, var bemerkelsesverdig små, bare 13 - altså 0.65 prosent. Kommunikasjonsnettet og jernbanen i Frankrike og Belgia er utsatt for voldsame angrep.

Liksom Bugaresti som ble bombet 3 ganger i løpet av et døgn, og Ploesti. Det antas at både leggesene i de uhyre viktige oljeområdet i Ploesti har nedsatt oljeproduksjonen i Romania med ca. 75 prosent. Når en vet at eksperten herfra er 1/3 av Tysklands samlede produksjon, forstås en hvor viktig denne bombing er. Tyskernes nervor utsattes nå for en voldsom påkledning og det er ingen tvil at de "dunker av jern" som de som har sine, ja hvert minutt både dag og natt, være i full allarmtilstand, og slikt sliter på nervesystemet og av "stille", et er indlertid de allierte som stemmer tidspunktet og tyskeres spekulasjon omkring flod og obbe er nytteløse for så vidt som de aldri kan bli rammet enn gjettager eller fortvilte forsøk på å skape forvirring hos de allierte og okkuperte. Men en liten omskrivning kan en gjøre at "Tyskerne spår, nemlig allierte får".

Kampen mot A.F. Den norske kjernefrontens politiske og kulturelle blir mer og mer forberedt på mobilisering. Tyskerne og Quislingregimets blir mer og mer fa natisk brutale og hensynsløse. De blir som rottene som ikke ser noen utvei til å løse. Det finnes ingen redning for den og en skyr intet middel for å trekke floden mulig ned sig i tilintetgjørelsen. Deres hat og løgnagtighet kommer til å bli omme våre og vi må rømme med en "riksdagsbrand" for å søke å skape en programstyring. Kommunistenes spådommer skal være bakgrunn for "mobilisering til forsvar av landets sikkerhet". Ingen angrep nå svike. Husk vi er alle med i kampen for Norges frihet. Ingen foreldre nå vakte sin gutt eller pike. Gjøre det som er rett eller gjøre det vanskelligere for dem. Takk for at ingen kjempet idag på slagmarken for kultur og vakkert. Vår innsats på ikke mobiliseres.

Vår slutt, vår kamp. Vi har et det som er et for vår nasjonale frigjøring. Vi har et sterkere enn noen sine bud til oss alle. Den faktiske, økonomiske og kulturelle frihet som vi gjennom generasjoners kamp har de vunnet fram til, ble brutalt slutt overende 9. april 1940. Vold, tvang, konentrasjonsleire, andelig og logonlig undertrykkelse, rottløst og utrygghet er kommet istedet for frihet og rettferdighet. Alltid har menneskelig beten av seg sammen i den felle kamp vært en om idag. Derfor nå er vi den lidende som truer oss med den samme urett som vi ilde til nasjonal frigjøring som i Norge. Frihet Norge er en absolutt forutsetning for politisk og økonomisk vekst og for en

Frø i Fagbevegelse.

VÅR UNGDOM er i disse dager utsatt for det avskyeligste angrep, den frekkste terror som vår historie noensinne kan opvise. De innkalles til krigstjeneste mot sitt eget land, mot sitt eget folk, mot sin egen og sitt fedrolands frihet og framtid. Kan det være noen tvil om svaret? Alle må si nei og atter nei. De må gjøre motstand til det ytterste, og vi vet de vil gjøre det. Det er hele vårt folks ungdom det gjelder. Men vi vender oss denne gang særlig til arbeiderklassens ungdom. Sørg for at ingen av arbeiderklassens staute unge gutter utleverer sig selv til bödlene, til vårt folks undertrykkere, til terrorens og skjenshenes gestapomakt. La parolen mot innskrivningen få fenge i de unges sinn. Snakk med dem i fortrolighet på verkstedene, på kontorene, i hjemmene - overalt hvor arbeidsfolk treffes. Slå-vakt om de unge! Hjelp dem til å komme sig vekk, opmuntre dem til å nekte. Og skulde noen ha forvillet sig hen og meldt sig - så få ham til å reise vekk, så ingen kan finne ham. La de unge forstå at hele folket er med dem når de nekter å gå inn i skjenselen og folkeforbrytelsen - at det denne ga ng er dødsens alvor. Hver den som monstret brennemerker sig selv som den der frivillig vil gå i krig mot sitt eget folk. Du mener kanskje at du må melde dig, ellers blir din far eller mor tatt. Det hensyn gjelder ikke her. Du kan ikke ofre dig. For N.S. krever at du skal myrde ditt folks allierte, ditt eget lands venner og kampfeller, dine landsmenn og dermed også din egen familie. Ingen kan godvillig melde sig til en slik redselsfull gjerning. Du får våpen i hånd og blir tvunget til å skyte ditt fedrolands redningsmenn. Husk hvad Riisnæs skrev om denne avskyelige plan. De unge nordmenn skulde p uttes inn i tyske kompanier slik at de kom under ty sk tvang. Du kan ikke redde din far og mor ved å gå ut og drepe vårt folks allierte. Nei, her gjelder kun ett, å gjøre motstand til det ytterste. Din heder og ære, din families lykke, ditt folks fremtid - alt er avhengig av at du gjør motstand til det ytterste.

LÖGNERNE HAR FÅTT SVAR. De quislingske løgndokumenter om at Norge er utlevert til bolsjevikkerne, har fått et svar som har tatt luften ut av den svære ballong de har pusset op. Det viser sig her som alltid før at N.S. p ropagandaen er lodrett løgnaktig. Sannheten er at Norges fulle suverenitet og integritet netop er sikret med likelydende avtaler mellom Norge og U. S. A., England og Russland.

Hvis ikke den norske regjering hadde innledet forhandlinger med sovjetregjeringen for eventuelle krigshandlinger på norsk jord hadde funnet sted, kunne vi med rette ha kritisert dem for forsømmelse i tjenesten. Men at regjeringen vå r optar forhandlinger for å sikre sig de nødvendige garantier for at allierte hjelpetropper forlater landet så sna rt deres tjeneste ikke lenger behöves, kan bare karakteriseres som praktisk krigsp olitikk. Oponionen i Sverige, bortsett fra de nazi-infiserte kretser, har da heller ikke hatt noe å innvende mot den amerikansk-engelsk-russisk-norske avtale.

Våre egne forredere har ikke betenkt sig på å utlevere landet med hud og hår til tyskerne, solgt det for makt, ære og penger. Tyv tror hver mann stjeler, heter det, og derfor tror selvfølgelig en quisling at hver mann er en forreder. La disse ynkelige agitatorer skrike sig hese om bolsjevikfrykt, forrederi, utlevering av landet, G. P. U. og nakkeskudd. Hvert eneste ord farer ut og vender tilbake mot dem selv som en bomberang. **DER DYNGES LÖGN PÅ LÖGN.** Pralende stod Quisling den 15. mai og sa at nu skulde nordmenn monstres sammen med tyskerne til kampen mot bolsjevismen. Han trodde lögnen om Russland hadde virket så voldsomt at mobiliseringen skulde gå glatt. Men nei, det gikk ikke. Fra første dag var det fullstendig fiasko. Hva så? Selvsagt en ny kjempelögn. Nu er det ikke lenger Tysklands store kamp mot bolsjevismen vi skal delta i. Nu rykker Arbeidsdirektoratet fram med en erklæring om at den store innskrivning av de tre årsklasser intet har med mobilisering å gjøre. Det er bare matauk og skogbruk etc., det gjelder. Hvilke ynkelige og så pelige lögner. quisling hadde dog med alle sine röverhistorier om Russland et anfall av redelighet når han sa at den store innkallelse, som skulde komme, var vårt lands innsats i den store krig. Å forsöke å lyve sig fra det er uke efter, det er ikke bare grovt falskneri, det er idioti.

Nazistene er på fullt tilba ketog. Ikke skal de som har utfört arbeidstjeneste innkalles heller ikke de som er beskjeftiget i jordbruk, skogbruk og fiske eller livsviktige bedrifter, og syke har de selvfølgelig aldri tenkt å skrive ut. Men hvem blir så igjen? Er det disse som representerer "høle det norske folks menneskemateriell" som skal settes inn i kampen mot bolsjevismen? Det minner påfallende om löven og skinnfellen. Men ingen må la sig före bak lyset av nazistenes lögmeldinger eller "beroligende dementier". Vi gjennomskuer humbugen. Vår stilling er klar. Kamp mot mobilisering i alle former.

ARBEIDSSAMBANDET. Quislings så kalte kunngjøring til det arbeidende folk 1. mai har nok ikke vakt så stor oppmerksomhet som N.S. trodde. Dette har jo sin årsak i at vi alt for mange ganger er blitt tullet ørene fulle om arbeidssambandet. Nå skal det komme, hver gang er det blitt trukket tilbake og hvorfor? Jo, arbeiderklassen har spontant reist sig til protest mot å bli innlemmet i noe nazisamband. Arbeiderne vil selv bestemme hvilke organisasjoner de skal stå tilsluttet.

Så også denne gang. Vi venter med spent oppmerksomhet på hvad det neste trekk blir. Nazitillitsmennene er pålagt å organisere og utbygge Norges Arbeidssamband, heter det i kunngjøringen. Vel, når eventuelle bestemmelser blir kunngjort som har til hensikt å virkeliggjøre dette, blåses til kamp på ny. Derfor, kamerater vær på vakt. Når signalet gis, vil parolene komme. Og vi venter at disse blir fulgt av alle nå som før. Ikke en kvinne eller mann inn i sambandet mot sin vilje.

Det er en fri fagorganisasjon vi ønsker, bygget på frivillig medlemskap og med medlemmene som den høieste myndighet.

Når Aftenposten skriver at kunngjøringen ble mottatt med ovasjonsmessig bifall, tror vi for en gangs skyld det avisen skriver. På møtet i Folkets Hus var ingen hederlig arbeid fremmitt. Det var hele nazislenget i L. O. og deres lakeier og de er vant til å måtte motta alle kunngjøringer hver idiotiske de enn er, med ovasjoner. Og noe arbeid må de jo pålegges, for ellers gjør de ingen ting. De fagorganiserte har ennå ikke sett et eneste resultat av deres "faglige" arbeide siden de selv plaserte sig i fagorganisasjonen.

Vi venter derfor med lengsel på den dag da vi skal feie dem ut igjen og selv overta vår frie fagorganisasjon. Skal de imidlertid sambandet bli utbygget i mellomtiden, opp- tar vi kampen på nytt.

Den Fri Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

N.S. FORBEREDER "FOLKEAVSTEMNING" Kretsfører Brynhildsvoll i Elverum er kommet i skade for ved et møte å ha røpet at quislingene forbereder en "folkeavstemning". Spørsmålet skal lyde: Er du for eller mot bolsjevismen. Det er mulig at hird og andre "tillitsmenn" kommer til å gå fra hus til hus og forlanger - kanskje under trussler - en uttalelse for eller mot bolsjevismen. Det er selvfølgelig at slike og lignende krav blir blankt avvist. For oss er alternativet: Er du for eller mot et fritt Norge. I den folkeavstemning viser vi gjennom vår aktive innsats mot gestapo og quislinglakeiene hvor vi står. **DU SOM ARBEIDER** på en tysk arbeidsplass - under tysk eller norsk arbeidsgiver - var klar over at også du har en plikt mot ditt folk og fedreland. - Du kan ikke komme vekk fra ditt arbeidssted. Men du kan arbeide langsomt. Intet jag i akkordarbeidet, ingen anstrengelse i timearbeidet. Vi krever at de unge skal våge livet for å slippe utenom mobiliseringen og skjendelsen. Så må du heller ikke svette for bödlene. Du finner nok din egen metode for å forsinke produksjonen. I disse tider med ussel ernæring, lang arbeidsdag, terror og angst for dine barn og din familie - er det jo ganske naturlig at din arbeidsvorne er nedsatt. Ingen kan forundres over at den norske produksjon for Tyskland kommer til å dale sterkt i denne tid.

KRIGENS GANG: Det råder fremdeles en forventningsfull stilhet på østfronten, som nårsom helst kann utløses i avgjørende kamper. De alliertes offensiv i Italia føres med voldsom kraft og med innsats av alle våpenarter. Gustavlinjen er helt erobret og A, H, linjen er gjennombrudd. Tyskerne trekker sig tilbake under voldsom motstand. Luftoffensiven pågår med stadig stigende intensitet og nervekrigen føres enda sterkere enn hitil. Luften er likesom ladet med spenning. Alle venter, håper og tror at orkanen som skal feie nazismen vekk, snart bryter løs. Einshowers hovedkvarter oppfordrer alle de okkuperte nasjoner til å være beredt!

FAGORGANISERTE! Aldri har noen parole fengst så sterkt hos de unge og de gamle som kampen mot mobiliseringen. I bygd og by slutter ungdommen mannjevt om parolen i hard og enig besluttsomhet. Ingen vil la sig mobilisere mot sitt eget folk og fedreland. Hele den norske hjemmefront styrkes og begeistres over den norske vilje hos vår ungdom. Vi heiter ny kraft og nytt mot gjennom denne folkereising, denne altomfattende og enige protest mot quislinglakeiene, mot landsforrederne. De unge står ikke alene i kampen. I hard og ubøielig trass mot nazismens uhyggelige forsøk på å la vår ungdom bli kanonføde for de tyske tyrannerne samles hele den norske hjemmefront. Det er ikke vi som velger formene for denne kamp på liv og død. Quislingenes paniske redsel for invasjon, den absolutte a vhengighet av tyskerne hvis skjebne de og ikke det norske folk er nøie knyttet til, driver dem til de mest avskyelige ugjerninger. Vi må i denne skjebnekamp selvom det strir mot vår natur, bruke de midler som er nødvendig. All vår vilje og alle våre evner må settes inn for å hjelpe og støtte de unge og deres foreldre. På hver arbeidsplass i hver fagforening må arbeidet organiseres og tas opp med full kraft. Intet offer, ingen anstrengelse er for stor i kampen for å berge vår ungdom gjennom denne hårde tid. Det er de som skal bygge opp landet vårt igjen etter krigen. Gjennom et fritt, demokratisk Norge med en

f r i f a g b e v e g e l s e .

UNGDOMMENS HELTEMODIGE TROSS har gjort quislingenes og tyskernes store mobiliseringsplan til en komplott fiasko. Under den voldsomste trommeild av en gigantisk løgnpropaganda om "Norges utlevering til de russiske bödler", gikk denne masseutskrivning til tysk krigstjeneste av stabelen. Forrederne og deres herrer ventet en rik høst. Men utskrivningslokalene stod tomme, noen av dem var også "utbrent". Det var et varsel om den fiasko som ventet mobiliseringsplanens skjendige ophavsmenn. Den norske ungdom har atter bevist sitt verdensry som nazismens og voldspolitikkens dødsfiender. Deres hjerter brøt for landets og folkets frihet. Deres sinn gløder i tross mot gestapobandittene og deres lakeier og medskyldige quislingene. Intet er så fortrøstningsfullt, intet så forrettende for Norges framtid som denne ungdommens samlede dødsforaktende protest mot voldsmennene. Det er disse unge sterke viljer som redder vårt folks ære. Ja, mer enn det. De har innvidd sin ungdom til en strid på livet løs uten våpen mot verdens avskyeligste og brutaleste militærmakt, som operer sammen med de skjendigste forrederne vår historie kan opvise. Det betyr at i Norges framtid vil de unge stå vakt om friheten og demokratiet og hele den kultur som opprøres mot vold, terror og tyranni. Norges framtid ligger i disse unge viljer, som idag reiser sig i seirende tross mot tyrannerne. Men striden er bare såvidt begynt. Det første slag er utkjempet, og Quisling er kompromittert. Han står atter alene mot sitt eget folk sammen med dets fiender og undertrykkere. Men forfølgelsen av de unge fortsetter. Nu nektes de rasjoneringskort. Selv det som ingen forbyr nektes og som man dog i fengslene omenn sparsomt får - det daglige brød - skal for ungdom ikke få, fordi de unge ikke vil la sig mobilisere mot sitt eget folk. Sjøflore kan vel kampen ikke føres av N.S.-bandittene. Men her må alle nordmenn vise at de ikke står alene i kampen. Vi må dele brødet med dem, så de kan holde ut i sin store protestaksjon. Husk de kjemper for vårt folks ære og framtid. De har allerede gjort et storverk for Norges sak; og hele folket må stå vakt om dem og hjelpe dem.

SVERIGES SOCIALDEMOKRATISKE ARBEIDERPARTI har netop holdt kongress i Stockholm. Der møtte 350 representanter. Partiet hadde over halvdel av velgertallet ved siste valg. Av utenlandske gjester møtte Martin Tranmæl og Arnfinn Vik valgt av tillitsmenn for Det Norske Arbeiderparti i Sverige. Tanner og Kilpi møtte fra Finland. Andre utlendinger kunne ikke møte. I sin hilsmingstale sa Martin Tranmæl bl.a.: "Vi som representerer Det Norske Arbeiderparti vil rette en inntrengende hønstillning til de finske broderorganisasjoner: At de yter sin aktive medvirken til å frigjøre det finske folket fra det nazistiske favntaket før det er forsent. Nazismen er overalt en döbbringer, og ethvert samrøre med den er en fare, som de små frihetselskende nasjoner framfor andre må være på vakt ovenfor. Norsk arbeiderbevegelse venter i denne tiden at det finske sosialdemokrati og de øvrige finske arbeiderorganisasjoner i samsvar med sine prinsipper og tradisjoner tar et klart, åpent og konsekvant standpunkt i et spørsmål som det foreliggende, som er av fundamental betydning". Talen ble hilst med kraftig bifall. Partiformann, statsminister Per Albin Hansson meddelte at medlemstallet har øket med 80.000 siden siste kongress, og nu var oppe i over en halv million. Om utenrikspolitikken sa statsministeren at det enda ikke var inntruffet noe som kunne bevirke en omlegning av den svenske utenriks- og nøytralitetspolitikk. Med stor majoritet ble følgende programuttalelse vedtatt: "Utenrikspolitikken tar sikte på å bevare landets fred og selvstendighet. Den støttes av en positiv forsvarspolitik. Sverige medvirker i en internasjonal politikk, hvis hovedmål er å skape en internasjonal rettsordning utøvet av et demokratisk organisert folkens forbund, utrustet med internasjonal ordensmakt. Nordisk samvirke. Folkelig kontroll med utenrikspolitikken". - Det var stor debatt om to forslag fra programkomiteen. Det ene gikk ut på at det nuværende punkt i programmet om statskirkens avskaffelse, skulde strykes. Det annet at den prinsipielle uttalelse om at partiet går inn for republikken, skulde strykes. Begge disse forslag ble nedvotert med stor majoritet.

17. MAI mottok utenriksminister Trygve Lie lykkønskningstelegrammer fra Molotov, Roosevelt, Chiang-Kai-Shek, Benes, rådet for de frie dansker og mange flere. I Sverige ble den norske frihetsdag feiret over hele landet med flagging og møter. Over 100 norske talere var i ilden og overalt var tilslutningen god. Også i svensk radio var det en **akrosk 17. mai** avdeling, og ved en stor folkfest på Skansen talte legasjonsråd Aas, professor Worm Müller, Fredrik Ström og flyktningssejef Olav Helseth.

DE KOM. ISKE FAGFORBUNDSLEDE ble valgt i ledelsen til parade for Quisling på slottet. Store og lille q (Fossum) holdt taler, men de komiske var dypt skuffet. Talene var flau, men det er de vant til. Verre var det at der ikke vanket noe traktament. Det hadde de ventet. Ikke engang den halve ølf, som Quisling har påbudt på "feltmaner" etter hotellskandalen ved Sjusjøen. "Fy fa'n for et parti", sa en av dem etterpå. - Men så tok Fossum og en av

hans lakeier grundig revansje en kvell etterpå, slik at de ikke ongang la merke til en tysk bil, da de endelig ut på morgensiden raste gjennom Torvgaten. De traff den på hjørnet av Henrik Ibsensgt. med den følge at tyskerbilen ble kastet rundt og de som var inne i den stygt molostert. Fossun selv måtte på Möllergt. 19, men slapp dog ut igjen. - Nu blir visst det store Q nødt til å stryke også den halve Öll - i all fall for det lille q's vedk.

VERDENS STØRSTE FEMTEKOLONNE er de 14 mill. utenlandske arbeidere og krigsfanger, som idag befinner sig i Tyskland, skriver Gøteborgsposten. En regner med at 50 prosent av den tyske rustningsindustri arbeidere er utlendinger, 20 prosent er kvinner - altså bare 30 prosent tyske menn. I Tyskland er der derfor nu en voksende frykt for den fare disse 14 mill. arbeidere betyr den dag den store invasjon kommer både fra øst og vest. Den tyske militærledelse inndeler selv fanger og tvangsarbeidere i to grupper: Farlige og mindre farlige. Ledelsen er klar over at de alle hater Tyskland og imøteser nazivelsets nederlag som befrielsens time. Faren for Tyskland økes ved at der på landsbygden nesten ikke finnes manlig tysk arbeidskraft, bare eldre menn og kvinner. Man har begynt å danne spesielle "hjemmevern" for å være sikrere. Vanskeligheten med å holde disse 14 mill. under kontroll er naturligvis allerede nå kolosal. Ifølge opplysninger som erklæres å være offisielle, er der nu ikke mindre enn 50. - 60.000 utenlandske arbeidere på "stadigvandring" i Tyskland. De papirer som trengs for oppholdet utenfor arbeidsplassen, fås fra hemmelige forfalskningsentraler i og utenfor Tyskland. Under raziaer i Berlin har en gjentagne ganger oppdaget små, hemmelige radiosendere. Det er bevist at provokasjonsbombingen av visse spesialfabrikker er skjedd etter disse senders anvisninger. Hvad utlendingerne fremfor alt trenger i det avgjørende øieblikk, er ledere og organisatorer. Og en kan nok være sikker på at de allierte har sørget for at slike står til rådighet for den store partisanekrig, som bryter ut samtidig med at de tyske armeer blir engasjert i vest. Tyskerne har selv sørget for at verdens største femtekolonne befinner sig innen landets grenser.

KARTAFFEREN var forleden oppe til behandling i den svenske riksdag. Utenriksminister GUNTHÉR betegnet den som utiltalende. Den tyske minister har overfor utenriksministeren erklært at det var nødvendig for tyskerne i Norge for alle eventualiteters skyld å ha kartar over Sverige. Interpellanten, høierramm professor Holmbäck uttalte, at kartafferen viser at tyskerne reknor med muligheten av å overfalle og okkupere Sverige. Den tidligere utenriksminister Undén fant den tyske erklæring lite tilfredsstillende.

KRIGENS GANG: Kampene pågår med voldsom kraft i Italia, og de allierte tropper presser sig fram trass i sterk tysk motstand. 2000 - 3000 flyutfall i døgnet er alminnelig bare over frontene og tilførselsveiene. Tyskerne begynner å forberede sin retrett i avisene ved som vanlig å betegne kampene som "kamper av sekundær betydning". Den allierte innsats i de kamper som nå føres, er enorm, og deres offensive kraft stor, sett i forhold til det meget vanskelige terreng. Luftkrigen i vest føres med stadig økende styrke og over enda større områder enn før. Virkningen av den fryktelige luftkrig mot Tyskland melder sig mer og mer, og reisende som kommer derfra, er samstemme i at sivilbefolkningen er på grensen av det de kan tåle. Goebbels artikler roper tydelig at "norge- og luftkrigen" tarer sterkt også på tyskernes moralske kampkraft, foruten den militære som svekkes for hver dag. Den stadige venting gjør oss utålmodige og ketter våre nerver på en hård prøve. Men vær sikker. På kjenningen for tyskerne er atskillig større. Skriften på veggen blir tydeligere for hver dag.

SE OPP FOR PROVOKASJONER! Etterhvert som kampen tilspissos må vi være forberedt på at gestapo og quislingene vil bruke alle midler for å slå ned hjemmefrontens skjerpode motstand. Bl. a. må en regne med at de vil lage falske paroler, oprop, sikularer o.s.v. Det er derfor en bydende nødvendighet at alle som tar imot "avisar" er sikker på at de kommer fra rotte hold.

TO TRAGISKE DØDSFALL i den tyske fangeleir Oranienburg må vi dessverre kunngjøre denne gang. Den ene er baneformann Magne Bolstad fra Vaksdal, kjent både innen den faglige og politiske arbeiderbevegelse på Vestlandet.

Og den annen er Stenhuggerforbundets formann Henry Hanson, en av våre beste faglige tillitsmenn. På vegne av alle våre lesere sender vi en hilson til deres familie med vår dyptfölte deltakelse i deres sorg.

Disse nye ofre for gestapo-tyranniet skal mane oss til omu sterkere enn før å stå inn for en

FRI FAGBEVEGELSE

QUISLINGS KJEMPEFIASKO med mobiliseringen av de 3 årsklasser av norsk ungdom har nok falt tyskerne tungt for brystet. Nu heter det at det hele var dumt satt i sene. Dette med de tre årsklasser og innskrivningen - alt smakte for meget av direkte mobilisering. Hirdmønstringen den 15. mai med Quislings pompöse tale om at Norge skulde gå inn med alt sitt "menneskemateriell" for den tyske krig - betegnes nu også som en stor dumhet. Å tro at skrönen om at Norge var solgt til bolsjevikerne skulde føre den norske ungdom til krigsmønstring mot sitt fedreland var altfor naivt, sies det nu blandt de tyskere som er forbitret over det sviende nederlag, som den norske ungdom har gitt naziveldet og forrederne med den overveldende, tusenstemmige protest og streik mot hele mobiliseringen. - Men vær på vakt mot nye anslag fra tysk og norsk nazihold. Det pömskes sikkert ut nye former for innkallelse av norsk "menneskemateriell" til krigsarbeid og krigstjeneste for Tyskland. Kan hende forrederne nu vil optre lurere og mere kamouflert. Vær på vakt og följ de paroler som hjemmefronten til enhver tid sender ut. Husk kampen er såvidt begynt. Det første slag er vunnet, men den svarte forrederflokk har allerede fått norsk blod på sine hender med de skjendige henrettelser - og de vil nok gå videre i sine ugjerninger. Quisling har i sin siste tale varslet ny mobilisering - og hvad enten det er ham eller andre som skal være norsk overceremonimester er like fett, tyskerne står bak alle forrederne.

OPROP FRA HJEMMEFRONTEN. Dere har vunnet i første omgang. Nå gjeller det å føre kampen videre, bygge ut stillingene så fienden renner sig fast i sin nye forsök på å fange dere. Forsyningsspørsmålet vil bli löst. **GÅ IKKE HJEM, SPRE DERE.** Sörg for at quislingene og tyskerne ikke får tak i dere. **VOKT DERE FOR UANSVARLIG PROPAGANDA OG PROVOKASJONER. VIS DISIPLIN.** Ingen aksjon må foretas uten ordre fra hjemmefrontens ledelse. Ordrene vil bli gjengitt i norsk radio fra London.

Det er en borgerplikt å stå solidarisk med vår ungdom som har motsatt sig mobiliseringen. Hjelp dem med husly, mat og penger det du kan. Det er det minste vi skylder dem som har gjennomfört denne vellykkede aksjon. Husk hver og en av dere - idag er hver eneste ung mann og kvinne som må gå i skjul på grunn av arbeidsmobiliseringen en av dine nærmeste - av dine allier nærmeste. Arbeidsgivere og bønder har et særlig ansvar idag.

Stå sammen! Vær sterk! Og gjør andre sterke!

DE NORSKE NAZIGANGSTERES planer om å true sig inn på folk med spørreskjemaer om de er enig i at vårt land skal overgis til bolsjevikerne - begynner nu å ta fast form. "Kirke- og minister" Skehøke er gått i spissen. Han vil sikre sig en plass blandt de store kjeltninger i norsk historie. - Forleden dag fikk alle funksjonärer i hans departement forelagt sig följende to spørsmål: 1. Tar De bestemt og uten noesomhelst forbehold avstand fra den avtale mellem emigrantstyret i London og Sovjettsamveldet, som åpner adgang til å besette vårt land med den röde här? 2. Vil De slutte op om de felles nasjoners bestrevelser for å sikre fedrelandet, og i deres stilling yte etter evne i kampen mot bolsjevismen og i arbeidet for Norges gjenreisning? - Funksjonärene fikk ikke lov å snakke med hverandre, men skulde svare prompte ja eller nei. De fleste nektet å svare på dette sjöle dokument. Men noen enkelte lot sig skremme. Dette må ikke skje mer. Ingen hederlig norsk kvinne eller mann må gå forrederens erind og stemple sig selv og svikte sitt land og sitt folk ved å gi noensomhelst svar på en slik ulovlig, gangsteraktig provokasjon. I kirkedepartementet ble funksjonärene i revisjonsavdelingen avskjediget, fordi de mannejevnt hadde avvist spørreskjemaet. - Nu fortelles det at der skal foretas prøve med politiet, - kanskje gangsterne også kan komme til arbeiderne og funksjonärene på arbeidsplassene eller i hjemmene. Vær klar over dette på forhånd og vis dem vinterveien. Ikke en eneste underskrift av noen hederlig nordmann - hvad de så enn truer med. Husk de kan ikke sette hele det norske folk i fengsel. Ingen vaklen. Si fra i hjemmene og på arbeidsplassene om dette, så alle er forberedt og viser hele spørreskjemaet fra sig som den avindelig det er.

TYSK "KULTUR". Tyskerne har tatt hovedbygningene på Norsk Folkemuseum på Bygdö til krigsindustri. De er blitt verksteder hvor et par hundre mann er beskjeftiget. Kunstindustrimuseets store bygning i Ullevålsveien er tatt til lagerrum for krigsmateriell fra Sjursöia. Det ble förmödentlig for utrygt der ute.

TYSKERNE OG MATÅUKA. Forleden stod det en opfordring i avisene fra ordføreren og jordstyreformannen i Aker om at hver jordfleck måtte dyrkes ifr. Ja, hvis noen så en jordfleck som ikke ble dyrket, måtte de straks ringe til jordstyret. Dagen etter kom tyskerne og satte op arbeidstillaser ved noen av de beste potetparsellene i Aker, hvor tidligere potetane og grønnsakene allerede var kommet op. Marinen skulde ha jorda til lagerbruk. Nu må altså jordstyret söke å forsvare parsellene - mot tyskerne.

HVAD LANDSORGANISASJONEN NU BRUKES TIL, I et rundskriv til A.F.L.s avdelingsledere, forbundsledere og fylkesledere gis der følgende ordre: "Personalbehov og eventuell personalutskiftning. Landsorganisasjonen skal i den nærmeste fremtid plasere 15 frontkjemper som nå er under utdannelse for stillinger i fagorganisasjonen. Vi ber derfor om at de ansvarlige ledere straks sender oss oppgaver over personalbehov og eventuelt forslag til personalutskiftning. Heil og Sæl! Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon. Odd Fossum". Som man vil se av denne meddelelse skal fagorganisasjonen settes under frontkjempernes kommando. Disse banditter skal for det første skaffes stillinger, og for det andre og det er vel det vesentligste - skal de brukes til å utkommandere det "menneskematerielle" som etter Quislings budskap skal stilles til rådighet for den tyske krigsforberedelse - Det gjelder å være på vakt mot alle de skjendige attentater på norsk arbeiderklasse, som vi nu kan vente oss.

TYDELIG OG MERE KREVENDE enn før har den senere tid vist behovet for en enhetlig ledelse av hjemmefronten i forståelse med konge og regjering. Vi har idag en slik ledelse på norsk grunn. Det er en bydende nødvendighet at alle gode krefter som kjemper for de samme mål: Et fritt, demokratisk Norge, i full forståelse av situasjonens alvor samordnes slik at all forvirring, tvil og forskjellig lydende paroler ophører. Vi er alle soldater med eller uten uniform. Vi burde i hvert fall være det. Det krever disiplin og lojalitet. Når en beslutning er tatt av hjemmefrontens ledelse, eller av den lokale ledelse på hvert sted, og paroler er utsendt, OPHØRER ALL DISKUSJON. Alle krefter settes inn i kampen for et godt resultat. Gjellende paroler er undertegnet Hjemmefrontens ledelse, eller der lokale tiltak er tatt, Nasjonalkomiteen for det distrikt der parolen i første rekke gjelder. Parolene vil bli gjentatt i våre frie aviser. Vi må være forberedt på provokasjoner, falske paroler, sirkulærer og "aviser". Ta ikke mot og spre ikke videre, hverken muntlig eller skriftlig annet enn det du er helt sikker på kommer fra ledelsen gjennom vanlige kanaler. Inngrepper som arbeider for særinteresser må tales i denne tid. Ta ikke mot paroler fra grupper eller personer som optrer mot Hjemmefrontens ledelse eller mot Nasjonalkomiteene. VI GÅR TIL EN FELLES KAMP, FOR FELLES MÅL. UNDER EN LEDELSE. EN TRO, EN VILJE, EN HANDLING. ETT MÅL: ETT FRITT DEMOKRATISK NORGE.

KRIGENS GANG: "Stormen fra vest er begynt" uttalte Eisenhower i kommunike nr. 1, utsendt fra London radio kl. 11 tirsdag. Videre sa han bl.a.: De landstigninger som er foretatt på fransk jord er et ledd i de alliertes planer for å befri Europa, utarbeidet i overensstemmelse med Sovjett-Samveldet. Befrielsens time nærmer seg. Alle patrioter vil få sin oppgave. Til de organiserte motstandsgrupper som får sine ordrer utenfra eller innenfor vedk. land, vil jeg si: Følg de ordrer som blir gitt. Til andre som ikke er med i disse grupper: Fortsett den passive motstand, men sett ikke livet unødig på spill. Vent på signalet. En fortidlig reising vil kunne ødelegge de sjanser som snart vil komme. Vær tålmodig og beredt. Eisenhower sluttet med å si: Store kamper forestår. Stå fast i deres tro. Våre all. nasjoner er urokkelige. Sammen skal vi seire over tyranniet. Invasjonen som alle undertrykte folk har ventet på i lengsel og intens spenning, ble innledet tirsdag morgen med en overveldende innsats mot den franske kanalkyst. Churchill ga om middagen en redegjørelse i Underhuset hvor han bl.a. sa: En kolosal armada på 4000 skip og tudenvis av mindre båter under beskyttelse av slagskip, kryssere og 11.000 fly er gått over kanalen. Tropper er med hell landsatt fra luften. Kystbatteriene ble hurtig bragt til taushet, og de hindringer tyskerne hadde laget foran kystene var ikke på langt nær så uovervinnelige som fryktet. Det er håp om at vi har lykket med en taktisk overrumpling og vi håper å tilføye fiende flere overraskelser i tiden som kommer. Kampen vil øke i omfang og styrke i mange uker fremover. Vi vil sette alt inn i løsningen av den nye store oppgave.

NYGÅRDSVOLD var i radio onsdag i forbindelse med Quislings kjempeløp om at Nord-Norge skulde være avstått til Sovjett-Samveldet uttalte han at Norge er solgt bare en gang i historien, den 9. april 1940. Og det var Quisling som solgte landet vårt. Ikke en fotsbredd av norsk jord, eller av norsk suverenitet er krevet avstått eller blitt det. Videre sa han at nå måtte hele det norske folk slutte opp om Hjemmefrontens ledelse som i intim kontakt og i full forståelse med regjeringen har den absolutte ledelse av hjemmefrontens kamp.

Vi er gått inn i sluttfasen av krigen. Verdenshistoriens største og mest avgjørende kamper er begynt. Vi her hjemme må hver på vår plass, hver etter sin evne i den tiden som kommer, med all sin vilje og kraft i absolutt disiplin og med full lojalitet slutte opp om Hjemmefrontens ledelse som i samarbeid med konge og regjering vil føre vår kamp for et fritt, demokratisk Norge med en

f r i f a g b e v e g e l s e

STOR INVASJON FRA VEST... Italia følger tyskerne nordover mot Fossetten, snart setter russerne inn sin kjempe fensiv fra øst, og en kan vente nye invasjoner fra vest eller syd. Sluttkampen mot Nazi-Tyskland er innledet, og ingen er lenger i tvil om resultatet. I denne tid gjelder det for hjemmefronten i Norge å holde hodene klare, hjertene varme og viljeme sterke. Det gjelder å stå sammen som en mann og følge de paroler som hjemmefrontens ledelse sender ut fra dag til dag. Der har vært nevnt fra enkelte hold at hjemmefronten burde omorganiseres å la det danske frihetsråd og at kampen ytterligere må aktiviseres her hjemme. Alt dette er sikkert godt ment. Men ved nærmere ettertanke vil nok alle forstå at gjennom 4 års terror og gestapovælde har den norske hjemmefrontens kamp måttet utvikle seg etter de vilkår som selve kampen ga. Det kan ikke eksperimenteres og omorganiseres eller importeres andre metoder nå når vi står like overfor sluttkampen. Nu gjelder det bare å slutte opp om den ledelse, som har stått i spissen for motstandsbevegelsen mot tyskerne og quislingerne i disse fryktelige årene. Sammen med sine tusener av medarbeidere landet rundt har de nu levert så mange slag og kjemper så nøie hjemmefrontens egne krefter og motstandernes, at ingen kan føre sluttkampen med større samlet kraft enn netop dem. Til overflod har hjemmefrontens ledelse nylig sendt ut sin proklamasjon om frihetskampens hovedformål. Regjeringen i London har gitt sin fulle og høye tilslutning til oppropet, som vi også har gjengitt, og uttaler: "I tilslutning til oppropet vil regjeringen rette en inntrengende henstilling til det norske folk om fortsatt å slutte opp om hjemmefrontledelsen og de retningslinjer den har trukket opp. Seiren og oppbåret nærmer seg, og når tiden kommer, vil regjeringen gi de ordrer og signaler som skal følges i til Norge blir et fritt og selvstendig land." Hjemmefrontens ledelse har den hele tid stått i samråd med konge og regjering om alle faser i den norske motstandsbevegelse, og vil fortsatt føre kampen på samme vis. Derfor må alle nå være klar over at all tale eller forsøk på nye eksperimenter, her bare vil bety svekkelse og splittelse av hele hjemmefronten, hvor velment de enn kan være. Den mektige opslutning om hjemmefrontens siste parole viser at den har alle gode nordmenns tillit, og at den med kraft kan gjennomføre de mest omfattende aksjoner. Hvad det nu i sluttkampen særlig gjelder, er en gjennomført disiplin og et tillitsfullt og ærlig samhold mellom alle frivillige og hetselskende norske kvinner og menn. Særlig vender vi oss til arbeiderklassen, som vet hvad solidaritet betyr i svære situasjoner. Det er plass i geledderne for alle som vil arbeide for Norges frihet. Det gjelder bare å slutte opp om den ledelse, som hele tiden har stått i brodden for frihetskampen, og som nå i nøie samråd med konge og regjering vil føre den fram til endelig og full seir. Ingen svikter, ingen sidesprang - bare raskt fram mot målet. Situasjonen i sluttkampen kan skifte hurtig fra uke til uke, ja fra dag til dag. Den øverste invasionsledelse gir signalene. Vårt styre i London er med de alliertes råd og er nøie informert om alt. Hjemmefrontens ledelse er det organ her i landet som i det nøieste samarbeid med vår regjering og i den intimeste kontakt med frivilligsjempene landet rundt, vil gi de paroler som må følges. La alle arbeidere få full beskjed om dette, så hele arbeidereklassen som en mann slutter opp om hjemmefrontens ledelse og dens paroler. Det vil nok ikke mangle å aktiviseres i dagene som kommer. Når de nu jages vår ungdom som de verste forbrytere, bare fordi de ikke vil opptre som soldater mot sitt eget land. Kampen vil nok ytterligere skjerpes. Men vi skal komme gjennom alt og fram til friheten. Slutt geledderne, ingen splittelse av krefterne. Sluttkampen står for døren!

KINA SKAL FÅ ALT KRIGSMATERIELL som er sendt til Russland fra U.S.A., når den europeiske krigen er slutt. Det skal i henhold til låne- og leie-loven sendes tilbake til U.S.A. men amerikanerne vil forære det til Kina.

NASJONALKONSEMANN ASTRUP fra Bergen er utnevnt til generaldirektør for arbeidsinnsatsen. Han skal ha gitt tyskerne store løfter om den masseutskrivning han skal klare gjennom arbeidskontorene.

DET MEDDELES OSS at det er foretatt innsamling av penger til F.F. på arbeidsplassene. Dette er en svindel, for F.F. har ikke ivertsett noen pengeinnsamling.

PRESIDENT ROOSEVELT uttalte forleden bl.a.: De forente nasjoner kjemper for en verden hvor tyranni ikke kan eksistere, en verden som er grunnlagt på frihet, likhet og rettferdighet hvor alle mennesker ransett rase, farge eller trosbekjennelse kan leve i fred og harmoni og japanerne fortsetter den systematiske tortur og gjerdning av sivilpersoner i de besatte områder sultes og myrdes og fryses uskyldige polakker, tsjekkere, nordmenn, hollendere, dansker, franskmenn, grekere, russere, kinesere og mange andre. Vi vil derfor igjen proklamere vår beslutning om at ingen som deltar i disse grusomheter skal unngå straff. De forente nasjoner vil forfølge og straffe dem.

Dette gjøllor ikke...

derne, men også de underordnede i Tyskland og vasallstatene. Alle som av fri vilje deltar i deporteringen av jøder til Polen eller av nordmenn og franskmenn til døden i Tyskland er like skyldige som de som gir ordren. Alle som deltar i disse forbrytelser vil bli straffet.

NORSK SJÖFART OG SKIBSBYGNING ETTER KRIGEN. Joseph Kennedy, en fremtrædende amerikansk diplomat og sjöfartseksport, uttaler at U.S.A. må ta særlig hensyn til Norge og Storbritannia når det gjøllor sjöfarten etter krigen. For disse to land er sjöfarten en så viktig del av dens folkeshusholdning at de står i en helt annen stilling enn U.S.A. Dette må Amerika ta hensyn til når det gjøllor tonnasjefordelingen etter krigen. - Minister Arne Sunde har foreslått at det inngås internasjonal avtale om fordelingen av verdens-tonnasjen på grunnlag av stillingen før krigen og den linjefart som da var innarbeidet. - Direktör A. Holter, som arbeider med den industrielle gjenopbygning uttaler at hvis Norge på 10 år skal komme op i stillingen før krigen, må det nybygges 600.000 tonn pr. år. Vi har idag 18 skibsbyggerier med en årlig kapasitet på 160.000 tonn. Han mener at hvis en spesialiserer sig på nybygg og utvider verkstedene, skulde en komme op i 400.000 pr. år. Han uttaler videre at Norge trenger to nye skibsbyggerier på omkring 120.000 tonn årlig for å kunne klare ny-byggingprogrammet. Da dette ikke lar sig realisere straks, så vil Norge i hvert fall i de første årene måtte bygge adskillig i utlandet. Her vil da Sverige og U.S.A. komme i første rekke, og de svenske verfter har allerede stillet sig imøtekommende. - Formannen i Norsk Sjömannsforbund, Ingv. Haugen, går inn for en hurtig gjenopbygning av handelsflåten og anbefaler en fellesoptreden her: "Vi vil oppleve en uforsvarlig sinking og fordyring, om 600 redere hver for sig må konkurrere her. Det er et spørsmål av stor nasjonal betydning å løse saken i fellesskap etter samfundsmessige linjer. Men planen kan dog gjøres så elastisk at det blir rum for de enkelte rederes initiativ", mener han. Vi er her inne på et av hovedspørsmålene for den gjenopbygning som forestår etter krigen.

UNDERHUSDERATTEN etter Churchills tale ble avsluttet 25. mai. Utenriksminister Eden oplyste at det under krigsårene ikke var inngått noen hommelig avtale til noe hold. I et öieblikk som dette tror jeg at underhuset skulde ville sende de små okkuperte land i Europa et oppmuntrende ord og forhåpningsfullt budskap: At tiden for deres befrielse ikke kan utsettes lenger. Utenriksministeren ga en lengere redegjørelse for forholdet til Frankrike. Et godt og tillitsfullt samarbeide mellom England og den franske republikk er av avgjørende betydning for fred, frihet og orden i Europa. De tre samarbeidende stormakter England, U.S.A. og Sovjet-Samveldet, tilstreper ikke noe trenaktsdiktatur. Dessverre har det vært endel mistenksomhet mellom England og Russland. Den er av gammel dato. Det sitter ennå endel igjen - på begge sider. Opgaven må nå være å få ryddet vekk gammel fordom og mistillit og få etablert et intimt samarbeid på et gjensidig grunnlag. I debatten fremhevet Arbeiderpartiets fører i Underhuset, Greenwood, nödvendigheten av å få en mer konkret plan for den verdensorganisasjon som Churchill talte om. Greenwood erklærte videre at verden etter krigen ikke burde styres av noen stormakter. Det må skapes et bredt og samlende grunnlag for maktutövelsen. Ellers er det fare for nye overgrep og rettskrenkelser.

KRIGENS GANG: Eisenhower takket **onsdag** soldatene for deres heltedige innsats ved invasjonen som hadde lyktes over forventning. Alger radio fremhevet hvor stor betydning den aktive sabotasje i Frankrike har for invasjonen. General Hansteen berömmer den norske ungdom som så enstemmig har nektet å stille sin arbeidskraft til tyskernees disposisjon, og appellerte til den fortsatt å holde stand og at de burde söke sig arbeid i jordbruket hos gode bönder og være innstilt på mest mulig å klare sig selv. De som må være igjen på skauen skal trene sig i uteliv og herde sig. Opfordringen til fiskerflåten om ikke å gå ut på fangstfeltene er forlenget til 22. juni kl. 21. De allierte holder nu et bruhode på ca. 90 km. bredde og 20-30 km. dybde. Framföringen av soldater og materiell pågår kontinuerlig såvel fra luften som fra sjöen med relativt små tap. Muligheten for nye store landstigninger enten i vest eller andre steder gjør at tyskerne er i villrede om hvor hovedslaget skal stå. Det er de allierte som nå velger angrepsstedet. Over invasionsområdet over Tyskland er bombe- og jagerflyene natt som dag i full aktivitet. I Italia gjør de allierte hurtig fremgang og tyskerne betegner sin tilbaketrekning som "livlig retrett".

INVASJONEN fra vest har utløst den lengsel etter, og tro på friheten som vi har holdt vende i disse 4 år. Vi vet at kampen föres mot en desperat, hensynslös fiende, og vi vet at tyskerne og quislinglakeiene vil benytte sig av alle midler for å redde eller i hvert fall utsette sin undergang. Men vi er også blitt herdet i denne tid, og samhold og solidaritetsfölelsen i det norske folk har aldri vært sterkere enn i dag. Gjennom kamp og offer vet vi at vi igjen skal mötes i en

f r i f a g t e v e g e l s e

VER PÅ VAKT. Den nye sjefen for arbeidsinnsatsen, nazilederen Astrup fra Bergen, har overfor tyskerne skrytt av at han skal klare hvad Quisling ikke greide - å få norsk ungdom ut på stor krigsinnsats for Hitler mot deres eget fedreland. På et möte hvor bl.a. distriktssjefene for arbeidsförmidlingen var tilstede, uttalte han at hele registreringsarbeidsmobiliseringen er forkludret på. Guttene fikk her en glimrende anledning til seg tidlig og enstemmig å gi uttrykk for sin holdning til quislingene og deres "nasjonale" arbeidsmobilisering. Astrup sa videre at det ikke var nödvendig med noen ny-innskrivning, man kunne bruke rasjoneringskontorenes mantall. Det er hensikten å lage "uttagningskontor" i byene og distriktene med "representanter" for handel, industri og håndverk som skal gå gjennom bedrifter og forretninger og skrive ut de "overflödige" til innsats. At disse representanter först og fremst kommer til å gå quislingenes og tyskernees erind er vel ingen i tvil om. Vi retter en spesiell advarsel til hele arbeiderklassen, såvel de unge som alle andre: Ver på vakt overfor alle nye anslag fra denne storskrytende nazibanditt. Möt dem på ethvert punkt med den ytterste motstand. Hele Europa er nu med i motstandsbevegelsen mot naziveldet. Vi har vår egen plass herhjemme i den store kamp. Det gjøllor at vi nöie fölger alle de paroler som hjemmefronten sender ut i kampen mot quislingenes og tyskernees angrep. De vil samtidig bli understreket fra vår ledelse i London, hvor dessuten de alliertes överste krigsledelse sender ut dagens paroler, og hvor vår forsvarssjef gir de nödvendige instruksjoner. Krigen er like intens og krevende om den föres med kanoner og sprengstoff eller med hele vår personlighets innsats i den väpenlöse motstandsbevegelse. Det gjøllor i alle tilfeller å være helhjertet uten svikt eller väkling.

GENERAL HANSTEEN, den norske forsvarssjef sa i en tale til hjemmefronten den 14. juni bl.a.: "Det ser ut som dere har vunnet kampen i første omgang, hvilket vi hilser med stor glede, likesåvel her som hjemme. Den strid dere nå er oppe i, er ikke avsluttet med den første omgangen. Det som det gjøllor denne gangen er å undgå å bli tatt til tjeneste eller arbeid for tyskerne. Det er ikke nå anledning til å söke kamp med tyskerne. Det er det för gitt beskjed om. Disse direktivene gjøllor også de arbeidsmobiliserings. Det er ikke tiden til å sprengre noe i luften eller lage store smeller, så tyskerne blir nödsøse. De hemmelige organisasjoner kan vi ikke regne med skal ta sig av noen bare for det han er blitt arbeidsmobilisert. Disse organisasjoner er meget begrenset og villé fort opprekke på en slik opgave. Ingen må tape motet av den grunn at han ikke kan få noen organisert hjelp. Den personlige plikt til först og fremst å greie sig selv, skulde da komme i forgrunnen rent logisk sett, og da kan det bli anledning for den enkelte til å vise hvad to og tömmer det er i ham. Dere vet også at det er en ugunstig årstid til å bringe hjelp. Praktiske råd er det alt gitt en del av herfra. Jeg understreker klump dere ikke sammen. Vis tiltak til å komme bort på nye beitemarker. Jo bedre spredning, jo bedre sikkerhet. Pröv å gjøre landsgagnlig arbeid. Gi det beste dere kan av arbeidet i den som gir dere tilholdssted. De som ikke kan få slikt arbeid som her er sagt, bör ordne sig i passende lag, og så blir det å skaffe sig tilholdssted i utmarken eller bygge sig skjulesteder i grupper. Velg en leder, på prøve om ikke noen er godt anerkjent for å kunne velges, med en byggeleder, kamouflasjeleder, kokk, övelsesleder for orientering, gymnastikk m.v. Sök tilknytning i nærmeste strök for underretning. Hold alltid avdelt en utkikk eller vakt, og hold alltid flukt med utstyr og mat planlagt. Vann dere til å leve så og si på feltet, og bruk tiden til å styrke fysikken. Enhver må vise disiplin og reelt kameratskap, og lydighet mot den leder som er valgt. Vis gjensidig overbørenhet og godt humör. Jeg får kanskje om en tid anledning til å supplere hvad jeg har sagt."

OM INVASJONEN uttaler Håkon Lie, som nu er ved den norske ambassade i Washington, bl.a.: "Den dag, som vi har ventet så lenge etter, er nå endelig kommet. Verden har aldri sett slike styrker som de som er trukket sammen til dette slag. Dette er en av årsakene til at vi har måttet vente så lenge. Men la oss ikke narre oss selv. Hvis vi har hatt tid til å forberede våre landstigninger, så har tysker på sin side hatt tid til å ta motforholdsregler. Kanskje denne motoffensiven kommer innen den allernärmeste tid, og da blir det hard kamp. Det kommer til å ligge dager og uker i venting foran oss. Tålmodighet er nödvendig, likesom også alle ordrer fra de allierte og de norske myndigheter helt må følges. Vi nordmenn har alltid oprettholdt disiplinen i det foregående - og vi skal også gjøre det i framtid."

SOM HONNÖR til det kjempende Norge er det på et av de nye frimerker i U.S.A. avbildet et norsk flagg. Den amerikanske generalpostmester uttalte i denne forbindelse at frimerket måtte tas som bevis på beundringen for en tapper nasjon.

STATSKUPP kan nærmest ventet i Vichy, telegraferer en svensk korrespondent i Bern. Det er opstått et skarpt skille mellom Petain og Laval på den ene side og de desperate quislinger Deat, Darmand og Henriot - på den annen. De sistnevnte ønsker å mobilisere hele Frankrike mot de alliertes befrielseskamp. Petain og Laval nøler for et slikt des- pererat steg. Det er også på tale å innføre tysk administrasjon over hele linjen. DEN DEMOKRATISKE PRESSE i Sverige reagerer meget kraftig overfor det inngrep de finske myndigheter har gjort i pressefriheten. De liberales eneste ettermiddagsavis "Svenska Pressen" ble foreløbig inndratt etter et maktbud, som tyskerne utvilsomt står bak. En fascistvenlig avis "Aftonposten" skal i disse dager komme ut i Helsingfors. Dens nærmeste konkurrent er stanset like før utgivelsen. Det er papirmangel også i Finland. Den nye har imidlertid ikke hatt noen vanskeligheter med å skaffe sig papir og tysk materiell. HERREFOLKET UTMERKER SIG. Da tyskerne måtte forlate Roma, bortførte de den framstående fagforeningsmann, Brino Buozzi, og 13 av hans kolleger. I går fant man likene av alle 14 en mil fra Roma. De var alle myrdet ved nakkeskudd.

Dommen over lensmann Horgen, Eiker pr, Drammen ble fullbyrdet natt til tirsdag. Han underskrev sin egen dødsdom gjennom sin angivervirksomhet og menneskejakt. Hans siste bedrift var å skyte en ung student. Meldinger om hans død er mottatt med lettelse blandt befolkningen i bygda som vel er en av de verst hjemsøkte i hele landet når det gjelder dødsdommer og arrestasjoner.

Statspolitiet løper fullstendig amok og skjöt en kvinne i Drammen onsdag. Først hadde de vært på Eiker og terroriserte bygdas folk, skjöt vilt, sparket og slo, truet dem på livet så mange rømte til skogs. Deretter herjet de som besatt i Drammen. Kvinnen som ble myrdet er i 50 års alderen og skal vistnok være svensk statsborger. Statspolitifolkene sa åpent at hensikten var å terrorisere. Er det legionærene som vender hjem? Krigens gang? Russenes gjennombrudd og Viborgs fall har gjort spørsmålet om en regjeringsomdanning i Finland brennende aktuell og det antydes at Mannerheim går inn for en "fredsregjering". Militært og politisk er Finland i en meget vanskelig og alvorlig stilling. Det finske folk er ført bak lyset av sine politiske ledere og sin ensrettede tyskvenlige presse, og har ikke skjönt hvor det bar hen. Nå må de se sannheten i "vit-øget". Det nytter ikke å løpe fra avgjørelsen og ansvaret ved å tro på mirakler. Amerika har gjennom sin utvisning av den finske sendemann i Washington tydelig sagt sin mening. Det er slutt på den amerikanske tilmodighet og goodwill. Vi har ikke noe tilovers for stortvinner og lappe fascistene som bærer hovedansvaret for Finlands ulykke, og de har fortjent sin skjebne.

Når Churchill som ingen kan beskylde for å ha vært bløddet optimist under denne krigen, men tvertimot hele tiden realistisk og nøkternt har vurdert sjangsen, tillater sig slik som han gjorde ved en banket i den amerikanske ambassade, da har vi lov til å være optimister. Han sa her bl. a.: Den plan som ble lagt i Teheran er ikke på langt nær fullført enda. Frihetens sak vil i de kommende sommermåneder vise seg å innebære den endelige befrielse for de undertrykte folk.

Cherbourg halvøya er avskåret, og 4 tyske divisjoner innesluttet og byen Cherbourg omringet. Tyskerne må snart bestemme sig, enten ta hovedslaget med insetting av reserver her, eller ofre disse tropper og trekke sig lenger inn i Frankrike. I Italia går de allierte hurtig fram, og meget tyder på at vi nærmer oss slutten på Kesselerings "Felttog". De allierte står nu 24 km nord for Grosseto og Elba er rensert for tyske tropper.

De alliertes flyaktivitet rettes i første rekke strategisk mot syntetiske oljefabrikker. Berlin ble onsdag f.m. angrepet av 1000 tunge amerikanske fly og 1200 jagere, Engelske jagere flyr nå til Russland uten mellomlanding. Tyskernes nye våpen som i den hjemlige nazistiske presse ble slått opp med kjempeoverskrifter verre enn hos tyskerne selv er først og fremst beregnet på å stive opp hjemmefronten og quislingene. Virkningen av disse "sprenglegemer" er begrenset og selv om det kan tilföie de allierte visse skader er det ikke av noen avgjørende betydning. Krigen hittil viser at "nye våpen" etter en kort tids forløp ikke lenger nevnes. Det er de "gamle våpen" i stadig bedre utgaver som blir igjen. Krigen avgjøres ikke med store overskrifter.

"Samhold gjør sterk". Dette er fagbevegelsens bærende grunnlag. Og vi vet det bedre idag enn noen gang før at når vi trass i nød og terror har styrket vår tro på og lengsel etter politisk og økonomisk frihet, så skyldes det samholds og solidaritetsfølelsen. Evnen og viljen til å bære byrdene i felleskap og sammen kjempe for en

"HOLD UT OG HOLD SAMMEN" var general Ruges apell til det norske folk under felttoget i Norge. Og gjennom 4 års kamp på liv og død har det vært ledetråden for alle gode nordmenn, hjemme og ute. Det absolutt viktigste, det altoverskyggende har vært å bekjempe nazismen og vinne krigen. Og en nødvendig forutsetning for seir har vært og er i ubrytelig fellesskap og lojalitet på alle måter å kjempe mot vold og tyranni. Det har vært en hård og umenneskelig strid med store savn og lidelser som har kostet arbeiderbevegelsen store ofre. Mange av våre beste tillitsmenn er fallt for sitt land ved morderhånd, enda flere sitter i konsentrasjonsleir og vansmekter og hundrevis er drevet i landflyktighet. Den stadige usikkerhet, den fullstendige rettløshet som råder, sammen med den underernæring som særlig rammer de som har dårlig økonomi, tærer på våre krefter. En naturlig tretthet gjør sig gjellende. Men vi må være våkne! Krigen er gått inn i slutfasen. Vi må ikke bare sette alle krefter inn for hurtigst mulig å vinne krigen, vi må også legge grunnlaget tilrette for å vinne freden. Den norske regjering har med full diskusjonsfrihet og en omfattende materiale til rådighet, lagt oppgavene til rette. Hjemmefrontens ledelse har i full forståelse med konge og regjering opstilt mål og program for etterkrigstiden. Og vi vet at andre av hjemmefrontens menn ute og hjemme har søkt å trekke op retningslinjer for den framtidige politiske, sosiale og økonomiske gjenopbygning i Norge. Vi må gi dette arbeid liv og opphold, vi må vite hvad vi kjemper for, hvad vi vil. For oss som lever i ufrihet og utrygghet er det liten eller ingen mulighet for fri meningsutveksling i stor målestokk. Men enkeltvis og i engere grupper innenfor arbeidernes frie organisasjoner må våre fredsmål klarlegges. Og vi vil her bygge videre på frihet og folkestyre på norske tradisjoner med rot i norsk demokrati. Det er folket selv som skal være bestemmende i nyreisningen av landet vårt. Samhold og solidaritetsfølelsen som har vært vår styrke i kampen for å vinne krigen, må også danne grunnlaget for vår kamp for å vinne freden.

VED JONSOKTIDER i gamle dager red heksene til Bloksbjerg i Tyskland og holdt heksesabbat sammen med fanden, og forskrev sig til ham med hud og hår. Han satte sitt bumerke på dem og ble deres "fører" i liv og død, og ga dem makt til å gjøre ulykke på folk og fe. I våre dager rir heksene både de med og uten skjörter til Berhtesgaden og forskriver sig til Hitler med legeme og sjel. Han blir deres "fører" i fred og krig. Han setter sitt bumerke på dem, og av ham får de makt til for en tid å gjøre store ulykker på folk og fe. Ja, disse ulykker er så fryktelige at i forhold til dem blir de gamle beretninger om heksenes ugjerninger bare en makaber spøk. Det forferdelige er, at vår tids hekser og deres forskrivning til fanden er en dypt rystende virkelighet, mens de gamle heksesabbater bare var hysterisk overtro. Etter dette burde våre hjemlige N.S.-"førere" være litt forsiktigere med å arrangere jonsokfester og spy ut sin forvirrede svada og gammel og ny tid. Det kunne så lett føre tankene hen på det for dem så uhyggelige faktum, at i gamle dager ble heksene brennt!

DEN TYRKISKE UTEENRIKSMINISTER Menemendjoglu fallt fordi han var tyskvenlig og ville la kamouflerte tyske krigsskip passere Dardanellene. Ministerpresidenten Saradjoglu, som nu også er utenriksminister, uttalte nylig ved en pressekonferanse: "Den mulighet eksisterer ikke, at Tyrkiets resurser skulde anvendes mot Storbritannien, Russland eller De Forente Stater. Krigsfartøiene "Mannheim" og "Ems" vil under ingen omstendigheter få tilatelse til å forlate Dardanellene."

DAGENS SMIL i England er en liten episode i Underhuset forleden. Sosialisten Thorne spurte Churchill: "Skal vi bli kvitt mørklegningen for jul?" Churchill nikket og lo. - "Der ser dere - han nikker!" ropte Thorne. - Dette tar man i England som det mest optimistiske tegn hittil på at Europakrigen skal være slutt i år.

DET ER INGEN SENSASJON lenger omkring det tyske "Robotplan". Det har en sprengvirkning på i tom, hvad der i denne krig ikke lenger imponerer noen. Det er ikke radiostyrt, men holder den retning det har fått ved starten ved hjelp av et styreapparat med gyroskop. Vind og storm setter det ut av kurs. Det har en hastighet av omkring 400 km. i timen og går som en slags rakett så lenge brennstoffet rekker - 20 - 25 mil. Jagerne kan ta det igjen i farten, og det er lett å finne i mørket, for det står en ildstråle ut fra aktenden. Fra Berlin meldes at det ved en pressekonferanse er sagt, at treffsikkerheten er så liten at det er utelukket å sette "Robotplanen" mot invasjonstroppene i Normandie, fordi det da ville være altfor stor fare for å treffe tyskernes egne tropper. Roboten starter fra en slags skibakke med jernskinner på hvor det utskyttes med stor fart. De allierte bomber nu disse sementstarbener i Nord-Frankrike. Fra England meldes at de fleste "Roboter" er havnet på landsbygdiene. En svensk journalist har iaktatt ett som ikke har eksplodert. I London har man sluttet med å gå i tilfluktsrummene når "Robotplanene" varslas.

Fra hjemfrontens i delse til de mobiliserte årsklasser. Faren for mobilisering til tysk krigstjeneste er ikke over. Dere har krysset fiendens planer i første omgang, men han vil prøve nye metoder for å få tak på dere. Fienden har skjönt at han har røpet sig, at offentlig innkalling av årsklassene har reist våpenføre menn til desperat motstand. Av taktiske grunner holder han sig i ro nå forat dere skal vende hjem. Fienden tror at dere ikke kan holde ut. Planen er nå å bryte fronten ved list og bedrag. Fienden vil gjøre alt for å skape et skinn av at det ikke er tale om mobilisering til krigstjeneste. Han vil forsikre at det gjeller avløsning av dem som idag er på tvangsarbeide. Han vil kalle dere inn enkeltvis ved brev og true dere med de strengeste straffer og med represalier mot familien hvis dere ikke vil arbeide. Han vil søke å bryte samholdet ved å la visse grupper av dere være i fred foreløbig. Han vil skape falsk trygghet. Og så en dag gjør han det store kuppet, stenger dere inne i byene og har dere i sin hånd. Dette må ikke skje! Vi har ikke lov til å la dette skje! Hold dere fortsatt hjemme! Vi kan ikke vinne kampen mot mobiliseringen ved et skipptak i løpet av en måned. Vi må innstille oss på langvarig stillingskrig. Vi kan ikke overvinne vanskene ved å søke våpenkamp mot fiende nå. Forsvarssjefen og den allierte overkommando har sagt klart og tydelig fra om det og vi har å adlyde kommando! Vi må redde oss undav fiendens lange fangarmer. Vi må finne former for dekkning som er mere permanente. Bare et fåtall kan i lengden leve i skogen på feltmaner. Årsklassene må ut av skogen og over i landsgagnlig arbeid på landsbygda. Men de må ikke vende hjem!

Praktiske råd til de mobiliserte årsklasser.

1. Sett dig i forbindelse med slekt eller venner. Skaff dig det nødvendige utstyr og dra avsted.
2. Utnytt dine kontakter på landsbygda fra arbeid eller ferie eller din slekt eller dine venner. Ett eller annet sted vil du ha et inntak når du tenker dig om.
3. Meld dig ikke til noonslags registrering.
4. Gjør det arbeid du blir satt til så godt du kan og legg godviljen til. Det du ikke kan, kan du lære.
5. Skap ikke noe hemmelighetskremmeri omkring din person. Men hold dig i ro der du arbeider. Flånd dig ikke med andre. Snakk ikke med fremmede.
6. Gå ikke rundt med den innstilling at det er andres plikt å hjelpe dig. Vær nøysom og utholdende og hjelp dig selv.
7. Vær på vakt mot ettersøking. Tenk på hvordan du lettest kan komme unna.
8. Vær på vakt mot provokatører og tyske agenter som er ute og snuser.

KRIGENS GANG: Finnlands definitive opslutning til Tyskland ser nå ut til å være fullbrakt. Og landet står nå på samme linje som de andre vasallstater: Ungarn, Romania og Bulgaria. Det viser sig påny at et land og en regjering som av oppurtunistiske og politiske grunner først har sluttet forbund med nazismen før eller siden, når det kommer til en avgjørende vending, allerede er så kompromittert og undergravet at de ikke lenger kan regnes som suverene stater. Göteborg **Hanö** og Sjøfartstidning skriver i en artikkel om Finland bl.a.: "Man har begynt å tvile på om Finland i sjel og hjerte hører vesten og demokratiet til, og en gripes av mistanke om at samarbeidet med Tyskland beror på mer enn tilfeldige politiske konjunkturer. Den siste tids inngripen mot frie og selvstendige meningsytringer i Finland har ytterligere styrket denne mistanke og fått tidligere sympatier til å kjølne." Etter det som nå er skjedd, vil nok det finske folk få føle reaksjonen ennå sterkere. Lappofazismen og nazismen tåler ingen "anglo-amerikanske, jødiske, liberale eller marxistiske kretser som har vist sig å være til skadefor en effektiv krigføring." Russernes store sommeroffensiv føres med veldig innsats av fly, panservogner og artilleri og har allerede ført til store terrengvinninger. Vitebsk som av tyskerne er kalli hovedhjørnesteinen i forsvaret av de Baltiske stater ble tatt ved omringning og et avsluttende stormangrep. Orsja og Mogilew var også tatt og sluttkampen føres om Bobruisk. Det ser ut til at Minsk er russernes nærmeste mål og at de Baltiske stater er kommet i faresonen. Tyskerne lider store tap i soldater og materiell. Cherbourg ble erobret overraskende hurtig ved en voldsom innsats av skibsartilleri, fly og kanoner. Når havnen er satt istand igjen, vil de allierte ha en meget betydningsfull losseplass og stor beskyttelse for sine krigs- og transportskip. Og opmarsjen til de store avgjørende invasjonsslag kan foregå hurtigere. Både den taktiske og strategiske bombing pågår for fullt og de store panserarmeer på begge sider er kommet i kontakt med hverandre. Den amerikanske offensiv i Stillehavet føres med full kraft og når Saipan er erobret ligger Japan og Filipinerne 1600 km. nærmere de amerikanske bomberfly.

NYE KRAV OG NYE OPGAVER melder sig stadig for de fagorganiserte. Vi må være mer våkne og aktive enn noengang. Vår felles innsats for hurtigst mulig å vinne krigen, må fortsette og det grunnleggende arbeid for å vinne freden, må settes igang hurtigst mulig. Vi vet at det finnes noen som tror de har sjangser, nå eller aldri til å fremme særinteresser som går på tværs av og er i strid med det arbeidende folks livsinteresser. Vårt mål er klart. Vi kjemper i full forståelse med konge og regjering og Hjemmefrontens ledelse for et fritt, demokratisk Norge med en

O. Engelsen

8. juli 1944.

Fri Fagvegelis

4. årg.

FRYKTEN FOR NEDERLAGET OG GJENGJELDSELSE stiger for hver dag hos nazibandittene og deres quislinglaksier i alle okkuperte land. Irvasjonen fra vest og den mektige lavine som er løst i øst, driver dem til desperasjon. En avgrund av hensynsløs, u-menneskelig terror "ondskap og avskyelig feig smålighet" som er uten enhver militær fornuft eller logik, avlører disse "kulturbarbare" og "overmennesker". I Frankrike fikk Lavals milits ordre om å arrestere alle som gestapo hadde ført op på sine lister som mistenkelige. Alle sivile i alderen 16 - 50 år skulde inndeles i arbeidsgrupper. De som motsatte sig, skulde settes i konsentrasjonsleir eller skytes. Beleiringstilstand skulde innføres på alle steder hvor oprørsforsøk kunne fryktes. Alle A.T. gutter ble pålagt tjenestegjening. I Norge forsøkte de å mobilisere ungdommen til tysk krigsinnsats, men ungdommen reiste sig til enstemmig protest og motstand. Det ble dundrende fiasko for quislingene og tyskerne. Men nye, skumle angrep forberedes. Og de har lovet hevn over det norske folk. Mordet på de 9 unge gutter som ble tatt i Hjøndalen, var en ny skjendelsgjerning. Mor rå og brutal, mor blind og hensynsløs feig enn deres tidligere "dommer". "Idnappingen" og mordet på konsul, Roll og advokat Spangon er andre former for den samme, blinde terror. Men oss kuer de aldri. Deres propaganda og løgner og deres medlidethetskampanje skal ikke forvirre oss eller redde dem. Det norske folk stålsettes i sin vilje og evne til å felle en hard, rettferdig dom over disse mordere. Å vise barmhjertighet mot det onde, er å gjøre urett mot det gode. Vi ønsker ikke hevn, men rettferdighet. De skal dømmes etter sine gjerninger. Verder må engang få fred for dem.

DET MÅ PÅNY ROPES VARSKO! For å trekke op retningslinjer for forbundenes og samorganisasjonenes arbeid i forbindelse med forberedelse av Norges Arbeidssamband har Landsorganisasjonens komiske ledelse påbudt avholdt landskonferanser i alle forbund. Det vil si at hovedstyret og representantskap skal innkalles til møter på Sörmarka etter en nærmere opsatt plan. Ved siden herav skal der i samorganisasjonene avholdes møter hvor de såkallte fylkestillitsmenn skal møte. Vi har tidligere gang på gang sendt ut parole om at ingen må møte til møter innkalt av de nazistiske ledere. Enkelte har dessverre møtt. Brudd på denne parole vil ikke bli tatt denne gang. La forrederne bli alene. Enhver som møter på disse møter må være med og ta ansvaret for at Arbeidssambandet blir satt ut i livet og at fagorganisasjonen blir ødelagt, og slike tillitsmenn kan ikke organisasjonen være tjont med når fagorganisasjonen igjen blir fri. Derfor ingen svikt nu. Ingen undskyldning for framføte vil bli godtatt. **DANMARK** oplever bevegede og kritiske dager i kampen mot den tyske okupasjonsmakt. Forleden ble 8 danske patrioter skutt for sabotasje. St. Hanskvellen ble en fantastisk sabotasjehandling iverksatt. Danmarks største rustningsfabrikk ble fullstendig ødelagt. Som hevn har Schaldburgkorpsset satt fyr på Kjøbenhavns berømte Tivoli og brent op paviljongen på Langelinje. Tyskerne har innført standrett og undtagelsesstilstand på orte forbud i Kjøbenhavn. Dette førte til en omfattende arbeidsstans med store gatedemonstrasjoner. Tyskerne dekreterte stop av alle nattilførsler til byen, som er uten gass, vann og elektrisitet. Tyske patruljer skjøt mot mengden, drep te loo p ersoner og såret 600 - 700. De siste etterre tninger går ut på at streiken er a vblåst og at tyskerne skal ha gitt etter på enkelte punkter. Dr. Best - den danske Terboven - skal overfor Berlin ha forlangt at Schaldburgkorps set skulde oppløses. - Den danske hjemmefront skal henvendt sig til den svenske minister med henstilling om svenak diplomatisk påtrykk overfor den tyske terror i Danmark. **FINNLANDS SKJEBNE** synes som vi skrev sist å være definitivt lenket til Nazi-Tyskland. Det har lykket med trussler og løfter å få de finske statsmenn til å forråde det finske demokrati og sitt lands dyreste interesser. Lappofazismen og reaksjonen har fått sitt ønske og sin drøm oppfylt. Det de ikke kunne opnå for, nemlig fullstendig å kneble den finske fagbevegelse og det finske demokrati, skal de klare nå med Hitler s hjelp, med tyske bajonetter. De har utnyttet krigen til å skaffe sig nøkkelposisjoner og utbygge sin egen makts tilling. De er blitt quislinger. Finsk arbeiderbevegelse og det øvrige demokratiske Finland går en tung tid imøte. Lappofazismen og reaksjonen tåler ingen menneskelige friheter, uten for sig selv. **DEN NORSKE UBÅT "ULA"** har gjort sig bemerket ved å senke i alt 42,000 tonn for fienden. Den største båten var et tankfartøy på 6,000 tonn.

MARTIN TRANMEL feiret 28. juni sin 65-årsdag i Stockholm. Svensk "Soc. Dem." bringer ham en hyldost og sier at han gjennom fire år har vært et samlingspunkt og en fakkel for de norske flyktninger i Sverige og en av sitt lands mest utrettelige ta lsmenn over svenskene og det øvrige utland. "Ingen som har hørt ham, har kunnet undgå å g ripes i hjertet av gløden, intensiteten og den ærlige saklighet i hans skildring or og appell. I landflyktighetens første tid, da ulykkesbudskapene str ömnet inn, de t ene mørkere enn det annet, lå det over hans ansikt og hans tale en skygge av bitterhet og tungsind, som dog ikke formånsket motet og fastheten. Men ettersom horisonten lysnet over de store valplasser ute i verden, har man ofte re åett det ga mle, trøhjertige, glade smil lyse op Trammels barske drag." Artikkelen slutter med et ønske om at Trammel snart nå kunne vende tilbake til et fritt Norge og for tsøtte sin store gjerning der. - Noe forsinket vil vi på den norske arbeider klasses vegne understreke dette ønske med en hilsen til "Martin" og alle de andre kamerater i utlandet: Vel møtt til arbeidet herhjemme, når seiren er vunnet!

SOCIALMINISTER GUSTAV MÖLLER i Sverige ble på sin 60-årsdag for leden også hyldet av representanter for den norske arbeiderbevegelse. De sendte ham en hilsen, hvor det bl.a. heter: "Du har ikke bare vært en god mann for ditt land og folk, din klasse og ditt p ar ti, men ogs å for oss norske og andre flyktninger, som har fått fri s t ed her i Sver ige og som har nytt godt av svensk gjestfrihet."

ATTER ER EN TAPPER FAGFORENINGSKAMERAT falt som offer for gestapoterroren. Sekretær i Platearbeiderforeningen i Oslo, Kaare Eugen Hansen, ble i februar arrestert og satt inn på Møllergt. 19. Han døde i fengslet 12. april, men hans hustru fikk først meddelelse herom i slutten av juni. - Vi lyser fred over hans minne som all tid vil leve blandt frie nordmenn.

INNKALLELSE TIL FÖRERGARDEN. Enkelte steder i landet, bl.a. i Mjöldalen har endel unggutter helt ned til 18 år fått "arbeidspålegg" om å tjenestegjøre i förergarden i 6 mndr. Mi t rodde det var en mressak for de bolde hirder å være sin förers skjold og v erge. Men istedet ser det ut til at quislingene eller er det tyskerne? synes det er p assende st raff for unge nordmenn. Endel av de som innkalles er medlem av N. S., men de betakker sig visstnok for denne store ære, og mener det er forfølgelse av "lokale koryfeer". Ingen av de andre guttene möter selvfølgelig.

KRIGENS GANG: Den nye finsk-tyske avtale bringer Sverige nærmere faresonen. Det påståes at finnene har trukket de fleste av sine tropper tilbake fra Ålandsöyene, som sannsynlig is kommer til å bli besatt av tyskerne. Det betyr at Stockholm snart kan få et sjöslag så og si utfor stuedören. For muligheten er tilstede for at russerne vil gå lös på Ålandsöyene for å blokere Finland og sette en stopper for den svenske malmtransport til Tyskland. --- Etter a t hele Cherbourg halvöya er rensat for tyske tropper, hamrer det allierte flyvåpen lös på de tyske stillinger tvers over halvöya, og det bringes stadig i land nye tropper og materiell. Panservåpenet, skipsartilleriet og det tunge artilleri slår tilbake tyske motangrep og bringer fienden langs omt, men sikkert tilbake. Enda har de allierte for lite "rum" til utföldelse for sitt panservåpen og motoriserte artilleri, men gjennombruddet, mulig ens kombiner t med nye landsettinger på andre steder, er ikke langt vekk. I Italia rykker de allierte s tadig nordover "Stövlen" og står nå like ved Livorno. Bombingen av Romania og Ungarn påg år med s tor kraft. Alt tyder på at "forietiden" kommer til å utlöse nye voldsomme kamper. --- "Superslaget" på östfronten föres videre i et v öldsoomt tempo. Minsk og Polotsk er allerede langt bak de russiske linjer og Wilna og Dünaburg ser ut til å være russernes nærmeste mål. Innsatsen av motorisert artilleri, tanks og fly er overveldende, og frammarsjen går så hurtig at tyskernes retrett enkelte ganger er panikkartet. Fanger i tusenvis föres inn til samlerleirene, og tyskerne otter later sig masser av materiell. Situasjonen er kritisk for tyskerne, og kan före til et fullstendig sammenbrudd på denne del av öst-fronten. Det er betegnet for stemningen hos de tyske soldater at de overgir sig nye lettere enn för. Tr oen på sp ir er rokket, krigstrettheten gjør sig gjel lende mer og mer. Den tyske propaganda får en va nskelig tid framover.

VI UNDERSTREKER OPROPET FRA ARBEIDERNES FRIE FAGLIGE LANDSORGANISASJON. De fagorganiserte forlanger klare linjer og en bestemt höldning av sine tillitsmenn. Servilitet og komp romiss overfor de kom.iske vil ikke bli tålt. Oppurtunister og medløpere setter sig selv utenfor. Det blir ingen plass for dem, når vi skal ta fatt p å å löse etterkrigst idens spørsmål og bygge op igjen

en fri fagbevegelse

DE "GODE GAMLE DAGER" kommer aldri igjen. Og det skal vi ikke sørge over. For "god" i absolutt forstand var ikke tiden för krigens, selvom den i forhold til det halvete nazismen representerte, for mange mennesker lett förtøner sig som noe av et parad. Ingen kan benekte at Norge på mange måter var et forogangsland, særlig på politiske og sosiale områder. Men arbeidsløsheten, det moderne fuktigssensfunns kraftløst hadde sine rötter her i landet ogs som det var meget vanskelig å rydde opp. For mange mennesker, syke, gamle, uføre og ledige levde i vanskelige leir og fattighet. Ungdommen gikk ofte for lut og kaldt vann og fikk ikke anvendelse for sine krefter. Vi skal ikke bare dit vi var den 9. april 1940. Vi skal videre. Krigingen har trass i krigens ikke stått stille. Den voldsomme tekniske framgangen vil skape mulighet for en betydelig östörne produksjon. Nye maskiner, nye oppfinnelser, nye stoffeffer vil kunne gi hele verden grunnlaget for en meget höyere levestandard når öst krigens sår er loget.

Krigen har bidratt til klart og tydelig å vise at den frie konkurranse og planlöse produksjon ikke rytter for å seire. Freden kan enn mindre vinnas uten en samfunnsmessig planökonomi med full utnyttning av nasjonens resurser og folkets personlige innsats og initiativ. Og vi kan klare denne organisatoriske oppgave. Alle gode krefter i det norske folk har stått samlet i kampen mot nazismen og det som den representerer. Men hvor utvilsomt dette om har vært og er, så er det allikevel en negativ oppgave. Den positive er å före folket vart fram til full politisk, ökonomisk og sosial frihet. Det tusener av våre egne landsmenn som er gått i löden, de kjempet ikke bare for det som va r men for det som skal bli.

Den vilie til samarbeid og forståelse, sårhold og solidaritet som har sveiset vårt folk sammen under krigens nå bevaras for tiden efter. De först har vi seiret. Mange som tidligere var bitre motstandere med mening som stod steilt mot hverandre har i denne tid sänket hverandre og gjensidig lært seg respekt og toleranse. De har på en helt annen måte enn för vært nødt til å vurdere alle spørsmål i fellesskap ut fra det ene alltoverskyggende spørsmål: Hva vinner best landet og folket vårt! Det vilde være en lite genlig illusjon å tro at det ikke vil finnes politisk meningsforskjell i Norge efter krigens. Men de som intet har lært og intet glemt vil ikke få noen innflytelse på oppbyggingen av det nye Norge. De kvinnes og menn som ute og hjemme under krigens tvingende nödvendighet har forstått å finne hverandre i kampen mot nazismen, vil ogs före samarbeidet fram til full og hol seire for et fritt, folkestyrt Norge med gode trygge kör for alle. Til dette byggende, positive samarbeid rekker de fagorganiserte handen fram. Vi lever i en fryktelig, men ogs på sin måte stor tid. Ny samfölelse skapes. En hel verden står sammen i en verdenshistorisk kamp for friheten og folketryk. Den led som besjeler folkene i denne gigantiske kamp nå löse videre og fylle fredens arbeid med sin tve og sin offervilje. Besvrel Norges grunnlaget for menneskehetens frihet, framtid og lykke.

KRONPRINS OLAV er idølge offisiell melding fra London utnevnt til forsvaresjef fra 1. juli år til Norge er fritt.

DEN SVENSKA PRESSE beklager Finlandstragedien. Finland har holdt sig ut av Skandinavia og lenket sig sammen med Nazi-Tyskland. Rykti har handlet overraktig og holdt riksdagen utenfor, men på den annen side har hans handlinger ikke blitt noen alvorlig og motig opposisjon. Finland går videre i sin tunge gang med Nazi-Tyskland og döden.

REPUBLIKANERNE har nominert Dewey som sin presidentkandidat. Programets kjörne er en kamperklaring mot Roosevelts NEW-DEAL politikk med en så tydelig storsamfundistisk tendens at en skulde tro at de amerikanske arbeidere nå ta avstand fra partiet. Når det gjelder krigens går selvagt löde partiet og dete kandidater har det gjenn före den til hel og full seire.

DEN TYSKE RADISME har atter gitt sig et karakteristisk utslag i det karaktistiske av Musses svigersönn, grev Ciano, og tre andre tidligere storsamfundistiske tendens.

I ITALIA OG FRANKRIKE tiltar partisanbevegelsen. I Nord-Italia er det det viktigste. Den tyske kommandant i Milano fikk förløden et avloget hode av en tysk soldat inn gjennom vinduet. Natten efter blev loo tyske soldater skutt som øver på begravelsen av 10 italienske gisler. I Frankrike har tyskerne overtatt ad ministrasjon i 14 fylker og avsatt 400 franske tjenestemenn. Det skjedd de franske elitekommander efter en parade i Vichy deserterte og gikk over til partisanene med hele sitt utst av moderne våpen som de hadde fått utlevert av tyskerne!

quislinger og gestapo har i den siste tid sydd av en rekke hytter i Valdres hvor nasjonale og uenige mener at unge nordmenn har vært skjult. Det gjelder å være våken og se opp for alle nye angrep som kan komme fra de historiske og overnervøse quislinger og gestapo.

STORRE DANSKE SAMVIRKING blev en stor seir for den danske hjemmefront. Tyskerne ble seig og over hele linjen.

NYE FLYKTNINGER er det nå i Sverige, derav 23.000 nordmenn og 14.500 dansker, som har kommet til Sverige. Gustav Møller forledet i radio. Politiet kan ikke avvise noen som kommer som flyktinger og han er politisk flykting. De norske får anledning til å bli politidannet for 1500 og å utdanne ialt 3000 reservepoliti. Møller uttalt i radio at flyktingene hadde gjort et stort og nyttig arbeid. 1000 nordmenn var forrige vinter på vedhogst og bidro i høy grad til å redde brannseksjonen. Den lovlige norske regjering har bestemt de nødvendige midler for de norske flyktinger.

KRIGSOVERSIKT. De allierte går fram på alle fronter. Slaget eller slagene på Ostfronten er den store katastrofe for tyskerne, en katastrofe som ikke kan overvurdere, uttalt av en kronikør i britisk krigstidning. Russene rykker fram i fire store kiler mot Litvia og Ost-Preussen. På 40 - 50 km. bred front er russerne nå 12 - 13 mil fra Ost-Preussen. De allierte går fortsatt fram i Normandie og i Italia. Framgangen er ikke så stor, men framgangen er konstant. Ved at amerikanerne i Osten har tatt Salerno har de fått en betydningsfull luftbasis for å nå Japan. De alliertes framgang på sønlige fronter vekker den største optimisme i alle okkuperte land. De militære kronikører i U.S.A. og England og i de nøytrale stater finner det ikke utvilsomt at seiren er i sikte i løpet av høstmaanedene.

SOMMEREN er på sitt høyeste. Våre mange medarbeidere har hatt en stri tøm i året som er gått på et mange slags vis. Vi har derfor besluttet å ta en uke "fellesferie" for sønlige. Vi setter en hjertelig takk til alle våre redaksjonelle og tekniske medarbeidere og til alle ekspeditorene i bygd og by og ønsker dem noen gode feriedager og hjertelig velkommen til ny innsats igjen!

FOR DE FAGORGANISERTE er fellesskapet med hverandre ikke noe nytt. Hos dem er det et instinkt, et livsyn som kampen for tilværelsen gjennom generasjoner har vist var viktig. I det fellesskap som omfatter kollektivet og som krigens har gjort byende nødvendig, har de fagorganiserte deltatt med all sin kraft. Og de vil like sikkert bygge videre fram til alle gode, demokratiske krefter etter krigen i ett positivt byggende arbeid, når de igjen kan samles i en

f r i f a g b e v e g e l s e .

29. juli 1944

F A G B E V E G E L S E

4. årg.

DET FØRSTE TRØN på at det er tyskere som virkelig har mot til å foreta et alvorlig oppgjør med Hitler-bandittene, fikk vi ved budskapet om attentatforsøket i hovedkvarteret, hvor der Führer såvidt slapp fra det med livet. Nu har vi egentlig ingen interesse av at Hitler skulle slippe så billig fra sine misgjerninger. Dessuten tror vi at det beste for hele Europas fremtid er at den tyske militærarmé får sitt virkelige, endelige og avgjørende nederlag på slagmarkene - og ikke ved at det oppstår kaos på hjemmefronten slik at den gamle legende om den uovervinnelige tyske hær atter skal stå opp igjen. Men likevel er revolten et tydelig uttrykk for den opposisjon som er tilstede mot den bande som herjer Europa og fører det tyske folk mot avgrunnen. Hitlers pompøse proklamasjoner og alle småføreres etterplapringer viser hvor rystet de er over denne eksplosjon, som avslørte misnöyen innen hæren nettopp nu da Nazi-Tyskland går sin dødsdøds kamp imøte. Det synes som den totalitære nasjon ikke er totalitær nok. Men nu skal den sammensveises påny etter attentatet, forsikres det om. Armeen og partiet skal bli ett. Og som symbol for denne sammenkobling skal Hitler-hilsenen gjennomføres også for alt militær. Det var ikke nødvendig før 20. juli, men nu må det skje - ikke bare som en ytre form - men som en inderlig og daglig bekjennelse om troskap mot der Führer. Det er eiendommelig å betrakte utviklingen i Russland og Tyskland når det gjelder forholdet mellom partiledelsen og armeen. - I Sovjet er partifunksjonærenes innflytelse i hæren blitt mindre og mindre. Den er ikke nødvendig lenger. Det er skapt en naturlig samhørighet mellom soldater, offiserer og hele det russiske folk. I Tyskland er det gått den motsatte vei. De ikke-nazistiske generaler er såvidt det er gjørlig fjernet fra de ledende plasser, og denne framgangsmåte vil bli ennu mer skjerpet nu etter attentatet. Derom bærer forordningen om Hitler-hilsenen tydelig vidnesbyrd. Men nettopp denne foreteelse viser hvor nær avgrunnen naziveldet står. I virkeligheten er det ennu verre enn den gang harledelsen i 1918 sa til politikerne at krigen var tapt, en kunde nok holde det gående en tid ennu, men det vilde bare være å ofre tusener av tyske soldater til ingen nytte. Men et slikt resonnement evner ikke en nazileder. Goebbels har sagt: "Enten skal vi bli en verdensmakt av den størrelse vi selv finner passende - eller også skal vi slett ikke eksistere." Det første alternativ er uopnåelig - men det annet, tilintetgjørelsen, det står jo ennu åpent. Og etter Hitlers ordning 20 juli ser det ut som tilintetgjørelsesslaget skal ramme naziveldet fra øst, vest, syd og fra luften, slik at om ikke lenge vil Hitler selv ønske at forsynet ikke hadde spart hans liv.

"NORSK ARBEIDSLIV", som jo står tyskerne meget nær, hadde rodet på at feriene i år var i fare. Men istedetfor å advare tyskerne mot et slikt inngrep i folkets rettigheter, synes avisen nærmest å ville legge alt til rette for attentatet. I sitt nummer for 8. juli skrev den bl.a. at det for millioner av mennesker ute i Europa nu gjaldt å sette livet inn: "Vi nordmenn har under denne skjebnesvangre tid også forberedt oss - ikke på økede vanskeligheter, ikke for kampen for tilværet i bokstaveligste forstand - Sandt å si har vi forberedt oss på å få ferie. Det er grunn til å tro at de som har ansvaret for Europas skjebne i denne tiden, ikke vil tillate oss å melde oss ut av skjebnefellesskapet. At det norske folk under disse forhold får ferie, tviler vi på." Som en ser finner avisen det rimelig at forien inndras. Riktignok er det mye som gjør ferie påkrevet, "men den totale krig stiller andre og enda mer berettigede krav." Og avisen skjenker myndighetene også et argument for å sløyfe all ferie: "Når ferie forbys i tungindustrien, i gruvene, på anleggene, i skibaveritene, da må den også forbys for dem i kontorer, for dem som arbeider i håndverk eller driver forretning... Vi må ta disse prøver som uundgåelige." I neste nummer søker bladet å legge til rette et nytt argument for tyskerne i angrepet på ferien. Nå heter det at når så mange står i fare for ikke å få ferie - "da skyldes det blandt annet at de tre yngre årsklasser, som skulde avløse de eldre arbeidere, demonstrerer og holder sig borte fra arbeidsplassene." - Som en av dette vil forstå, skyldes det ikke naziledelsen i Landsorganisasjonen og "Norsk Arbeidsliv" at tyskerne innstillet angrepet på ferien. Antagelig forstod de stemningen blandt arbeiderne litt bedre enn dette servile organ, og visste at en inndragning av feriene så langt fra å øke produksjonen vilde nedsette den ganske betraktelig.

VED DEN STORE FOLKEREISNING i Kjøbenhavn, da alt arbeid stod stille i flere dager, vant kjøbenhavnerne en stor seir over den tyske wehrmacht. Alt stanset, jernbane, sporvogn, biler butikker, aviser verksteder. Ingen tok notis av portforbudet, alle strømmet ut på gatene, tiltross for at det fra tyske panserbiler blev løsnet skudd mot mengden. Tyskerne måtte tilslutt sende Schalburg-korpset vekk, oppheve

men på gatene deltok i demonstrasjonen. En lastebil, også for chaufføren var dansk. Tyskerne dundret på ruten og Men inntet hjelp - de måtte bli med i stansen de også. - På kirkegårdene ble det lagt blomster på patriotenes graver og på de steder i byen hvor de ble skutt. Men dette talte ikke tyskerne. Gestapo rykket ut, skjøt på mengden og såret flere. Unge danske menn ble tvunget til å sette fyr på blomster og kranser. - Så har da heller ikke de danske sabotører undlatt å gi svar på denne råhet. 3 lastebiler, bemannet med falske reservekonstabler og bevepnet med mitraljøssepistoler kjørte opp ved Tårnfortet i Dyrehaven, hvor tyskerne har et stort ammunisjonslager. De åpnet ild mot de tyske vakter og holdt på å erobre hele lageret, da tyskerne fikk forsterkninger og patriotene måtte fortrekke. Men tyskerne er blitt svært nervøse etter dette direkte angrep.

EKSTRA-ARBEID VED TELEGRAF OG TELEFON. Vi er gjort bekjent med at det er mange innen T & T som påtar sig ekstra-arbeid. Vi vil gjøre disse oppmerksom på at dette strider mot de paroler som tidligere er gitt. Du ønsker ikke å hjelpe fienden, men du gjør det allikevel i tankeløshet. Ved å ta ekstra-arbeid i T & T hjelper du fienden til å få det til å gå knirkfritt. Pass på å gi din arbeidskraft til den som skal ha den. Enhver som før eller siden ikke vil forstå tidens alvor, får stå til rette for sine gjerninger når tiden kommer. NB! Alt overtidsarbeid skal undgås.

MENS DE FLESTE gjør alt for å komme undan tysk arbeid, er det noen som endog nu i ellevte time er hissige etter å tjene tyskerne. Det meldes oss således om en Arthus Høber som med en 25-30 mann har påtatt sig grøftegraving for kabelnedlegging og støping for radiomaster rundt omkring i landet - for øieblikket på Kjeller flyplass. Han har ikke tidligere vært borte i slikt, så meget mer påfallende er hans sterke interesse nu.

LENSMENNENE SPILLES PÅ PRØVE. Det oprop som hjemmefrontens ledelse har sendt til alle lensmenn i landet om ikke å medvirke i menneskejagten etter vår ungdom gir de lensmenn som hevder at de bare er blitt i sine stillinger av omsyn til bygdas interesser, en utmerket anledning til på en avgjørende måte å bevise denne påstand. De som ikke følger ordren må ta konsekvensene. Landets ungdom har krav på den beskyttelse hjemmefronten kan gi dem, og den vil bli gitt. Hjemmefronten viker ikke tilbake for å bruke de kraftigste midler når det gjelder våre dyreste interesser. Politifullmektig Lindvig og lensmann Horgen falt på sine misgjerninger. Folket dømte dem.

UTVIDELSEN AV BEDRIFTSVERNET. Makthaverne har pålagt et fåtall av de bedrifter som har bedriftsvern øket vakthold. Alle pålegg fra offentlig hold blir naturlig nok møtt med skepsis og må nøye vurderes før man tar standpunkt. I dette tilfelle foreligger det spesielle årsaker som av taktiske grunner ikke kan bekjentgjøres, og det er derfor bestemt at bedriftsvernet for tiden ikke skal blokeres.

HIRDEN skal nu settes inn i jakten etter guttene. Det er den nye direktør for Arbeidsdirektoratet, Astrup, som har bestemt dette. Vi advarer guttene mot å være hjemme. Foreldrene må ikke vite hvor guttene er. Oss kuer de aldri. Var på vakt.

INNFØRINGEN av den "tyske hilsen" i Wehrmacht kommer sikkert til å bli fulgt i stor utstrekning. Soldatene har allerede i lengere tid strukket begge arme i været.

TRANSPORT-MERALL og grubearbeiderinternasjonale har rettet en kraftig appell til de tyske arbeidere om å videreføre generalenes revolte. Det er i fabrikkene, i gravene verkstedene og tran sportvesenet kampen mot nazismen skal vinnes.

KRIGENS GANG: Den russiske frammarsjen fortsetter med utrolig hurtighet. Brest-Litovsk, Lwow, Bialystok, Kaunas og Stanislawow er enten direkte truet eller forbigått og russiske fortropper er nådd fram til Weichsel. Kampen om Warsjava er begynt. Jernbanen mellom Riga og Königsberg er brutt og Narva er inntatt. De tyske armeer i Baltikum er splittet opp i mindre og tildels isolerte avdelinger. I Finnland er grensen av 1940 overskredet på flere steder. Det britisk-amerikanske flyvåpen hamrer løs på Tyskland kraftigere enn noen gang før og tilføyer den tyske produksjon store og uerstattelige tap. I Italia går de allierte hurtig nordover og nærmer sig Firenze. I Normandie presser invasionsarmeen tyskerne tilbake i store panser- og materialslag som stiller meget store krav til den synkende tyske produksjon.

FAGORGANISERTE: Nazismens endelige nederlag kan bare gjennomføres av arbeiderne. Av alle de tyske arbeidere, av alle de utenlandske arbeidere som er i Tyskland og av alle de okkuperte og allierte lands millioner av arbeidere. I fabrikkene, grubene og verkstedene skal seiren mot nazismen vinnes. Totalmobilisering mot Gestapo er vårt våpen. Troen på frihetens og demokratiets seier er ikke bare en tro men en visshet. Alle krefter og all vår vilje settes inn for hurtigst mulig å nå fram til den tid da vi kan møtes i en f r i f a g b e v e g e l s e.

5. august 1944

F R I F A G B E V E G E L S E

4. årg.

KRIGEN ER SLUTT I ÅR, sa general Montgomery i en radiotale fra Normandie. Alt går etter programmet i Frankrike. På Østfronten marsjerer russerne. I Italia tar de allierte by etter by. Tyskerne skal bli nødt til å gi sig for året er omme. Disse optimistiske uttalelser er ikke sagt hen i været, de er saklig begrunnet i krigens kjennsgjerninger. De bygger ikke på noen hypotese om sammenbrudd på den tyske hjemmefront eller en ny og mer vellykket revolte fra generalenes side. Etter at Montgomery holdt sin tale, har russerne brutt sig fram til Riga og skåret av forbindelsen med de tyske tropper i Baltikum, og russerne står allerede i Polens hovedstad Warsjava. Tyrkia er langt på vei til aktiv deltakelse i krigen, og en kan vente en ny front enten på Balkan eller i Syd-Frankrike. Ingen vet selvsagt når krigen slutter, men en tror at det er meget som taler for at Montgomery har rett - at den tyske wehrmacht er knust for året er omme. Dette gir perspektiver også for hjemmefrontens arbeid. Det er lettere for ungdommen å holde ut den fredløse tilvarelse når den vet at det bare gjelder noen få måneder. Det gir sterkere ryggrad til alle dem som skal stå imot tyskernes og quiglingenes press på alle områder. Ingen innrømmelser, ingen firing, ingen akkord lenger på noe hold. Det gir også mer sikkerhet og fast holdning når det gjelder å avstå fra saraksjoner og uoverlagte handlinger. Det ligger så klart i dagen for alle på hjemmefronten at nu må de samlede og sterke paroler fra hjemmefrontens ledelse - som står i den høyeste kontakt med regjeringen i London - følges uten vaken og uten sidesprang. Og det retter også våre sinn og vår tanke sterkere framover mot den tid da vårt land atter blir fritt - helt fritt, og vi skal ta mot våre hjemvendende landsmenn fra England, U.S.A. og Sverige - fra de tyske fengsler og konsentrasjonsleire. - La oss si det straks - vi betrakter den ikke som enigranter, slik som vi heller ikke betrakter våre sjöfolk som setter livet inn på verdenshavene som enigranter. De har alle sammen reist fra Norge fordi de måtte gjøre det, og de er alle hvor på sin måte i fullt arbeid for Norges sak. Deres sinn er hjemme hos oss hver dag, selv om de personlig må være langt borte. Det samme gjelder vår regjering og konge. Nu forstår nok alle nordmenn hvor riktig det var og hvor avgjørende for hele vår framtid som fri nasjon, at regjeringen dro over til London, og at det frie Norge på denne måte straks fikk plassert sig som en så aktiv alliert i den store verdenskamp for frihet og demokrati.

MISJONSFOLKENE PROTESTERER. Søndag, 23. juli blev det fra prekestolene i kirkene lest opp en kraftig protest mot myndighetenes inngrep mot Det norske Misjonsselskap ved å avsette dets hovedstyre og generalsekretar og innsette ny kommisarisk formann og generalsekretar. Det uttales at hele vår kirke kjenner sig rammet av det som er skjedd - og at hele misjonsfolkets og hele kirkens stilling i denne sak kommer til uttrykk i følgende skrivelse som Norsk Misjonsråd har sendt Kirkedepartementet: "Norsk Misjonsråd er sammensatt av representanter fra praktisk talt alle norske misjonsselskaper som arbeider for forkynne Evangeliet blandt hedningene. Det har som sin oppgave å fremme et godt samarbeid mellom selskapene og representere misjonens fellesinteresser. Misjonsrådet kjenner det som en samvittighets sak å gi uttrykk overfor Kirkedepartementet for den forferdelse og sorg som har grepet misjonsfolket landet rundt på grunn av myndighetenes inngrep overfor Det norske Misjonsselskap. I over hundre år har Norges misjonsfolk i ly av norsk lov fritt kunnet bygge opp sine organisasjoner, velge sin ledelse, ansette sine arbeidere og innsamle og disponere inntektsmidler. Og nå blir denne store og velsignelsesrike virksomhet, som representerer generasjoners innsats i bønn, arbeid og offer, plutselig tilføyet et slag som menneskelig sett er egnet til å skade den på det alvorligste. Dette inngrep kan misjonsvennene ikke annet enn betrakte som uberettiget. Det som er framkommet overbeviser ikke om at Det norske Misjonsselskaps hovedstyre har ledet selskapet i strid med grunnreglene. Og hadde det i det hele tatt vært nødvendig å gripe inn, da vilde det vært misjonsfolkets statuttmessige rett selv å ordne forholdet og eventuelt velge nye tillitmenn. Ved den foretatte tilsidesettelse av selskapets grunnregler er misjonsfolket berøvet adgangen til selv å kontrollere sine organer, og grunnlaget er rykket bort under den tillit som er nødvendig for at arbeidet skal kunne fortsette som før."

RUSK at for de unge gjelder det, ikke under noen omstendigheter å vende tilbake til hjemmet - de risikerer bare å bli sjanghalet til tysk tjeneste. - Det gjelder å unngå arbeidskontorene når du vil hjelpe böndene med matauken. - Böndernes skjebnetime er nu inne. De vil i norsk historie for alle tider bli bedømt etter hvordan de hjalp eller ikke hjalp de unge i deres våpenløse kamp mot Hitlertyraniet og dets lakeier.

VED ET AV DE TYSKE ANLEGG på Vestlandet arbeidet også russiske fanger. En forriddag bød en av de norske arbeidere en russer av sin frokost. - "Er du også fange"? spurte russeren. - Nei, han var ikke det. - "Arbeider du frivillig?" - Ja, han gjorde da det på en måte. - "Ja, da kan du beholde maten din selv", sa russeren.

mot den tyske avtale, og framleis blir sittende i regjeringen. Ett lyspunkt var det dog, at landsorganisasjonens sekretariat uttalte seg bestemt mot dette, og nu meddeles det at sekretariatet, etter at sensuren hadde forbudt offentliggjørelse, sendte et sirkulære til samtlige fagforbund og fagforeninger den 3. juli, hvori de klart redegjorde for sitt standpunkt. Sekretariatet hevder at et radikalt personskifte i regjeringen må til, at sosialdemokratene må bryte med regjeringen og at fagorganisasjonen vil støtte alle tiltak for påny å opnå kontakt med russerne for å frelse landet fra fullstendig tilintetgjørelse. Flertallet i det sosialdemokratiske partistyret står på l.o.'s side, og den svenske presse betegnet sirkulæret som opsigtsvekkende. Riksdagens utenrikskomite fikk endelig den 15. juli anledning til å behandle Tysklands avtale. 7 av de 17 medlemmer, (5 sosialdemokrater og 2 borgerlige) avga en erklæring til protokollen, hvor de beklager avtalen for at den ikke ble forelagt hverken utvalget eller riksdagen. Etter disse grunnkudd mot den ulykkelige avtale har det i Åbo og det sies også i Helsingfors og Tammerfors vært arbeiderdemonstrasjoner etter Hitler-attentatet mot tyskerne og Tysklands-avtalen. Flere demonstranter ble arrestert og tyskerne har også skutt noen. Sterkest har dog russernes framgang i Baltikum virket. Vi får nå håpe at Finland kan redde sin selvstendighet.

Hjemmefrontens ledelse meddeles: Marthinsen og Astrup har nylig sendt et skriftlig til arbeidsformidlingen og politiet med direktiver for hvordan en skal få tak i dem som ikke har møtt:

1. Arbeidsformidlingen sender skriftlig innkalling til den meldepliktige.
2. Ifall dette ikke fører til noe, går saken til politiet, som skal hente den innkaldte i hans hjem. Er han ikke til stede plikter fam. å oppgi hans opholdssted innen 3 dager.
3. Hvis så ikke skjer, vil arbeidsformidlingen innkalle den av familiens medlemmer som er best skikket for å ta den innkaldtes plass. Det er dette siste tyskerne venter seg mest av. De regner med at den innkaldte vil kvie seg for å sette sine pårørende i en vanskelig situasjon. Dette gissel-systemet har hele tiden vært tyskernes beste våpen mot de undertrykte folk. Nå virker det ikke lenger ute i Europa, og vi må stille oss på samme linje. Mot Gisselsystemet må vi sette en ubrytelig solidaritet. Mobiliseringen er en sak som ikke bare gjelder den som blir innkaldt, den gjelder hele vårt folk. Vi er alle like nær til å ta konsekvensen av motstanden.

1. Den som er innkaldt til AT., til arbeidsmobilisering eller arbeidsinnsats skal holde seg borte fra sitt hjem og sin arbeidsplass. Han må ikke oppgi sin adresse til familien.
2. I tilfelle av pågang mot familien, skal alle de medlemmer som kan bli utskrevet også holde seg unna. Ingen skal la seg ta til tjene neste til fienden.
3. Alle må hjelpe den som søker sikkerhet på alle måter. Hele folket må være i alarmberedskap.

Fylkesfører Ås, Hedmark innkaldte 300 personer til møte i Elverum. Da det bare møtte 10-15 stykker ble 50 arrestert og 5 av de rikeste fikk bøter fra 10 til 50 000 kr. - ialt 105 000 kr. Storttyvene går løse nå for tiden. -

Naziformannen i Norges bondekvinnelag Ruth Heiberg er gått av grunnet dårlig helbred. Den beryktede sjef for borgervaktkontoret i Oslo Egil Frette, som flyktet men ikke kom over grensen, ligger nå på nerveklinikk. 30 gutter og noen av befalet ved Hising AT. leir på Hedmark er flyktet til Sverige. -

Fra Bulgaria meldes at alle politiske fanger er løslatt. - Tyskerne trekker tropper tilbake fra Bulgaria, Romania og Ungarn samt fra det karelske nes. De allierte stod den 11. ds. 75 km. fra Paris. Russerne har framgang på alle fronter. I Kjøbenhavn har det vært skuddvekslinger mellom danske patrioter og tyske soldater. Det danske frihetsråd advarer mot bruk av våpen mot enkeltpersoner av wehrmakten.

Tyskland hanskrapes nå for alt som finnes av mennesker og krigsmateriell i en siste allerytterste totalitar.innsats.

Også vi mobiliserer, ikke for Hitler og tyranniet. Vår kamp gjelder ett fritt Norge og en

F R I P A G B E V E G E L S E .

19. august 1944.

F R I P A G B E V E G E L S E

4. årgang.

Et vennelig hykleri presterer nazipampene nå om dagen til forsvar for sitt angrep på rasjoneringen i Norge. Det er kjennsgjerning at det allerede for 14 dager siden var beskjed fra Berlin at den norske rasjonering skulde innskrenkes. De tyske myndigheter i Norge har besluttet å beslaglegge all spritproduksjon til fordel for tysk bildrift. De har også rekvirert uhyre mengder av knott til tysk behov og stoppet all utlevering av bensin til norsk bruk. Alt dette er planlagt lenge før bilen med rasjoneringskortene forsvant. Vel får vi høre det venneligste skryt over all den maten vi har fått fra Tyskland, og hvor godt vi har hatt det under deres kjerlige styre. De taler om korn og sukker, som de har skaffet oss. Men de glemmer å fortelle hvor meget de har stjålet fra oss av fisk og sild, tran flekk og kjøtt, egg, poteter, fargestoffer, grønnsaker, frukt, melk, smør og ost, kort sagt alle slags levnedsmidler. De kom her opp i 1940, nattblind og fetthungrige og kastet seg over alle våre fettbeholdninger, ribbet oss for bøier, lær og skotøy, husgeråd, byggeartikler. Og når wehrmakten og de andre tyske organer hadde tatt sitt, så tok hver enkelt tysker ut av landet alt hvad han kunde føre med seg av norske levnedsmidler. Dette tyvepakk snakker om at de har forsørget oss vel og at vi må være taknemlig. En blir kvalm av slikt forbannet sludder. Og dette serverer de midt i potetnødens tid, når de har ribbet oss for dette næringsmiddel, som vi alltid selv har overflod av. Nei, folkeforbryternavnet passer ene og alene på tyskerne og quislingene, de har selv satt navnet på seg i sin iver for å svarte andre. Da de tok rasjoneringskortene fra de unge hørte vi intet om at de andre rasjonerte skulde få mere. Men ekte tysk logikk stenges tobakks- og alkoholsalget under påskudd av prekær matsituasjon. Historien om de røvede kort ligner mer en provokasjon enn en illegal handling. I alle fall skal det benyttes som påskudd til de innskrenkninger som har vært foretatt. Tyskerne sjikanerer arbeiderklassen, den skal ikke rammes av tobakks- og alkoholsperingen. Men arbeiderklassen vil avvise denne plumpe og fornærmende gestus. Arbeiderklassen er i bitter og uforsonlig krig med okkupasjonsmakt og quislinger. Arbeiderklassens ungdom er blitt fredløs, deres tillitsmenn er blitt fengslet, depotert eller skutt, foreldre er blitt truet med straff, fordi deres sønner ikke vil være landsforredere. Nyé utskrivninger til "Førergarde" og annen forredrisk virksomhet pågår stadig vekk, husmødrene står i køer uten å få hverken fisk, poteter eller grønnsaker, fordi tyskerne har tatt alt. Og denne tilstanden skjernes. Det nytter ikke å kjøpe arbeiderklassens gunst med tobakk og brennevin. - Derfor vil arbeiderklassens motstand nettop nå skjernes. Vær klar over dette på alle arbeidsplasser. Vi er i skjerpert krig med okkupasjonsmakten og deres lakeier. Sett ned arbeidstempeoet i all den produksjon, som går til tyskerne. Ta alvorlig fatt i de arbeidskamerater som ennå ikke forstår Alvoret i vår kamp. Og vær beredt til å yte den ytterste motstand når signalet gis. For nasistene er under døds Kampen desperate - men de skal finne arbeiderklassen klar til å møte alle angrep. - - -

Hjemme og ute. England stabiliserer den lave rente med 3% på de nye låneserien på 21 år. - Ved det norske krigsmesterskap på Stockholm stadio 3. august var det en 20 åring som klarte 100 m. på 11,2 og 400 m. 49,2. Han ble krigsmester. Det ble prestert 47 m. i diskos. Oberstlöjtnant Helset og pastor Gullvig talte under stor begeistring. Det var telegrammer fra kong Haakon og kronprins Olav. På Thamshavnbanen er nå et stort område langs jernbanelinjen minelagt av tyskerne. Alle som kommer innefor området vil bli skudt uten varsel. I Kiruna folkepark ble fornylig en familie på 4 personer avslørt som gestapo agenter. Særlig den ene av døtrene, Ruth Hellström, har vært virksom. hun er ansatt som telefonistinne ved org. Todt i Narvik, men har ofte vært i Kiruna, hvor hun ved samtaler med norske flyktninger har søkt å få vite hvem som har hjulpet dem - og så rapportert det til gestapo. Ved forhøret erkjente hun å være medlem av quislingpartiet, men nektet å være angiver. - Den nye verdensorganisasjon for å trygge freden og friheten, forhandles det nå om mellom de 4 allierte stormakter. Fra London at det skal være oppnådd enighet mellom England og Amerika om de forslag som skal behandles på den endelige konferans. Medlemmer blir i første rekke de forente nasjoner og de nøytrale stater, med mulighet for de alliertes nåværende finder å inntre etter hvert som de i handling viser seg verdige til en slik behandling. -

Det rumenske oljesentrum Ploesti har opphørt å eksistere, uttaler en schweizer som har vært 81envitne til bombeangrepet. Amerikanerne har fra 50m. høide bombet anleggene så voldsomt at det bare står skjelettene igjen av det som en gang var store pompestasjoner og fabrikker. "Selv om tyskerne ennå kan pumpet ut mindre mengder olje av en og annen beholder, er Ploesti ikke lenger noen oljesentrum for tyskerne, påstår korrespondenten." - Terboven har været på besøk hos Hitler for å få instruksjoner om hvordan den nye totalitære innsats i "den hellige folkekrig" skal praktiseres i Norge. - Den frie fagbevegelse rekrutter i Normandi og på Korsika allerede med 300 000 medlemmer hvad det er mer enn før krigen. Den gjenreiste franske fagbevegelsen har fått kontakt med sine internasjonale forbindelser. - Groligheter i Kjøbenhavn kom av tyskerne skjöt på folk, som la blomster foran en kafe, hvis innehaver var skutt av tyskerne som hevn for en tysk politimann var drept. Kafeverten hadde ingen befattning med dette, og forbitnelsen er stor i byen. - IHelsingör har det været almindlig arbeidsnedleggelse over hele byen som protest mot mordet på kunstneren Otto Bülow. - I Fredrikshavn nedla arbeiderne ved skipsverftet arbeidet, da tyskerne hadde lagt 2 ammunisjonsbiter inn på havnen. Tyskerne måtte gå med på å ta båtene vekk. - Oslo sporveiers store busshall på Sagene er blitt tysk flyfabrikk, hvor flyene fra Kjeller repareres. Natt til søndag blev den sprengt meget effektivt og dermed er den produksjonen ute av sagsen. Möbelfabrikkene har fått ordre om bare å motta tyske bestillinger. De skal lage enkle møbler til naziland.

Krigsnytt:

Store ting skjer på den franske front. I Normandi er v. Kluges tropper på vill flukt. Gjennom en smal passasje mellom Falaise og Argentan søkte de å redde seg, under uophørlig ild fra de alliertes side. Åpningen hvorigjennom retretten kan foregå blir stadig smalere, og derfor har tyskerne siden søndag heller ikke gjort større forsøk på å forsere åpningen. Paris er snart befridd. Det vil ikke vare lenge før de allierte står ved Magonotlinjen. Ved de andre fronter forsetter presset mot tyskerne. Den 16. ds. ble det meldt om en vellykket invasjon i syd Frankrike mellom Nice og Toulon. Troppene består av briter, amerikanere og franskmenn. Over 14 000 falskjermetropper brøt veien for styrkene som kom sjøveien, og møter likeglad tysk motstand. De allierte har fulstendig herredømme i luften. I Italia forbreder de allierte seg på angrepet mot den tyske Gotiske linje. Tito's styrker har erobret 10 tyske støttepunkter i Slovakia nær den østerrikske grense. - På den russiske front foregår det rasende kamper på enkelte avsnitt, samtidig som det foregår en veldig oppladning for et nytt, nær forestående stormangrep mot tyskland. Russiske styrker rykker vestover mot jernbanen Tallin - Riga. Syd-øst for den Preussiske grense har tyskerne satt inn store styrker for å forsvare grensen. Men lider nytteløse tap. Det raser heftige kamper utenfor Warschau. Von Papen er av der Führer blitt tildelt en høi tysk utmerkelse for sitt "fortjenestfulle" virke i Tyrkia. Venter så repet i neste omgang?

Naziveldets dødskamp,

betyr frihet for de undertrykte folk.

og endelige tilintetgjørelse

Bare noen måneder til, og vi har nådd vårt mål:
Ett fritt Norge - og en

F R I F A G B E V E G E L S E .

Utdraget av Frankrike. Ukens sjansesjansjon på krigsfrontene er de alliertes mektige framrykning i Frankrike. Prestasjonene har står fullt opp til de russenes beste på østfronten. En svensk korrespondent skriver om offensiven mot Paris "jager frem med hurtigtogs fart langs en 100 km. lang front og den ene store bastionen etter den andre feller." De tyske soldater er utslupne fra fellen ved Falaise er fanget inn i en enda større sekk mellom Seine og Loire. De allierte har gått over Seinen og dannet brohoder på østre bredd. En militær ekspert uttaler: Den lynsnare framrykning mot Paris, mot Seinen og Loire holder på å forvandle hele mellomste, sydvestre og sydlige Frankrike til en eneste kjempemessig felle, hvor tyskerne står i fare for å få retrett veien mot sin egen grense avskåret. De alliertes oppruster på fransk område dreies med høi fart og mot en dramatisk klimaks - og slaget i Frankrike holder på å gå inn i et stadium da det gjelder for tyskerne å redde seg undan en fulstendig katastrofe langt borte fra hjemlandets grenser. Hitlers strategi holder på å føre til et nytt Stalingrad, ett nytt Krim, et nytt Baltikum. Like så dramatisk som situasjonen utvikler sig i nord, går den nye invasjonen i Sør - Frankrike fram uten å støte på særlig sterk tysk motstand ved inntagelsen av Toulon. Denne by med festning trues nu med angrep fra to kanter, og en kan vente at både Toulon og Marseilles vil bli gjenerobret i løpet av de første dagene. Samtidig med disse allierte framstøt i nord og sør, har de franske friskårer ikke ligget på latsiden. De behersker nu 8 departementer og kontrollerer 1/3 av Frankrike. De alliertes erobring av Orleans og vidre framrykning har kan komme til å avskjære retrettveien for von Blackowitz' arme i Syd-Frankrike. Friskårens erobring av Toulouse har ytterligere forvarret tyskerne stilling i Syd-Frankrike, og rent moralsk må det virke sterkt i Frankrike at de også har hatt Vichy og at regjeringen der er flyktet. Laval, Darlan og Deal - de førende franske quiskinger - er flyktet fra Paris til BelFORT, like ved den schweitsiske grense - Det ser ut som tyskerne herredømme over Frankrike i løpet av kort tid vil bryte sammen, og de vil bli nødt til å konsentrere sig om forsvaret av grensene og forsøke på å det lengste å holde det nordøstre hjørne fra Seinen opp mot Belgia. Men her vil da også sikkert de allierte snart sette inn en offensiv. Mens disse store begivenheter foregår på Vestfronten har russerne benyttet tiden til å konsolidere sine armeer for nye framstøt. Og fra Østfronten meldes det nu om stor-offensiv sør for Triespal og nordvest for Jassy. Etter russerne for alvor sin krigsmakt inn, har kan det komme til å pulle opp hele Balkanfronten med en dramatisk utvikling hvor både Tyrkia og Bulgaria kan bli trukket med, og de tyske tropper i Grekenland kommer i samme stilling som i Baltikum, likesom Titos styrker i Jugoslavia da endelig vil russerne få den støtte de trenger for dette lands befrielse. Det er betegnende for stillingen her at motstandsbevegelsen mot tyskerne i Østerrike også har fått sterkere fart nu. En unnerjordsk kommune sier i ett opprop til befolkningen: "I Karenten har våre landsmenn organisert en stadig mer effektiv partisanbevegelse mot de tyske unnertrykkere. De arbeider sammen med Titos styrker. Nå gjelder det med alle midler og støtte disse tapre og djerne menn. Hele det østeriske folk må samarbeide for å hjelpe partisanene og avverge de tyske okkupasjonstroppers angrep. Soldater, gi våre partisaner våpen, håndter, gi dem meldinger og mat. Hjelp de utenlandske arbeidere og krigsfanger til å slutte sig til våre styrker. Jernbanemenn, avbryt forbindelsen til Kärnten, ødelegg jernbanepkinnene og broene." - Også ved Karpaterne og i Polen rykker nu russerne fram til storoffensiv påny. -

Finland er situasjonen framleis uklar. Den "fredsregjering", som Mannerheim skulde arbeide med, fikk til chat en mann som er kjent som en svært realist og en meget tyskvennlig politiker. Tyskerne forsøker da også på enhver måte å forpurre nye fredsforhandlinger mellem Finland og Sovjet. Således kom generalfeltmarsjalt Kaifel ubuden til Finland og overrakt Mannerheim eikelauvet og general Heinsichs ridderkorset.

Fra Finland meldes til svenske aviser at mann der betrakter Keifels besøk som et forsøk på å kompromittere Mannerheim og regjeringen i russernes åsne. Det er nok riktig, men en kan også ha rett til framleis å betrakte Finlands fredsvilje, når slikt kan forekomme etter president og regjeringsskifte. Paasikivi oppholder seg desuten framleis i Helsingfors, så noen forhandling er åpenbart ikke innledet. Russerne har da også igjen gått til angrep på det karlske ness.

Hjemmefronten.

Appel til landsungdommen.

I det siste år har flere bygder været utsatt for rassa og deretter følgende arrestasjoner. Det er derfor mangt et gårdsbruk som drives av konen alene. Det kan være vanskelig å få avlingen i hus, og den kan bli ødelagt. Det må ikke skje. Asseter folk med bra hjelp. Bruk søndagen om nødvendig. Slå dere sammen, og sørg for at alle blir hjulpet.

Rasjoneringkortene. Nasimyndighetene har nå skåret ned alle matrasjoner med ca. 7 pst. med å forlenge kortperioden. Vi pekte sist på at tyskerne, lenge før rasjoneringsbilten blev tatt, hadde planlagt innskrenkeningen av rasjonene. Men nu heter det riktignok at bare kortene kommer tilrette igjen, skal alle få full rasjon. Det er nasimyndighetene og tyskerne som bare forbyr seg mot hovedrasjoneringskortet ved stikk imot all lov å rett å bruke nektelse av rasjoneringskort som et politisk terrorismiddel mot de som ikke vil bli landsforredre. De kortene som er tatt, vil ikke bli brukt hverken til hamstring eller spekulasjon. De vil utelukkende bli holdt som reserve for dem som nasimyndighetene uberettiget tar kortene fra. Vissheten om dette og forarlelsen over quislingenes angrep mot rasjoneringskortet gjør at det norske folk fult ut forstår hvilket væmmelig hykkeleri nasimyndighetene presterer når de forteller hvilken førende omhu de har for vårt folks ernæring.

Politirassa var der i Oslo i forrige uke både på restauranter og forlystelsesteder. Folk blev fratatt sine legetimasjonskort med beskjed om at de måtte gå på bergervaktkontoret for å få dem tilbake - og at de skulde på bergervakt ved bygninger i Oslo og omegn. Det er tyskerens svar på eksplosjon i Busshallen m.m.

I Busshallen på Sagene var der av tyskerne plasert 250 flymotorer og de holdt også på å montere fly. Eksplosjonen og branden ødela alt sammen, også noen busser blev skadet, ide de falt igjennem gulvet. de kan imidlertid repareres. Ingen mennesker kom tilskade.

Tyskerne ødlegger sine egne anlegg både på Eiterheimmet ved Ødda og ved Glanfjord meldes der til oss. Bygningene raseres og alt brukbart materiell føres bort. Hjemmefronten må nok forbrede seg på at tyskerne går til enno større ødeleggelser i Norge før en blir kvitt dem.

De tyske bensinlager i Norge er blitt sterkt redusert i det siste. Der var gitt ordre til at ingen bensin lengre skulde utleveres til norsk bruk, tyskerne skulde ha alt. Litt etter ble bensinlagre ødelagt i Larvik, Sandefjord, Brevik, Haugesund, Notødden, Rygge og Kambo. Dels blev bensinen tømt ut, og dels blev den gjort ubruklig ved innblanding av andre stoffer. Ved de store tankanlegg ved Seem var der stor eksplosjoner, som satte svære oljebeholdninger i brand. På Gøll, Gøllø og Haugastøl randt tusenvis av liter ut, og på Fagernes ble der slik bensin oversvømmelse at derla seg over vannflaten og folk kom til og øste opp - inntil tyskerne grep inn.

Arbeidsdirektoratet har pålagt arbeidskontorene å oppnevne særutvalg innen hvert arbeidsområde til å gjennomgå bedriftene "med sikte på å bringe på det rene den arbeidskraft, som direkte kan frigjøres for annet arbeide." En representant for disse utvalg, ledsaget av 2 hirdfolk, har idisse dager begynt å oppsøke bedriftene forsynt med fullmakt fra "riksfullmektig" Astrup. - Nå er det altså den personlige pågang på bedriftene, som skal settes inn, når sirkular ikke hjelper. Vi går ut fra at bedriftene klarer å yde den nødvendige motstand også mot denne siste form for hverving til Hitlers krig.

Var klar til å følge de paroler som hjemmefrontens ledelse sender ut i samarbeide med vår regjering i London og de alliertes øverste krigsledelse. Ingen må være sløve og likgyldig Husk det gjelder kamp for vårt folks frihet og for en FRI FAGBEVOLSBE.

DÖDSDOMMEN OVER NAZIVELDET I EUROPA fullbyrdes nå med dramatisk fart og kraft. Det er neppe for meget å si at en katastrofe har rammet de tyske armeene i Frankrike og på Östfrontens sydavsnitt. Som vi husker er det ikke mer enn noen få uker siden von Falkenhorst hoverende pekte på et Frankrike-kart og viste at de allierte bare hadde tatt et litet hjørne. Det spørs nå om ikke de allierte med hensikt ventet med å forper og materiell at gjennombruddet kunne skje med eksplosjonsartet hurtighet og styrke. Bare på den måten kunne man skape de største sjangene for å få innringet eller avskåret store deler av de tyske troppemasser. Det er mulig at von Rundstedt innså denne fare og straks ville trekke de tyske tropper ut av Syd-Frankrike. Men Hitlers geniale intuisjon og Rommels risiko-taktikk ble bestemmende, og i begynnelsen av august kunne den amerikanske panserdivisjonen plutselig skjære av Bretagne, hvoretter en stor del av den 7. tyske arme (ca. 40.000) menn ble helt omringet mens den øvrige del ble alvorlig maltrettert under strevet med å komme over Seinen. De tyske tropper i Syd-Frankrike kjører nå på av alle krefter for ikke å bli avskåret av amerikanerne, som allerede har tilbakelagt 2/3 av veien til det nordvestlige hjørne av Schweitz og bl.a. inntatt byene Troyes og Vitry. Store deler av de tyske tropper i syd og sydvest har kapitulert eller er omringet, og forsynet må arbeide raskt om de øvrige skal kunne reddes over til sine våpenfeller i nord. - Selv den tyske presse lar det nå tydelig skimme igjennem at det vil vare lenge før de tyske armeene igjen står i bitter kamp ved sin egen vestgrense. Hvor stor del av de tyske tropper som hittil er uskadeliggjort lar sig ikke overblikke. Men allerede for et par uker siden uttalte general Montgomery at halvparten av de 750 000 mann tyskerne hadde i Normandie var fallt, såret eller fanget. Romania, som var en lydige lenkehund i Hitlers kobbelt, er sprunget like i strupen på sin "beskytter", med det resultat at de tyske divisjoner er blitt innringet ved Donauningen mens de øvrige så godt det lar sig gjøre forsøker å redde sig udda i Karpaterne. Bulgaria har også sagt Tyskland farvel og de tyske troppene der lider samme skjebne som i Romania. I Ungarn er det innsatt en ren quislingregjering for om mulig å hindre en lignende utvikling. Også i Gøkenland har Gestapo og SS overtatt all makt. Det tyske herredømme i Gøkenland kan forøvrig ikke bli av lang varighet; skal de tyske troppene der ha noe håp om å nå hjem må de begynne å marsjere med en gang. Finland har, når dette skrives, ennå ikke tatt standpunkt, men forhandlinger pågår. Saken er vel at nå forlanges det kapitulasjon før freden kan vinnes. Og selv om Finland dermed kan rotte sin uavhengighet for framtiden, så er det åpenbart ikke lett for finsk mentalitet å forsones sig med en slik beslutning.

Det blir mer og mer underholdende å lese det autoriserte tull av dr. Krull og andre militære "eksperter" som stadig gjengis i quislingpressen. Etter invasjonen i Syd-Frankrike stod det i Aftenposten: "Han (den allierte fiende) belaster sig med to landingsfronten, samtidig som den tredje front i Italia også forlanger full oppmerksomhet. Begge hans hender er bundet. Det gjør også forsvaret tilsvarende lettere." - Jo, det ser slik ut. Som vi husker betydde også Roms fall ifølge disse vinkelskrivere en "belastning" for de allierte. Nå er også Paris og Frankrikes befrielse en belastning, mens den motoriserte flukt som rostene av de tyske armeer foretar mot den tysk-franske grense - "betyr en betydelig styrkeforøkelse for den tyske vestarme" (Aft.p.25/8) Ifølge denne beundringsverdige nazi-logikk skulde de alliertes inmarsj i Berlin nærmest bety Hitlers Endelige seier.

HITLERS PRESTISJE er i avtagende, det kan en bl.a. se derav at "Fritt Folk" for første gang våger å kritisere hans politikk og sier at den er skyld i utviklingen i Romania, for mistanke har overskygget tillitsforholdet og kortsiktige militære hensyn har gått foran politiske interesser. (Fritt Folk 26/8)

RIKSFULLMÆKTIG ASTRUPS KONTOR for tvangsmobilisering i Parkveien ble kl. 24.00 natt til søndag utsatt for et vellykket sprengningsattentat.

TYSKE BENSINLAGRE i Drammen og Svelvik er tømt. Vi har tidligere meldt om en lang rekke slike aksjoner på enkelte steder, særlig i Hallingdal.

ALBIN EINS er ferdig i "Norsk Arbeidsliv". Flere utskiftninger skal forestå.

TYSKERNE FLYTTER inn i privateiligheter og lar brakkeene stå tomme. En tror at de vil rive brakkeene og sende dem til Tysklands millioner av husville.

Mange N.S. medlemmer er beordret til tjeneste for å opøves til bedriftsvakter og det sies til vakter ved tyske fengsler. Noen er uteblitt og de er blitt hentet av politi. Ca. 100 N.S.-medlemmer sitter arrestert i Oslo fordi de ikke møtte fram for å hverves til våpenbruk og vakthold for tyskerne. En av dem sa til sin arbeidsgiver: "De ser meg nok ikke mer, for jeg vil ikke skyte på mine landsmenn." Morgenposten erkjenner at det ikke skulde være nødvendig å blokere tobakken og brennevinet fordi rasjoneringsbilene ble tatt. Når det allikevel er gjort, er det fordi så mange nordmenn sympatiserer med den slags illegal virksomhet. Og det er "strafbar sympati". - Og vi som trodde h o i e folket var foranget på korttyvene.

MANGE BØNDER har vært redd for å anta ungdom. En ny forordning har imidlertid nå gitt alle full frihet til å søke slik arbeid også utenom arbeidskontoret. "Aftp." tilføyer endog at myndighetene ser med "velvilje på det". Etter denne kvenning kan ingen norsksimmet lenger vegre sig for å gi de unge arbeid og husly.

TRANSFORMATORSTASJONEN ved aluminiumfabrikken i Holmestrand ble ødelagt ved eksplosjon natt til søndag. Fabrikken leverer flydeler til tyskerne.

EN SÆRLIG ONDANNE ANGIVER som flere ganger, tross advarsler, har angitt unge gutter til gestapo og fått dem arrestert, møtte sin skjebne oppe ved Kjelsås 24. aug. Han hadde Ulf D. Winnen, og det var også han som ble "riksfullmektig" Astrups tekniske ekspert, som frivillig tross advarsler reparerte den sprengte stimplingsmaskin fra "Norske Folk".

LEPIKI, Sørlandets gestapo-bøddel, er sendt til Tyskland. Den nye gestaposjef ser ikke ut til å bli stort bedre. Verre kan han umulig bli.

LEON BLUM, det franske socialdemokratiske leder, er etter hvad der meddeles fra Moskva myrdat i tysk fangeleir ved Lublin i 1943.

I ENGLAND veddes der nu om hvorvidt Europakrigen blir slutt i oktober eller november. Særlig militære mener at den i all fall skal være slutt i løpet av dette år.

KAMPENE SKJEPES ikke bare på frontene, men også i de okkuperte land. Høle arbeiderklassen må være på vakt nu. Sett ned arbeidstempoet, unngå alt tysk arbeid.

V E R P Å V A K T .

Etter at tobakk- og brennevinstvoten er blitt fratatt store deler av befolkningen for 3 mndr. er bilarbeiderne blitt tilbudt ekstra rasjon av disse ting mot 1/2 arbeidsovertid for våre "venner". Det skulde syntes nødvendig å gjøre merksam på at arbeiderne i bilindustrien betrakter dette frieri som et plumpt forsøk på å skape splittelse på hjemmefronten. Vi har tidligere gitt parolen om produksjonssenkning som følge av tyskernes anslag mot våre matvareraksjoner.

Dette gjelder alle gode nordmenn hvad enten de arbeider i bilindustrien eller annet sted. Det skal ikke lykkes tyskerne og deres "norske" lakoiar hverken å splitte eller så misunnelse blandt det norske folk. Tiden for frigjøringen nærmer sig med raske skritt. Vi har båret de tidligere byrder sammen med rak rygg. Det vil vi fortsette med til krapylet er feid vekk fra norsk jord. - Ikke en time overtid. Mindre tempo. Vi har idag ikke noe fysisk grunnlag å arbeide på. Bilarbeiderne har i disse dager de øvrige arbeideres oppmerksomhet henvendt på sig. Svik ikke tilliten. Ikke en må byrte ut av reidene. Husk at hver time du arbeider for tyskerne forlenger krigen og vår egen ufrihet. La tobakken og brennevinet utstå til du kan få det uten å gå med på de betingelser som våre bøddler finner for godt å sette op. Enhver som svikter de utsendte paroler vil selv måtte svare for dette når tiden kommer og vi igjen har en

f r i f a g b e v e g e l s e .

Enigheten er vår styrke.

Under okkupasjonens første fase ble den norske motstandsbevegelse for det meste organisert innenfor de enkelte yrker, som hadde sine egne paroler og egne ledere. Kampen har siden skiftet karakter. Hovedtyngden er lagt på de generelle paroler og vi har fått en generalstab for hele fronten som vi ganske enkelt kaller "Hjemmefrontens ledelse". Det er en helt avgjørende vinning at denne ledelse har kunnet etablere et nært samarbeid med regjeringen og den allierte overkommando og at det er oppnådd enighet om en rekke viktige spørsmål, bl.a. slike som gjelder vår andel i krigsinnsatsen. Det sier seg selv at det kunne få de verste følger om det i krigens siste og for vårt land mest kritiske fase ikke forelå en koordinering av innsatsen fra på den ene side hjemmefronten og dens nå fullt kampberedte styrker og på den annen side regjeringen og den allierte overkommando. Tragedien i Marsjawa er et avskrekkende bevis på hva uoverensstemmelser mellom hjemmefront og regulære allierte hærstyrker kan føre til. De franske innenlandsstyrkenes opptreden og særlig Paris' frigjøring viser derimot fordelene ved et velorganisert samarbeid mellom utefront og hjemmefront. Etterhvert som den norske hjemmefrontens kamp blir hardere og mer krevende for den enkelte, får fler og fler nordmenn følelsen av at de er soldater i en arme, at de som soldatene har visse ufravikelige plikter og at det stilles bestemte disiplinære krav til dem. På samme måten som for en arme i felt, gjelder det for vår ennå våpenløse hjemmefrontarne ikke bare at ingen sluntrer unda tjenesten, men i like høy grad at disiplinen bevares blandt dem som deltar i kampen, og at ikke enkelte grupper begynner å operere på egen hånd og utsteder egne ordre eller paroler eller endog oppretter separate overinstanser for motstandsbevegelsen. Dette har vi flere ganger understreket. Men det må gjentas så lenge det ennå finnes dem som ikke forstår nødvendigheten av en enhetlig kamp under hjemmefrontens ledelse.

Den nåværende hjemmefrontledelse, hvor Den Frie Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon er forsvarlig representert, har i løpet av det siste året dokumentert at den kan sine ting. Den gjør alle de fremstøt på bred front som kan gjøres uten at fronten sprekker eller blir utsatt for tilbakeslag. Den har vist et riktig skjønn når det har gjeldt å vurdere de ofre en innsats har krevet i forhold til resultatene av aksjonen. Dens paroler når hurtig ut gjennom London radio og et nett av frie aviser. Samtidig sørger den for at det blir utdannet spesielle folk til spesielle vanskelige oppgaver, som sprengninger, militær etterretningstjeneste, militære forberedelser o.s.v.

Selvsagt kan det forekomme spørsmål av taktisk natur under kampen her hjemme som det kan råde uenighet om. Det er forståelig at enkelte yngre aktivistiske elementer kan kreve radikalere kampmetoder. Men de bør huske på at en heldig gjennomføring av de bredt anlagte aksjonene er avhengig av om vi kan få det store flertall eller aller helst alle gode nordmenn til aktivt å støtte aksjonen. Det kan se flott ut, men det har ingen hensikt å sende ut paroler som bare et fåtall vil eller våger å følge. Det skader tvertimot hjemmefrontens autoritet og gagnar våre fiender. Vi har ingen midler til direkte å tvinge folk til en innsats.

Under en krig vil det ofte være slik at en generalstab, som sitter inne med oversikten over fronten og bedre enn andre vet hvilke hensyn som spiller inn, må foreta seg ting som det er vanskelig med en gang å forstå. Men derfor er det ikke forsvarlig med en gang å begynne å operere på egen hånd. Så lenge ledelsen oppfyller de krav en med rimelighet kan stille til den, plikter enhver god nordmann å støtte den og sørge for at dens autoritet styrkes hos dem som ennå er engstelige og svake.

Et krast eksempel på hvordan en ikke skal fare frem når en kommer bort i noe som en ikke er enig i, leste vi i en kjendt fri avis nylig.

de arbeidere

Vedkommende avis stemplet som forrædere som deltar i de bedriftsvern som finnes ved flere bedrifter. Som vi skrev i denne avis i slutten av juli, er bedriftsvernene av taktiske grunner som vi ikke her kan komme inn på, inn- til viderekke blokkert. Det skulde være nødvendig å påpeke hvor uansvarlig og skadelig det er på denne måten å rette en så grov beskyldning mot gode nordmenn.

Vi råder i det hele tatt arbeiderne til å være på vakt overfor alle manøvrer som kan være egnet til å splitte eller forvirre i denne kritiske tid. Det er en gammel, men stadig like almindelig taktikk fra mange av dem som arbeider for særformål og mistenkeliggjør en nåværende hjemmefrontledelse og ledelse for den frie fagbevegelse, at de samtidig apellerer til samhold og enhet. Ta det på ordet.

Vårt hjemmelige våpen.

Tyskerne truer stadig med sine hjemmelige våpen, som de skal sette inn i den siste avgjørende kamp, når nöden er størst. Vi har også et slikt våpen, et våpen som vi kan forsikre er effektivt og som vi ikke vil betenke oss på å bruke når situasjonen krever det. Bruken av vårt hjemmelige våpen kan imidlertid ikke improviseres, men må forberedes i sinne og på annen måte. Det er derfor nødvendig at kvinne som mann gjør seg fortrolig med at det skal kreves innsats av hver enkelt. Allerede nå skal det gis endel råd og anvisninger.

1. Signalet til aksjon blir i tilfelle gitt av hjemmefrontens ledelse.
2. Orøren utsendes gjennom den frie presse og over London radio.
3. Ingen må la seg rive med av aksjoner som ikke er satt iverk av Hjemmefrontens ledelse.

Spontane enkeltaksjoner har ingen sjangse til å kunne føres til en heldig slutt, men vil bare bringe nød og ulykke på vakt overfor nazistiske provokasjoner. I Oslo ble det for en tid siden gjort forsøk på å sette igang generalstreik i provokatorsik hensikt. Skal aksjonen få den nødvendige maktkraft må den omfatte alle, både ånds- og kroppsarbeidere, sjefer som underordnede. De få unntak som må gjøres vil det senere bli gjort rede for. Med sikte på de vanskelige forsyningsforhold som kan oppstå er det også tidligere rådet å sørge for, såvidt mulig, å ha mat i huset. Vi vet det er vanskelig, så smått det er med mat fra før, men litt måtte kunne gjøres. Derlig må familier med spebarn sørge for å ha litt tørrmelk eller hermetisk melk i huset. De som måtte ha denslags må vise sin samfunnsånd og overlate dette til familier med spebarn. - I en kritisk situasjon kan tilførselene av vann, gass og elektrisitet bli avstengt. Man bør derfor også på andre måter forberede seg. Forberedelsene bør gjennomføres uten unødig utsettelse, da en aksjon kan bli påkrevet når som helst. En aksjon av slikt omfang vil ikke bli brukt uten nødvendighet, men krever våre interesser eller vår ære som folk det, så både kan og vil den bli satt iverk. Da kreves det av hver nordmann at han følger parolen, Den som svikter vil for all tid bli merket.

K r i g s s i t u a s j o n e n .

I Vest. Dørlige varforhold og tyskernes store innsats av kostbare reserver av jagere, tanks og antiluftskytts tvang den lettbeværede 1. all. flybårne divisjon til å gi opp etter to dagers strid ved Arnheim (1/3 av div. undk.). At denne dristige plan for med ett slag å åpne veien til Ruhr ikke lykkes, samt Churchills uttalelse om at han ikke kunne garantere seieren i år, har gjort endel mennesker nødvendig pessimistiske. Churchill bekreftet jo tysk tap på nære 1 mill. mann i vest, mens ca. 1 mill. andre var innesluttet, avskåret eller unyttig bundet i Vest-Europa, Norge, Finland, Baltikum, Balkan og Italia. Det takket være Hitlers geniale evne til å spre styrkene. De all. tap i vest var tilsammen bare 235000 og deres henimot 3 mill. teknisk overlegne styrker får stadig forsterkninger. Eisenhowers endell til de 12 mill. krigsfanger og tvangsarbeidere i Tyskland om å gå til aksjon, ville neppe blitt utsendt om ikke store innbrudd i Tyskland var ivente. I Normandie hadde tyskerne en front på bare 100 km., nå er den 600 km. Deres hånd står til høststormene, totalmobiliseringen og heimføring av tropper fra Norge, Finland, Hellas o.s.v. - Calais fall (7500 fanger) har frigjort tropper til øst og syd for Schelde-munningen. Nijmegen-kilen er

utvidet mot Hertogenbosch i vest og langs Maas ved den tyske grensen i øst. Brohodet over Waahl holdes. Ved Archen er Wurm passert og Abach tatt. De overordentlig voldsomme am. artilleri og luftbombardementer på smale avsnitt her gjør Berlin engstelig for større gjennombrudd nær som helst. Andre am. styrker har tatt fortifikasjoner ved Metz.

I øst er befrielsen av Estland fulgt av Dagös fall. Riga er sterkt truet og tyskerne i Lettland i stor fare for å avskjeres helt. - Warsjawa-garnisjonen kapitulerte 2. oktober, russ. vil ikke ta Warsjawa ved frontalangrep men ved utflankering. Russ. og Tito står like ved Beograd, nord og øst for Wien. Misj er truet og russ. innbrudd i Jugoslavia har også skjedd nord for Donau. I syd-vest-Ungarn er Szeged passert og ungarske tropper overgir seg villig. Berlin har signalert utrømming av Hellas-Jugoslavia. I Italia er Fosletten nådd og flere byer syd for Bulogna tatt. I Finland er tyskerne kastet ut av Tornea og samme skjebne venter dem i Rovaniemi og Kemi. Alf Olsen og Gunnar Larsen ved Margarinfabrikken De-Na-Ma A/S er mistenkeliggjort uten grunn.

Tekniske vanskeligheter gjorde at vi måtte sløyte ... og 3. side i forrige nr. av F.F.

De engelske arbeideres lønninger under krigen. Arbeidsdepartementet i England, som står under ledelse av den kjendte fagforeningsmann Ernst Bevin har foretatt en omfattende undersøkelse av lønnsutviklingen i Storbritania under krigen. I denne undersøkelse er det trukket sammenligninger med ukefortjenesten i oktober 1938. Sammenligningen viser at den prosentvise lønnsøkning har vært svært variabel i de forskjellige industrier. For menn svinger den mellom 34% i papirindustrien og 84% i den mekaniske industri. For kvinner varierer den mellom 50 og 110% i de samme industrier. For alle industrier under ett viser det seg at den prosentvise økningen har vært 76% for menn, 81% for gutter, 91% for kvinner, 83% for piker og 76% for alle arbeidere under ett. Den prosentvise økningen i lønningene har således under krigen vært stor. For å danne seg et riktig bilde av lønnsutviklingen er det imidlertid nødvendig å være oppmerksom på at den økede fortjeneste skyldes en rekke spesielle faktorer. Overtidsarbeid og nattarbeid drives i stor utstrekning og betales med prosentvise tillegg. Det har også under krigen vært en stadig utvidelse av akkordarbeidet. En stor del av arbeiderne er gått over fra årlig betalt til bedre betalt arbeid. Hvis en eliminerer alle disse faktorer og bare betrakter betalingen for en ordinær arbeidsuke, vil en finne at den i juli 1943 bare var 30% høyere enn i oktober 1938. Leveomkostningene øket i samme tidsrom med temmelig nøyaktig 30%. Timelønningene i industrien har altså stort sett holdt tritt med stigningen i leveomkostningene. En del av industriarbeiderne har dog uten tvil fått sine reallønninger øket i forhold til tiden før krigen.

H j e m e f r o n t e n .

To sørgedemonstrasjoner av veldig omfang har funnet sted i Kristiansand til minne om de av byens innbyggere som omkom ved Westphalentragedien. Først ble Th. Hultmann begravet. Hans lik ble funnet like i nærheten av Kristiansand. Havstrømmen hadde båret den døde like hjem. Tusener deltok i begravelsen. Det ble det største sørgetog byen noensinne hadde sett. To dager etter ble det bekjentgjort minneandakt i gravkapellet over de 5 andre Kristiansandere som omkom ved samme forlis - Thor Haug, Per Cold Kristensen, Erikon Zahl, Jens Zahl og Johan Øydegard. En uoverskuelig menneskenasse fylt hele kirkegården og det ble en stanningsmettet og gripende høytidelighet som alltid vil huskes. Fra Trysil meldes om en dristig og heldig flukt fra Gestapos fengsel. En ungmann var arrestert av tyskerne og gestapo hadde truet ham med tortur på en slik måte at han forsto at det vilde gå på livet løs. Hans gamle far var også arrestert og satt i samme celle. Den unge mannen knuste da glasset på sitt ur og gjorde et snitt i pulsåren ved håndleddet. Faren vilde forhindre ham i å forblø seg, men gutten støtte ham vekk. Da fengselsvakten kom

til hadde gutten mistet så meget blod at han måtte kjøres på sykehus. Derfra rømte han midt på dagen iført bare pyjamas og ullteppe. Han møtte en tysker på veien som imidlertid trodde det var en rømling fra sinnssykehuset i nærheten og han ringte dit og sa ifra. For å fjøre historien kort - nå er mannen i Sverige og gestapo skjærer tenger.

Fra Stavanger: Meldes at engelske undervannsbåter i det senere har vært meget aktive utenfor Jæren. I løpet av en 14 dagers tid er det torpedert ialt 9 båter, derav de to norske "Lyri-fjord" og "Knut Nelson". Den siste er en 10.000 tonner tilhørende Fred. Olsen. Den skulde nå til Oslo for å gå med poteter til Tyskland. Det fortelles også at den skulde dökkes. Det kom en forrykende uvar og det sies at det var anbragt skyts ombord, men at tyskerne var så sjøsyke at de ikke kunne betjene kanonene. Det var 85 mann ombord, de fleste tyskere. Av de norske meldes at 13 savnes. En livbåt med 19 norske kom iland på kysten ved 12-tiden om natten.

SOS til Langfeldt. En ikke ukjent figur innen L.O.s kommisariske ledelse såkaldt Karpfelle Langfeldt fikk i begynnelsen av september en ganske egenartet sknad og lønnsforhøyelse fra en av sine underordnede og meningsfeller, en viss herr Kannert, som synes han trengte mer enn 600 kroner om måneden for sin rakkertjeneste. Kannert skriver til å begynne med at han ved en nylig foretatt skilsmisse glemte "den store bøyyen" - nemlig multpålegget fra ligningsvesenet, "Det kan muligens være på sin plass å øve seg opp i å sulte," skriver han videre, "men det er jo javli også da når det kanskje er siste høsten en er her hjemme på berget i det hele tatt. Björnöya viher i det fjerne" "Dette er altså et SOS fra han Kannert" slutter brevet. - Jo de kan ha grunn til å sende ut SOS-signaler om både dette og hint nå, de noe tilsjaskede individene som beklår jobbene i de kommisariske embetsverk i Landsorganisasjonen. Nå for vi da se om Langfeldt finner det for godt å bruke organisasjonens penger til å betale herr Kannerts multpålegg fra Ligningsvesenet

Faneflukten. Det statsbærende parti, som aldri har vist evne til å bære noen verdens ting, bortsett fra tynaden av sin førers latterlighet, går mot sin endelige utslettelse. Ingen propaganda makter å dekke over det faktum at faneflukten brer seg som en epidemi langt opp i de øverste snirkler. Nå har også quislings forhenverende bordellvert, Hagelin, besluttet seg til å forlate det synkende skip. At han forlater sin stilling etter eget ønske skal vi være mer enn villig til å tro, men når årdaken sies å være "sviktende halvred" nei den går vi ikke på. Det er nok snarere en ukuelig optimisme som får denne herre til å svikte sin fører i hans ytterste nød. Dvorne forretningsgangster og korrupsjonens stormester kan ikke tenke seg muligheten av at det ikke på en eller annen måte skal lykkes å kjøpe seg fri fra sitt ansvar. Han har alltid selv vært til salgs og venter at alle andre har det på samme måten. Det er mulig at den gamle hokersjel denne gang kommer til å ta feil. - Skulde forresten ikke tiden nå være inne også for herr hist til å foreberede sin avgang? Det er etterhvert blitt et ganske anseelig antall mindre store og riktig små partifeller som kappror med utviklingen på frontene. Det er antagelig alle disse de siste plakatene med inskripsjonen "Tapper og tro" henvender seg til. Det ser forresten nå ut til at det gjøres ekstra anstrengelser for å få alle lunkne og vankelrodige elementer inn under strengere kontroll. "Hirdens bedriftsvern" er i realiteten ikke noe annet enn en form for tvangsdisiplinering av folk som det ikke tidligere har lyktes å få lurt inn i noen uniform. De blir hverken mer "taper eller tro" av å skremmes inn i uniformene, men kanskje kan de gjøre tjeneste som Tordenskjolds soldater ved ennå et par opmarsjer.

For å trekke opp retningslinjene for forbundenes og samorganisasjonenes arbeid i forbindelse med forberedelse av Norges Arbeidsstamband har Landsorganisasjonens kommisje ledelse på budt avholdt landskonferanse i alle forbund. Det vil si at hovedstyrer og representantskap skal innkalles til møter på Särmarka etter en nærmere oppsett plan Ved siden herav skal deti samorganisasjonene avholdes møter hvor de såkaldte fylkestillit. menn skal møte.

5-årsdagen for krigsutbruddet

mellom Frankrike - England og Nazityskeland ble passert søndag. De alliertes seier står nå for døren. Men la oss ikke i glederusen glemme at vi etter den ne krig både i Norge og andre land står foran den gigantiske oppgaven å bygge en ny verden som ikke må bli herjet av slike voldsomme økonomiske kriser og internasjonalt rettsløse tilstander som de hersket i størstedelen av verden mellom de to verdenskriger. Et brudd med førkrigstidens økonomiske planløshet og nasjonale egoisme må til om vi skal unngå en ny katastrofe. Atlantideklarasjonens ord må bli virklighet!

Utviklingen på frontene

skriker nå fram i et så raskt tempo at vi kunne behøve å gi ut "Fri Fagbevegelse" hver annen time om vi skulle holde leserene a jour. Som ukeavis får vi holde oss til de store linjene og gå ut fra at de viktigere detaljene blir kjent på annen måte ettervert som de inntreffer. Når dette skrives er Belgia næsten befridd og Holland står for tur. De allierte troppene i Nord- og Sydfrankrike er snart i kontakt med hverandre. Oppmarsjen mot Siegfriedlinjen er i full gang - Maginotlinjen har vi ikke hørt tale om hittil. General Dempsey ved den allierte overkommando sier at de tyske troppene befinner seg i en oppløsning og at den tyske overkommando har mistet herredømmet over sine avdelinger. På Balkan hersker det forvirring i de tysk-besatte delene. Tito har avskåret de tre viktigste jernbanelinjene i Jugoslavia og vil snart kunne forene seg med de russiske styrker fram fra øst. I Tsjekoslovakia vinner de frie stryrkene stadig terreng. I Grekenland likeså. På østfrontens nordavsnitt gjør russerne seg klar til å slå etsiste og avgjørende knock-outslag. - "V I" kan betraktes som satt ut av spillet. Mellom fredag og tirsdag hadde mann ingen flyvende bomber over London, tross våre naziavisers meldinger om det motsatte.

Det ser ut til at de tyske soldatene begynner å forstå at en fortsettelse av krigen nå ikke har annen hensikt enn å utsette Hitlers og de andre krigsforbryternes hengning med noen uker. Officerene har det heller ikke godt, - Churchill sa i en tale nylig at om en tysk general nå blir kalt til Berlin, vet han ikke om det er for å bli forfremmet eller for å bli - hengt. På hjemmefronten står det ikke bedre til. Den illegale aktivitet er øket og mange tidligere socialdemokrater samt lærere og geistlig arrestert. Selv Göring skal være falt i unåde. "Totalmobiliseringen" kommer for sent og kan ikke stoppe de allierte, når ikke SS-fanatikerne klarer det. Det tales om at Hitler vil forsøke gas- og bakteriekrig. Så overlegne som de allierte nå er i luften, ville slike metoder bli verst for tyskerne selv.

Finsk-russisk våpenstillstand.

Som takk for det eikelauvet Mannerheim fikk forleden, mottok Hitler i forrige uke beskjed fra den finske regjering om at den diplomatiske forbindelsen Finland - Tyskland var brutt og at de tyske troppene måtte pakke seg opp av Finland innen 14 dager. Vi skal ikke her gi oss inn på noen lengre funderinger over hvordan rikskansleren reagerte på denne oppmerksonhet fra finsk side. Det kan jo forresten godt hende han har mistet evne til å reagere på noesomhelst. Så meget som han har hatt å stå i den siste tiden, skal vi ikke klandre ham om han har oppbrukt sitt tidligere, ganske livlige temperament. Av en og skjær selvpoffrelse har han latt tyske soldater blø for Finland, Frankrike, Romania, Norge og mange andre land. Og så er de alle like utakknevlige. Slike ting må ta på nervene. Vi har allikevel vanskelig for å tro at rikskansleren er blitt så komplett utilregnelig at han er enig med "Fritt Folk" og "Aftenposten" i at Finnlands brudd bare betyr en lettelse for Tyskland. Han har nok oppfattet at 30 finske divisjoner kan være bra å ha i denne trengselstia. Dertil kommer at de 160 000 mann som tyskerne har i Nord-Finnland nå må redde seg over til Nord-Norge, hvor deres militære verdi blir ytterst tvilsom. - Norge er i det hele tatt i ferd med å utvikle seg til en slags konsentrasjonsleir for tyske tropper. Mens et tredje rike kjemper sin døds-kamp, blir Norge fylt med tyske soldater som ikke - eller i hvert fall bare i ytterst små personer - kan håpe å nå hjem før krigen er slutt. Ikke for det, vi tror ikke troppene gråter over at de kan gå her og feriere og leke krig på alle slags rare måter.

En skal naturligvis ikke forsvorge noe, men må vel kunne gå ut fra at Hitler ikke forsøker seg med noe kup i Finland. Det ville neppe bli særlig vellykket. Mannerheim har adskilleg autoritet blandt de tyskvenlige finske generalene. Og det finske folk må nå ha fått mer enn nok av den skjebnesvangre kuppolitikken som president Ryti praktiserte for et par måneder siden. Ryti var forresten allerede i 1941 ikke så nøyeregnede da det gjaldt å få trukket Finland med i krigen mot Sovjetsamveldet. Følgende historie fra dengang skal være pålitelig: Politimestern i byen Vasa på den finske vestkysten fikk en dag på våren 1941 meddelelse om at tyske tropper var iferd med å laste iland tropper og krigsmaterill i byens havn. Han ringte straks til den daværende innenriksminister og spuret hvordan han skulde forholde seg. Innenriksministeren svarte at han ikke hadde ringeste kjennskap til saken, men at han for sikkerhets skyld skulde ringe utenriksministeren. En time senere fikk politimesteren ordre om å la tyskerne få passere. - I finske opposisjonskretser forteller man ofte denne historien og mener at den er en av de mange bekræftelsene på at Ryti, Tanner, Rångell og Witting allerede dengang drev sitt soill delevis bak ryggen på andre ministre og riksdagsmenn som ikke var fullt så ivrige på å få igang "revansjekrigen". Siden har disse herrer og deres følgesvenner også gått foran når det gjaldt ensrettingen av informasjonstjenesten og den finske presse. Faktisk har de også klart å føre en stor del av det finske folket bak lyset. Nå er det slut med denne katastrofepolitikken. Finnene må nok betale dyrt for at de ikke tiligere har vært istand til å framtvinge en kursendring. Landet redder antagelig sin selvstendighet - russerne er neppe interessert i å innlemme Finland i Sovjetsamveldet. Men hele verden venter at finnene foretar en storrengjøring i sitt land og gjør ærlige forsøk på å komme til en virkelig forståelse med russerne.

Utenriksminister Trygve Lie har gratulert de Gaulle med Paris befrielse. Et lykkeønskingstelegram er også sendt utenriksminister Spaak etter at Brüssel ble befridd.

Lars Evensen er blitt sjef ved det norske flyktningskontoret i Stockholm. Den svenske Norge-hjelpens innsamlinger har nå passert 31 millioner kroner. Norske quislinger flykter i stadig større antall til Sverige. Blant de som sist skal være kommet dit, etter forlydende selveste generalmajor Mystad. Vi går ut fra som en selvfølge at de svenske myndigheter tar godt vare på disse eksistenser. De må holdes arrestert eller internert så lenge krigen varer, så de ikke får anledning til å drive angiveri eller annen forredersk virksomhet i Sverige. Siden får det bli de svenske og norske myndigheters oppgave å finne ut hva som senere skal gjøres med dem.

Franco har avsverget all forbinnelse med nasjonalsocialismen. Det var litt sent, hr Franco. I Danmark skriver Fritz Clausens avis at det ikke bare er hederlig, men klokt å bytte standpunkt når man har tatt feil. "Men gjør det i tide", sier avisen tilslutt. - Det var litt sent hr Clausen.

Blandt våre hjemlige forrædere griper nervositeten om seg. Noen blir feberaktig opphisset og frekke. Andre er mistenksomme overfor hverandre og redde. Blandt de "komiske" lederne i Landsorganisasjonen er det også uro. Fossum er som kjent avsatt fra hvervet som "landsleder" for N.S.'s faggrupper, d.v.s. de rene partigrupper som fins hist og her blandt de organiserte. En fylkesfører Olav M. Hoff er utnevnt i hans sted. Det har ingen interesse for oss hvem av forræderne som figurerer som "komiske" faglige "førere". De skal alle sammen snart få sin dom. Det er i en forutfølelse av dette at "Norsk Arbeidsliv" skriver: "Synden straffer seg sjøl og blir ytterligere straffet. - Dette gamle bibelord har gyldighet overalt og til alle tider. Det vet av erfaring vi synder."

Fra hjemmefronten:

Vallö evakueres. Tyskerne har gitt ordre til at befolkningen ved Vallö oljeraffineri skal evakueres. Det går rykter om at man venter opp en båt med råolje og at raffineriet skal settes igang.

I Fredriksstad og Tönsberg har tyskerne beslaglagt mange privathus.

I Fredriksstad er også Folkets hus 3. etasje rekvirert. En venter innrykk av tyske tropper fra Nord-Norge.

I Drammensdistriktet er flere unge gutter, som var rømt unda arbeidsmobiliseringen, arrestert ved politirazzia. En av politifolkene er senere funnet drept.

En stemplingsmaskin som skulle benyttes ved den nye planlagte ungdomsutskrivning, ble forleden bortført fra et kontor i Oslo av "reparatører", som oppga å skulle hente den til reparasjon.

Stengningen av hoteller og pensjonater på landsbygda vet en ennå ikke sikkert hensikten med. Men sannsynligvis er det tyskernes hensikt å beslaglegge sengetøyet for å sende det til utbombede i Tyskland.

N.S. arkiv i Moss skal ifølge en melding over London være stjålet ved et innbrudd i rådhuset.

For en tid siden ble en døddrukken mann funnet i rennestenen i sentrum. Han ble innbrakt på Rådhusgt. politistasjon. Legitimasjonskortet lød på Lars Bjørheim, Prisdirektør. Etterforskingen skal ha brakt på det rene at herr prisdirektøren har 15 fl. brennevin i måneden til representasjon. Av disse drikker han en halv flaske pr. dag selv. Resten går til representasjon.

Den nye barnefilmen "Ni gutter og en gjente" er tvers igjennom et nazi-produkt og er selvsagt blokkert. Hovedrollen spilles av Else Budde som kan kunsten med gutta fra før. Etter en noe broget skilsmisse giftet hun seg med nazisten Sophus Noreger senior. Den nye lykke varte i 2 måneder. Den noe tilårskommebrudgom fant det i lengden noe strevsomt å konkurrere med minstre, frontkjempere og nazipamper om sin kones gunst. Hun slekter forøvrig på det berømte eplet som ikke faller langt fra stammen. Hennes mor, fru Kahrs Budde som har påtatt seg å sørge for at sykepleierskene får del i nyordningens velsignelser, har for lengst innstallert seg i pleierskenes rekreasjonsheim i Asker der hun holder bakanaler med tyske offiserer. "Hun rekreerer" seg alene på hele standens vegne.

Håkon Meyer er blant de "kampfeller" som søker å undra seg sesjon til hirdens bedriftsvern. Hittil skal han ha greid seg ved tyskernes hjelp, men det brenner et blått lys ---

Dementi.

Art. i "Norge", "Brann i rosernes leir", Det nazistiske firma art. omhandler skal være Chr. Hauge & Co. A/S og ikke Marwell Hauge A/S.

Fra hjemmefrontens ledelse:

Vi har tidligere gitt paroler for hvordan bedriftslederne skal forholde seg til den gjennomgåelsen av bedriftene som arbeidskontorene har satt igang med henblikk på å skaffe folk til arbeidsinnsatsen.

Men selv om bedriftslederne lager alle de vanskligheter som kan tenkes for arbeidskontoret, er det imidlertid klart at arbeidsdirektoratet vil være i stand til å skrive ut folk fra visse næringsgrener. Det er derfor en nasjonal plikt for enhver innen disse arbeidsområder å træffe sine forholdsregler i tide. Det som står i fare for å bli utskrevet, må snarest forsvinne over i andre yrker hvor de er sikre mot utskrivning.

Enhver som ser denne parolen plikter å gjøre den kjent overfor venner og bekjente som arbeider i de bedrifter som er nevnt nedenfor.

De bedrifter som først skal undersøkes er ifølge arbeidsdirektoratets plan følgende:

- 1) Fabrikker som fremstiller kosmetiske artikler og toalettartikler.
- 2) Fabrikker for framstilling av lampeskjerm og stativer.
- 3) Leketøysfabrikker.
- 4) Portefølje- og etuifabrikker.
- 5) Reiseeffekt- og rammefabrikker.
- 6) Bedrifter for framstilling av reklameartikler.
- 7) Bedrifter for framstilling av suvenirer.
- 8) Hanskefabrikker.
- 9) Flagg- og flaggdukfabrikker.
- 10) Framstilling av støvsugere.
- 11) Flisefabrikker.
- 12) Sjokolade- og sukkervarefabrikker.
- 13) Tekstil-kjemiske fabrikker.
- 14) Belte- slips- og skjortefabrikker.
- 15) Mål og vektfabrikker.
- 16) Trevarefabrikker.
- 17) Konfeksjonsfabrikker.
- 18) Trikotasje- og sokkefabrikker.
- 19) Sportsartikkelfabrikker.

II. Så godt som alle håndverksbransjer.

III. Detalj-, engros- og agenturforretninger innen manufaktur, tobakk, skotøy, jernvarer, biler, glass og stentøy, kontormaskinen, kortvarer, papir. Vidre bedrifter i følge bransjer: Möbler musikk, parfyme, skraphandel, pelsvarer, kunst, antikviteter, blomster samt næringsmiddelagenter.

Det daglige brød.

Strevet med å skaffe mat er mer enn noensinne et brennende spørsmål, særlig for de mindre bemidlede husmødre. De lange køene foran matvarebutikkene taler sitt tydelige språk. Vi er nå inne i en årstid som selv i krigstid pleier å lette tilgangen på fødemidler. Men forsyningen til byene er fremdeles minimal. Det er betegnende at potetrasjonene er satt ned til det halve. Og tusner oppnar ikke engang å få dette beskjedne kvantum. De som har midler og muligheter til å skaffe seg ekstra mat fra landsbygden, plikter å dele med dem som ikke er så heldig stillet. Bøndene må ikke levere varene sine til tyskerne, men sørge for at en størst mulig del av produktene kommer det norske folk tilgode. Selv de mindre bemidlede vil forsøke å betale den pris som de økede produksjonskostninger og en risikabel transport krever. Men ågerprisene må bannlyses. Svartebørsmentaliteten må ikke få gjøre seg gjeldende. Hver bonde som ikke innser dette, setter en skamfleck på seg selv, som han aldri vil få vekk. Der hvor arbeidernes penger og muligheter ikke strekker til, må arbeidsgiverne og bedriftslederne tre støttende til. Sammen med arbeiderne og funksjonærene må tiltak settes ut i livet som kan være til hjelp for alle når det gjelder å skaffe mat.

Mislykket provokasjon.

En ting som ærgrer våre tyske herrer og hjemlige nazister svært, er at det aldri lykkes dem å provosere den norske hjemmefront til uoverlagte handlinger.

Ryktene om forestående generalstreik på grunnlag av kortperiodens forlengelse var en tåpelig provokasjon. Hadde det lyktes dem å få endel av hjemmefronten med på notene - at det var blitt tilløp til streik enkelte steder - ville tyskerne hatt påskudd til å slå ned på den norske hjemmefront med alle midler. Dødsdommer over gode nordmenn ville blitt eksekvert, fengsling og husundersøkelser, razziaer i stor stil. Situasjonen på fronten gjør dem desperate. De gjør bare ikke regning med at vi har en fast hjemmefront. Vi har lært av bitter erfaringer at det ikke lar seg gjøre å sette igang ting her hjemme, uten i full forståelse med den all. overkomm. og den norske regjering. Når tiden er inne vil ordren bli gitt og hjemmefrontledelsen vil sørge for de nødvendige paroler. Inntil den tid nå ingen lar seg forlede av rykter og provokasjoner til uoverlagte handlinger. En for tidlig igangsatt offensiv er værre enn ingen offensiv. Vi må stole på at de som har ~~ansvar~~ i sin hånd velger det rette øieblikk for å slå til. Denne gikk det altså ikke med falske rykter og provokasjoner. Politiet var i alarmeredskap og tyskerne hadde planer om plasing av mitraljøser i gatene. - Blir det generalstreik noen gang kommer den ikke som et rykte, men i samband med de øvrige planer som tilslutt skal knuse naziveldet i Norge og samle arbeiderne i en

F R I F A G B E V E G E L S E .

46 av vårt lands beste sønner, som skulle transporteres fra Grini til Tyskland, omkom da ~~skibet~~ ^{slare} skibet "Westphalen" for å den gikk på en mine og sank utenfor den svenske vestkysten. Bare 4 nordmenn ble reddet inn til Marstrand. Det blir sørget for at slektningene til de omkomne og reddede får underretning om sine kjæres skjebne. Helt det norske folk deler sorgen med de omkomnes pårørende. Vi hedrer de faldne kameraters minne best ved å forsterke kampen mot de forbrytere som holdt dem i fangenskap.

T i d e n e r i n n e
til å gjøre de siste forberedelser til den dag da Norge atter er fritt. For de fagorganiserte er hovedoppgaven å gjøre alt klart til å skape en ny, en fri fagbevegelse, som blir istand til å løse de vædige oppgaver som ligger foran oss når etterkrigstiden melder seg med alle sine produksjonsspørsmål og sosialproblemer. Overalt må de organer skapes som skal ta seg av sakene i samme øyeblikk som vi atter trer ut i et fritt samfunn. Og så gjelder det om at vi i etterkrigstiden bevarer samme offervilje og arbeidsglød som nå under kampen mot tyranniet. Bare da kan fagbevegelsens gjenreisning få preg av et vareskudd som bryter fram med sitt budskap til hele folket. Fra Frankrike meldes at fagbevegelsen, ettersom befrielsen skred fram, reiste seg spontant og umiddelbart med en langt større tilslutning enn før. Denne utvikling må vi også få her.

Det er ennå for tidlig ~~her~~ i detalj å gå inn på de planer for den organisatoriske gjenreisning av fagbevegelsen som er drøftet og tilrettelagt av Den Friarbeidernes Faglige Landsorganisasjon både hjemme og ute. Men forberedelsene til gjennomføringen av planene er gjort eller gjøres stadig for å sikre en sårt mulig hurtig gjenoppbygging når landet er fritt.

En kan gå ut fra at de lover og beslutninger som gjaldt i Landsorganisasjonen før 9. april 1940 atter vil tre i kraft etter frigjøringen. Men det utenfor blir det nødvendig med en hel rekke nye bestemmelser, som tar sikte på å bygge opp i det organisatoriske og politiske vilkårene som forræderne har skapt. Medlemmer av Nasjonal Samling og andre nazistiske sammenslutninger vil selv sagt bli nektet adgang til organisasjonene. De som har vært villige redskaper for tyskerne og quislingene vil ikke kunne velges til tillitsverv. I tvilsfall vil deres sak bli prøvet av høyere organisasjonsinstanser. De fagorganiserte kommer til å få tilbake de rettigheter i organisasjonene som de hadde før 9. april, med tillegg av de rettigheter som er opparbeidet under okkupasjonen. Dette vil også gjelde dem som har deltatt i kontingentstreiken. Den Friarbeidensorganisasjon og representanter for arbeidsgiverne har også ført forhandlinger om lønns- og arbeidsvilkårene etter krigen og i samforstand med regjeringen søkt å legge til rette det best mulige grunnlag for en forsvarlig ordning. I vesentlig grad vil ordningen følge de prinsipper som gjaldt før krigen.

En viktig forutsetning under alt forberedende arbeid har vært at Landsorganisasjonens medlemmer snarest mulig, og på basis av organisasjonsmessig klare linjer og gjennom beslutninger fattet på demokratisk måte, skal avgjøre fagbevegelsens nye retningslinjer, foreta valg på tillitsmenn o.s. v.

Den tyske krigsmakt har satt alle i arbeid til ruin og ødeleggelse for vårt land. Det frie Norge skal sette hver eneste kvinne og mann i arbeid for å gjenoppbygge hva tyskerne og quislingene har ødelagt og for å skape en ny og større velferd for vårt folk. Det er her fagorganisasjonen må gå i spissen. De uhyggelige årene vi har gjennomlevet har skapt et fortrolig tillitsforhold mellom de gode nordmenn fra skilte samfundsklasser. Signaler utenfra har gitt løfter om et internasjonalt arbeid for å befri menneskeheten fra frykt og nød. Den norske arbeiderklassens oppgave blir å søke å skape en så bred og mektig samfunn som mulig for å gjennomføre dette verdensprogram i vårt samfunn. Vi trenge alle krefters medvirkning her. Okkupasjonen har lært oss å hate alt dikket, all korrupsjon, løgn og svindel mer intenst enn noen tidligere. Og vi har lært å elske friheten, rettssamfunnet, hederlighet og karakterfasthet. Når våre sinn fylt av dette, står vi på terskelen til gjenrei -

singsarbeidet. Vi vil rekke hendene fram til alle dem som vil være med å bygge det norske samfunn på demokratiets og den sosiale rettferdighets prinsipper. Og vi tror at denne fylking vil bli så stor at vi motig og trygge skal kunne gå fram til Norges nye arbeidsdag.

Krigssituasjonen.

Samtidig som de allierte den siste uken har fortsatt sin framrykking både på vest-øst- og sørfronten, har det både i øst og vest vært en "oppladingsuke" med forberedelser til de store og krigsavgjørende framstøt. I vest har store deler av den 1. amerikanske armé trengt inn på tysk territorium n.v. for Trier. Den 2. brit. armé er trengt videre fram i Holland. Det erobrede terrenget øst for Albertkanalen er betydelig utvidet. Bruhodene på østsiden av Mosel utvides stadig. Siegfriedlinjen ligger overalt under artilleriild. General Patton's armé og de allierte troppe fra Sør-Frankrike har forenet seg i det nordøstlige hjørne av Frankrike og dermed innsluttet de store tyske avdelinger i Sør-vest. I Sørfrankrike samt langs kanalkysten er det innsluttet ca. 200 000 hundre tusen tyske soldater. Flere byer, bl.a. Le Havre, er befridd. I hele uken har det vært store bomberaider over Tyskland med opptil 2000 allierte fly på en dag. Det er særlig oljeopplag de allierte har vært ute etter. Allerede for en uke siden ble de tyske tapene i vest anslått til 600 000 mann i faldne, sårede og fanger. - I øst gjør russerne de siste forberedelser til en erangrepen mot Øst-Preussen, Warsjawa og Ungarn. Sistnevnte land er meget sterkt truet etter at russerne er avansert videre i passene som leder til det ungarske sletteland, og det meldes om stor uro i Buda-Pest. De tyske troppene, som er praktisk talt helt avskåret i Grekenland, anslås til 200 000 mann. Evakueringen av de griske øyer er begynt. Serberne har for alvor sluttet seg til Tito, som nærmer seg den bulgarske grense. Den tyske svartehavsflåten er opphørt å eksistere etter Bulgarias kursendring. - I Italia har de allierte brutt gjennom Gotalinen i mer enn 30 km dyp. Tyskerne kjemper forbitret for ikke å bli trengt ut på Posletten som solvsagt er meget vanskelig å forsvare.

I Frankrike har de Gaulle dannet et nytt ministerium. Halvparten av de tidligere regjeringsmedlemmer er gått av til fordel for representanter for hjemmefronten. Både kommunister og konservativer er med i regjeringen, som står foran enorme arbeidsoppgaver. I Paris skal ca. 12 000 quislinger være arrestert. Den franske landsorganisasjon er allerede sterkere enn noen sinne uttalte forleder den faglige sekretær i Paris-distriktet. Under okupasjonen har 50 000 medlemmer av fagforeningene vært arrestert og tusener henrettet. I franske kretser i London tror man at Blum fremdeles lever, likeså Chevalier.

I Tyskland gjør Himmler store anstrøngelser for å holde disiplinen vedlike. Fredsryktene slår ned i de tyske avisene. Over den sveisisk-tyske grense strømmer det stadig flyktninger. Bare på to steder kom det på en dag 100 flyktninger over. Japanerne i Berlin er så smått begynt å reise hjem over Sv. rign. Foruten Leipzig tidligere borgermester Goerdeler, som var utsett til regjeringssjef etter attentatet på Hitler, er 6 kjente tyskere henrettet. Blandt dem en tidligere politipresident i Berlin, en innenriksminister i Hessen og en forherverende ambassadør i Roma. - Hvordan "totalmobiliseringen" virker framgår bl. a. av russiske meldinger om at soldater med bare 14 dagers trening er satt inn på fronten. Mange er blitt mobilisert, som ble kassert under forrige verdenskrig. Store deler av Nord-Finnland evakueres for finske militære og sivile personer. Muligens gøres dette for å lette et eventuelt oppgjør med de tyske avdelinger som ikke er ute av landet innen den fastsatte dato. Den tyske evakueringen forer på 3 eller 4 veier fra Finland til Kirkenes, Karasjøen og Lyngenfjord. De tyske troppene i Nord-Norge ble for en stor del sendt sørover i sommer. Siden er havneanleggene i Hammerfest, Vardø og Vadsø blitt ødelagt av allierte fly i den grad at ytterligere utskibing vil bli meget vanskelig. Mange tyske skip er også ødelagt og evakueringen vil også hindres av oljemangel. Hva som enn hender i Nord-Norge - bevar disiplinen og vent på signal. Husk kongens og Eisenhowers paroler ved invasjonens begynnelse.

Flyalarmen. I Oslo natt til onsdag skyltes etter forlydende alliert mineleg

Spørsmål med Franco!

Spørsmålet har vendt seg til det spanske folk og oppfordret det til å bryte Franco og bryte med aksene for på den måten å "berede plass for Spania blandt verdens demokratiske og frihetselskende nasjoner".

Skadene i Russland.

Skadene som tyskerne har forvoldt i Russland under okupasjonen anslås i Moskva til 250 milliarder gullruble. Etter 1939-kursen tilsvarer det 575 milliarder kroner.

Den danske Jylland.

Den danske Pressetjeneste at Tyskland forbereder ødeleggelse av havneanlegget i Esbjerg fylles med sprengstoff. I Skagens havneanlegg er anbragt 42 sprengladninger på 25 tonn. Videre meldes at Bornholm er forvandlet til et tysk Gibraltar.

Utdelingen av akerjorden i Nederland

Utdelingen for opptil 10 år framover etter at tyskerne har satt store deler av landet under vann.

Hjemmefronten.

I de få besinlagre som tyskerne ennå har igjen i Oslo, er det nå satt tyske bevopnede vakter dag og natt under full belysning. Ved Vestheim skole ble natt til torsdag i forrige uke sprengt et besinlager på gårdsplassen. En gammel vindusruter gikk i stykker på skolen, hvor tyskere holder til. Tyskerne ble voldsomt nervøse over eksplosjonen og sperret av alle tilstøtende gater, og arresterte folk som gikk i gaten. En hestedrasje ble praiet, og dristen ble skremt og ikke ville stoppe, ble det avfyrt flere skudd så hesten ble drept og en av dem som satt i vognen ble såret. - Samme natt var det også en sprengning med brand i et av tyskernes store lager ved Kampens Stålverk.

Hønefoss har et tysk besinlager vært under behandling av norske patrioter. 1000 liter skal være ødelagt.

Av de avskyeligste angivere i Barum, Knutsen har møtt sin skjebne i uken. Han ble funnet død i nærheten av sitt hjem.

Blansberg har det i det senere vært natlige gaterazziaer av gestapo som har kontrollert legitimasjonspapirer. Det skal være tatt et dynamittlager, og det har gjort tyskerne helt hysteriske. Forleden natt ble to unge mennesker drept - en gutt og en pike. De kom syklende og fikk ikke stanset hurtig. Tyskerne løsnat flere skudd, så to andre mennesker ble såret.

I Nyborgsund meldes om en usedvanlig bedrift av en ung mann, som klarte å overmanne 4 statspolitifolk. Han var arrestert som mistenkt for å være kommet fra Sverige, og 4 statspolitimenn tok ham og la håndjern på ham og bragte ham til politistasjonen. Her ba han om å måtte få på seg jakken og da statspolitifolkene tok håndjernene av ham for å ordne det, la politimannen seg revølveren på bordet. Øyeblikkelig grep den unge mann revolveren, og skjøt ned to av politifolkene, gjorde de to andre ukampdyktige - forsvant og er siden blitt vekkt. De to politifolkene som ikke ble drept, ligger på fylkesessy ehuset.

I Rena og i distriktene deromkring har statspolitiet og hirdfolkene herjet øyeblikkelig med en mengde arrestasjoner og en grusom mishandling av fanger, slik at en av de arresterte er avgått ved døden. Særlig skal en av statspolitifolkene være en sadistisk banditt. Hans dødsdom er avsagt. Det må være en øyeblikkelig skole som nazipolitiet har her i Oslo, ettersom den utdanner umiddelbart som endog slår gestapos rekorder.

Den franske bordell, som tyskerne har hatt i Dronningens gt. i Oslo, er nå ødelagt. Pikenes nedla arbeidet da Paris ble befridd, og streiket i flere dager. Nu er de sendt til Ustaaset Hotel, hvor verten kaller seg "marki de la Bordell".

Ålesund har tyskerne begynt å underminere alle brygger. Der sprenges hull i de svære kaimurene for å få anbragt dynamittladninger. Ålesund blir nå en rekke bunkers og sperringer fjernet - men nye blir opp andre steder. I det hele har en langs kysten inntrykk av en febrilsk aktivitet velnet fra tyskernes side. De finner vel på noe for ikke å bli sendt til utene i hjemlandet.

side.4.

Det daglige bröd.

Strevet med å skaffe mat er mer enn noensinne et brennende spørsmål, særlig for de mindre bemidlede husmødre. De lange køene foran matvarebutikkene taler sitt tydelige språk. Vi er nå inne i en årstid som selv i krigstid pleier å lette tilgangen på fødemidler. Men forsyningen til byene er fremdeles minimal. Det er betegnende at potetrasjonene er satt ned til det halve. Og tusner oppnar ikke engang å få dette beskjedne kvantum. De som har midler og muligheter til å skaffe seg ekstra mat fra landsbygden, plikter å dele med dem som ikke er så heldig stillet. Bøndene må ikke levere varene sine til tyskerne, men sørge for at en størst mulig del av produktene kommer det norske folk til gode. Selv de mindre bemidlede vil forsøke å betale den pris som de økede produksjonskostninger og en risikabel transport krever. Men ågerprisene må bannlyses. Svartebørsmentaliteten må ikke få gjøre seg gjeldende. Hver bonde som ikke innser dette, setter en skamflakk på seg selv, som han aldri vil få vekke. Der hvor arbeidernes penger og muligheter ikke strekker til, må arbeidsgiverne og bedriftslederne tre støttende til. Sammen med arbeiderne og funksjonærene må tiltak settes ut i livet som kan være til hjelp for alle når det gjelder å skaffe mat.

Mislykket provokasjon.

En ting som ærgrer våre tyske herrer og hjemlige nazister svært, er at det aldri lykkes dem å provosere den norske hjemmefront til uoverlagte handlinger.

Ryktene om forestående generalstreik på grunnlag av kortperiodens forlengelse var en tåpelig provokasjon. Hadde det lyktes dem å få endel av hjemmefronten med på notene - at det var blitt tilløp til streik enkelte steder - ville tyskerne hatt påskudd til å slå ned på den norske hjemmefront med alle midler. Dødsdommer over gode normenn ville blitt eksekvert, fengsling og husundersøkelser, raziaer i stor stil. Situasjonen på frontene gjør dem desperata. De gjør bare ikke regning med at vi har en fast hjemmefront. Vi har lært av bitter erfaringer at det ikke lar seg gjøre å sette igang ting her hjemme, uten i full forståelse med den all. overkomm. og den norske regjering. Når tiden er inne vil ordren bli gitt og hjemmefrontledelsen vil sørge for de nødvendige paroler. Inntil den tid nå ingen la seg forlede av rykter og provokasjoner til uoverlagte handlinger. En for tidlig igangsatt offensiv er værre enn ingen offensiv. Vi må stole på at de som har ~~ansvaret~~ i sin hånd velger det rette øieblikk for å slå til. Denne gikk det altså ikke med falske rykter og provokasjoner. Politiet var i alarmeredskap og tyskerne hadde planer om plasing av mitraljøser i gatene. Bli det generalstreik noen gang kommer den ikke som et rykte, men i samband med de øvrige planer som tilslutt skal knuse naziveldet i Norge og samle arbeiderne i en

F R I F A G B E V E G E L S E .

15. sept.1944

F R I F A G B E V E G E L S E

4. årg.

46 av vårt lands beste sønner, som skulle transporteres fra Grini til Tykkland, omkom da ~~slare~~ skibet "Westchalen" foræden gikk på en mine og sank utenfor den svenske vestkysten. Bare 4 nordmenn ble reddet inn til Marstrand. Det blir sørget for at slektningene til de omkomne og reddede får underretning om sine kjæres skjebne. Helt det norske folk deler sorgen med de omkomnes pårørende. Vi hedrer de faldne kameraters minne best ved å forsterke kampen mot de forbrytere som holdt dem i fangenskap.

T i d e n e r i n n e

til å gjøre de siste forberedelser til den dag da Norge atter er fritt. For de fagorganiserte er hovedoppgaven å gjøre alt klart til å skape en ny, en fri fagbevegelse, som blir istand til å løse de veddige oppgaver som ligger foran oss når etterkrigstiden melder seg med alle sine produksjonsspørsmål og sosialproblemer. Overalt må de organer skapes som skal ta seg av sakene i samme øyelikk som vi atter trer ut i et fritt samfunn. Og så gjelder det om at vi i etterkrigstiden bevarer samme offervilje og arbeidsglød som nå under kampen mot tyranniet. Bare da kan fagvegelsens gjenreisning få preg av et vakkert bud som bryter fram med sitt budskap til hele folket. Fra Frankrike meldes at fagbevegelsen, ettersom befrielsen skred fram, reiste seg spontant og umiddelbart med en langt større tilslutning enn før. Denne utvikling må vi også få her.

Det er ennå for tidlig ~~for~~ i detalj å gå inn på de planer for den organisatoriske gjenreisning av fagbevegelsen som er drøftet og tilrettelagt av Den Frie Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon både hjemme og ute. Men forberedelsene til gjennomføringen av planene er gjort eller gjøres stadig for å sikre en sårt mulig hurtig gjenoppbygging når landet er fritt.

En kan gå ut fra at de lover og beslutninger som gjaldt i Landsorganisasjonen før 9. april 1940 atter vil tre i kraft etter frigjøringen. Men det utenfor blir det nødvendig med en hel rekke nye bestemmelser, som tar sikte på å bygge opp i det organisatoriske og politiske vilhis som forræderne har skapt. Medlemmer av Nasjonal Samling og andre nazistiske sammenslutninger vil selvstøtt bli nektet adgang til organisasjonene. De som har vært villige redskaper for tyskerne og quislingene vil ikke kunne velges til tillitsverv. I tvilsøffeller vil deres sak bli prøvet av høyere organisasjonsinstanser. De fagorganiserte kommer til å få tilbake de rettigheter i organisasjonene som de hadde før 9. april, med tillegg av de rettigheter som er opparbeidet under okkupasjonen. Dette vil også gjelde dem som har deltatt i kontingentstreiken. Den Frie Landsorganisasjon og representanter for arbeidsgiverne har også ført forhandlinger om lønns- og arbeidsvilkårene etter krigen og i samforstand med regjeringen søkt å legge til rette det best mulige grunnlag for en forsvarlig ordning. I vesentlig grad vil ordningen følge de prinsipper som gjaldt før krigen.

En viktig forutsetning under alt forberedende arbeid har vært at Landsorganisasjonens medlemmer snarest mulig, og på basis av organisasjonsmessig klare linjer og gjennom beslutninger fattet på demokratisk måte, skal avgjøre fagbevegelsens nye retningslinjer, foreta valg på tillitsmenn o.s. v.

Den tyske krigsmakt har satt alle i arbeid til ruin og ødeleggelse for vårt land. Det frie Norge skal sette hver eneste kvinne og mann i arbeid for å gjenoppbygge hva tyskerne og quislingene har ødelagt og for å skape en ny og større velferd for vårt folk. Det er her fagorganisasjonen må gå i spissen. De uhyggelige årene vi har gjennomlevet har skapt et fortrolig tillitsforhold mellom de gode nordmenn fra skilte samfundsklasser. Signaler utenfra har gitt løfter om et internasjonalt arbeid for å befri menneskeheten fra frykt og nød. Den norske arbeiderklassens oppgave blir å søke å skape en så bred og mektig samfunn som mulig for å gjennomføre dette verdensprogram i vårt samfunn. Vi trenge alle krefters medvirkning her. Okkupasjonen har lært oss å hate alt diktatur, all korrupsjon, løgn og svindel mer intenst enn noen sinne tidligere. Og vi har lært å elske friheten, rettssamfunnet, hederlighet og karakterfasthet. I våre sinn fylt av dette, står vi på terskelen til gjenrei -

singsarbeidet. Vi vil rekke hendene fram til alle dem som vil være med å bygge det norske samfunn på demokratiets og den sosiale rettferds prinsipper. Og vi tror at denne fylking vil bli så stor at vi motig og trygge skal kunne gå fram til Norges nye arbeidsdag.

K r i g s s i t u a s j o n e n .

Samtidig som de allierte den siste uken har fortsatt sin framrykking både på vest-øst- og sørfronten, har det både i øst og vest vært en "opplædingsuke" med forberedelser til de store og krigsavgjørende framstøt. I vest har store deler av den 1. amerikanske arme trengt inn på tysk territorium nv. for Trier. Den 2. brit. arme er trengt videre fram i Holland. Det erobrede terreng øst for Albertkanalen er betydelig utvidet. Bruhodene på østsiden av Mosel utvides stadig. Siegfriedlinjen ligger overalt under artilleriild. General Patton's arme og de allierte tropper fra Sør-Frankrike har forenet seg i det nordøstlige hjørne av Frankrike og dermed innesluttet de store tyske avdelinger i Sør-vest. I Sørfrankrike samt langs kanalkysten er det innesluttet ca 200 000 hundre tusen tyske soldater. Flere byer, bl.a. Le Havre, er befrikket. I hele uken har det vært store bomberaiden over Tyskland med opptil 2000 allierte fly på en dag. Det er særlig oljeopplag de allierte har vært ute etter. Alle redde for en uke siden ble de tyske tapene i vest anslått til 600 000 mann i faldne, sårede og fanger. - I øst gjør russerne de siste forberedelser til den eralangrepen mot Øst-Preussen, Warsjawa og Ungarn. Bistnevnte land er meget sterkt truet etter at russerne er avansert videre i passene som leder til det ungarske sletteland, og det meldes om stor uro i Buda-Pest. De tyske troppene, som er praktisk talt helt avskåret i Grekenland, anslåes til 200 000 mann. Evakueringen av de grøske byer er begynt. Serberne har for alvor sluttet seg til Tito, som nærmer seg den bulgarske grense. Den tyske svartehavsflåten er opphørt å eksistere etter Bulgarias kursendring. - I Italia har de allierte brutt gjennom Gotalinjen i mer enn 30 km dyp. Tyskerne kjemper forbitret for ikke å bli trengt ut på Posletten som selv sagt er meget vanskelig å forsvare.

I Frankrike har de Gaulle dannet et nytt ministerium. Halvparten av de tidligere regjeringsmedlemmer er gått av til fordel for representanter for hjemmefronten. Både kommunister og konservative er med i regjeringen, som står foran enorme arbeidsoppgaver. I Paris skal ca 12 000 quislinger være arrestert. Den franske landsorganisasjon er allerede sterkere enn noensinne uttalte forledet den faglige sekretær i Paris-distriktet. Under okkupasjonen har 50 000 medlemmer av fagforeningene vært arrestert og tusener henrettet. I franske kretser i London tror man at Blum fremdeles lever, likes Chevalier.

I Tyskland gjør Himmler store anstrengelser for å holde disiplinen vedlike. Fredsryktene slås ned i de tyske avisene. Over den sveisiske-tyske grense strømmer det stadig flyktninger. Bare på to steder kom det på en dag 100 flyktninger over. Japanerne i Berlin er så smått begynt å reise hjem over Sv ripp. Foruten Leipzig tidligere borgermester Goerdeler, som var utsett til regjeringssjef etter attentatet på Hitler, er 6 kjente tyskere henrettet. Blandt dem er tidligere politipresident i Berlin, en innenriksminister i Hessen og en forheraværende ambassadør i Roma. - Hvordan "totalmobiliseringen" virker framgår bl. av russiske meldinger om at soldater med bare 14 dagers trening er satt inn på fronten. Mange er blitt mobilisert, som ble kassert under forrige verdenskrig. Store deler av Nord-Finnland evakueres for finske militære og sivile personer. Muligens gøres dette for å lette et eventuelt oppgjør med de tyske avdelinger som ikke er ute av landet innen den fastsatte dato. Den tyske avakueringen for regår på 3 eller 4 veier fra Finland til Kirkenes, Karasjok og Lyngenfjord. De tyske troppene i Nord-Norge ble for en stor del sendt sørover i sommer. Siden er havneanleggene i Hammerfest, Vardø og Vadsø blitt ødelagt av allierte fly i den grad at ytterligere utskibing vil bli meget vanskelig. Mange tyske skip er også ødelagt og evakueringen vil også hindres av oljemangel. Hva som enn hender i Nord-Norge - bevar disiplinen og vent på signal. Husk kongens og Eisenhowers paroler ved invasjonens begynnelse.

Flyalarmen i Oslo natt til onsdag skyltes etter forlydende alliert minelegg

okk med Franco!

Utsvaradioen har vendt seg til det spanske folk og oppfordret det til å bryte Franco og bryte med aksen for på den måten å "berede plass for Spania blandt verdens demokratiske og frihetselskende nasjoner".

rigsstaten i Russland.

Skader som tyskerne har forvoldt i Russland under okkupasjonen anslås å nå i Moskva til 250 milliarder gullrubel. Etter 1939-kursen tilsvarer det 375 milliarder kroner.

fra Jylland.

Under Dansk Pressetjeneste at Tyskland forbereder ødeleggelse av havneanlegg i Esbjerg fylles med sprengstoff. I Skagens havneanlegg er anbragt 42 sprengladninger på 26 tonn. Videre meldes at Bornholm er forvandlet til et tysk Gibraltar.

erdeparten av akerjorden i Nederland

er ødelagt for opptil 10 år framover etter at tyskerne har satt store deler av landet under vann.

Hjemmefronten.

I de få besinnelagse som tyskerne ennå har igjen i Oslo, er det nå satt tyske bevopnede vakter dag og natt under full belysning. Ved Vestheim skole ble natt til torsdag i forrige uke sprengt et besinnelager på gårdsplassen. En ung vinstubter gikk i stykker på skolen, hvor tyskere holder til. Tyskerne ble voldsomt nervøse over eksplosjonen og sparret av alle tilstedeværende gutter, og arresterte folk som gikk i gaten. En hestedrasje ble praiet, og drasjen ble skremt og ikke ville stoppe, ble det avfyrt flere skudd så hesten ble drept og en av dem som satt i vognen ble såret. - Samme natt var det også en spregning med brand i et av tyskerne store lager ved Kampens Stålverk. Hønefoss har et tysk besinnelager vært under behandling av norske patrioter. 1000 liter skal være ødelagt.

av de avskyeligste angivere i Bærum, Knutsen har møtt sin skjebne i uken. Han ble funnet død i nærheten av sitt hjem.

Tønsberg har det i det senere vært natlige gaterazziaer av gestapo som har kontrollert legitimasjonspapirer. Det skal være tatt et dynamittlager, og det har gjort tyskerne helt hysteriske. Forleden natt ble to unge mennesker drept - en gutt og en pike. De kom syklende og fikk ikke stanset hurtig. Tyskerne løsnet flere skudd, så to andre mennesker ble såret.

Na Nyborgsund meldes om en usedvanlig bedrift av en ung mann, som klarte å få med seg 4 statspolitifolk. Han var arrestert som mistenkt for å være kommunist fra Sverige, og 4 statspolitimenn tok ham og la håndjern på ham og bragte ham til politistasjonen. Her ba han om å måtte få på seg jakken og da de statspolitifolkene tok håndjernene av ham for å ordne det, la politimannen seg revølveren på bordet. Øyeblikkelig grep den unge mann revolveren, og skjøt ned to av politifolkene, gjorde de to andre ukampdyktige - forsvant og er siden blitt vekkt. De to politifolkene som ikke ble drept, ligger på fylkeshuset.

Å Rena og i distriktene deromkring har statspolitiet og hirdfolkene herjet utværlig med en mengde arrestasjoner og en grusom mishandling av fanger, slik at en av de arresterte er avgått ved døden. Særlig skal en av statspolitifolkene være en sadistisk banditt. Hans dødsdom er avsagt. Det må være en utværlig skole som nazipolitiet har her i Oslo, ettersom den utdanner umennesker som endog slår gestapos rekorder.

En franske bordell, som tyskerne har hatt i Dronningens gt. i Oslo, er nå ødelagt. Piken arbeidet da Paris ble befrikket, og streiket i flere dager. Nu er de sendt til Ustaaset Hotel, hvor verten kaller seg "marki de la bordell".

Ålesund har tyskerne begynt å underminere alle brygger. Der sprenges hull i de svære kaimurene for å få anbragt dynamittladninger. Naugesund blir nå en rekke bunkers og sperringer fjernet - men nye blir satt opp andre steder. I det hele har en langs kysten inntrykk av en febrilsk uvelhet fra tyskerne side. De finner vel på noe for ikke å bli sendt til krigsfangenskapene i hjemlandet.

Den nye friske første nummer ved midtskillet august-september. Avisen er trykket i første rekke for den illegale arbeiderbevegelsen på landsbygden. Første nummer er 16 - sidig, trykt og med illustrasjoner. Vi gjengir en notis fra avisen som er skrevet under overskriften "Arbeid til alle":

Heier i proklamasjonen fra Hjemmefrontens ledelse: "Å gjenreise landets økonomi og produktionskraft, snares mulig, sikre de nødvendige tilførsler utenfra og legge forholdene til rette for å utnytte fullt ut våre naturrikdommer og skaffe arbeid til alle". Dette gir oss i et nøtteskall den oppgaven som ligger foran oss den dagen Norge igjen er fritt. Arbeid til alle bli en selvbetryktende med retten til arbeid. Det må ikke settes opp som et mål, men gjennomføres fra første dag. Det vil gi trygghet for våre hundretusener lønntakere og hindre kaos og oppløsning.

fra Hjemmefrontens ledelse:

Nasjonalteateret, Det norske Teater og Nordlandsteater er boikottet av alle norske nordmenn. Likeledes er tyske stykker på ikke blokerte teatre boikottet. De tyske underholdningsfykker som teaterene har spilt, er nemlig pålagt dem av tyskerne og N.S. - teaterdirektorat. Alle tyske filmer boikottet. En skal heller ikke se nye norske filmer, da all filmvirksomhet på N.S.'s hender. Kjente norske skuespilleres deltakelse i disse filmer må ikke villede publikum til å tro at disse filmer kan besøkes.

Arbeidsmøbleringen.

I disse dager har en rekke bedrifter og etater fått en meddelelse fra Reichskommissar om at vedkommende bedrift som ansees livsviktig skal fylle ut et skjema med navn og data for alle som tilhører årsklassen 1924 for at Reichskommissar kan sørge for at disse ikke blir utskrevet. Denne negative registrering tyder på at det forestår utskrivning av årsklassen 1924. Henvendelse kan se bestikkende ut, men den må ikke besvares, da fronter dermed kan ryttes. Myndighetene kan ved disse oppgaver skaffe seg oversikt over hvor mange eldre det må skaffes for å erstatte de unge, og dette vil lette maktvergenes registreringsforsøk. Flir endel av årsklassen utskilt vanskelig gjør det situasjonen for de andre, krigs- og livsviktige bedrifter bør ikke søke å skaffe seg generell fritakelse for sine funksjonærer, men oppta arbeidet med å anke og søke å få hver enkelt fritatt. Dette vil også gjøre fronten bredere. De mange anker vil skaffe registreringen en masse arbeid. Spørsmålet er: Ingen spørsmål om registrering til nasjonal arbeidsinnsats besvares, intet skjema fylles ut. Gjør felles front mot registreringen.

Til arbeiderne ved Vinmonopol, Oslo Kommune og andre offentlige bedrifter: Forbindelse med meldinger og paroler som er sendt ut tidligere om tyske og nasjonal Samlings ansøringelser for å skaffe folk til "nasjonal" arbeidsinnsats, meddeles følgende:

Flere bedrifter har myndighetene nå forsøkt å innkalle av bedriftene ut av arbeidskraft. I de siste dager er det også oppnevnt en komite som har fått i oppdrag å innkalle Vinmonopolet, Oslo Kommune og andre offentlige bedrifter. Komiteen, som består av personnalsjef Bugge i Vinmonopolet, sekretær Ottar Ruuse, samt inspektør Krog, har allerede begynt sitt arbeid. Komiteen er nå på vakt. Vår største seier er vunnet nettopp på arbeidsinnsatsens område. Denne seier må ikke forkvakles med at det vises undfallenhet. Tidligere har andre grupper vært utsatt for angrep og har bestått prøven. Husk vår ungdoms innsats. Nu er turen kommet til deg.

Hjemmefronten krever at alle gjør sin innsats i frigjøringsarbeidet. Vi er alle soldater i kampen og vår innsats betyr like meget som soldatens med våpen i hånd. Sjef og underordnede, arbeidere og funksjonærer må stå sammen og samlet gå inn for de paroler hjemmefronter i forståelse med Konge og regjering sender ut. Derfor:

Ingen svikt. Parolen er: Ingen norsk kvinne eller mann "nasjonal arbeidsinnsats". ALLE MÅ GJØRE SIN PLIKT.

Den Friske Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon. En meget viktig del av arbeiderklassens innsats i krigstiden for vårt lands befrielse er å sørge for at intet tysk arbeid utføres fram. Intet nattverk, ingen overtid, intet søndagsarbeid. La det gå langsomt for seg. En behøver ikke falle like i hendene på de tyske kontrollører ved å sette seg ned eller stå i grupper og prate. Vær tilsynelatende alltid opptatt med ditt arbeid. - Men la det gå langsomt. Gjør alle dette kommer sieren hurtigere og vi får tilbake en

Fagorganisasjonenes oppgaver

vil i etterkrigstiden få en mer omfattende og positiv karakter enn før. I det øyeblikk samfundet skal mobilisere all arbeidskraft og alle materielle og finansielle resurser for den økonomiske, sosiale og kulturelle oppbygging, vil det også trenge fagorganisasjonen som en aktiv medarbeider. Når staten erkjenner hver arbeidsfor kvinnas og manns rett og plikt til full beskjeftigelse, må den også ville en planøkonomi som fullt ut kan gjennomføre dette prinsipp og da må også fagorganisasjonen bli representert i de samfundsorganer som skal lede dette arbeid.

Tidligere har hele fagorganisasjonen vært innstillet på den store og tunge, men også relativt enkle kamp for høyere lønn og kortere arbeidstid. I de siste årene før krigen var vi rykket så langt frem gjennom arbeiderbevegelsens innflytelse i samfundslivet at fagbevegelsen for alvor tok fatt på studiet av samfundsøkonomi og produktionsproblemer. Fagorganisasjonen var med sin veldige vekst blitt en folkebevegelse, som ikke bare representerte håndverk og industri, men også handels og kontorarbeidere, sjøfolk og fiskere. Denne utvikling skapte av seg selv en bredere plattform for fagbevegelsen, med et utvidet syn på dens oppgaver og de faglige konflikter. De måtte sees i lys av hele folkets behov og den samlede produktionsvekst til de brede massers velferd. Dermed var det gitt at man med større omhu og innsikt enn før måtte søke å undgå konflikter som vilde være til skade for folket og produksjonen.

Herved var fagorganisasjonen kommet inn på de rent positive og konstruktive oppgaver som leder til større samarbeid mellom de ulike grunnklasser i folket. Det ble skapt en utvidet solidaritet mellom arbeidere, bønder og fiskere. Slogordet "by og land hånd i hånd" slo igjennom hele fagorganisasjonen.

Det er denne utvikling som etter okupasjonsperiodens dødtid må slå ut i en langt større vekst enn noensinne før. For nå vil disse positive oppgaver komme direkte inn på livet av hele fagbevegelsen. Spørsmålet er: Vil de finne de fagorganiserte arbeidere levende interessert for å yte en medvirken her. Denne utvikling må ikke bare skapes fra oven med representasjonen av de samfundsorganer som skal gjennomføre den begynnende planøkonomi. Den må også begynne fra neden i selve bedriftslivet. Og her tror vi at vi for en gangs skyld har noe å lære av den engelske og amerikanske fagbevegelse.

Som vi tidligere har nevnt har især de amerikanske fagforerlinger med sin stor iver tatt seg av studiet av produktionsproblemer. De har i mange forbund tekniske eksperter knyttet til forbundskontorene og de har under krigen tatt initiativet til opprettelse av produksjonsutvalg. Disse utvalg som består av like mange representanter av arbeidere og arbeidsgivere, beskjeftiger seg ikke med lønsspørsmål og har rådgivende karakter. De mottar forslag og legger fram forslag om forbedringer av produktionsprosessen, utvidelser, omlegging og nyreising. De behandler arbeidslokalene og deres innredning, boligforhold og transportforhold til og fra arbeidsstedet, bedre bedriftshygiene og ulykkesvern, en bedre yrkesopplæring m.m.

Disse utvalg har hatt stor suksess, har øket produksjonen og utgjør innledningen til en demokratisering av bedriftslivet.

Med den sterke og anerkjendte stilling som fagbevegelsen i Norge hadde før krigen kan det ikke være tvil om at lignende utvalg hos oss vil komme til å få stor betydning, for å skape den interesse og forståelse for alle produktionsproblemer, den levende drøftelse av industriens utvikling og vekst som må til for at hele fagbevegelsen kan gjennomtrenges av iver og energi for å kunne løse de positive oppgaver som ligger foran den, når det gjelder å søke mod å utvikle en produksjon som virkelig overer og har som mål å høyne hele folkets levestandard.

på Vestfronten proges av de alliertes bestrebelse på å sikre et definitivt gjennombrudd i Siegfriedlinjen. Tyskerne som vet at et slikt gjennombrudd er ensbetydende med en snarlig avslutning på krigen, kjemper færtvilet for å forhindre gjennombruddet. Ifølge London radio er Siegfriedlinjen ca. 64 mil lang, strekker seg fra den schweisiske grense til Holland og selve forsvarsbeltet er på lett forsvarlige steder bare 3 km. bredt, men andre steder opp til 30 km. I 1940 regnet en at Tyskland måtte ha 150 divisjoner for effektivt å kunne bemanne dette voldige befestingsverk.

De store blodtapninger under mer enn 3 års krig i Russland og et tap på nærmere 1 million mann i faldne, sårede og fanger i vest, gjør det ikke mulig for tyskerne å stille opp på langt nær denne styrke. Desuten er jo kvaliteten av troppene sunket meget betraktelig.

Siegfriedlinjen har sin naturlige forlengelse i de belgiske og hollandske elver og kanaler - hovedstøttepunktene er her Albertkanalen og Schelde i Belgia og Rhinens og Maas nedre løp i Holland. Søndag foretok de allierte en stor luftlandsetting av tropper i ryggen på de tyske styrker som forsvarte dette avsnitt i Holland. Operasjonen som ble foretatt med den såkalte 1. allierte flybårne arme, var av avgjørende strategisk betydning. Landsettingen betegner det hittil største i sitt slags i krigshistorien. Den ble gjennomført etter planene og uten større tap. I løpet av ett døgn kunne de luftlandsette tropper forene seg med den framrykkende 8. brit. arme. Byene Eindhoven og Est ble befrikket og dagen etter, tirsdag, gjorde brittene en oppsiktsvekkende framrykking til Rhinens nedre løp. I løpet av 5 timer tilbaketog

armeen 50 km. Mulighetene er nå tilstede for at general Dempseys tropper kan omgå Siegfriedlinjen i nordvest. I området fra nord for Aachen til Trier i syd står amerikanerne nå på tysk jord langs en front på 130 km. Aachen er totalt omringet og framrykkingen fortsetter i retning av Rhinen og Köln. Det ser ut som om amerikanerne ved Aachen har oppnådd et virkelig gjennombrudd av festsningsbeltet. Tyskerne er allerede iferd med å befeste østra Rhinbredd. Saktidig har kanadierne trengt over grensen til Holland nord for Antwerpen. Et stot er også satt inn mot Beulogne hvor citadellet er tatt. Framrykkingen ved Nancy fortsetter, men operasjonen har vært hindret av dårlig vær. Også i Belfortgapet rykker de allierte videre fram etter å ha slått tilbake motangrep. Langs hele vestfronten er de allierte overlegne i antall og materiell, men forsyningene byr på store vanskeligheter. Lenge var bare Cherbourg den eneste havn de kunde bruke. Le Havre og Dieppe er kommet til, men havnene der har ennå ikke nådd full kapasitet. Antwerpen kan ikke utnyttas så lenge tyskerne ennå holder visse øyer utenfor byen.

I øst har russerne passert Weichsel (Wisla) 80 km. nord for Warsjawa. Samtidig har den røde arme i Warsjawa utkæmper opprettet kontakt med de kjempende styrker inne i byen og levert dem vann og ammunisjon fra luften. Dette har ført til en viss avspenning i den polsk-russiske konflikt. General Sakarovs 2. hvite-russiske arme fortsetter framrykkingen etter Lemsas befrivelse. Malinovskis 2. ukrainske arme trenger på net ngarn og den 3. ukrainske arme er i nærheten av den jugoslaviske grense etter å ha passert gjennom Sefia. Russerne går også hardt på for å likvidere de tyske styrker som er innsluttet i Estland, det viktige jernbaneknutepunkt Vølge er tatt.

Den finsk-russiske våpenstillstand er undertegnet. Stort sett har finnene oppnådd samme betingelser som russerne tilbød i våres. Betingelsene er mildere enn mange hadde ventet. - Finnlands forhold til Tyskland nærmer seg regulær krig. Da tyskerne forsøkte å okkupere den strategisk viktige by Hogland, satte finnene seg til motverge og tok 200 tyske fanger. Russerne hjalp finnene under disse operasjoner ved å sette inn fly mot tyskerne. Når som helst kan det komme til større sammenstøt i Nord-Finnland.

I Danmark utbrøt det generalstreik i slutten av forrige uke som protest mot at 206 fanger fra en konsentrasjonsleir i Froslev var deportert til Tyskland. Tirsdag erklærte tyskerne beleiringsstilling over hele landet og midt på dagen ble slottet omringet av tyske tropper, som forsøkte å trønge inn for å ta kong Kristian til fange. Danske politistyrker satte seg imidlertid til motverge og tyskerne trakk seg tilbake med uforrettet sak. Senere ble det fra tyske myndigheters side gitt uttrykk for at det hele beredde på en "bøklagelig ulefersteelse". Det danske frihetsråd har sendt ut en appell om at streiker skal

fortsatte til torsdag 21. sept.

Den belgiske riksdag er trådt sammen for første gang siden 1940. Statsminister Pierlot ga en beretning om regjeringens virksomhet under krigen. - Tusenvis av quislinger er fengslet i Belgia, bare i ett fengsel sitter nå 3600 innsperret. Det meldes at de belgiske innenlandsstyrkene har tatt 5000 tyskere til fange. I Holland er det brutt ut en effektiv jernbanestreik i de områder tyskerne ennå holder besatt.

I London er åpnet en norsk utstilling under mottoet "Before we go back" De svenske valg viser den ventede framgang for kommunistene og båndepartiet. Årsaken er at regjeringen under krigen har sett seg tvunget til å føre en lønnspolitikk som særlig metallarbeiderne har vært misfornøyd med og mange bønder har vært mostandere av prisordningen for landbruksprodukter. Regjeringen fortsetter

Hjemmefronten.

Gestapo og statspolitiet har vært voldsomt aktive i det senere og det er vanskelig å si hvem som egentlig er verst. Det er adskillige bandider i statspolitiet som står fullt på høyde med Gestapo i råskap.

I Bergen er det for noen dager siden foretatt en rekke arrestasjoner - ialt henimot 30. Sålædes er advokat Bollestad, direktør Serch-Hansen og journalist Jørgensen arrestert, desuten endel fagforeningsfolk hvorav de mest kjendte er B. Berntsen, Joachim Dahl og Karl M. Johannessen.

En fryktelig eksplosjonsulykke inntraff i Bergen mandag 11. ds. kl. 2 middag. Bergens mek. verksteds store flytedokk var under reparasjon, idet tyskerne for en tid siden hadde ramponert den da de selv skulde anbringe den tyske 7000 tonnere "Königsberg" i dokken, med det resultat at båten knuste en del av dekkens overbygging og gikk tilsjøs. Midt under reparasjonsarbeidet forrige mandag inntraff en voldsom eksplosjon som rystet husene i vid omkrets. Dokken ble revet i to og sank øyeblikkelig. 16 arbeidere omkom og kanskje flere andre ble så hardt kvæstet at de måtte bringes på sykehus. Sabotasje er utelukket. En antar at det er en mine som har eksplodert.

I Odda har Gestapo foretatt flere arrestasjoner, ialt over 20. I den lille byen Vossestrand er ca. 30 personer arrestert. I enkelte hus ble både voksne og barn tatt med.

Fra Vestfold meldes om fortsatt gestapovirksomhet. Av de som ble sårat ved den brutale skyting ved gaterazziaen forleden er en ung pike død og 4 andre sårat. Mandag 11. ds. kl. 12 ble den unge pike begravet under stor deltagelse. Det var almindelig arbeidsstans fra kl. 12 middag. Søndag var det atter politirazzia i Tønsberg, Sandefjord og Holmestrand, hvor det ble arrestert henholdsvis 35, 60 og 140 personer. Etter et forhør ble de atter løslatt.

I Høkedal er 61 tankvogner, som stod på et sidespor, ødelagt ved eksplosjon.

I Lillehammer ble 50 personer om kveld arrestert på Lillostervet. 37 av dem ble sendt nordover på tvangsarbeid, mens resten som var eldre personer, slapp fri.

I Oslo er flere jernbanefunksjonærer ved Vestbanen arrestert.

I Eidsvold har tyskerne rekvirert mange privathus. Det ble sagt at man ventet 7000 soldater, antagelig fra Finland. Også på flere steder på Hedmark er det varslet inkvarteringer på bondegårder, foruten på alle de hoteller som er beslaglagt.

I Nyborgsund, hvor den unge mann som vi tidligere omtalte, uskadeliggjorde 4 statspolitifolk, er bare den ene død, mens de tre andre er i bedring. Revolveren som gutten fikk tak i innholdt bare 4 skudd, så en må si at han hadde hell med seg.

I Halden var det for en tid siden en razzia og over 100 personer ble arrestert bl.a. den kjendte skofabrikant Magnus Halvorsen.

Ved Bryn og flere stasjoner på Østmarkbanen er det foretatt politirazziaer. En rekke biler ble anvendt til transport av dem som ble tatt.

Kanonfabrikken på Kongsberg ble sterkt skadet ved en rekke eksplosjoner natt til søndag. Flere av maskinene skal være ødelagt. Ingen nordmenn kom til skade.

Rørosjubileet ble en mislykket historie for NS. Bare 7 flagg var heist i hele byen. Ordføreren brukte seg i sin tale fordi det p.g.a. mangel på assistanse ikke var mulig å få holdt festgudstjenesten i kirken. Til midt dagen for de innbudte kom det så få at man forsøkte å hente flere ved å sende bud til hjemmene.

Tross dette var det langt færre enn berøgnat. Det var gitt dispensasjon for dans på Rørcsmuseet om kvelden, men det var bare 3 nazierdførere på gulvet. NS-Øvrigheten tok sitt man igjen ved en kveldsfest hvor de drakk seg så fulle at noen av dem ble liggende i gaten på hjemveien. - Den gale Rogstad fra Trondheim, som er berømt nok fra før, har nylig vært på Røres og gjort ny skandale. Til hans foredrag for kommunale funksjonærer og lærere kom det bare 7 stk. Til hevn for dette lot han hente noen av byens kjendte menn og lot dem gjennomgå vanlig gastapeksersis med springmarsj og andre idiotøvelser. Endog NS-folk på Røres ble forarget over dette udvirs oppførsel og det fortelles at også tyskerne finner at Rogstad-bestet går for vidt. Selv er han på randen av hysteri. For en tid siden tok han gift og måtte på sykehus for å pumpes. En svensk avis gjør gjeldende at tyskernes siste avsperring og undersøkelse på Hardangervidda skyldes at de tror at det er tyske dosertører der oppo. I Haugsbygda har 30 unge NS-benditter innstallert seg på en stor gard og foretatt herjet og i bygda, bl.a. for å fa tak i folk til arbeidsmobiliseringen. I Naddalen, Namsos og Rørvik er det foretatt razziaer.

22 av de omkomne

ved Westphalen-tregedien ble begravet fra Göteborgs domkirke 14.sept. Det ble en overordentlig gripende høytidelighet. Blandt de over 200 kransene saes bl.a. en stor krans fra Kong Håkon og videre kranser fra den norske regjering, den norske legasjon, flyktningssenteret, de allierte konsulater i Göteborg, og svenske institusjoner. Høytideligheten ble innledet med Chopins sørgemarsj Berøtter talte dampstet Kobra. Han skildret bl.a. Nverledes de ferulykkede under fangenskapet i skipet hadde levot som en stor søskenflokk, trøstet hverandre og hjulpet hverandre på alle måter. Våre kjendte fedrelandssanger var blitt sunget gang på gang mens de sett innosporet i bunnen av skipet. - Minister Bull la ned regjeringens krans. Han sluttet med å si at om de falne kamerater ikke fikk anledning til å være levende blandt oss når Norge igjen er fritt, skal de den dag allikvøl være med oss i våre hjorter. - Siden ble norske faar båret inn og senket til sørs for de omkomne. Tilslutt ble nasjonal-sangen sunget.

Navnene på de som omkom

utenfor svenskokysten vil nå være kjendt for de fleste av losarno. Flere av dem var kjendte og skattede tillitsmenn i arbeiderbevegelsen. Vi nevner dr. Yngver Henson, mangearig idrettslege i A.I.F., bussjåfør Henry Wahlen, kjendt organisasjonsmann blandt kommunalarbeiderne i Oslo, faktor Johan Øydegard, tidligere ledfører i Kr.sand og formann i Arbeiderpartiets bystyregruppe, Thoralf Hultmann tidligere formann for Vest-gdor distriktslag av A.U.F. og en av de mest energiske tillitsmenn for ungdomsbevegelsen i Kristiansand, Håkon og Jens Dahl, også aktive forberingsfolk og benyttet i en rekke tillitshverv, savol i faglige som politiske arbeiderorganisasjoner i Vest-gdor.

Krigen påar fremdelon.

selv om vi nå med raskelek tid nærmer oss slutten. Men ingen må sakke av tinn-sparten. Vi er fremdeles stredet og krigens l vter hard. Enhver må gjøre sin plikt. De som viser svakhet og vankelmot nå, vil angre seg i framtia. Hjemmefrontens parol er nå følge konsekvent. Den slik tid som nå er det absolut nødvendig å hsten fast front - ikke la seg provosere til uoverlagte enkeltmanns- eller gruppehandling-er. Men en urodd, men veldisiplinert armé skal den norske hjemmefront marajere.

Ingen må la seg kjøpe til å gjøre tjenester for fienden, la ikke Torboven hø-stikke deg med brannevin eller tobakk. De fagfranserte arbeidere i Norge utgjør en så utslagsgivende del av vårt folk at deres holdning og oppreden kan ha den største betydning. Vi er overbevist om at de vil hjemme sitt ansvar og holde sin del av fronten. Gjennom samhold og kamp skal mulighetene skepes for en ny, sterk

Fri Fagbevegelse.

20 sept. 1944

FRI FAGBEVEGELSE

4.11.44

Arbeiderne og etterkrigstiden.

Det synes å være et internasjonalt program for tiden etter krigen at det ikke skal forekomme arbeidsløshet i noe land. Programmet skal søkes gjennomført med samme energi som det nå legges i krig-føringen. Men dette er bare en av sidene i kampen mot krise og fat-tigdom. Det er ikke bare dette å gi enhver kvinne og mann rett og plikt til arbeide som avverger noden i samfundet. Det må også sørges for at de som er i berøftigelse får en forsvarlig lønn. Derfor må også kravet på full tarifflegging av alt lønnsarbeide innføres. Dette må også gjelde de som under krigen har tilbrakt til berøftigelse av arbeidsløsheten. Videre må viljen være tilstede for å løfte lønnsnivået. Arlig der hvor det hittil har vært lavest. Det har hittil vært store variasjoner i lønningene hos de forskjel-lige grupper av arbeidere. I mange tilfeller komper det av et or-ganisasjonen og endel yrker har vært sent utviklet. Men ikke bare det. For eksemplens vedkommende lønner og i andre forhold til Her er vi kanskje ved et av de aller vanskeligste problemer når det gjelder å sikre hele arbeiderklassen gode og sikre leve-kår. - Levestandarden er forskjellig blandt arbeiderne også av andre grunner. En vesentlig årsak er den høyt forskjellige for-sørgelsesbyrde en familie sammensett i eks. av fem personer hvor mannen og de tre barna er i arbeid, har det selv sagt langt bedre - forutsatt at det er et godt familieforhold - enn en fa-miliehvor de tre barn er i den skolepliktige alder. Forskjellen her er så stor at den ene familie kan klare seg ganske godt, mens den annen er på grenen av fattigdom. Begge familiefedre har sam-me lønn, men der er ikke samme levestandard. Dette forhold har jo vært sterkt framme i diskusjonen lenge før krigen, men hos oss har det ikke fort til andre atgjelder enn en familievenlig skattepolitikk og fritt skolematerell og skolefrokost - i allfall i folkeskolen. Men alle forstar jo at dette ikke er nok, selv om det supleres med en familievenlig boligpolitikk. I noen land har en forsøkt med familietillegg i lønnsforholdet. I Sovjet gis der barnebidrag. Bevriderklassen i England inneholder en ganske vidt-spreade barnetryd som forutsetter et ugentlig trygdebidrag på omkring 3 kroner for det annet barn og ytterligere tillegg for hvert barn. Her det første barn gis det ikke tillegg da det forut-settes at det almindelige lønnsnivå skal være tilulert slik at det i alle fall kan være godt utkomme for en familie med ett barn. Arbeiderne må også være trygdet under sykdom, uførhet, alderdom og i den tid overflytning eller omskifling til annet arbeid og når arbeidsledighet i ene eget yrke indtrer.

En virkelig stigning i hele arbeiderklassens levestandard er selvsagt ikke bare et fordelingsformål. Og enn, tidligere blir dette når det gjelder hele samfundet. Det blir da i første rekke et produksjonsformål, men det kan allikevel i vår tid med dens fremragende tekniske løsninger fullt ut, hvis bare alle gode krefter i samfundet tar fatt og skaffer seg rett og makt til å føre produksjonen fram på en slik måte at den fyller sitt sam-fundsmessig formål.

Men herom i en senere artikkel.

Sekretær Fallas ved sjømannsorganisasjonens kontor i Bergen er løslatt etter noen dagers opphold i fengselet.

Nordre skuespillere er truet med at de må spille for NS og tyskernes, ellers vil de bli sendt på tysk arbeidsians ts.

En ny gazette med arrestasjoner er forstøtt i Berun.

25. september for aller siste gang.

Mandag 25. september var en av quislingsenes store markedager, en av miljøpelen på forsløtts tungs og tornobestrødde vei. Det var ikke så meget flagging og hallelujerlar. Tidene innbyr visst ikkertil slikt. Men selvfølgelig var det en "mestende manifestasjon" av troskap til føreren og alt hans vesen. - Noen hundrede sammenraskede hirdmenn fra alle kantar og av alle tenkelige aldre var dresset opp i forskjellige sett uniformer og paraderte for en blekhet og angstfylt fører på Slottsplassen, med en håndfull norvøse ministre og hysteriske partipumper stod og trippet med hjertet i halsen, av frykt for attentat. Men ingen ting skjodde. Kallig og besindig gikk Oslobergene hjem. De berørte seg litt da de oppdaget årsaken til trikkestansen, smilte medlidende til gullgallerte opprettefyrer som kom i bil ned slottsbakken og trøvet fornøyd hjemover til fors. Mann og mann imellom kunne en høre dette sikre optimistiske bruset: Siste gang. Iar er det siste gang.

Men han tenkte det samme den bleke, ostelignende mannen som under sterk bevaktning suste hjemover til sitt hjem. Og lille sinnssyke reddkaren Aimas, hvorfor er ditt blikk så flakkende og dine leber så hvite og skjelvende. Hvasket angsten i ditt indre at du ser du septembersol over Oslo for siste gang. Det var med ta. en angst og håpløshet som preget quislingsenes 25. september i år. Tragediens siste akt nærmer seg. Det er bare du og jeg og våre hundretusener av landsmenn som den 25. september i år følte at høstsolen varmet og at de gikk med utemakritt mot vink til "lyse tider".

Fra hjemmefrontens læselse.

Til knøttprodusentene.

Drivstoffsituasjonen for okkupasjonsmakten har i landet er nå ytterst prekær. Tilførselen av drivstoff uteffektiv stopper opp og de tyske lagre av bensin og olje innen landet er blitt sterkt minsket av de mange vellykkede sabotasjeoperasjoner. - I begynnelsen av denne måned rekvirerte okkupasjonsmakten 165000 hl. generatorknøtt. Den har nå forlangt ytterligere 650,000 hl. Det er enhver produsent og forhandler plikt å sabotere tyske leveringer i størst mulig utstrekning og på den annen side sørge for at transporten av matvarer, bensin etc. til den norske befolkning kan fortsette. Nystarting av knøttfabrikker eller utvidelse av produksjonen på de fabrikker som er igang er forbudt. De som bryter denne parole vil i nær fremtid få et alvorlig oppgjør med norske myndigheter.

Handelsskolene. Ingen gutt eller jente over 17 år må søke å bli opptatt som elev ved handelsskole da man må få søknaden godkjent av arbeidskontoret. De som er opptatt må slutte snarest.

Nasjonal arbeidsinnsats. En række forretninger særlig i manufakturbransjen blir nå beordret stengt. Hensikten er å skrive ut personalet til arbeid for fienden. Dette personale må huske hjemmefrontens paroler. - Det samme gjelder alle gode nordmenn i by og på land, ikke minst de fagorganiserte, som vil bidra til at vi igjen får en

Fra Fagbevegelse.

Enigheten er vår styrke.

Under okkupasjonens første fase ble den norske motstandsbevegelse for det meste organisert innenfor de enkelte yrker, som hadde sine egne paroler og egne ledere. Kampen har siden skiftet karakter. Hovedtyngden er lagt på de generelle paroler og vi har fått en generalstab for hele fronten som vi ganske enkelt kaller "Hjemmefrontens ledelse". Det er en helt avgjørende vinning at denne ledelse har kunnet etablere et nært samarbeid med regjeringen og den allierte overkommando og at det er oppnådd enighet om en rekke viktige spørsmål, bl.a. slike som gjelder vår andel i krigsinnsatsen. Det sier seg selv at det kunne få de verste følger om det i krigens siste og for vårt land mest kritiske fase ikke forelå en koordinering av innsatsen fra på den ene side hjemmefronten og dens nå fullt kampberedte styrker og på den annen side regjeringen og den allierte overkommando. Tragedien i Marsjawa er et avskrekkende bevis på hva uoverensstemmelser mellom hjemmefront og regulære allierte hærstyrker kan føre til. De franske innenlandsstyrkenes opptreden og særlig Paris' frigjøring viser derimot fordelene ved et velorganisert samarbeid mellom utefront og hjemmefront.

Etterhvert som den norske hjemmefrontens kamp blir hardere og mer krevende for den enkelte, får fler og fler nordmenn følelsen av at de er soldater i en armé, at de som soldatene har visse ufravikelige plikter og at det stilles bestemte disiplinære krav til dem. På samme måten som for en armé i felt, gjelder det for vår ennå våpenløse hjemmefrontarmer ikke bare at ingen sluntrer unda tjenesten, men i like høy grad at disiplinen bevares blandt dem som deltar i kampen. ~~og at ikke enkelte grupper begynner~~ ^{opererer på} egen hånd og utsteder egne ordre eller paroler, eller endog oppretter separate overinstanser for motstandsbevegelsen. Dette har vi flere ganger understreket. Men det må gjentas så lenge det ennå finnes dem som ikke forstår nødvendigheten av en enhetlig kamp under hjemmefrontens ledelse.

Den nåværende hjemmefrontledelse, hvor Den Frie Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon er forsvarlig representert, har i løpet av det siste året dokumentert at den kan sine ting. Den gjør alle de fremstøt på bred front som kan gjøres uten at fronten sprekker eller blir utsatt for tilbakeslag. Den har vist et riktig skjønn når det har gjaldt å vurdere de ofre en innsats har krevet i forhold til resultatene av aksjonen. Dens paroler når hurtig ut gjennom London radio og et nett av frie aviser. Samtidig sørger den for at det blir utdannet spesielle folk til spesielle vanskelige oppgaver, som sprengninger, militær etterretningstjeneste, militære forberedelser o.s.v.

Selvsagt kan det forekomme spørsmål av taktisk natur under kampen her hjemme som det kan råde uenighet om. Det er forståelig at enkelte yngre aktivistiske elementer kan kreve radikalere kampmetoder. Men de bør huske på at en heldig gjennomføring av de bredt anlagte aksjonene er avhengig av at vi kan få det store flertall eller aller helst alle gode nordmenn til aktivt å støtte aksjonen. Det kan se flott ut, men det har ingen hensikt å sende ut paroler som bare et fåtall vil eller våger å følge. Det skader tvertimot hjemmefrontens autoritet og gagnar våre fiender. Vi har ingen midler til direkte å tvinge folk til en innsats.

Under en krig vil det ofte være slik at en generalstab, som sitter inne med oversikten over fronten og bedre enn andre vet hvilke hensyn som spiller inn, må foreta seg ting som det er vanskelig med en gang å forstå. Men derfor er det ikke forsvarlig med en gang å begynne å operere på egen hånd. Så lenge ledelsen oppfyller de krav en med rimelighet kan stille til den, plikter enhver god nordmann å støtte den og sørge for at dens autoritet styrkes hos dem som ennå er engstelige og svake.

Et krast eksempel på hvordan en ikke skal fare frem når en kommer bort noe som en ikke er enig i, leste vi i en kjendt fri avis nylig.

Enigheten er vår styrke.

Under okkupasjonens første fase ble den norske motstandsbevegelse for det meste organisert innenfor de enkelte yrker, som hadde sine egne paroler og egne ledere. Kampen har siden skiftet karakter. Hovedtyngden er lagt på de generelle paroler og vi har fått en generalstab for hele fronten som vi kanskje enkelt kaller "Hjemmefrontens ledelse". Det er en helt avgjørende mening at denne ledelse har kunnet etablere et nært samarbeid med regjeringen og den allierte overkommando og at det er oppnådd enighet om en del viktige spørsmål, bl.a. slike som gjelder vår andel i krigsinnsatsen. Det sier seg selv at det kunne få de verste følger om det i krigens siste fase for vårt land mest kritiske fase ikke forelå en koordinering av innsatsen på den ene side hjemmefronten og dens nå fullt kampberedte styrker og på den annen side regjeringen og den allierte overkommando. Tragedien i Marsjawa er et avskrekkende bevis på hva uoverensstemmelser mellom hjemmefront og regulære allierte hærstyrker kan føre til. De franske innenlandsstyrkenes opptreden og særlig Paris' frigjøring viser derimot fordelene ved et velorganisert samarbeid mellom utefront og hjemmefront. Uterhvervt som den norske hjemmefrontens kamp blir hardere og mer krevende for den enkelte, får fler og fler nordmenn følelsen av at de er soldater i en armé, at de som soldatene har visse ufravikelige plikter og at det stilles bestemte disiplinære krav til dem. På samme måten som for en armé i krig, gjelder det for vår ennå våpenløse hjemmefrontarme ikke bare at ingen må uttrer unda tjenesten, men i like høy grad at disiplinen bevares blandt dem som deltar i kampen. ~~og at ikke enkelte grupper begynner~~ *operere på* ~~egen~~ *hånd* og utsteder egne ordre eller paroler, eller endog oppretter separate overinstanser for motstandsbevegelsen. Dette har vi flere ganger underrettet. Men det må gjentas så lenge det ennå finnes dem som ikke forstår nødvendigheten av en enhetlig kamp under hjemmefrontens ledelse.

Den nåværende hjemmefrontledelse, hvor Den Frie Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon er forsvarlig representert, har i løpet av det siste året dokumentert at den kan sine ting. Den gjør alle de fremstøt på bred front som kan gjøres uten at fronten sprekker eller blir utsatt for tilbakeslag. Den har vist et riktig skjønn når det har gjaldt å vurdere de ofre en innsats har krevet i forhold til resultatene av aksjonen. Dens paroler når ut gjennom London radio og et nett av frie aviser. Samtidig sørger den for at det blir utdannet spesielle folk til spesielle vanskelige oppgaver, som sprengninger, militær etterretningstjeneste, militære forberedelser o.s.v.

Selvsagt kan det forekomme spørsmål av taktisk natur under kampen her hjemme som det kan råde uenighet om. Det er forståelig at enkelte yngre aktivistiske elementer kan kreve radikalere kampmetoder. Men de bør huske på at en heldig gjennomføring av de bredt anlagte aksjonene er avhengig av at vi kan få det store flertall eller aller helst alle gode nordmenn til å aktivt å støtte aksjonen. Det kan se flott ut, men det har ingen hensikt å sende ut paroler som bare et fåtall vil eller våger å følge. Det skader tvertimot hjemmefrontens autoritet og gagnar våre fiender. Vi har ingen midler til direkte å tvinge folk til en innsats.

Under en krig vil det ofte være slik at en generalstab, som sitter inne med oversikten over fronten og bedre enn andre vet hvilke hensyn som spiller inn, må foreta seg ting som det er vanskelig med en gang å forstå. Men derfor er det ikke forsvarlig med en gang å begynne å operere på egen hånd. Slike ledelsen oppfyller de krav en med rimelighet kan stille til den, plikter enhver god nordmann å støtte den og sørge for at dens autoritet styrkes hos dem som ennå er engstelige og svake.

Et krast eksempel på hvordan en ikke skal fare frem når en kommer bort i noe som en ikke er enig i, leste vi i en kjendt fri avis nylig.

de nordmenn

Vedkommende avis stemplet som fjendebeskyttelse som deltar i de bedriftsvern som finnes ved flere bedrifter. Som vi skrev i ~~denne avis~~ i slutten av juli, er bedriftsvernene av taktiske grunner som vi ikke her kan komme inn på, inn til videre ikke blokkert. Det skulde være unødvendig å påpeke hvor uansvarlig og skadelig det er på denne måten å rette en så grov beskyldning mot gode nordmenn.

Vi råder i det hele tatt arbeiderne til å være på vakt overfor alle manøvrer som kan være egnet til å splitte eller forvirre i denne kritiske tid. Det er en gammel ~~og uerfarlig~~ taktikk fra mange av dem som arbeider for særformål og mistenkeliggjør den nåværende hjemmefrontledelse og ledelse for den frie fagbevegelse, at de samtidig apellerer til samhold og enhet. Ta dem på ordet!

Vårt hemmelige våpen.

Tyskerne truer stadig med sine hemmelige våpen, som de skal sette inn i de siste avgjørende kamp, når nöden er størst. Vi har også et slikt våpen, et våpen som vi kan forsikre er effektivt og som vi ikke vil betenke oss på å bruke når situasjonen krever det. Bruken av vårt hemmelige våpen kan imidlertid ikke improviseres, men må forberedes i sinnene og på annen måte. Det er derfor nødvendig at kvinne som mann gjør seg fortrolig med at det vil kreves innsats av hver enkelt. Allerede nå skal det gis endel råd og anvisninger.

1. Signalet til aksjon blir i tilfelle gitt av hjemmefrontens ledelse.
2. Ordren utsendes gjennom den frie presse og over London radio.
3. Ingen må la seg rive med av aksjoner som ikke er satt iverk av Hjemmefrontens ledelse.

Spontane enkeltaksjoner har ingen sjangse til å kunne føres til en heldig slutt, men vil bare bringe nöd og ulykke. Var på vakt overfor nazistiske provokasjoner. I Oslo ble det for en tid siden gjort forsök på å sette igang generalstreik i provokatorsik hensikt. Skal aksjonen få den nödvendige gjagkraft må den rafatte alle, både änds- og kroppsarbeidere, sjeler som underordnede. De få undtak som må gjøres vil det senere bli gjort rede for. Med sikte på de vanskelige forsyningsforhold som kan oppstå er det også tidligere rådet å sørge for, såvidt mulig, å ha mat i huset. Vi vet det er vanskelig, så smått det er med mat fra før, men litt måtte kunne gjøres. Dærlig må familier med spebarn sørge for å ha litt törmelk eller hermetisk melk i huset. De som måtte ha denslags må vise sin samfundssänd og overlate dette til familier med spebarn. -I en kritisk situasjon kan tilförlene av vann, gass og elektrisitet bli avstengt. Man bör derfor også på andre måter forberede seg. Forberedelsene bör gjennomföres uten unödig utsettelse, da en aksjon kan bli påkrevet når som helst. En aksjon av slikt omfang vil ikke bli brukt uten nödvendighet, men krever våre interesser eller vår are som folk det, så både kan og vil den bli satt iverk. Da kreves det av hver nordmann at han fölger parolen. Den som svikter vil for all tid bli merket.

K r i g s s i t u a s j o n e n .

I Vest. Dærlige værforhold og tyskernes store insats av kostbare reserver av jagere, tanks og antiluftskyts tvang den lettbeværede 1. all. flybårne divisjon til å gi opp etter 10 dagers strid ved Arnheim (1/3 av div. undker). At denne dristige plan for med ett slag å åpne veien til Ruhr ikke lykkes, som Churchills uttalelse om at han ikke kunne garantere seieren i år, har gjort endel mennesker unödvendig pessimistiske. Churchill bekreftet jo tvak tap på nære 1 mill. mann i vest, mens ca. 1 mill. andre var innesluttet, avskåret eller unyttig bundet i Vest-Europa, Norge, Finland, Baltikum, Balkan og Italia. Alt takket være Hitlers geniale evne til å spre styrkene. De all. tap i vest var tilsammen bare 235000 og deres henimot 3 mill. teknisk overlegne styrker får stadig forsterkninger. Eisenhowers anell til de 12 mill. krigsfanger og tvangsarbeidere i Tyskland om å gå til aksjon, ville neppe blitt utsendt om ikke store innbrudd i Tyskland var ivente. I Normandi hadde tyskerne en front på bare 100 km., nå er den 600 km. Deres nåp står til höststormene, totalmobiliseringen og heimföring av tropper fra Norge, Finland, Hellas o.s.v. F Calais fall (7500 fanger) har frigjort tropper til öket press nord og syd for Schelde-munningen. Nijmegen-kilen er

Det mot Hertogenbosch i vest og langs Maas ved den tyske grensen i øst. Hodet over Waahl holdes. Ved Archen er Wurm passert og Abach tatt. De ordentlig voldsomme am^{er} artilleri- og luftbombardementer på snale av-
t. ~~er~~ gjør Berlin engstelig for større gjennombrudd nær som helst. .
e am^{er} styrker har tatt fortifikasjoner ved Metz.

Et er befrielsen av Estland fulgt av Dagös fall. Riga er sterkt truet og
erne i Lettland i stor fare for å avskjeres helt. - Warsjawa-garni-
nen kapitulerte 2. oktober, russ. vil ikke ta Warsjawa ved frontalangrep
ved utflanking. ~~Russen~~ og Tito står like ved Beograd, nord og øst for
u. Wisj er truet og russ. innbrudd i Jugoslavia har også skjedd nord for
u. I syd-vest-Ungarn er Szeged passert og ungarske tropper overgir seg
lig. Berlin har signalert utrømning av Hellas-Jugoslavia. I Italia er
letten nådd og flere byer syd for Bulogna tatt. I Finland er tyskerne
set ut av Tornea og samme skjebne venter dem i Rovaniemi og Kemi.

~~Olsen og Gunnar Larsen ved Margarinfabrikken De-Na-Ma A/S er mistenke-
løst uten grunn.~~

Viske vanskeligheter gjorde at vi nåtte sløyfe 2. og 3. side i forrige
av F.F.

Engelske arbeideres lønninger under krigen. Arbeidsdepartementet i
land, som står under ledelse av den kjendte fagforeningsmann Ernst Bevin
foretatt en omfattende undersøkelse av lønnsutviklingen i Storbritania
er krigen. I denne undersøkelse er det trukket sammenligninger med uke-
tjenesten i oktober 1938. Sammenligningen viser at den procentvise lønns-
ing har vært svært variabel i de forskjellige industrier. For menn
nger den mellom 34% i papirindustrien og 84% i den mekaniske industri.
kvinner varierer den mellom 50 og 110% i de samme industrier. For alle
ustrier under ett viser det seg at den procentvise økningen har vært 76%
menn, 81% for gutter, 91% for kvinner, 83% for piker og 76% for alle arbeid-
e under ett.

procentvise økningen i lønningene har således under krigen vært stor.
å danne seg et riktig bilde av lønnsutviklingen er det imidlertid
vendig å være oppmerksom på at den økede fortjeneste skyldes en rekke
sielle faktorer. Overtidsarbeid og nattarbeid drives i stor utstrekning
betales med procentvise tillegg. Det har også under krigen vært en stor
utvidelse av akkordarbeidet. En stor del av arbeiderne er gått over fra
lig betalt til bedre betalt arbeid. Hvis en eliminerer alle disse fak-
ter og bare betrakter betalingen for en ordinær arbeidsuke, vil en finne
den i juli 1943 bare var 30% høyere enn i oktober 1938. Leveomkostning
et i ~~serve~~ tidsrom med temmelig nøyaktig 30%. Timelønningene i industrien
altså stort sett holdt tritt ned stigningen i leveomkostningene. En del
industriarbeiderne har dog uten tvil fått sine reallønninger øket i
rhold til tiden for krigen.

H j e m e f r o n t e n.

Sørgedemonstrasjoner av voldig omfang har funnet sted i Kristiansand
i minne om de av byens innbyggere som orkom ved Westphalentragedien. Først
e Th. Hultmann begravet. Hans lik ble funnet like i nærheten av Kristian-
nd. Havstrømmen hadde båret den døde like hjem. Tusener deltok i begrav-
sen. Det ble det største sørgetog byen noansinne hadde sett. To dager
tar ble det bekjentgjort minneandakt i gravkapellet over de 5 andre
ristiansandere som orkom ved samme forlis - Thor Haug, Per Cold Kristensen,
akon Zahl, Jens Zahl og Johan Øydegård. En uoverskuelig menneskemasse fylde
ale kirkegården og det ble en stanningsmettet og gripende høytidelighet
om alltid vil huskes.

En Lysil meldes om en dristig og heldig flukt fra Gestapos fengsel. En
ngmann var arrestert av tyskerne og gestapo hadde truet ham med tortur på
n slik måte at han forsto at det vilde gå på livet løs. Hans gamle far
er også arrestert og satt i samme celle. Den unge mannen knuste da glasset
i sitt ur og gjorde et snitt i polsøren ved håndledet. Faren vilde for-
ndre ham i å forblø seg over gutten støtte ham vekk. Da fengselsvakten kom

F.F. 3. 7.

til hadde guttensistet så meget blod at han måtte kjøres på sykehus. En annen røkte han tid på dagen iført bare pyjamas og ulltoppe. Han møtte en tysker på veien som imidlertid trodde det var en rømling fra sinnsykehuset i nærheten og han ringte dit og sa ifra. For å gjøre historien kort - nå er mannen i Sverige og gastapo skjærer tennar.

Fra Stavanger. Meldes at engelske undervannsbøtter i det senere har vært meget aktive utenfor Jæren. I løpet av en 14 dagers tid er det torpedert ialt 9 båter, derav de to norske "Tyrifjord" og "Knut Nelson". Den siste er en 10.000 tonner tilhørende Fred. Olsen. Den skulle nå til Oslo for å nå med poteter til Tyskland. Det fortelles også at den skulle dokkesettas. Det kom en forrykkende uvar og det sies at det var anbragt skyts ombord, men at tyskerne var så sjøsyke at de ikke kunne betjene kanonene. Det var 35 mann ombord, de fleste tyskere. Av de norske meldes at 13 savnes. En livbåt med 19 norske kom iland på kysten ved 12-tiden om natten.

SOS til Langfeldt. En ikke ukjent figur innen L.O.s kommisariske ledelse, såkaltt kamfelle Langfeldt, fikk i begynnelsen av september en ganske egenartet søknad om lønnsforhøyelse fra en av sine underordnede og meningsfuller, en viss herr Kannert, som synes han trengte mer enn 600 kroner om måneden for sin rakkertjeneste. Kannert skriver til å begynne med at han var åpenlyst foretatt skilsmisse slente "den store bøyggen - nemlig multipålegg fra ligningsvesenet", "Det kan muligens være på sin plass å øve seg opp i sulte," skriver han videre, "men det er jo jævli også da når det kanskje er siste høsten en er her hjøve på berget i det hele tatt. Björnöva vinker i det fjerne." "Dette er altså et SOS fra herr Kannert" slutter brevet. - Jo da kan ha grunn til å sende et SOS-signaler, og både dette og hint nå, de noe tilsjaskede individene som bekler jobbene i de kommisariske embetsverk i Landsorganisasjonen. Nå får vi da se om Langfeldt finner det for godt å bruke organisasjonens penger til å betale herr Kannerts multipålegg fra Ligningsvesenet.

Fanefflukten. Det statsberende parti, som aldri har vist evne til å bare noen verdens ting, bortsett fra tynnen av sin førers latterlighét, gjør sin endelige utslettelse. Ingen propaganda makter å dekke over det faktum at fanefflukten brer seg som en epidemil langt opp i de øverste snirkler. Vi har også quislings forhverende bordellvert Hagelin, besluttet seg til å forlate det synkende skip. At han forlater sin stilling "etter eget ønske" skal vi vese mer enn villig til å tro, men når årsaken sies å være "sviktende helse" - nei den går vi ikke på. Det er nok snarere en ukueli optimisme som får denne herre til å svikte sin fører i hans ytterste nød. Denne forretningsgangster og korrupsjonens stormester kan ikke tenke seg muligheten av at det ikke på en eller annen måte skal lykkes å kjøpe seg fri fra sitt ansvar. Han har alltid selv vært til salgs og venter at alle andre har det på samme måte. Det er mulig at den gamle hokersjøl denne gang kommer til å ta feil. - Skulde forresten ikke tiden nå være inne for herr Whist til å foreberede sin avgang? Det er etterhvert blitt et ganske anseelig antall mindre store og riktig små partifeller som kapper med utviklingen på frontene. Det er antagelig alle disse de siste plattene med inskripsjonen "Teper og tro" henvender seg til. Det ser forresten nå ut til at det gjøres ekstra anstrengelser for å få alle lunke og vankelmødige elementer inn under strengere kontroll. "Hirdens bedriftsvern" er i realiteten ikke noe annet enn en form for tvangsdisiplin ring av folk som det ikke tidligere har lyktes å få lurt inn i noen uniform. Det blir hverken "teper eller tro" av å skrives inn i uniformen, men kanskje kan de gjøre tjeneste som Tordensjolds soldater ved en eller annen oppmarsj.

For å trekke opp retningslinjene for forbundenes og samorganisasjonenes arbeid i forbindelse med forberedelse av Norges Arbeidsforbund har Landsorganisasjonens kommisariske ledelse på... holdt landskonferanse i alle forbund. Det vil si at hovedstyrer og representantskap skal innkalles til etter på Sørmarka etter en nærmere offentlig plan. Ved siden av skal det i samorganisasjonene avholdes etter hvor de såkaldte fylkestil... opp skal møte.

INNKALTE PAROLE OG VARSLE

tidligere gang på gang sendt ut parole om at ingen må møte til innkaldt av nazistiske ledere. Innkalte har desverre møtt. Brudd på parole vil ikke bli tilst denne gang. La forræderne denne gang bli Enhver som møter på disse møter må være med å ta ansvaret for at sss-bandet blir satt ut i livet og at fagorganisasjonen blir ødelagt. Ikke tillitsmenn kan ikke var organisasjon være tjent med når fagorganisasjon igjen blir fri.

Derfor må ingen svikte nå. Ingen påskyldning for fremtute i tilt.

ss. og distriktet omkring byen har vært i brannpunktet for gestapós statspolitets virksomhet i det siste. Det begynte med at en tropp politi ble forlest til Haugsbygd med en særlig brutal leder. Denne gjorde seg til det ytterste forhatt i distriktet ved en barbarisk jakakt. Det var særlig de unedonne som ikke vilde la seg mobilisere disiplinæren som de skulle fange inn. Hver bondegård ble gjennomskutt. Distriktet er helt siden 1940 kjent for sin djærve motstand mot tyskernes standvilje er ikke blitt mildere med tiden. Forleden ble det tatt tusen kilo dynamitt fra ett tysk lager ved Hønefoss. Kupet ble godt utført. I den ytre vaktstus hvor tyskerne halvsov, ble de overmannet og i sine kler. Nordmennene gikk så i de tyske uniformene inn i lag og tok seg av vekten der, hvorpå de ordnet dynamitten uten vanskelig. Selvsagt ble tyskerne aldeles hysteriske etter dette. Bedre ble det i huset hvor statspolitiet bodde, en natt ble sprengt i luften. To politifolkene ble drept og tre såret. Sjefen hadde det hell at han var nettetfri nettop da, så han slopp unda. En annen episode inntraff i Haugsbygd da to gutter som bar på fullstoppede ryggsekker ble stanset av tre politifolk. De sekkene ble åpnet var de fulle av våpen og det ble politifolk så forskrekket over at de glente guttene, som så sitt snitt forsvinne sporløst. Men nå er tyskerne inn med hele sin velde. Hønefoss ble erklært i unntakstilstand. Biltrafikken ble sperret, portene innført og husundersøkelser forsett. Tyskerne gebardet seg som rasende personer ble drept på gatene fordi de angivelig hadde overtrådt budet. Hvor mange som ble skutt har vi ikke ennå kunnet bringe sikkerhet, men det skal være minst 5, noen sier 7. Ryktene om at noen av dem som gisler er ikke bekreftet. Over 100 personer er arrestert og i Haugsbygd er flere vaningshus rekvirert av tyskerne og kastet ut.

For oss for vår situasjon gir seg mange utslag. Forleden dag, situasjonen var som verst, kom det 53 billass med poteter inn til Haugsbygd. Tyskerne møtte opp og tok de 50. De 3 fikk hele Oslo-området på deling. Det har vært og er fremdeles stor mangel på poteter og det vanskelig å få fisk i Oslo. Husdyrene har fryktelige dager i landet med å skaffe mat til familien.

Arbeidene i Halvten var etter hva det meddeles av enna større omfang enn sist. Det skal være arrestert omkring 300 personer som ble satt i fengselen. Det var skolelektant Markus Halvorsen som var blandt de arresterte. Det på samme tid arrestert omkring 200.

Det ligger en tysk 20 000 tomer og lystet inn tyske soldater til Haugsbygd. I des. hele tatt reiser det nå om dagen tyske soldater og flere personer fra Norge til Tyskland. Fra Haugsbygd det selger via transportere mange tyske kvinner og barn til Tyskland. Det er i Haugsbygd er det kommet omkring 500 fanger til Tyskland. Det skal være til Tyskland. Det er en utpreget enliv

F.F. s. 6.

Under den store razziaen på Sagene

Da den etter quislingparaden var det så rikelig med hird og statspoliti at det hendte at 10 mann vrirlet samtidig gjennom samme leilighet. At jaktinstinktene var i orden hos kurane fikk en frue erfare, som idet hun passerte to av hirdfolkene, hørte den ene si til den andre: "Det var da jævlene er vi ikke redd bolsjevismen."

I Enebak

Ble det for noen dager siden kastet ned våpen i fallskjerm fra engelske fly. Gestapo var straks på pletten og gjennomtralet febrilsk både skoger og eiendommer. Tilslutt hadde tyskerne fått samlet et helt billass med våpen. Om det ble foretatt noen arrestasjoner kunne vår meddeler ikke si.

Fallskjermen foran egennytt.
Det er nå som ventelig var bestemt at inndringen av tobakks- og brennevinskortene ikke skal gjøres gjeldende for medlemmer av det statsberende parti. MS-folkene vil i den nærmeste fremtid få kort utdelt mot legitimasjon av sitt medlemskap. Ganske karakteristisk er det at utdelingen ikke som vanlig skal foregå gjennom landets forsvningsnemnder, antagelig har de utvalgte liten lyst til å legitimere sitt medlemskap i fullt dagslys på et offentlige kontor. Utdelingen skal istedet foregå gjennom partiorganene, som i disse dager har fått tilsendt så mange kort at det visst blir mer enn rikelig til fortjente partifeller.

Nyheter torsdag 5/10-44.

All. landinger fra sjøen og luften på det greske fastland og flere av önd. All. tropper rykker inn i Paolones. Flere dager før landgangen var det Spitfayerfly over det greske fastland og de måtte ingen motstand. Russ. styrker 25 km. nordøst for Beograd igår. I dag ble det meldt om kamper i utkanten av byen. Russ. og jug. sluttet opp nær Negotin. 1. am. arme utvidet bresjen i Siegfriedlinjen nær Urbach tross kraftig motstand. Brit. fremgang i Nederland pany utvidet. Tyskerne drives ut av de ytterste forsvarsverker i Nederland. Himmler og Goebbelse hevder sin beslutning om å føre gerillakrig. Franskmennene har tatt den første offentlige beslutning om å søke Petain. En stor bombestør fra Italia angrep mål i Jugoslavi igår. Brit. fly angrep mål i Vest-Tyskland igår. U-bater i Bergen bombet. Tirpitz sterkt skadet. 5. arme i Italia fortsatt i fremgang mot Posletten. Evakueringen av Vest-Tyskland er stoppet, undtatt for mødre og gravide. Alle som vil inn i Hitlers hovedkvarter blir nå kropsvisitert, enten de er generaler eller utenlandske diplomater. Ingen får med seg portefølje inn i Hitlers studerkammer, ikke engang den japanske ambassadør.

Var forsiktig

med å ringe fra private telefoner til framstående quislinger. Det er teknisk mulig å finne ut hvem som ringer og et opphold på Grini er ikke en samtale med en eller annen erkeforræder verd.

Pass på at denne parole blir fulgt og du bidrar ditt til at vi ingen får en

F R I P A G B E V E G E L S E .

Arsmottet som begynner med:
"For å beholde opplysningene - X 22 og 3"
gås under

O. Engelsen

Varis Fred?

Den 21. august i år begynte firemaktskonferansen i Dumbarton Oaks i USA med den oppgaven å treffe de viktigste forberedelser til dannelsen av en internasjonal rettsorganisasjon. I første omgang var bare USA, Storbritania og Sovjetsamveldet representert. Den kinesiske representant kom da russerne reiste. Denne ordningen var etter russernes mening nødvendig fordi de er nøytrale i krigen mot Japan. Like før konferansen skulde åpnes ble det offentliggjort en interessant artikkel av en av de russiske representantene N. Malinin. Han redegjorde for det russiske utkastet som gikk ut fra at "de 4 store" måtte ha ansvaret for at den nye fred ble opprettholdt. Dette ansvaret kunne ikke deles opp blandt de 60 forskjellige stater som sakner de resurser som trenges for å bevare freden. Men både Malinin, den amerikanske utenriksminister Hull og lederen for den britiske delegasjon A. Cudagan, understreket at det ikke måtte bli tale om noe stormaktsdiktatur. Det var tydelig at den kritikk som var reist på dette punkt fra de mindre allierte lands regjeringer hadde gjort en viss virkning. Kong Håkon var blandt dem som hadde advart mot tilsidesettelse av de små stater.

Konferansen i Dumbarton Oaks satt sammen i 6 uker, men først den 9. okt. ble resultatene av konferansen offentliggjort. Det heter i den offisielle redegjørelse fra møtet at de fire stormakter er blitt enige om et forslag til dannelsen av en organisasjon til trygging av freden. Organisasjonens navn skal være "De forente nasjoner". Organisasjonsformen blir meget lik Folkeforbundets, med et råd, en forsamling, et sekretariat og en internasjonal domstol. Rådet skal bestå av 11 representanter: en fast representant for hver av de fire stormakter og senere en for Frankrike. De øvrige 6 representanter skal velges for en tid av 2 år av forsamlingen hvor alle medlemsstater er representert. Forsamlingen skal tre sammen minst en gang om året. Den skal bare ha rådgivende myndighet. Rådet skal derimot sitte sammen til stadighet og passe på at medlemsstatene oppfyller de forpliktelser som organisasjonen har pålagt dem. Det skal undersøke og behandle alle mellemløpelige tvister og ta de nødvendige diplomatiske, økonomiske eller maktmessige skritt, som måtte vise seg nødvendig for å bilgge en tvist. Alle medlemsstater må stille væpnede styrker til disposisjon når rådet krever det. Intet i forslaget utelukker at medlemsstatene seg imellom danner regionale avtaler, bare disse ikke strider mot den internasjonale rettsorganisasjons prinsipper.

Som øverste funksjonær for organisasjonen skal fungere en generalsekretær som er valgt av forsamlingen etter innstilling av rådet. Generalsekretæren skal ha rett til å legge fram forslag til tiltak som han mener er egnet til å styrke den internasjonale sikkerhet. I den internasjonale domstol som skal opprettes skal samtlige medlemsstater være representert. Også stater som står utenfor organisasjonen kan være med der. Det skal også opprettes en internasjonal organisasjon til støtte for det økonomiske, sosiale og humanitære samarbeid mellom landene. Også for dette arbeid skal det være et råd bestående av 18 medlemmer som velges av forsamlingen.

En av de siste paragrafene i forslaget omhandler stemmereglene. For forsamlingens vedkommende kreves det $2/3$ flertall for at en beslutning skal være gyldig. I det tidlige folkeforbundet kreves det som kjendt enstemmighet. - en bestemmelse som selvsagt lammet Folkeforbundets handlevne totalt. - Hvilke stemmereglene som skal gjelde for rådet er ennå ikke klart.

Til å forestå de militære forberedelser og tiltak skal den nye fredsorganisasjon ha en slags generalstab, som består av råds maktens høyeste militære sjefer.

K r i g s s i t u a s j o n e n

I vest har siste uke fortsatt vært preget av harde kamper langs hele fronten for å binde tyskerne langs Siegfriedlinjen, mens de all. forbereder storoffensiv på visse punkter. Tyskerne har ca. 40 div. i vest - en anseelig styrke, men ikke stor nok til å holde et forsvar på dypt. Fangetallet siden invasjonen begynnelse er steget til ca. 600.000. - Lengst i nord ved Scheldemunningen har kanadierne sikret seg et brohode på nordsiden av Leopoldkanalen syd for Schelde. De har fått assistanse av andre tropper som er landsatt i ryggen på tyskerne. Nord for Schelde avskjæres de tyske styrkene på halvøya Beverland og på øyene Valcheren og Bergen. Lenger nord presser britter og polakker hardt på mot Tilburg og Breda. Andre styrker forbereder angrepet på Dunkerque, hvor tyskerne har 15-20000 mann. På general Dempseys frontavsnitt ved Nijmegen har det vært stillere men begge parter forbereder seg på storangrep. Tyskerne beregnes å ha hele 14 divisjoner i dette avsnitt, hvorav 4 panserdiv. De er selvsagt helt klar over dette frontavsnitts avgjørende betydning. Befrielsen av Nederland er ikke bare ønskelig av rent militære grunner. Den 100% effektive jernbanelinjen i Nederland har ført til brutale tyske represalier mot sivilbefolkningen særlig i kystbyene. De får ikke mattilførsler og til Amsterdam er det kommet 8000 mann Gestapotropper. Det verste er at tyskerne truer med ytterligere oversvømmelser. - Hele 45% av Nederland vil i tilfelle bli satt under vann. - Den 1. am. arme sprenger seg videre fram i Siegfriedlinjen mot Köln. Aachen står, etter at den er blitt omringet foran sitt fall. Den 3. am. arme har på en 30 km. bred front mellom Nancy og Metz kastet fienden tilbake mot Saar. I Belfortåpningen er Metricourt tatt. Også franske tropper har tatt flere landsbyer og en del tyske fanger. Luftangrepene mot alle deler av Tyskland, men særlig mot distriktene bak Siegfriedlinjen, har nådd nye rekorder. Ett døgn var 5000 all. fly i aksjon og i begynnelsen av uken ble det i løpet av 60 timer kastet 30.000 tonn bomber mot Tyskland. All. flytap har vært bemerkelsesverdig små. (eks.: 2100 fly i et angrep, men bare 8 gikk tapt.

I Øst har russerne på en 200 km. bred front fra Latvia til Njemen brutt gjennom 2 tyske forsvarlinjer og nådd Østersjøen syd og nord for Memel. Riga er inntatt. Når operasjonene i Baltikum er slutført vil 100 russ. divisjoner forene seg med de tre armeene i Polen og støte fram i Østpreussen og mot Berlin. - General Petrovs arme presser på i Karpatene og behersker sammen med slovakiske innlandsstyrker en del av Slovakia. Malinovskis styrke rykker hurtig fra gjennom Transylvania og var allerede tirsdag nådd et område som ligger 8 mil syd for Budapest. Russiske og jugoslaviske styrker har rykket inn i Beograd hvor gatekamper pågår. I Ungarn er det ifølge meldinger fra Ankara brutt ut generalstreik. Ubekreftede meldinger forteller at Ungarn allerede har akseptert foreløbige våpenstillingsbetingelser. I Grekenland er Athen og Pireus inntatt av all. styrker. Tyske styrker som trekker seg nordover fra Grekenland står i kamp med Titos armeer. For den militære utvikling på Balkan har det sikkert stor betydning at det jug. nasjonalråd og den bulgarske regjering er blitt enige om å samarbeide mot den felles fiende, samtidig som bulgarerne har lovet å godtgjøre en del av de skader som bulgarske tropper tidligere har tilføiet Jugoslavia. I Italia står engelskmennene i utkanten av Bologna.

Gen. Eisenhower har uttalt at alle skib i norske farvann risikerer å bli senket, fordi det nå er av ytterste viktighet å avskjære sjøforbindelsen til Tyskland.

Slagskipet Tirpitz ble rammet av en bombe på 5.500 kg. i september. En skarp advarsel er rettet til den tyske regjering fra de allierte etter at disse har bragt på det rene at massehenrettelser forberedes i Polen.

Den italienske fagbevegelse stabiliseres.

For ikke lenge siden ble det holdt en stor faglig kongress i Roma, som resulterte i at det ble dannet en ny faglig landsorganisasjon for Italia, helt uavhengig av alle politiske partier. De fleste tidligere eksisterende fagorganisasjoner har sluttet seg til den nye landsorganisasjon. Den faglige internasjonale sekretær, Schewenels og representanter for den britiske landsorganisasjon var tilstede på kongressen.

DE SVENSKES JERN- OG METALLARBEIDERE

ventes å ville oppsi sin avtale til sommeren og også på andre deler av den faglige front, ventes stores lønnskamper. - Det svenske murerforbundets medlemmer har ved avstemning forkastet et forslag om sammenslutning med Bygningsarbeiderforbundet. 63 % stemte mot. Den endelige avgjørelse treffes på kongressen i november.

DET ENGELSKES ARBEIDERPARTI OG REPRESENTANTER FOR 11 ANDRE LAND

forbereder nå dannelsen av en ny politisk internasjonale. Den 2. internasjonale blir antagelig oppløst. - Fra London meldes forøvrig at det engelske arbeiderpartis hovedstyre har besluttet å bryte borgfreden så snart krigen er slutt og legge fram et forslag for det britiske folk som tar sikte på å gjøre England til et sosialistisk samfund.

DEN NYE BELGISCHE REGJERING

består av 7 katolikker, 5 sosialister, 3 liberale, 2 partiløse og 2 kommunister. - Den belgiske statsminister uttalte for en tid siden at Gestapo ialt henrettet 7500 belgiere.

5-6000 DANSKE POLITIFOLK

lever "underjordisk", 1680 er deportert til Tyskland.

USTANSELIG MELDER VÅRE NAZIAVISER

om elendigheten i de områdene som er befridd av de allierte. Meldingene er naturligvis sterkt overdrevet. Men i den utstrekning det hersker nød i de tidligere tyskeokkuperte områdene, er dette tyskernes og ikke de alliertes skyld. Som eksempel kan vi ta Italia, der tyskerne før sine retretter tar med seg alle de maskiner og alt det fabrikkutstyr de kan få med seg. Alt annet ødelegges på stedet. Ifølge oppgaver fra den allierte kontrollkomisjon i Italia er 94% av alle industrianlegg fra Sicilia til Florens ødelagt. Tyskerne truer også bøndene til å hugge ned sine oliventrær og på annen måte skade det italienske landbruket.

KRONPRINS OLAV

har i et intervju uttalt at Norge kommer til å støtte de allierte i krigen mot Japan. - I egenskap av øverste sjef for de norske troppene blir kronprinsen den første av kongehuset som går i land i Norge. Kongen kommer til å være i London inntil regjeringen vender tilbake.

H J E M M E F R O N T E N

EN NORSK JAGER

som ble påbegynt i 1940 og nå var nesten helt ferdigbygget ved verftet i Horten, sank forleden på den indre havn etter en kraftig eksplosjon. Direktøren og flere funksjonærer ved verftet er arrestert.

"Norsk Arbeidslivs" opplag

er gått ned fra 350.000 til 100.000 på tross av at avisen deles ut gratis. "Fritt Folk" har 6000 abonnenter i Oslo og Aker, hvorav en meget stor del går til statlige og kommunale innretninger.

BOMBINGEN AV DE TYSKE ANLEGGENE VED BERGEN.

De nazistyrte norske avisene har vært like veltalende i sine skildringer av bombekatastrofen i Bergen, som de var tause da tyskernes forbryterske plassering av ammunisjonsopplag resulterte i ødeleggelse av hundrer av hjem og tapet av mange menneskeliv under de store eksplosjonskatastrofene i Oslo og Bergen. Quislingene nevner heller ikke at det var den samme hensynsløshet som var årsaken til hele bombetoktet. Tyskerne legger med vidende og vilje sine mest utfordrende krigsanlegg så nær opp

K r i g s s i t u a s j o n e n

I vest har siste uke fortsatt vært preget av harde kamper langs hele fronten for å binde tyskerne langs Siegfriedlinjen, mens de all. forbereder storoffensiv på visse punkter. Tyskerne har ca. 40 div. i vest - en anseelig styrke, men ikke stor nok til å holde et forsvar på dypet. Fangetallet siden invasjonen begynnelse er steget til ca. 600.000. - Lengst i nord ved Scheldemunningen har kanadierne sikret seg et brohode på nordsiden av Leopoldkanalen syd for Schelde. De har fått assistanse av andre tropper som er landsatt i ryggen på tyskerne. Nord for Schelde avskjæres de tyske styrkene på halvøya Beverland og på øyene Valcheren og Bergen. Lenger nord presser britter og polakker hardt på mot Tilburg og Breda. Andre styrker forbereder angrepet på Dunkerque, hvor tyskerne har 15-20.000 mann. På general Dempseys frontavsnitt ved Nijmegen har det vært stillere men begge parter forbereder seg på storangrep. Tyskerne beregnes å ha hele 14 divisjoner i dette avsnitt, hvorav 4 panserdiv. De er selvsagt helt klar over dette frontavsnitts avgjørende betydning. Befrielsen av Nederland er ikke bare ønskelig av rent militære grunner. Den 100% effektive jernbanelinjen i Nederland har ført til brutale tyske represalier mot sivilbefolkningen, særlig i kystbyene. De får ikke mattilførsler og til Amsterdam er det kommet 8000 mann Gestapotropper. Det verste er at tyskerne truer med ytterligere øversvømmelser. - Hele 45% av Nederland vil i tilfelle bli satt under vann. - Den 1. am. arme sprenger seg videre fram i Siegfriedlinjen mot Köln. Aachen står, etter at den er blitt omringet foran sitt fall. Den 3. am. arme har på en 30 km. bred front mellom Nancy og Metz kastet fienden tilbake mot Saar. I Belfortåpningen er Mettrichourt tatt. Også franske tropper har tatt flere landsbyer og en del tyske fanger. Luftangrepene mot alle deler av Tyskland, men særlig mot distriktene bak Siegfriedlinjen, har nådd nye rekorder. Ett døgn var 5000 all. fly i aksjon og i begynnelsen av uken ble det i løpet av 60 timer kastet 30.000 tonn bomber mot Tyskland. All. flytap har vært bemerkelsesverdig små. (eks.: 2100 fly i et angrep, men bare 8 gikk tapt.

I øst har russerne på en 200 km. bred front fra Latvia til Njemen brutt gjennom 2 tyske forsvarslinjer og nådd Østersjøen syd og nord for Memel. Riga er inntatt. Når operasjonene i Baltikum er slutført vil 100 russ. divisjoner forene seg med de tre armeene i Polen og støte fram i Østpreussen og mot Berlin. - General Petrovs arme presser på i Karpatene og behersker sammen med slovakiske innlandsstyrker en del av Slovakia. Malinovskis styrke rykker hurtig fra gjennom Transylvania og var allerede tirsdag nådd et område som ligger 8 mil syd for Budapest. Russiske og jugoslaviske styrker har rykket inn i Beograd hvor gatekamper pågår. I Ungarn er det ifølge meldinger fra Ankara brutt ut generalstreik. Ubekreftede meldinger forteller at Ungarn allerede har akseptert foreløbige våpenstillingsbetingelser. I Grekenland er Athen og Pireus inntatt av all. styrker. Tyske styrker som trekker seg nordover fra Grekenland står i kamp med Titos armeer. For den militære utvikling på Balkan har det sikkert stor betydning at det jug. nasjonalråd og den bulgarske regjering er blitt enige om å samarbeide mot den felles fiende, samtidig som bulgarerne har lovet å godtgjøre en del av de skader som bulgarske tropper tidligere har tilføiet Jugoslavia. I Italia står engelskmennene i utkanten av Bologna. Gen. Eisenhower har uttalt at alle skib i norske farvann risikerer å bli senket, fordi det nå er av ytterste viktighet å avskjære sjøforbindelsen til Tyskland.

Slagskipet Tirpitz ble rammet av en bombe på 5.500 kg. i september. En skarp advarsel er rettet til den tyske regjering fra de allierte etter at disse har bragt på det rene at massehenrettelser forberedes i Polen.

Den italienske fagbevegelse stabiliseres.

For ikke lenge siden ble det holdt en stor faglig kongress i Roma, som resulterte i at det ble dannet en ny faglig landsorganisasjon for Italia, helt uavhengig av alle politiske partier. De fleste tidligere eksisterende fagorganisasjoner har sluttet seg til den nye landsorganisasjon. Den faglige internasjonale sekretær, Schewenels og representanter for den britiske landsorganisasjon var tilstede på kongressen.

DE SVENSKE JERN- OG METALLARBEIDERE

ventes å ville oppsi sin avtale til sommeren og også på andre deler av den faglige front, ventes stores lønnskamper. - Det svenske murerforbundets medlemmer har ved avstemning forkastet et forslag om sammenslutning med Bygningsarbeiderforbundet. 63 % stemte mot. Den endelige avgjørelse treffes på kongressen i november.

DET ENGELSKE ARBEIDERPARTI OG REPRESENTANTER FOR 11 ANDRE LAND

forbereder nå dannelsen av en ny politisk internasjonale. Den 2. internasjonale blir antagelig oppløst. - Fra London meldes forøvrig at det engelske arbeiderpartis hovedstyre har besluttet å bryte borgfreden så snart krigen er slutt og legge fram et forslag for det britiske folk som tar sikte på å gjøre England til et sosialistisk samfund.

DEN NYE BELGISCHE REGJERING

består av 7 katolikker, 5 sosialister, 3 liberale, 2 partiløse og 2 kommunister. - Den belgiske statsminister uttalte for en tid siden at Gestapo ialt henrettet 7500 belgiere.

5-6000 DÅNSKE POLITIFOLK

lever "underjordisk", 1680 er deportert til Tyskland.

USTANSELIG MELDER VÅRE NAZIAVISER

om elendigheten i de områdene som er befridd av de allierte. Meldingene er naturligvis sterkt overdrevet. Men i den utstrekning det hersker nød i de tidligere tyske okkuperte områdene, er dette tyskernes og ikke de alliertes skyld. Som eksempel kan vi ta Italia, der tyskerne før sine retretter tar med seg alle de maskiner og alt det fabrikkutstyr de kan få med seg. Alt annet ødelegges på stedet. Ifølge oppgaver fra den allierte kontrollkommissjon i Italia er 94% av alle industrianlegg fra Sicilia til Florens ødelagt. Tyskerne truer også bøndene til å hugge ned sine oliventrær og på annen måte skade det italienske landbruket.

KRONPRINS OLAV

har i et intervju uttalt at Norge kommer til å støtte de allierte i krigen mot Japan. - I egenskap av øverste sjef for de norske troppene blir kronprinsen den første av kongehuset som går i land i Norge. Kongen kommer til å være i London inntil regjeringen vender tilbake.

H J E M M E F R O N T E N

EN NORSK JAGER

som ble påbegynt i 1940 og nå var nesten helt ferdigbygget ved verftet i Horten, sank forleden på den indre havn etter en kraftig eksplosjon. Direktøren og flere funksjonærer ved verftet er arrestert.

"Norsk Arbeidslivs" opplag

er gått ned fra 350.000 til 100.000 på tross av at avisen deles ut gratis. "Fritt Folk" har 6000 abonnenter i Oslo og Aker, hvorav en meget stor del går til statlige og kommunale innretninger.

BOMBINGEN AV DE TYSKE ANLEGGENE VED BERGEN.

De nazistyrte norske avisene har vært like veltalende i sine skildringer av bombekatastrofen i Bergen, som de var tause da tyskernes forbryterske plassering av ammunisjonsopplag resulterte i ødeleggelse av hundrer av hjem og tapet av mange menneskeliv under de store eksplosjonskatastrofene i Oslo og Bergen. Quislingene nevner heller ikke at det var den samme hensynsløshet som var årsaken til hele bombetoktet. Tyskerne legger med vidende og vilje sine mest utfordrende krigsanlegg så nær opp

K r i g s s i t u a s j o n e n

I vest har siste uke fortsatt vært preget av harde kamper langs hele fronten for å binde tyskerne langs Siegfriedlinjen, mens de all. forbereder storoffensiv på visse punkter. Tyskerne har ca. 40 div. i vest - en anseelig styrke, men ikke stor nok til å holde et forsvar på dypt. Fangetallet siden invasjonen begynte er steget til ca. 600.000. - Lengst i nord ved Scheldemunningen har kanadierne sikret seg et brohode på nordsiden av Leopoldkanalen syd for Schelde. De har fått assistanse av andre tropper som er landsatt i ryggen på tyskerne. Nord for Schelde avskjæres de tyske styrkene på halvøya Beverland og på øyene Valcheren og Bergen. Lenger nord presser briter og polakker hardt på mot Tilburg og Breda. Andre styrker forbereder angrepet på Dunkerque, hvor tyskerne har 15-20.000 mann. På general Dempseys frontavsnitt ved Nijmegen har det vært stillere men begge parter forbereder seg på storangrep. Tyskerne beregnes å ha hele 14 divisjoner i dette avsnitt, hvorav 4 panserdiv. De er selvsagt helt klar over dette frontavsnitts avgjørende betydning. Befrielsen av Nederland er ikke bare ønskelig av rent militære grunner. Den 100% effektive jernbanelinjen i Nederland har ført til brutale tyske represalier mot sivilbefolkningen særlig i kystbyene. De får ikke mattilførsler og til Amsterdam er det kommet 8000 mann Gestapotropper. Det verste er at tyskerne truer med ytterligere oversvømmelser. - Hele 45% av Nederland vil i tilfelle bli satt under vann. - Den 1. am. arme sprenger seg videre fram i Siegfriedlinjen mot Köln. Aachen står, etter at den er blitt omringet foran sitt fall. Den 3. am. arme har på en 30 km. bred front mellom Nancy og Metz kastet fienden tilbake mot Saar. I Belfortåpningen er Mettrichourt tatt. Også franske tropper har tatt flere landsbyer og en del tyske fanger. Luftangrepene mot alle deler av Tyskland, men særlig mot distriktene bak Siegfriedlinjen, har nådd nye rekorder. Ett døgn var 5000 all. fly i aksjon og i begynnelsen av uken ble det i løpet av 60 timer kastet 30.000 tonn bomber mot Tyskland. All. flytap har vært bemerkelsesverdig små. (eks.: 2100 fly i et angrep, men bare 8 gikk tapt).

I øst har russerne på en 200 km. bred front fra Latvia til Njemen brutt gjennom 2 tyske forsvarlinjer og nådd Østersjøen syd og nord for Memel. Riga er inntatt. Når operasjonene i Baltikum er sluttført vil 100 russ. divisjoner forene seg med de tre armeene i Polen og støte fram i Østpreussen og mot Berlin. - General Petrovs arme presser på i Karpatene og behersker sammen med slovakiske innlandsstyrker en del av Slovakia. Malinovskis styrke rykker hurtig fra gjennom Transylvania og var allerede tirsdag nådd et område som ligger 8 mil syd for Budapest. Russiske og jugoslaviske styrker har rykket inn i Beograd hvor gatekamper pågår. I Ungarn er det ifølge meldinger fra Ankara brutt ut generalstreik. Ubekreftede meldinger forteller at Ungarn allerede har akseptert foreløbige våpenstillingsbetingelser. I Grekenland er Athen og Pireus inntatt av all. styrker. Tyske styrker som trekker seg nordover fra Grekenland står i kamp med Titos armeer. For den militære utvikling på Balkan har det sikkert stor betydning at det jug. nasjonalråd og den bulgarske regjering er blitt enige om å samarbeide mot den felles fiende, samtidig som bulgarerne har lovet å godtgjøre en del av de skader som bulgarske tropper tidligere har tilføiet Jugoslavia. I Italia står engelskmennene i utkanten av Bologna.

Gen. Eisenhower har uttalt at alle skib i norske farvann risikerer å bli senket, fordi det nå er av ytterste viktighet å avskjære sjøforbindelsen til Tyskland.

Slagskipet Tirpitz ble rammet av en bombe på 5.500 kg. 1 september. En skarp advarsel er rettet til den tyske regjering fra de allierte etter at disse har bragt på det rene at massehenrettelser forberedes i Polen.

Den italienske fagbevegelse stabiliseres.

For ikke lenge siden ble det holdt en stor faglig kongress i Roma, som resulterte i at det ble dannet en ny faglig landsorganisasjon for Italia, helt uavhengig av alle politiske partier. De fleste tidligere eksisterende fagorganisasjoner har sluttet seg til den nye landsorganisasjon. Den faglige internasjonale sekretær, Schewenels og representanter for den britiske landsorganisasjon var tilstede på kongressen.

DE SVENSKES JERN- OG METALLARBEIDERE

ventes å ville oppsi sin avtale til sommeren og også på andre deler av den faglige front. ventes stores lønnskamper. - Det svenske murerforbundets medlemmer har ved avstemning forkastet et forslag om sammenslutning med Bygningsarbeiderforbundet. 63 % stemte mot. Den endelige avgjørelse treffes på kongressen 1 november.

DET ENGELSKES ARBEIDERPARTI OG REPRESENTANTER FOR 11 ANDRE LAND

forbereder nå dannelsen av en ny politisk internasjonale. Den 2. internasjonale blir antagelig oppløst. - Fra London meldes forøvrig at det engelske arbeiderpartis hovedstyre har besluttet å bryte borgfreden så snart krigen er slutt og legge fram et forslag for det britiske folk som tar sikte på å gjøre England til et sosialistisk samfund.

DEN NYE BELGISKE REGJERING

består av 7 katolikker, 5 sosialister, 3 liberale, 2 partiløse og 2 kommunister. - Den belgiske statsminister uttalte for en tid siden at Gestapo ialt henrettet 7500 belgiere.

5-6000 DANSKE POLITIFOLK

lever "underjordisk", 1680 er deportert til Tyskland.

USTANSELIG MELDER VÅRE NAZIAVISER

om elendigheten i de områdene som er befridd av de allierte. Meldingene er naturligvis sterkt overdrevet. Men i den utstrekning det hersker nød i de tidligere tyske okkuperte områdene, er dette tyskernes og ikke de alliertes skyld. Som eksempel kan vi ta Italia, der tyskerne før sine retretter tar med seg alle de maskiner og alt det fabrikkutstyr de kan få med seg. Alt annet ødelegges på stedet. Ifølge oppgaver fra den allierte kontrollkomisjon i Italia er 94% av alle industrianlegg fra Sicilia til Florens ødelagt. Tyskerne truer også bondene til å hugge ned sine oliventrær og på annen måte skade det italienske landbruket.

KRONPRINS OLAV

har i et intervju uttalt at Norge kommer til å støtte de allierte i krigen mot Japan. - I egenskap av øverste sjef for de norske troppene blir kronprinsen den første av kongehuset som går i land i Norge. Kongen kommer til å være i London inntil regjeringen vender tilbake.

H J E M M E F R O N T E N .

EN NORSK JAGER

som ble påbegynt i 1940 og nå var nesten helt ferdigbygget ved verftet i Horten, sank forleden på den indre havn etter en kraftig eksplosjon. Direktøren og flere funksjonærer ved verftet er arrestert. "Norsk Arbeidslivs" opplag

er gått ned fra 350.000 til 100.000 på tross av at avisen deles ut gratis. "Fritt Folk" har 6000 abonnenter i Oslo og Aker, hvorav en meget stor del går til statlige og kommunale innretninger.

BOMBINGEN AV DE TYSKE ANLEGGENE VED BERGEN.

De nazistyrte norske avisene har vært like veltalende i sine skildringer av bombekatastrofen i Bergen, som de var tause da tyskernes forbryterske plassering av ammunisjonsopplag resulterte i ødeleggelse av hundrer av hjem og tapet av mange menneskeliv under de store eksplosjonskatastrofene i Oslo og Bergen. Quislingene nevner heller ikke at det var den samme hensynsløshet som var årsaken til hele bombetoktet. Tyskerne legger med vidende og vilje sine mest utfordrende krigsanlegg så nær opp

F.F.s. 4.

til bebyggelsen det er mulig å få den. De resonnerer som så: Her er det størst mulighet for at de allierte av hensyn til risikoen for å ramme sivile, vil avholde seg fra enhver bombing.

141 norske SS-menn

falt ved fronten i Finland 25. og 26. juli. Dette framgår av en liste over fálne som for en tid siden stod offentliggjort i nazibladet "Germaneren".

SKJERPET TAUSHETSPLIKT -

det er kravet til enhver nordmann i den kritiske tiden vi nå er inne i. Husk at det er bedre å holde munnen igjen og gjelde for å være en tosk, enn å åpne den og fjerne all tvil. Kommer du uforvarende over f.eks. ett våpenlager, skal du være oppmerksom på følgende: 1) Dette lager angår ikke deg. 2) Det tilhører de norske militære styrker under den norske overkommando. 3) Om du stjeler noe av det lageret er du en forræder. 4) Om du forteller noen om det du har sett, gjør du samme arbeid som en angiver. 5) Tro ikke at man ikke finner ut hvem som har vært løsmunnet.

SLUTT PÅ FANGETRANSPORTENE TIL TYSKLAND.

Tallet på norske fanger i Tyskland nærmer seg nå 9000. På Grini er man nådd fangenummer 14800. For tiden er det over 4000 fanger i leiren. Tyskerne forbereder nye fangetransporter til Tyskland. Men det må ikke skje at fanger som ennå er i Norge brukes som brikker i Himmlers "Fredsforbereidelse". Og vi vil ikke ha flere "Westphalen" tragedier. For å hindre at nye transport kommer i stand viker vi ikke tilbake for å bruke alle de midler vi rår over. Alle nordmenn står samlet om dette kravet: INGEN FLERE FANGER SKAL SENDES UT AV LANDET.

Det er langt fra med noen glede, men vi må igjen si noen ord om et nytt utslag av visse "radikale" kretsera trang til å gå på fraksjonspolitisk fisketur midt under den harde kampen mot nazismen. Garnet er denne gang lagt ut i form av et anonymt opus om fagbevegelsens kamp, som er delt ut på en del arbeidsplasser i Oslo. Vi skal ikke gå inn på den kritikken som dokumentet retter mot fagbevegelsens organisasjonsform før 9. april og mot den kongressvalgte ledelse. Det blir rik anledning til dette når landet er fritt. Da skal arbeiderbevegelsens lovlige besluttede organer - kongresser og landsmøter - ta stilling til disse spørsmål. - I den utstrekning dokumentet befatter seg med den dagsaktuelle kamp og retningslinjene for den, er det imidlertid nødvendig å si fra. I dokumentets konklusjon sies det i punkt 3 at "det må bygges opp en illegal fagbevegelse, hvis grunnlag blir komiteer opprettet på hver arbeidsplass og samvirkende utvalg". Denne "parole" som plutselig lanserer som en slags nyhet at det skal lages en illegal fagbevegelse, står helt for forfatterens regning. Den illegale fagbevegelse har som kjent eksistert siden høsten 1940 og alle retninger av noen betydning innen fagbevegelsen har vært representert i de frie organisasjonenes ledende instanser. Hva er da meningen med at en enkelt gruppe eller person plutselig begynner å snakke om at det skal lages "komiteer" og "samvirkende utvalg"? Vi vet ikke - men resultatet kan ikke bli annet enn indre splid, forvirring og vanskeliggjøring av det arbeid som de frie faglige organisasjoner driver. En oppfordring i konklusjonens punkt 5 om pengeinnsamling til "den illegale faglige bevegelse" er å si en synling et forsøk på å skaffe penger til faglige grupper med spesielle politiske formål. Den Frie Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon har i hvert fall ikke sendt ut denne parole om pengeinnsamling.

Det er mer enn sørgelig at det finnes folk i arbeidernes rekke som synes det passer seg å egge til innbyrdes kiv i denne tida, da det er så påkrevet å stå sammen i kampen for en

F R I F A G B E V E G E L S E .

21. okt. 1944.

F R I F A G B E V E G E L S E

4. årg.

G j e n r e i s n i n g e n .

av arbeidernes faglige landsorganisasjon etter krigen er en selvklar sak. Det råder heller ingen tvil om at alle andre fag- og standsgruppers politiske organisasjoner og næringsorganisasjonene vil bli gjenreist. De vil bli bygd opp igjen stort sett slik som vi kjenner dem fra tiden før 9. april 1940.

De politiske partiene ble oppløst og deres eiendeler beslaglagt 25. sept. 1940. Mellom de 4 store partiene Høyre, Venstre, Bondepartiet og Arbeiderpartiet har det siden eksistert en stilltiende overenskomst om å innstille all partipolitikk så lenge okkupasjonen varer. Den innstilling som kom tilsyne ved denne overenskomst var preget av den samme ånd som helt fra begynnelsen av har behersket hjemmefrontens kamp. Enhet og fasthet innad var den første betingelsen for en effektiv kamp utad mot okkupasjonsmakten og forræderne. Partiene som partier har ingen oppgave å fylle i den helt endrede situasjon som var inntrådt. Det tjener de politiske partiene til ære at de forstod dette og trakk konsekvensene av det.

Når frigjøringsens time slår, vil vi igjen stå overfor en fullstendig endring av forholdene. Da skal våre demokratiske institusjoner påny settes i høysetet. Det parlamentariske system, som er grunnlaget for folkestyret i stat og kommuner, bygger på politiske partidannelser. Intet demokratisk samfund kan bygge på ett-parti-systemet. Den frie meningsutveksling betinger bl. a. en fri presse og friheten til å virke for sin oppfatning gjennom frie organisasjoner. Oppgavene etter frigjøringen blir helt andre enn de vi går inn for idag. Og det vil være delte meninger om hvordan oppgavene skal løses. Det er i og for sig ingen fare i dette. Tvertimot. Fri meningsutveksling kan utvikle en kamp mellom forskjellige politiske synsmåter, men det er jo ikke ensbetydende med indre splid. Vårt folk er så godt skolert i demokratisk ånd og tankegang at det gjennom ideekampen kan finne veien til felles innsats også for de oppgaver freden stiller oss overfor.

Selv om det har vært kannestøpt en del om de politiske partienes framtid er det klart at de politiske partier vil bli reorganisert like etter frigjørelsen. Partiene er blitt oppløst etter et dekret fra den tyske okkupasjonsmakten. Av omsyn til kampen for frigjøringen har den politiske striden vært innstilt. Men etter frigjøringen må partiene reorganiseres, om ikke annet for å fatte vedtak om oppløsning eller overgang til annen partidannelse. Det eksisterer ikke idag innenfor noe parti lovmessige instanser som kan fatte vedtak av en slik rekkevidde. Det kan bare skje etter frigjøringen og av det reorganiserte partis egne medlemmer. Spørsmålet om partienes videre opptreden vil bare tiden etter krigen gi svar på.

DEN NORSKE ADMINISTRASJON I SVERIGE FORBEREDER HJEMREISEN.

Alle den norske flyktningadministrasjonen i Sverige kommer heretter til å bli preget av forberedelsene til hjemreisen, uttalte nylig den nye flyktningssjefen, til Dagens Nyheter. Det kan derfor ikke regnes med det sosiale initiativ. Men det sosiale arbeid som nå er i gang kommer selvsagt til å utløses. De norske skolene og yrkesskolene vil være tjent med å fortsette til utløpet av en termin eller skoleår. Norge har 4 års handicap når det gjelder ungdommens utdanning og det blir et meget viktig ledd i den norske genoppbyggingen å ta dette igjen. Men ellers er vi interessert i å få hjemlest mulig snarest mulig, fortsetter Evensen, men de som trenges til å gjenoprette orden og rettssikkerhet kommer naturligvis i første rekke til å endes over sammen med de som skal gå inn i den offentlige forvaltningen. Vinner, barn og syke må nok vente til det hersker ro i landet og forsyningsforholdene er løst. Vi må også samordne tilbakeføringen av krigsfanger og vangsutskrevne arbeidere som befinner seg i Norge på en slik måte at vi er i fra Sverige ikke øker vanskelighetene for dem hjemme både hvad forsyninger og transport angår. De beste muligheter har flyktinger fra Østlandet og Trøndelag til å komme hjem, mens det blir vanskeligere for dem fra Vestlandet og særlig for folk fra Nord-Norge, hvor transportmulighetene er minst.

K r i g s s i t u a s j o n e n

i vest har heller ikke i siste uke bukt på særlige forandringer av frontlinjen. Som Times korrespondent skrev for noen dager siden, er det som foregår bak fronten like viktig, nemlig opmarsjen og alle forberedelsene til en avgjørende offensiv. Disse forberedelser merker en dag og natt i hele området fra fronten til havet. Også størsteparten av de gigantiske all.flybambasementer på betraktes som forberedelser til offensiven. Typisk er det at det viktige tyske knutepunkt Köln like bak Siegfriedlinjen, har vært bombet av store styrker nesten hver dag. Kanad. rensningsoperasjoner ved Scheldemunningen, hvor de innesluttede tyske div. stadig trenges sammen, er også et led i de større strategiske planer som snart skal virkeliggjøres. Bl.a. er det selvsagt meget viktig å få passagen fri til Antwerpens store og uskattede havn. Operasjonen av tropper og materiell i Nijmegenavsnittet minner om oppdraget i Normandie for den store offensiv i Frankrike. Det er utgangsposisjonene det kjøpes om og det har ikke lykket tyskerne på noe sted å frivriette de allierte deres tryggt posisjoner, som er blitt utvidet og sikret langs Maas, Lek og vestover. Heller ikke tyskernes fortvilte forsøk på å undsette Aachen har ledet til noe og de har nå måttet oppgi byen. Store all. styrker i fly og infanteri er derved frigjort. I Vogesene har franskmennene avansert ytterligere atskillige km. og tatt en rekke byer.

PETSAMO OG ROVANIEMI FALL har for alvor ført Nord-Norge inn i brennpunkt. Quislingene der oppe er begynt å dra sydover, mens Judas Lie og en hel del politifolk skal være dratt nordover for å "holde orden". Den tyske øverstkommanderende i Finland er avsatt.

I øst antas det at den store russ. offensiven vil komme så snart Baltikum er helt rensert. Stalin og Churchill har forberedt samordningen av offensiven under de langvarige drøftelsene i Moskva. Etter Rigas fall i slutten av forrige uke er de ca. 150.000 tyskere i Latvia trengt opp på den halvøy som utgjør landets nordvestlige hjørne, hvor de vil gjøre et forsøk på å evakuere noen tropper over Vindaus havn.

SITUASJONEN PÅ BALKAN er blitt helt fortvilet for tyskerne. Flukten fra Hellas pågår for fullt, men rettetrvæleiene er avskåret av Tito og russerne og i Athen og andre greske byer landsettes ustanselig all. tropper som oppta forfølgelsen. Hvor mange av de 200.000 mann tyskerne hadde i Hellas vil nå tilbake til Tyskland? Svært mange blir det neppe. I Ungarn kom den ventede kapitulasjon søndag, da riksforstander Horthy i radioen i Budapest henstilte til troppene å legge ned våpnene. Uventet var det heller ikke at tyskerne straks installerte en quislingregjering under pilkorsmannen Szalasis ledelse. Ingen ungarer tror på løggen om at Horthys oppfordring var et falskneri. Han leste selv proklamasjonen i radio, mens tilbakekallelser ble opplest av et tysk kreatur. De ungarske troppene, hvis offiserer har sverget sin trokapsel til Horthy, har nesten alle sammen enten lagt ned våpnene eller tatt kampen opp med tyske tropper. - Med Ungarn er Tysklands siste allierte i Europa falt ifra.

DEN POLITISKE SITUASJON I FRANKRIKE er temmelig uklar. Sikkert er det at de har foregått en veldig forskyvning til venstre i den franske folkeopinion, hvis harnet retter seg mot den relativt store del av det franske bursjoasi som har samarbeidet med tyskerne, og mot svartebørspekulantene. Kommunistene står meget sterkt i Paris, som også før krigen var deres hovedbasis. Sosialistene har også stor innflytelse i Paris, men som før krigen er de sterkeste i større byene i provinsen som Marseilles, Lyon, og Lille. Kommunistenes avis "L'Humanite" har nesten 200.000 i opplag og sosialistenes hovedorgan "Populaire" 160.000. De øvrige 12 aviser i Paris har tilsammen bare 120.000 i opplag. Det sosialradikale parti, som var størst før krigen, er reorganisert, men vil neppe nå samme innflytelse som før. Det katolske folkeparti derimot, som har gjort en god innsats under okkupasjonen, har fått større tilslutning. De Gaulles regjeringens autoritet holder, skjønt både kommunister og sosialister er misfornøyd med at de er underrepresentert. De Gaulles økonomiske program er radikalt, og Renaultverkene samt flere kullgruber i nord er allerede nasjonalisert. Kommunistene nevner ikke lenger proletariatets diktatur, den hylder folkestyret, demokratiet og nasjonens enhet. Stemningen i Frankrike er revolusjonær, men på et demokratisk grunnlag.

H j e m m e f r o n t e n.

"Rett. Det eksisterer ingen rett i Norge idag", skrek justisminister Riisnes under en skjennepreken overfor noen lærere på Steinkjær i sommer - lærerne hadde framholdt at de hverken hadde plikt eller rett til å møte på et agitasjonsmøte hvor justisministeren skulde holde tale. "Retten har sin berettigelse bare så lenge den tjener folkets interesser, retten er ikke noe mål, den er et middel", la her Riisnes til.

436 NORSKE NAZISTER
sitter internert i flyktningsleiren i Helsingmo i Helsingland, meldes det fra Sverige.

STADIG FLERE TYSKE KRIGSVIKTIGE ANLEGG

går opp i røk. Det blir snart vanskelig å holde rede på alle de vellykkede aksjonene som foretas. Sist lørdag ved 8-tiden om morgenen smalt det kraftig inne på Ringnes Bryggeris område og noen timer etter var tyske lager av flydeler og olje ødelagt. 3 arbeidere skal ha blitt lettere skadet under branden. - Samme dag ved 8.30 tiden om kvelden var turen kommet til Kussius Metallvarefabrikk på Bryn. Fabrikken som bl.a. laget ammunisjonshylser for Luftwaffes regning, ble totalt skadet.

DET ER UTGÅTT PAROLE

OM AT ALLE KRIGSSKOLEUTDANNEDE OFFISERER, både vernepliktige og fastlønnede som er på frifot, skal gå i dekning inntil videre.

131 av de 1200 hirdmenn

som paraderte i Oslo 25. sept. har etter Martinsens oppfordring til mobilering, meldt seg til fronttjeneste.

VED DET STORE FLYANGREPET PÅ BERGEN

ble 6 ubåter ødelagt, en 10.000 tonner og to andre skib senket, en flytedokk og et reparasjonsverksted totalt ødelagt, likesom det ble anrettet betydelig skade på andre tyske anlegg.

NASJONAL-UNGDOMMEN

Is. kamporgan for ungdommen fører et voldsomt språk mot uduelige idrettsledere, som etter stevnet går på nachspiel med fyll og kvinnfolk. Det kreves at det nå blir ryddet ettertrykkelig opp. Betyr dette at Charles Hoffes lager er talt? Eller har Nasjonal-Ungdommen lov til å bruke litt frispråk uten at føreren behøver å ta noe hensyn til det? Kanskje skal vi snart pleys at avisen krever både det ene og det andre hodet på fat. Det kunne ikke mangle på personer og ting å sette fingeren på for en avis som vil og med er "kamporgan". Det tar seg friskt ut med "Litt ungdommelig realisme" midt oppe i all korrupsjonen og udugeligheten. Vi vet bare så lite for godt at når avisene "krever" noe så er det for lenget allerede på høyeste hold bestemt at "kravet" skal etterkommes. Så kan avisene i neste omgang komme med noen velvalgte ord om ledelsens lydhørhet overfor de krav som reises. - Den samme ledelse har det forresten ikke så greit om dagen. Det er det ikke det ene så er det det andre. Snart har en partifelle vært på fyll, snart gjør han underslag og inest omgang fordufter han til Sverige. Det er det alle de som melder seg ut og som statspolitiet må ta seg av. Trebar fengselsplass blir opptatt av folk som rettelig skulde kjempe og dø for føreren. Så smeller det litt her og så smeller det litt der. Riktig trygt er det og slikt tar på nervene. Og tyskerne som allerede i 1940 er anterte at seiren var vinnnet, trekker seg tilbake snart på den ene front og snart på den andre. Det later til at de har visse vansker med å bestemme seg til å få slutt på krigen. Festningen Europa skrumper stadig inn og gamle orbundsfeller blir i tur og orden "forrødere": Italia, Rumelia, Bulgaria, Danmark og nå Ungarn. Og quislinger i alle land blir likvidert på løpende bånd, - er det rart at sevnløsheten brer seg rundt omkring i ministeringene? Eller at supergormaneren Sæter offentlig må gi seg til å reise partiets ryggrad - Hirden. "Dere må ikke lese disse underjordiske skriblerier om fienden sender rundt", skrek han på Colloseum søndag - nei det er en tt egenartet måte for hirdmenn å risikere livet på.

Produksjonskomiteene.

Etter krigen vil produksjonsspørsmålene rykke like inn på livet av hele fagorganisasjonen og det gjelder å finne former for arbeidernes aktive medvirken på dette felt. Vi har tidligere i F.F. nevnt at det i USA og England under krigen har eksistert såkalte produksjonskomiteer ved en rekke bedrifter. Da det er sansynlig at en lignende form for begynnende industrielt demokrati kan bli aktuelt her hjemme, skal vi gjengi noen nærmere enkeltheter om komiteenes arbeid i USA og England.

Mange amerikanske fagforbund kunne allerede lenge før krigen, ikke minst takket være sine tekniske eksperter, legge fram vel utarbeidede forslag til de skritt som burde tas for å legge om produksjonen fra freds- til krigsproduksjon. Mest kjent er Murrayplanen, framlagt av formannen for storindustriens faglige landsorganisasjon. Den gikk ut på at det skulle opprettes nasjonale råd for hver enkelt industri som arbeidet for krigsmål, bestående av representanter for arbeidsgiverne, arbeiderne og staten. De skulle være ansvarlige for en hurtig økning av produksjonen og fremme et godt samarbeid mellom arbeiderne og arbeidsgiverne. Det skulle også opprettes nasjonalt forsvarsråd med presidenten som formann og representanter for arbeiderne og arbeidsgiverne. - En annen plan, Reutherplanen, påviste at kapasiteten i bilindustrien kunde økes til det dobbelte ved full utnyttelse av alle fabrikker og her ble også foreslått opprettelse av et industriråd etter Murrayplanens mønster. 11 andre forbund la fram liknende planer.

Ingen av disse forslag ble gjennomført helt ut, men de påvirket den ordning som ble truffet og viste vei til en betydelig produksjonsøkning. - Da det i mars 1942 skulde settes toppfart på produksjonen, ble det ved en mengde bedrifter opprettet produksjonskomiteer med representanter for arbeiderne og arbeidsgiverne. Høsten 1943 var det i virksomhet 26.000 slike komiteer i bedrifter med mer enn 5 mill. arbeidere. Komiteene består oftest av like mange representanter for arbeiderne og som for bedriftsledelsen. Sommeren 1943 regnet en at det var kommet ialt 600.000 forslag til bedring av produksjonsforholdene fra arbeiderne, forslag som ikke bare gjaldt tekniske, men også hygieniske spørsmål, samt boligforhold, transportforholdene til og fra arbeidsplassene og forholderegler mot bedriftsulykker. - I den store skibsbygningsindustri på vestkysten er det også laget et produksjonsråd for hele industrien, med 5 representanter for henholdsvis arbeidere og arbeidsgivere, pluss en nøytral oppmann. Denne komitee bygger på de komiteer som er opprettet ved hvert skibevert og utnytter alle brukbare forslag.

I England var det i begynnelsen av 1943 opprettet produksjonskomiteer ved 2000 bedrifter med mer enn 2 mill. arbeidere. Tallet er nå kommet opp i over 3000 og det hersker ingen tvil om at de i høy grad har bidratt til å øke produksjonene. Komiteene er nær knyttet til fagbevegelsen, idet ingen kan være arbeidemedlem av komiteene uten å være fagorganisert og de står ansvarlig overfor sitt forbund for virksomheten i komiteene. Som eksempel på spørsmål som blir drøftet i komiteene kan nevnes: Maksimal utnyttelse av bestående maskineri, vedlikehold av redskap, verktøy og maskiner, forbedring av produksjonsmetoder, avskaffelse av dårlig arbeid og ødsling av materialer, effektiv bruk av alle forsyninger og effektiv bruk av alle sikkerhetstiltak. Som i USA befatter ikke komiteene seg direkte med lønsspørsmål. Ikke mindre enn 65% av alle de forslag som kommer inn til behandling viser seg å være brukbare og over halvparten av de forslag til forbedringer i produksjonsprosessen som arbeiderne har kommet med, har resultert i stigende produksjon. - Det synes å være den alminnelige oppfatning i Storbritania at produksjonskomiteene kommer til å bli en varig institusjon på de britiske arbeidsplasser.

Selv om vi her i Norge etter krigen kan oppnå å få en forholdsvis rettferdig fordeling av de varer som blir tilgjengelige, er det klart at noen virkelig høyning av folkets levestandard når vi ikke uten at vi klarer å høyne produksjonen over det nivå som vi var nådd fram til før 9. april 1940. Ikke minst i gjenoppbyggingperioden må vi derfor regne med at produksjonsproblemet blir like viktige som fordelingsproblemet. Ideen med produksjonskomiteer bør derfor drøftes på arbeidsplassene allerede nå, slik at vi er klar til å behandle spørsmålet når vi igjen får en

F R I F A G B E V E G E L S E .

Matsituasjonen

er meget kritisk i disse dager. Butikkene er tomme og tyskernes plyndring av potetavlingen gjør situasjonen enda verre enn den ellers vilde vært. De strenge beslagleggingsordrer til bønderne har gjort at alt for mange produksjonsmakten. Bare et mindretall har vært modige nok til å la sine egne landsmenn få først. Den dårlige potethøsten gjør at det blir alt for lite tilovers etter de tyske rekvisisjonene. Derfor er store deler av bybefolkningen helt uten poteter nå like etter innhøstingen. Det oppstår svære køer så snart det i en butikk er oppslag om poteter og det hender rett som det er at også restaurantene er uten denne viktige del av middagsmaten. Hva dette betyr for ernærings situasjonen vet vi nå av bitter erfaring, så det er langt fra med lyse utsikter vi går vinteren imøte. Under disse omstendigheter er det mer enn noensinne nødvendig at alle gode krefter i folket står sammen om å hjelpe hverandre i den utstrekning det overhodet er mulig. Det er nedslående å bli vitne til at bønder som i flere år har levert poteter til faste bykunder, nå sender anvisningene tilbake og dermed setter disse folk på bar bakke, bare for å undgå ubehageligheter med tyskerne, eller endog andre mindre tvingende grunner. Vi minner bønderne om hjemmefrontens paborde når det gjelder potetforsyningen. Oppropet fra hjemmefrontledelsens bondegruppe bør heller ikke bli glemt. Bondegruppen nøyer seg ikke lenger med advarsler, men sørger for at alle ågerkarler blir notert og de vil bli bratt til ansvar etter krigen. Det er ingen tvil om at mange bønder kan skaffe mer og billigere mat til byens verst stillede befolkningslag.

Mange arbeidsgivere har gjennom okkupasjonsårene hjulpet sine arbeidere og funksjonærer ved innkjøp og anskaffelse av næringsmidler, mens andre lite eller ingenting har gjort. Vi vil gjerne rette en så inntrengende oppfordring som mulig til alle arbeidsgivere, som vil regnes for gode nordmenn og som i etterkrigstiden ønsker å stå som den der har gjort sin plikt mot landsmenn - at de nå setter alt inn på å hjelpe sitt personale ved anskaffelse av levnetsmidler. Det bærer mot den rene nød for tusener av hjem, hvis det ikke etableres et omfattende fellesskap til utnyttelse og fordeling av alle de næringsmidler som en kan få tak i. Her er et felt hvor samarbeid mellom bedriften og arbeiderne har vist seg å kunne føre til gode resultater også her er det naturligvis slik at det blir mer og mer vanskelig å gjøre effekt. Men et firma vil ofte ha bedre forbindelse og kan øve større på myndighetene enn en enkelt familie. Vi må nå i den siste nödsvintertid få se nye vitnesbyrd om hva der kan utrettes av felles hjelpsomhet på dette viktige område.

Herberth Morrison om etterkrigstiden.

britiske innenriksminister, Herberth Morrison, en av det engelske arbeidspartis dyktigste menn, sier at store deler av den samfunnskontroll som er kapt under krigen, må bevares i etterkrigstiden for å sikre gjenoppbygging og trygge freden. Han vil gjennomføre samfunsmessig eiendomsrett der hvor det er formålstjenlig og stimulerende samfunnskontroll forøvrig. Hovedaken er å skape et økonomisk oppsving, en fremgang som kommer hele folket til gode. "Den økonomiske politikk som kan redde oss og den som nå må planlegges, er utvidelsen, den gigantiske ekspansjon, som vi burde få etter krigen, hvis vi bare kan manøvrere den. For å nå den er det nødvendig for alltid å ta bestemt avstand fra alle projekter som går ut på innskrenking, at være seg av produkter eller arbeid. Det er sabotasje av bedriftene og olvmord for staten om de noensinne mer tillater at maskineri står utnyttet og at arbeidere går ledige." Morrison mener å ha rett til å bruke disse sterke ord etter at den moderne nasjonaløkonomi har slått fast at med de kjempeordene jorden har og med de produksjonsfremsteg som stadig gjøres, er spørsmålet om velstand blitt en rent teknisk oppgave. Skulde en sammenfatte Morrisons oppfatning i en forkortet form

kunne en si: Det er ikke lenger spørsmål om offentlig foretaksomhet i motsetning til privat foretaksomhet. Det er spørsmål om foretaksomhet i motsetning til ikke-foretaksomhet. Morrison mener at staten bør fikserer produksjonsmålene. En stor økning av offentlig ansatte eksperter, en vitalisert konsulærtjeneste, hele apparatet satt inn på at samfundet får klarhet over hva som er oppnåelig og hvordan det kan oppnås. Kan den private foretaksomhet organisere denne topproduksjon - og slik at den blir bedre innstillet på å dekke hele folkets almenbehov - så skal den få fri bane. Men Morrison forutsetter at samfundskontroll blir nødvendig. Den engelske kullindustri anser han er "overmoden" for sosialisering. Videre ønsker han at det skal kunne legges frem et offentlig budsjett for nasjonalfinansene ved siden av det vanlige for statsfinansene. Det skal klarlegges hvorfra inntektene i landet kommer og hvorhen de går - og hvorfra de bør komme og hvorhen de bør gå. Dette budsjett skal omfatte all økonomisk virksomhet i landet. Det beste vilde være, anser Morrison, at en slik ordning også kunne gjennomføres i internasjonal målestokk.

K r i g s s i t u a s j o n e n .

I vest har de allierte i løpet av siste uke forbedret sine stillinger i Nederland betydelig. Bæskens falt i slutten av forrige uke og resten av tyske troppene på sørsiden av Scheldemunningen er trent ytterligere sammen. Samtidig har de innesluttede tyske styrker på Valcheren og Beverland blitt veldig medtatt av de alliertes voldsomme artilleri- og luftbomberement. På militært hold i London håper man nå ganske snart å få fri passasje til Antwerpen, hvilket vil lette de alliertes største problem: forsyningene. Kanadierne har gjort kraftige fremstøt også nord for Antwerpen i retning Roosendaal. General Dempseys tropper er når dette skrives i ferd med å fordribe tyskerne fra deres hovedforsvarssentrum i Vest-Nederland, det viktige veiknutepunkt Hertogenbosch. På vestfrontens søravsnitt er de allierte nådd mer enn 30 km. øst for Nancy.

I øst gikk russerne i forrige uke til en voldsom offensiv mot Østpreussen. Tyskerne sier det er satt inn 100 russiske divisjoner i angrepet. Offensiven foregår i to hovedretninger, den ene på en 80 km. bred front mellom Njemen og de Masuriske sjøer med hovedtyngden langs jernbanen Kaunas-Königsberg, den annen over Narewfloden i retning Allenstein. I løpet av få dager slo russerne seg gjennom to kraftige tyske festningsbelter, inntok bl.a. byen Suvalki og truer nå Gumbinnen, Insterburg og Angerberg. I sistnevnte by hadde Hitler sitt hovedkvarter da han innledet det store angrepet på Russland i 1941. En rekke kraftige tyske motangrep er knust og tyskerne har lidt voldsomme tap i mennesker og materiell. Samtidig med disse hovedframstøt nord og syd for Masurien fortsetter presset mot Tilsit og Memel. Offensiven mot Østpreussen hilses med veldig begeistring i Sovjetsamveldet. Østpreussen er den tyske militarismes hjerte og hjemsted og de forstokkede østpreussiske godseiere får nå føle hva krig på egen jord vil si. Russerne led et stort nederlag i disse trakter under forrige verdenskrig, vesentlig fordi de russiske offiserer den gang undervurderte det tyske transportsystems effektivitet, med det resultat at de russiske armeer ble slått hver for seg. En behøver ikke tvile på at russerne nå har lært av de feil som dengang ble begått. - I Ungarn fortsetter den russiske fremmarsjen. Etter at sjefene for 1. og 2. ungarske armeer ble avsatt, er det via Ankara kommet forlydender om at begge armeer, i hvert fall delvis støtter russerne under fremmarsjen mot Budapest. 1. og 2. arme utgjorde samtlige ungarske stridskrefter. Ved Beograds fall mistet tyskerne 9000 mann i falne og 8000 fanger. Russerne fortsetter i dette avsnitt frammarsjen opp langs Danau og har passert Novi Sad 60 km. nord for Beograd. I Grekenland har engelskmennene passert Thermopylene og rykker fram i meget hurtig tempo mot Makedonia. I Italia er det gjort nye fremsteg på veien til Bulogna. I Finland har finnene drevet tyskerne forbi Kolari ved den svensk-finske grense 26 mil fra grensen mot Norge. Lengst i nord står russerne på den norske grense, når dette skrives er det ennå ikke kommet meldinger om videre fremstøt mot Kirkenes.

129 tyske generaler er falt, fanget eller henrettet siden 1. juni i år.

Den politiske situasjon i Finland

Er selvsagt helt preget av den totale kursendring som har funnet sted i landets utenrikspolitikk. De fleste allierte og nøytrale korrespondenter er enige om at den forandring i den politiske holdning som er kommet til og utadrikket på noen måte bare skyldes en pitvunget offisiell politikk, men i høy grad uttrykk for hva stadig større deler av det finske folk mener er det eneste mulige og riktige. Det som fremfor alt har lettet denne omorientering hos finnene er den tyske militære ledelses brutale opptreden og næsten utrolige mangel på psykologisk sans og på den annen side en taktfull og måteholden opptreden fra russisk hold. Da tyskerne etter våpenstillstanden forsøkte et kup mot Höglandöya, trodde mange finner først at det var en overilet handling fra en lokal tysk kommandant. Men da tyskerne siden bl.a. tok 150 gisler i Aemi og fulgte den brendte jords politikk under tilbaketrekkingen i Nord-Finland, ble finnene rasende. De finske avisenes tone overfor den tyske "våpenbror" ble med ett en helt annen. Et tidligere så vidt tyskvennlig blad som agrarernes hovedorganalte tyskerne for "mellomeuropeiske mordbrennere" Og idag er det når det gjelder bedømmelsen av tyskernes politikk ikke sårlig forskjell på den finske presse og den frie norske presse. Nazipressen er stille og rolig gått ved døden.

Mannerheims politikk siden våpenstillstanden har i utpreget grad tatt sikte på å bevare den indre enighet i Finland. Mange mener at Mannerheim har gått for langt i lenfaldighet overfor de, om ikke rent nazistiske, så allikevel tidligere utpreget tyskorienterte kretser. Lappo og en hel rekke andre nazistiske organisasjoner er riktignok oppløst. Og de to sosialdemokratene Vuori og Fagerholm, som for lenge siden sluttet seg til fredsopposisjonen, er tatt med i regjeringen. Men den barer fremdeles tydelig preg av Mannerheims forsiktige kompromispolitikk overfor de tidligere toneangivende politikere. På den annen side kan det visstnok ikke lektes at både Mannerheim og den lite partipolitiske pregede sentrumsmann statsminister Castren, legger stor vekt på en lojal oppfyllelse av de russiske våpenstillstandsbetingelser. Og det ser ut til å være det viktigste for russerne, som ifølge svenske pressemeldinger strengt har holdt seg til offisielle finske myndigheter og ikke vist noen merkbar interesse for kommunistene eller den såkalte Viikopposisjon. I russiske våpenstillstandsbetingelser inngår også den bestemmelse at 50 finner som russerne anser som krigsforbrytere skal arresteres og det ser ut til at samtlige disse nå sitter anholdt.

Innenfor det finske sosialdemokrati fortsetter striden mellom Tanner-rubben, Vuoris og Fagerholms tilhengere og en mere venstrebetonet fløy. Vuori og andre faglige ledere forsøker stadig å utjevne motsetningene mellom Tanner og venstrefløyen og hevder at de fleste av motsetningene nå enten hører fortiden til eller er av rent personlig karakter. Det ser ut til at Tanners ønske til å trekke seg tilbake som partileder i høy grad ønskelig for en forsoning.

Forholdet til russerne har utviklet seg bedre enn mange hadde ventet. Selv i finske forretningskretser er det et skillig optimisme å spore, talins, svartelegram til Paasikivi i dennes egenskap av formann for en forening til fremme av russisk-finsk vennskap, har fått en meget gunstig mottagelse i den finske presse. Telegrammets hjertelige og vennlige tone har vakt gjenklang i hele det finske folk, skrev Usso Suomi. Også viallierte allierte ayiskorrespondenter i Moskva har finnene fått vite at russerne ikke lenger er på langt nær så bitre overfor finnene som under beleiringen av Leningrad. Det spores en oppriktig vilje i Moskva til å etablere et virkelig vennskapelig forhold til Finland. Det har også bidratt til å lette stemningen i Finland at de russiske myndighetene har lovet å levere alle de varer til landet som tyskerne tidligere skaffet. Svenskene har også innkommet finnene en kredit på 150 millioner kroner.

H j e m m e f r o n t e n.Fra hjemmefrontens ledelse:

Vi er nettopp blitt kjent med at fienden akter å sette igang drastiske tiltak for å knekke den norske motstandsbevegelsen. Vi må være forberedt på arrestasjoner, razziaer og terror av hittil ukjent omfang. Enkelte steder er angrepene begyndt og vil andre steder være nær forestående. Den norske motstandsbevegelsen lar seg ikke knekke, men situasjonen er alvorlig og vi må holde hodet klart. Hjemmefronten gir følgende ordre:

1. Vis omhu og arbeid med forsiktighet. Ta ingen unødige sjangse. Saken krever din insats, men dumdrighet er fiendens forbundsfelle. Din uforsiktighet rammer ikke bare deg selv. Den kan få de alvorligste følger.
2. Skriv minst mulig. Brenn idag alle unødige papirer. Gå minst mulig med hemmelige papirer på deg. Blir du nødt til det, gjem dem godt.
3. Oppbevar alt hemmelig stoff så fienden ikke kan finne det ved husundersøkelser eller razzia.
4. Alle navnelister er forbudt. Ödelegg dem straks.
5. Snakk ikke til noen utenforstående om ditt arbeid i hjemmefronten, ikke engang til din beste venn, ikke til din hustru. Gjør dette til en regel fra idag.
6. Pass ditt eget arbeid og bland deg ikke opp å andres. Var ikke nysgjerrig. Det gjelder å vite minst mulig.
7. Se deg for. Fienden kan være på vakt der hvor du venter å finne en forbundsfelle.
8. Gå i dekning når det er fare for at du kan bli tatt. Bli der til faren er over. Husk at fienden ikke slår til med det samme. Forveksl ikke mot med lettsindighet.
9. Du som står utenfor den aktive hjemmefronts arbeid, ti stille med hva du tilfeldigvis får vite eller kommer over. Det er din plikt. Vårt hemmelige våpen!

f o l k e s t r e i k.

Mange spør seg selv i denne tiden: Er vi så maktesløse at vi rolig må se på stadig nye overgrep og voldshandlinger fra makthavernes side? Nei, det er vi ikke. Vi har et våpen som vi hittil ikke har brukt: folkestreik.

Hva er folkestreik?

Folkestreik er et nytt ord og et nytt begrep. Folkestreik er hele folkets totale og solidariske innsats i kampen. Når hjemmefrontens ledelse proklamerer folkestreik, legges hele arbeidslivet dødt. Fabrikkene og samferdselsmidlene stanser, butikker og kontorer stenger. Både sjefer og underordnede holder seg hjemme. Lærerne møter ikke på skolene osv. De meget få nødvendige undertak vil det bli gjort rede for når folkestreiken proklameres.

Når skal folkestreiken brukes?

Folkestreik vil bare bli brukt i nødsfall fordi skadevirkningene også skader oss selv. Men det er visse ting vi ikke kan tåle. Da bruker vi folkestreik. Militær mobilisering eller arbeidsutskrivning av tilsvarende karakter, mord på gisler, deportasjon av nordmenn til Tyskland under slike forhold at de utsettes for lidelser og død, er omstendigheter som kan utløse streik.

Merk dette:

1. Folkestreik vil bli proklamert av Hjemmefrontens ledelse.
2. Ordren sendes ut gjennom den frie presse og over London radio.
3. Ingen må la seg rive med i aksjoner som ikke er satt iverk av Hjemmefrontens ledelse.
4. Forbered deg om mulig på den situasjon som oppstår når alle tilførsler stanser. Også vann, gass og elektrisitet kan bli avstengt i en kritisk situasjon. Kan du skaffe förmelk eller boksemelk til spebarna?

I Finnmark

rtkker russerne videre fram fra Kirkenes og har basert Munkeliv og Neiden. Om de klarer å kaste tyskerne tilbake forbi hinnen av Varangerfjorden blir landforbindelsen for Vardö og Vadsö avskåret.

London radio melder i en reportasje om Kirkenes at byen hadde mer enn 1000 flyalarmer i de siste 3 1/2 år. Grubene i nærheten av Kirkenes stod for 70% av den norske jernmalproduksjonen og tyskerne hadde tenkt å gjøre byen til et uinntagelig Nordens Gibraltar.

Trömsö, Bodö og andre steder i Nord-Norge

er det tatt adskillig kjendte menn som gisler. Også i Tröndelag har det vært gisseltagning i stor stil. Det nevnes at ialt 500 mann skal være arrestert.

To knottfabrikker i Sandvika

gikk opp i rök i slutten av forrige uke.

De engelske fagforbund

har hatt en veldig utvikling under krigen. Det er bl.a. foregått en centralisering, slik at den gamle oppdeling innen en industri er avløst av landsomfattende ventralforbund. Således er gruveforbundet centralisert med et medlemstall på 700.000. Metallarbeidernes forbund er på over 1 mill.

Nyheterne 2/11-44.

Westkapellet og störsteparten av Vlissingen er nå på de alliertes hender. I en lønne syd for Scheldemunningen er den tyske general som hadde overkommandoen der, tatt tilfange sammen med 2500 mann. Det meldes om all fremgang i Nederland.

All. tropper en offensiv öst for Vlissingen.

Britiske og an. bombefly fra italienske baser angrep Wien.

London: Idag offentliggjört billeder fra Gestapos hovedkvarter i Århus.

Gestapos kontor hvor det ble oppbevart arkiv over motstandsbevegelsen, ble ödelagt, ingen andre bygninger ble rammet.

Russerne har drevet tyskerne ut av hele Petsamoonrådet, ifölge kommunike fra Stalin.

Amerikanerne har god fremgang på Fillipinene

Britiske tropper har inntatt det japanske stöttepunkt Malwu.

Britenes östasiatiske flöte behersker helt og holdent farvannet mellom Afrika og Australia.

Trygve Lie og Terje Wold har vært på besök hos Kong Gustav på Drotningholmen. Trygve Lie skal ha en konferanse med den svenske forsvarsminister Wigforss.

Den siste höst

under krig og okkupasjon er det vi nå gjennomlever og den her skjerpet alle forhold, slik at vi neppe på noe tidspunkt har sett en så aggressiv og pågående virksomhet fra Gestapos og quislingenes side. Derfor har også hjemmefrontens ledelse sendt ut den ordre som vi gjengir på side 4. Uttrykket "ordre" er brukt med hensikt. Den overordentlig kritiske tid som vi nå går inn i krever militær disiplin og hjemmefrontens paroler må derfor oppfattes som ordre, som det er enhver nordmanns plikt nöyaktig å etterkomme. Du skal vise forsiktighet, men ikke feighet.

Den disiplin som nå forlanges av oss, gir selvsagt ikke nazipressens fantastiske sludder om at det forberedes et diktatur fra regjeringens side, noen som helst berettigelse. Også fra annet hold er det ropt varsler om hjemmerekasjon. Mot alt dette står hjemmefrontledelsens malerklaring som den klare, utvetydeige folkestreik, som også har fått regjeringens fulle tilslutning. - Det skal derfor også vise seg at denne ledelse vil evne å slutföre den folkestreik som nå går inn i sin siste og avgjörande fase. Vi skal stå sammen i en enig og fatfylking og sette hardt mot hardt arbeiderne for sin del er rede til å holde sin del av fronten og dermed forkorte den tid som ennå er igjen til vi påny får en

F R I F A G B E V E G E L S E.

FRI FAGSBEDELSE i tillegg.

Norges befrielse innledet.

Sovjetrussiske tropper befinner seg på norsk jord. Allerede onsdag meldte Berlin at Kirkenes var utrømt. Natt til torsdag kunngjorde Stalin i en dagsordre at russiske tropper var gått over grensen til Norge og hadde besatt Kirkenes. Han meddelte videre at framrykningen skjedde i full forståelse med den norske regjering og at representanter for norsk siviladministrasjon etterhvert vil tre i funksjon i Nord-Norge. - Senere er det meldt at befrøelsen av Kirkenes foregikk så hurtig at tyskerne ikke nådde å ødelegge sine store lagere av ammunisjon og brensel som lå på havnen. Lagrene var tilstrekkelige til et års forsørging av den tyske lapplandsarmeen. Frammarsjen fortsatte siden et godt stykke forbi Kirkenes og russiske tanks og landgangstropper er nå iferd med å rense opp i store områder. Flere flyplasser er tatt og 30 grender befridd. Jakobsnes, Elvenes, Bjørnevåtn og Svanvik er besatt.

Kl. 18.30 torsdag holdt kong Håkon en tale i London radio, der han bl. a. uttalte: De sovjetrussiske troppene rykker nå inn i Nord-Norge for å kjempe mot vår felles fiende. Det er meg en glede å kunne meddele at norske styrker vil ta del i disse operasjoner på norsk grunn sammen med de russiske tropper. Sovjetsamveldet ble som Norge angrepet av Tyskland og det er som våre allierte de nå forfølger tyskerne inn i Nord-Norge. Den avtale som er undertegnet av den russiske og norske regjering, kom istand nettop med henblikk på den situasjon som nå er oppstått. Den garanterer at norsk administrasjon straks skal tre i virksomhet i de områder som blir befridd og at norsk suverenitet i fullt omfang vil etableres så snart den militære situasjon gjør det mulig. Etter denne avtale skal norske militære og sivile myndigheter utpekt av meg samarbeide med den russiske militære ledelse for så snart mulig å skape normale og ordnede forhold. Det er enhver nordmanns plikt å yte den størst mulige støtte til de russiske tropper. Vi er også villig til å yte de ofre og vise den disiplin som situasjonen krever. Jeg sender mine varmeste hilsener til alle landsmenn hjemme og takker dem for deres fedrelandssinn og glæder meg med hele folket over at vi nå kan si at befrielsen av vårt land er begynt. Krigens siste fase kan bringe mange vanskeligheter, men seieren nærmer seg dag for dag.

Statsminister Nygaardsvold uttalte deretter bl. a. +For snart fire og et halvt år siden måtte vi innstille kampen på norsk jord. Det var med tungt hjerte vi måtte gjøre det. All virksomhet i Nord-Norge var dengang innstillet på krig og fra Syd-Norges strømmet det landsmenn nordover for å ta del i kampen. Vi drev fienden fra skanse til skanse ved Narvik. Men begivenhetene kulkastet våre planer og vi måtte forlate landet. Krigslykken har nå vendt seg. Sluttkampen vil bli hard for alle, men innet offer er så stort at ikke enhver nordmann innser nødvendigheten av å yte det når det gjelder vårt lands befrielse. Nord-Norge har under krigen vært en viktig basis for fienden og det har vært en vanskelig tid for befolkningen i denne landsdél. Men nå er Hitlers tropper på flukt og de må bli slått tilintetgjort eller tatt tilfange. Det gjelder at ingen tyske soldater unnslipper til Syd-Norge. Jeg vil understreke appellen om at alle nordmenn må støtte de tropper som nå rykker inn i Finnmark. Den avtalen vi har med vår russiske allierte sikrer at norske interesser blir forsvarlig varetatt. De første forsyninger med klær, mat og brensel vil bli bragt fram så snart som mulig. Landssvikerne vil bli tatt i forvaring. Vi hilser de russiske tropper som våpenbrødre. Hele det norske folket, som venter på befrielsen, er med dem. Ved felles kamp og felles offer vil seieren bli vår. - - - Kongesangen, Ja, vi elsker og den russiske nasjonalsang ble spillet i forbindelse med talene.

Fagbevegelsens stilling.

Så lenge den tyske okkupasjonen vedvarer skulde det være en innlysende regel for gode nordmenn at de ikke seg imellom ypper unødigg strid. Det gjelder for fronten som helhet og enno mer blandt arbeiderne innbyrdes. Det gis selvsagt en hel rekke spørsmål fra tiden både før og etter 9. april som det kan herske uenighet om og som sikkert vil bli ivrig drøftet når Norge igjen er et fritt land. Okkupasjonstiden har gitt arbeiderne mange nye erfaringer som da vil komme til nytte. Men så lenge den tyske undertrykkelsen stenger for en fri og åpen meningsutveksling på bredt grunnlag og hindrer en organisasjonsmessig forsvarlig behandling av de enkelte spørsmål, bør en være ytterst varsom med å trekke frem diskusjonsemner som er egnet til å friske opp igjen gamle motsetninger og dermed avlede interessen fra dagens kamp.

Nylig ble det på endel arbeidsplasser i Oslo delt ut et opprop under titelen: Fagbevegelsens stilling. Oppropet gir uten videre Det norske arbeiderpartis førkrigs politikk og Landsorganisasjonens organisasjonsform skylden for "fagbevegelsens passive stilling i frihetskampen hittil" og - som det videre heter - arbeidernes støtte til fienden under krigen. - Uansett hvilken mening en har om Arbeiderpartiets tidligere politikk og organisasjonsformene innen fagbevegelsen, skulde det være klart at nå å fremkaste slike påstander, ikke kan ha andre hensikter enn rent fraksjonelle og ikke andre resultater enn svekkende indre strid. Det er desuten vanskelig å forstå hvilke sakelige grunner det finnes for å slå fast at arbeiderne har støttet fienden og spilt en passiv rolle i motstandsbevegelsen. Denne vurdering faller riktignok sammen med quislingenes sakt. sjog, men blir ikke mer riktig av den grunn. Mange mener at arbeiderne har båret de tyngste byrdene under okkupasjonen og ytet de største offer. Sikkert er det ihvert fall at spørsmålet om i hvilken grad fagbevegelsen og arbeiderne har holdt mål i frihetskampen ikke kan besvares bare ved løse og overfladiske påstander. De som ikke synes at arbeidernes innsats har vært stor nok bør finne andre veier til å øke den, enn ved å ta opp gamle indre stridsspørsmål og opkaste seg til dommere over arbeiderne.

Det nevnte opprop sluttet med å sammenfatte "retningslinjene for fagbevegelsen" i en del punkter som gjelder stillingen både nå og etter krigen. De punktene som gjelder etterkrigstiden skal vi ikke befatte oss med her. Det blir de forskjellige organisasjoners medlemsvalgte forsamlinger som får ta stilling til de spørsmål som melder seg da. - I den utstrekning oppropet be- tatter seg med kampen idag, må vi imidlertid si noen ord. I punkt 3 foreslås at det bygges opp en illegal fagbevegelse, hvis grunnlag blir "komiteer opp- stttet på hver arbeidsplass og samvirkende utvalg". Som forfatterne til oppropet sikkert vet har det eksistert en aktiv illegal fagbevegelse i Norge lenge frie organisasjon karakter, helt siden 1940. Tross intense forfølgelser står den frie organisasjon fremdeles som den ledende kraft for den del av fronten som det er de fagorganiserte arbeideres oppgave å forsvare. De som ikke vet dette skulde en tro var folk som først nå finner det oppnøtt å tre frem. Selvsagt er det både riktig og nødvendig at det på arbeidsplasser hvor det nå ikke eksisterer frie faglige utvalg, blir dannet slike. Disse må imidlertid underordnes Den Frie Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon, som er aner- kjent av alle frie faglige grupper som leder av arbeidernes illegale kamp. Det vilde være helt skebnesvangert om det nå ble dannet et illegalt faglig apparat ved siden av eller i konkurranse med den nåværende faglige hovedledelse. - I oppropets punkt 5 sies det at den kontingent som undras det nazistiske fagapparat skal tilføres den illegale faglige bevegelse. Det høres bra ut. Men vi gjør oppmerksom på at denne nye parole om pengeinnsamling ikke kommer fra ledelsen for Den Frie Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon. En må anta at oppfordringen er kamouflert forsøk på å skaffe penger til faglige grupper med spesielt politiske formål, noe som lite overensstemmer med åpen og redelig organisasjonsmessig opptreden.

Den Frie Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Nord-Norge i brennpunktet.

De store og krigsavgjørende fronter ligger fortsatt i Øst-, Vest- og Syd-Europa, men nordmennenes tanker er idag minst like opptatt av det som foregår på det nordligste frontavsnittet, i vårt eget land. For oss som bor i det sørligste Norge er avstanden mindre til Øst-Preussen og Holland, men vi kjenner det likevel som om kampene deroppe foregår nærmere. Straks meldingen kom om at russerne var gått over grensen og jaget tyskerne vekk fra Kirkenes, reiste det seg for oss alle en hel rekke nye og viktige spørsmål. Et av de første var: Skal norske tropper settes inn i kampen? Allerede Kong Håkons tale ga et positivt svar på dette. Norske soldater skal ta del i frigjøringen. Tyskerne vil nok snart få merke at våre små, men velutsustede og veltrenede landstyrker ikke blir lettere å ha med å gjøre enn de norske jagerpilotene som idag er "toppscorere" blandt de allierte flyverne. Og våre sjøfolk, som var de første som landsatte tropper både i Nord-Afrika, Italia og Normandie, kommer ikke til å være mindre raske og dyktige når de nå skal delta i operasjonene for å frigjøre sitt eget land. Det samme gjelder vår krigsmarine. De ca. 10.000 nordmenn som nå i land tid har ligget i leirene i Sverige, vil ganske sikkert også få sine oppgaver å løse.

Det er neppe for dristig å regne med at utenriksminister Lies, justisminister Wolds og medisinaldirektør Evangs besøk i Stockholm har en viss forbindelse med den nye situasjonen i Nord-Norge. Trygve Lies besøk har riktig nok vært på tale lenge og det er vel ikke sansynlig at han reiser videre til Nord-Norge. For Justisdepartementet vil det imidlertid hurtig nok melde seg viktige oppgaver i de befriede områdene. Vi vet fra før at rettløshetens håndhever, Judas Lie, har funnet sitt nærvær der oppe påkrevd. Det vilde være et passende mene tekel for ham om han ble drevet sydover igjen; mens lovlige representanter for norsk jurisdiksjon begynner sin virksomhet i de områdene hvor hittil "politipresident" Holtskog og andre av Judas Lies beryktede leiesvenner herjet. At medisinaldirektør Evang har viktige oppgaver å løse i forbindelse med ernæringsforholdene og de medisinsk/hygieniske forhold nordpå er noe som sier seg selv.

Vi har hittil regnet med tre alternativer for befrielsen av vårt land: 1) alliert invasjon, 2) tysk kapitulasjon og 3) tysk evakuering. En invasjon i begrenset skala foreligger allerede nå, men det er ikke mulig ennå å forutsi hvilken strategi de allierte vil følge. Større landgangsaksjoner for å avskjære tyskernes retrettmuligheter er ikke utenkelig. Det vil antagelig bli nødvendig for tyskerne i løpet av forholdsvis kort tid å søke å trekke seg tilbake til traktene omkring Tromsø eller Narvik. Denne retrett blir delvis framtvinget av faren for at Lapplandsarmeen ellers kan bli avskåret ved et finsk-russisk framstøt forbi Treriksrøysa mot Lyngenfjord. Meldingene om at russerne og finnene nærmer seg Ivola - henholdsvis fra nord og sør - viser at dette er en aktuell fare for tyskerne. Av den største betydning for den videre militære utvikling i Nord-Norge blir imidlertid russernes vurdering av situasjonen. Hvor meget vil de sette inn på denne front for å drive tyskerne sydover? Og hvor langt vil de finne det formålstjenlig å forfølge dem? Etter opplysninger som stammer fra Sunday Times korrespondent i Moskva, Alexander Werth, skal den russiske øverstkommanderende på denne front, feltmarskalk Mretskow, ha gitt uttrykk for at han er rustet for et større feltto. Foreløpig fortsetter russerne sin frammarsj og har bl. a. oppnådd to viktige militære fordeler: For det første besettelsen av flyplasser som har vært av overordentlig strategisk betydning for tyskerne. Videre erobring av veldige lagre ammunisjon og brensel i Kirkenes, som tyskerne merkelig nok ikke fikk tid til å tilintetgjøre eller føre bort. Den raske erobring av Kirkenes, som tyskerne gjennom 4 år har strevet med å utbygge til et uinntagelig Nordens Gibraltar, forteller forøvrig at det står kraft bak det russiske framstøtet. Ellers ødelegger og brenner tyskerne mest mulig på sin retrettsvei og norske arbeidere tvinges til å marsjere med. Men endel av befolkningen har klart å bli igjen og har ydet russerne stor hjelp. Det fortelles således at norske fiskerskøyter har vært behjelpelig med å frakte store russiske troppestyrker sjøveien. For oss her sørpå er innmarsjen i Nord-Norge et varsel. Vi må nå mer enn noensinne være aktpågivende overfor paroler og ordre fra Hjemmefrontens ledelse. I den aller nærmeste framtid vil det også kunne bli vår tur til aktiv innsats.

DIREKTIV FRA FORSVARSSJEFEN.

Jeg vet at situasjonen på grunn av fiendens aksjoner mot motstandsbevegelsen er særlig alvorlig. Det som skjer nordpå gjør ingen forandring i de direktiver som tidligere er gitt. Undgå åpen kamp og bevar organisasjonene. Dere vil få ordre gjennom kjente kanaler. Vær på vakt mot falske ordre og følg hjemmefrentens ordre om å vise forsiktighet.

KRIGSSITUASJONEN.

I vest ble britiske og kanadiske styrker i slutten av forrige uke landsatt i ryggen på de tyske troppene på Sør-Beveland og i løpet av få dager var hele øya besatt av allierte tropper. På fastlandet like innenfor Sør-Beveland tok kanadierne Bergen og Zoom, mens engelskmennene presset tyskerne ut av Breda og Tilburg og senere måtte tyskerne også dra seg ut av Roosendaal. Sammenbruddet av den tyske frontlinje i Vest-Nederland er dermed total, og fra tysk hold signaleres allerede en retrett over Maas og opp til Waal. Det seiglivede lille tyske brohodet sør for Scheldemunningen er når dette skrives praktisk talt tilintetgjort og mer enn 7000 fanger er tatt her. Det samlede fangetall i vest er nå nådd opp i 637.500. LUFTANGREPENE særlig mot Köln og andre byer i Vest-Tyskland, fortsetter med voldsom intensitet. De alliertes tap under disse flyoperasjoner blir stadig mindre og er nå gjennomsnittlig under 20. Det har endog forekommet 1000-plantøker uten at et eneste fly er gått tapt. En svensk militærekspert anslår de alliertes samlede flyproduksjon hittil under krigen til 300.000 maskiner mot 110.000 tyske. Mens det tyske luftvåpen er nesten nedkjempet i vest og underlegent i øst, stiger de alliertes antall av fly med stor fart. Virkningen av flyangrepene på Tyskland er så voldsomme at om ikke Tyskland kapitulterer, vil praktisk talt hele den tyske militære industrien være tilintetgjort eller langvarig lammet når krigen er slutt. Det blir arven etter Hitler.

I øst har russerne knust forbitrede tyske motangrep sør for Goldap, - i løpet av forrige uke fikk tyskerne ødelagt 900 tanks i dette avsnittet og ved Gumbinnen lenger nord. Under de voldsomme stridene blir en rekke byer og landsbyer fullstendig jevnet med jorden. Insterburg står i lys lue etter voldsomme russiske bombeangrep. Titusener av tyske flyktninger er på vei mot de centrale deler av Tyskland. - Øst-Preussen er Tysklands kornbød og produserte før krigen alene dobbelt så meget korn som Norge. Central-Tyskland fikk også store mengder kjøtt, smør og andre landbruksprodukter fra Øst-Preussen. I Tsjekoslovakia er flere byer, deriblant provinsen Rutenias hovedstad befridd. I Ungarn har general Petrovs styrker som kommer fra Tsjekoslovakia forenet seg med general Malinovskis styrker og de rykker nå sammen inn i Budapest. I Jugoslavia er byene Ruma og Mitrovica 50 km. vest for Beograd befridd. Ved Adriaterhavet har Titos styrker inntatt havnebyene Split og Trogia. Lenger øst, nær Serajevo, kan det nå som helst komme til svære kamper mellom Titos styrker og en del av de tyske styrkene som retirerer nordover for å søke å slå seg igjennom til Zagreb, Krcatiens hovedstad. I Hellas har briterne allerede nådd den jugoslaviske grense. I Italia er elven Ronco passert. På Filippinene er 2/3 av øya Leyte befridd. - Admiral Nimitz opplyser at av de ca. 60 japanske krigsskip som deltok i det veldige sjøslaget i Stillehavet ble 58 ødelagt eller skadet. 2 hangarskip ble senket, 4 slagskip, 6 tunge og 3 lette kryssere samt 9 mindre fartøier led samme skjebne. 13 skip ble sterkt skadet og 11 lettere skadet. Amerikanerne mistet 1 hangarskip, 2 eskorteskib og 3 destroyere.

DEN POLITISKE SITUASJON I FINNLAND

ER SELVSAGT HELT PRECET av den totale kursendring som har funnet sted i landets utenrikspolitikk. De fleste nøytrale og allierte korrespondenter er enige om at den forandring i den politiske holdning som er kommet til syne utad ikke på noen måte bare skyldes en påtvunget offisiell politikk, men i høy grad er uttrykk for hva en stadig større del av det finske folk mener er det eneste mulige og riktige. Det som framforalt har lettet denne omorientering hos finnene er den tyske militære ledelses brutale opptreden og nesten utrolige mangel på psykologisk sans og på den annen side en taktfull og måteholden opptreden fra russisk hold. Da tyskerne etter våpenstilstanden forsøkte et kup mot Hoglandøya, tredde mange finner første at det var en overilet handling fra en lokal tysk kommandant. Men da tyskerne siden bl.a. tok 150 gisler i Kemi og fulgte den brendte jords politikk under tilbaketrekkingen i Nord-Finland, ble finnene rasende. De finske avisenes tone overfor den tyske "våpenbror" ble med ett en helt annen, og f.eks. et tidligere såvidt tyskvennlig blad som agrarernes hovedorgan kaller tyskerne for "mellemeuropeiske mordbrennere". Og idag er det når det gjelder bedømmelsen av tyskernes politikk ikke særlig forskjell på den finske presse og den frie norske presse. Nazipressen er stille og rolig avgått ved døden.

Mannerheims politikk siden våpenstilstanden har i utpreget grad tatt sikte på å bevare den indre enighet i Finland. Mange mener at Mannerheim her har gått for langt i lemfeldighet overfor de, om ikke rent nazistiske, så allikevel tidligere utpreget tyskorienterte kretser. Lappo og en hel rekke andre nazistiske organisasjoner er riktignok oppløst. Og de to sosialdemokratene Vuori og Fagerholm, som for lenge siden sluttet seg til fredsoppasisjonen, er tatt med i regjeringen. Men den bærer fremdeles tydelig preg av Mannerheims forsiktige kompromispolitikk overfor de tidligere tæneangivende politikere. På den annen side kan det vistnok ikke nektes at både Mannerheim og den lite partipolitiske centrumsmann statsminister Castren, legger stor vekt på en lojal oppfyllelse av de russiske våpenstillstandsbedingungen. Og det ser ut til å være det viktigste for russerne, som ifølge svenske pressemeldinger, strengt har holdt seg til de offisielle finske myndigheter og ikke viet noen merkbar interesse for kommunistene. I de russiske våpenstillstandsbedingungen inngår også den bestemmelse at 50 finner som russerne anser som krigsforbrytere skal arresteres og det ser ut til at samtlige disse sitter anholdt.

Innenfor det finske sosialdemokrati fortsetter striden mellom Tannergruppen, Vuoris og Fagerholms tilhengere og en mere venstrebetonet fløy. Vuori og andre faglige ledere forsøker stadig å utjevne motsetningene mellom Tanner og venstrefløyen og hevder at de fleste av motsetningene nå enten hører fortiden til eller er av rent personlig karakter. Det ser ut til at Tanners uvilje til å trekke seg tilbake som partileder i høy grad vanskeliggjør en forsoning.

Forholdet til russerne har utviklet seg bedre enn mange hadde ventet. Selv i finske forretningskretser er det atskillig optimisme å spore, Stalins svarteleggram til Pasikivi i dennes egenskap av formann for en forening til fremme av russisk-finsk vennskap, har fått en meget gunstig mottagelse i den finske presse. Telegrammets hjertelige og vennlige tone har vakt gjenklang i hele det finske folk, skrev Usso Suomi. Også via allierte aviskorrespondenter i Moskva har finnene fått vite at russerne ikke lenger er på langt nær så bitre overfor finnene som under beleiringen av Leningrad. Det spores en oppriktig vilje i Moskva til å etablere et virkelig vennskapelig forhold til Finland. Det har også bidratt til å lette stemningen i Finland at Sverige har lovet å levere alle de varer til landet som tyskerne tidligere skaffet. Svenskene har også innrømmet finnene en kredit på 150 millioner kroner.

H J E M M E F R O N T E N

FRA HJEMMEFRONTENS LEDELSE:

Vi er nettopp blitt kjent med at fienden akter å sette i gang drastiske tiltak for å knekke den norske motstandsbevegelsen. Vi må være forberedt på arrestasjoner, razziaer og terror av hittil ukjent omfang. Enkelte steder er angrepene begynt og vil andre steder være nær forestående. Den norske motstandsbevegelsen lar seg ikke knekke, men situasjonen er alvorlig og vi må holde hodet klart. Hjemmefronten gir følgende ordre:

1. Vis omhu og arbeid med forsiktighet. Ta ingen unødig sjangse. Saken krever din insats, men dumdristighet er fiendens forbundsfelle. Din uforsiktighet rammer ikke bare deg selv. Den kan få de alvorligste følger.
2. Skriv minst mulig. Brenn idag alle unødige papirer. Gå minst mulig med hemmelige papirer på deg. Blir du nødt til det, hjem dem godt.
3. Oppbevar alt hemmelig stoff så fienden ikke kan finne det ved husundersøkelser eller razzia.
4. Alle navnelister er forbudt. Ødelegg dem straks.
5. Snakk ikke til noen utenforstående om ditt arbeid i hjemmefronten, ikke engang til din beste venn, ikke til din hustru. Gjør dette til en regel fra idag.
6. Pass ditt eget arbeid og bland deg ikke opp i andres. Vær ikke nysgjerrig. Det gjelder å vite minst mulig.
7. Se deg for. Fienden kan være på vakt der hvor du venter å finne en forbundsfelle.
8. Gå i dekning når det er fare for at du kan bli tatt. Bli der til faren er over. Husk at fienden ikke slår til med det samme. Forveksle ikke mot med lettsindighet.
9. Du som står utenfor den aktive hjemmefronts arbeid, ti stille med hva du tilfeldigvis får vite eller kommer over. Det er din plikt.

Vårt hemmelige våpen:

F O L K E S T R E I K .

Mange spør seg selv i denne tiden: Er vi så maktesløse at vi reelig må se på stadig nye overgrep og voldshandlinger fra makthavernes side? Nei, det er vi ikke. Vi har et våpen som vi hittil ikke har brukt: folkestreik.

HVA ER FOLKESTREIK?

Folkestreik er et nytt ord og et nytt begrep. Folkestreik er hele folkets totale og solidariske insats i kampen. Når hjemmefrontens ledelse proklamerer folkestreik, legges hele arbeidslivet dødt. Fabrikkene og samferdselsmidlene stanser, butikker og konterer stenger. Både sjefer og underordnede holder seg hjemme. Lærerne møter ikke på skolene o.s.v. De meget få nødvendige undtak vil det bli gjort rede for når folkestreiken proklameres...

NÅR SKAL FOLKESTREIKEN BRUKES?

Folkestreik vil bare bli brukt i nødsfall fordi skadevirkningene, også skader oss selv. Men det er visse ting vi ikke kan tåle. Da bruker vi Folkestreik. Militær mobilisering eller arbeidsutskrivning av tilsvarende karakter, mord på gisler, deportasjon av nordmenn til Tyskland under slike forhold at de utsettes for lidelser og død, er omstendigheter som kan utløse streik.

Merk dette:

1. Folkestreik vil bli proklamert av Hjemmefrontens ledelse.
2. Ordren sendes ut gjennom den frie presse og over London Radio.
3. Ingen må la seg rive med i aksjoner som ikke er satt i verk av Hjemmefrontens Ledelse.
4. Forbered deg om mulig på den situasjon som oppstår når alle tilførsler stanser. Også vann, gass og elektrisitet kan bli avstengt i en kritisk situasjon. Kan du skaffe tørrmelk eller boksemelk til spebarna?

I FINNMARK

rykker russerne videre fram fra Kirkenes og har besatt Munkelv og Neiden. Om de klarer å kaste tyskerne tilbake forbi bunnen av Varangerfjorden blir landforbinnelsen til Vardø og Vadsø avskåret. London Radio melder i en reportasje om Kirkenes at byen hadde mer enn 1000 flyalarmer i de siste 3 1/2 år. Grubene i nærheten av Kirkenes stod for 70% av den norske jernmalmproduksjonen og tyskerne hadde tenkt å gjøre byen til et uinntagelig Nordens Gibraltar.

I TROMSØ, BODØ OG ANDRE STEDER I NORD-NORGE

er det tatt atskillig kjendte menn som gisler. Også i Trøndelag har det vært gisseltaging i stor stil. Det nevnes at ialt 500 mann skal være arrestert.

TO KNOTTFABRIKKER I SANDVIKA

gikk opp i røk i slutten av forrige uke.

DE ENGELSKE FAGFORBUND

har hatt en veldig utvikling under krigen. Det er bl.a. foregått en centralisering, slik at den gamle oppdeling innen en industri er avløst av landsomfattende centralforbund. Således er gruveforbundet centralisert med et medlemstall på 700.000. Metallarbeidernes forbund er på over 1 million.

D E N S I S T E H Ø S T

under krig og okkupasjon er det vi nå gjennomlever og den har skjerpet alle forhold slik at vi neppe på noe tidspunkt har sett en så aggressiv og pågående virksomhet fra Gestapos og quislingenes side. Derfor har også Hjemmefrontens Ledelse sendt ut den ordre som vi gjengir på side 4. Uttrykket "ordre" er brukt med hensikt. Den overordentlig kritiske tid som vi nå går inn i krever militær disiplin og hjemmefrontens paroler må derfor oppfattes som ordre, som det er enhver nordmanns plikt nøyaktig å etterkomme. Du skal vise forsiktighet men ikke feighet.

Den disiplin som nå forlanges av oss, gir selvsagt ikke nazipressens fantastiske sludder om at det forberedes et diktatur fra regjeringens side, noen som helst berettigelse. Også fra annet holdt er det ropt varsko om hjemme-reaksjon. Mot alt dette står hjemmefrontledelsens mai-erklæring som den klare, utvetydige folkestyrevilje, som også har fått regjeringens fulle tilslutning. - Det skal derfor også vise seg at denne ledelse vil evne å slutføre den frihetskamp som nå går inn i sin siste og avgjørende fase. Vi skal stå sammen i en enig og fast fylking og sette hardt mot hardt. Arbeiderne for sin del er rede til å holde sin del av fronten og dermed forkorte den tid som ennå er igjen til vi påny får en

F R I F A G B E V E G E L S E .

Arbeiderinternasjonale.

zismens sammenbrudd vil etter alt å dømme bli fulgt av et stort oppsving for sosialistiske partier og faglige arbeiderorganisasjoner over hele verden. Det blir en viktig oppgave etter krigen å gjenopprette kontakt og utbygge samarbeidet mellom alle disse organisasjoner. Arbeidet med å gjenreise den internasjonale arbeiderbevegelse - både den faglige og den politiske - imidlertid forberedes allerede nå mens krigen pågår. Når det gjelder den faglige internasjonale har dens styre og sekretariat kunnet opprettholde sin virksomhet under krigen, om enn i begrenset omfang. Av vesentlig betydning har det vært at en har hatt engelsk-franske og engelsk-amerikanske faglige komiteer som er drøftet og uttalt seg om spørsmål av felles interesse. Den engelske landsorganisasjon har også utbygd kontakten med andre deler av det britiske samveldet. Fagbevegelsen i Kina, India, og Latinamerika er blitt styrket og står ikke avvisende overfor internasjonalt samarbeid. Representanter for den faglige internasjonale har også hatt stadig kontakt med den nye italienske fagbevegelse, med den hurtig reorganiserte spanske fagbevegelse og med fagbevegelsen i Belgia. En del av de internasjonale yrkessekretariater har suten sammen med faginternasjonale dannet et midlertidig internasjonalt råd som er gått igang med å forberede gjenreisningen etter krigen.

Den sosialistiske, politiske, internasjonale store lerede før krigsutbruddet opppe i en alvorlig krise som følge av den svekkelse som fascismens fremmarsj hadde medført og krisen ble forsterket ved de internasjonale tendenser som gjorde seg gjeldende innen flere lands arbeiderbevegelser. Under krigen er internasjonale virksomhet vært lammet i den grad at en må si internasjonale faktisk har opphørt eksistere. - Den kommunistiske internasjonale er i allomtiden blitt oppløst. I oppløsningsvedtaket slo sekretivkomiteen fast at den kompliserte internasjonale situasjon og forholdene i de enkelte land gjorde det umulig å løse arbeiderbevegel-

sens nasjonale oppgaver gjennom et internasjonalt senter. Oppløsningen innebar også på andre punkter en innrømmelse av riktigheten i meget av den kritikk som har vært rettet mot Komintern. Situasjonen idag er altså den at det ikke finnes noen større politisk arbeiderinternasjonale. Under hele krigen har det imidlertid både i England, Amerika og Sverige vært opprettholdt en personlig og nyttig kontakt mellom representanter for sosialistiske partier i en rekke land. Med jevne mellomrom har de holdt møter og bl.a. drøftet spørsmålet om å forberede dannelsen av en enhetlig internasjonale for alle sosialistiske bevegelser i verden. I november ifjor foreslo Stockholmsgruppen at det i London skulde nedsettes en komité til å ta seg av dette arbeid og for et par mndr. siden ble det meldt fra London at et utvalg med representanter for 11 land var gått igang med å drøfte opprettelsen av en ny sosialistisk internasjonale.

Så mange skuddelser som vi i årenes løp har opplevet når det gjelder internasjonal solidaritet og samvirke mellom arbeiderne, er det all mulig grunn for fremtidens arbeiderinternasjonalisme å bygge på en strengt realistisk vurdering og ikke vekke illusjoner om at en internasjonal sammenslutning representerer større makt enn den som ligger hos bevegelsen i de enkelte land. Den nye politiske internasjonale bør ikke få til oppgave å gripe inn i de enkelte partiers virksomhet, men må på den annen side få tilstrekkelig autoritet til - etter demokratisk vedtak - å kunne trekke opp forpliktende fremgangslinjer i store spørsmål av internasjonal betydning. Når sosialistene går inn for at statene skal gi av kall på endel av sin suverenitet til fordel for overstatlige institusjoner, kan de ikke stille mindre krav til sin egen bevegelse. Viktig er det at arbeiderbevegelsen i de forskjellige land kan samordne sine fremskritt. Den vil da med meget større styrke kunne gjøre seg gjeldende ved utføringen av den kommunistiske oppgave i den internasjonale arbeiderbevegelse sørge

for at den nye internasjonale rettsorganisasjon får et solid demokratisk grunnlag. Hverken "Darlisme" eller intervensjon mot demokratiske og sosialistiske folkebevegelser må tales i europeisk etterkrigspolitikk. også når det gjelder de beseirede land må en være på vakt overfor maskerte reaksjonære bestrebelser på å hindre en eventuel demokratisk-sosialistisk nyreisning i disse land. Kolonifolkene må beskyttes mot imperialisme. Videre må den internasjonale arbeiderbevegelse gå inn for en samordning i internasjonal målestokk av de forskjellige lands planer på de økonomiske, finansielle og sosiale område.

-000-

K r i g s s i t u a s j o n e n

I Vest ble de siste restene av tyskernes forsvar for Scheldemunningen omsider likvidert i slutten av forrige uke. 12000 fanger ble tatt i dette avsnitt. Når dette skrives holder ennå spredte styrker stand på Walcheren på nordsiden av munningen, men etter at Vlissingen og Middelburg er falt har de ikke lenge igjen. De tyske troppene både her og i den øvrige delen av Nederland har dratt stor fordel av været og terrengets beskaffenhet. De all. 3. landstigningsoperasjon på Walcheren i slutten av siste uke skulde egentlig vært foreberedt av et 48 timers luftbombardement, men dårlig flyvær umuliggjorde denne plan. Da landstigningen allikevel ble satt iverk ble den en kostbar affære - 80% av landstigningsbåtene gikk tapt p.g.a. den voldsomme tyske artillerifilden. Det tyske forsvaret har også vært lettet av de utallige kanaler som går på kryss og tvers overalt i Nederland og av den gjennombløte, tildels oversvømmede jorda, som nesten umuliggjør innsats av panservåpenet. De tyske troppenes rett ett til nordsiden av Maas har allikevel kostet nesten halvparten av den 15. tyske arme. Særlig store tap led tyskerne ved de to broovergangene over Maas (Moerdijk, nord for Hertogenbosch og Geertrudenberg nord for Brda) samt ved fergestedet ved Wilhelmstad. Da Geertrudenberg og

Wilhelmstad ble tatt i begynnelsen av denne uken og amerikanerne trengte inni Moerdijk, måtte mange svømme over Maas. Ved Aachen står amerikanerne i kamp ved byen Hürtgen, etter å ha rensert Hürtgenskogen for tyske tropper. Köln, Duisburg, Düsseldorf, Gelsenkirchen, Koblenz og andre byer i områdene øst og nord-øst for Aachen bombes delvis av store flystyrker. I lt kastet de allierte ned 93000 tonn bomber over Tyskland i oktober. Da det tyske jagerflypenet torsdag i forrige uke forsøkte seg med en større motstandsaksjon, ble det skutt ned 208 tyske maskiner, hvilket er ny tysk tapsrekord.

I øst fortsetter den russiske likvidasjonsoffensiven mot de 120.000 tyskere som er avskåret i Kurland. I Øst-Preussen har tyskerne kastet inn alle tilgjengelige reserver for å stoppe russerne. Det ser ut til at russerne, som så ofte før når fienden foretar kraftanstrengelser, har lagt seg på defensiven for å matte ut motstanderen for neste offensivfremstøt. I Ungarn raser voldsomme panserstrider sør for Buda-Pest, etter russernes erobring av Szolnok. I n.ø. Ungarn retirerer tyskerne for fullt, for ikke å bli utflankert. Allerede i begynnelsen av uke hadde russerne tatt 10.000 fanger mellom Teis og Donau. Budapests fall (denne hovedstad ligger 2000 km. fra Stalingrad hvor tyskerne var for 2 år siden) vil åpne veien til Wien og Syd-Tyskland.

Hellas er rensert for tyskere, bortsett fra de ca. 25000 mann som er isolert på Kreta og andre øyer. Tyskerne forsøker nå å slå seg gjennom passene i Jugoslavia og Albania, hvor de angripes av engelskmenn, amerikanere, russere, jugoslaver, albanere og grekere. I Albania har Tito nådd Tirana og på grensen til Hellas holder hans tropper 3 pass besatt og har tatt Monastir. I Finland mistet tysk mandag Ivalo, deres siste basis på Ishavsveg 30 km. fra Norge.

Den svenske regjeringserklæring

Om Sveriges utenrikspolitikk som ble lest opp i 1. og 2. kammeren i begynnelsen av forrige uke under overvær av bl.a. utenriksminister Lie og justisminister Terje Wold, inneholdt bl.a. følgende avsnitt om Norge og Danmark: Vårt folk er dypt oppskaket og oppbragt over hva som foretas mot våre nabofolk i vest. Ingenting kan rukke ved det faktum at Tysklands holdning overfor Danmark og Norge direkte påvirker den svenske innstillingen til Tyskland og derigjennom de svensk-tyske forbindelsene. Vi kan ikke godta den oppfatning at det som skjer i våre granneland ikke skulde angå oss. Regjeringen kommer heller ikke i fremtiden til å la den avvisende tyske holdningen hindre den fra ytterligere å understreke dette. Den forbeholder seg å gå frem på den måten som best svarer til hensikten som er å oppnå en lettelse for de rammede. - I Norge har den svenske hjelpevirksomheten kunnet opprettholdes og delvis utvides. Det er gitt at anstrengelser er gjort fra så vel norsk som svensk side for å gi disse hjelpesendinger størst mulig omfatning. - Det er en stor glede for den svenske regjeringen å hilse de norske statsrådene velkommen hit. - Regjeringserklæringen fortalte videre at størsteparten av handelen med Tyskland er avbrutt og at svensk territorialfarvann fra den finske grense til Balsterbo kanal var stengt for utenlandske fartøy. Videre ble det understreket at Sverige ikke var villig til å huse krigsforbrytere. - Under den debatt som fulgte ble det fra flere talere krevet at Sverige skulle gi opp sin nøytralitet og isteden innta en ikke krigførende holdning til fordel for Norge. Det ble sammenlignet med stillingen til Finland 1940.

H j e m m e f r o n t e n .

Bombeangrepene mot de svære tyske ubåtanlegg i Bergen. Mange mener at Bergen er tyskernes største ubåthavn nå etter at Kiel er så boldsomt ødelagt. Anlegget på Laksevåg like ved den ytre bbyggelse på stedet er et kjempemessig etablissement både over jorden og kanskje mest ved sine underjordiske anlegg. Her har over 1000 arbeidere vært beskjeftiget i flere år. Først ble alle som

bodde ute på den halvøya hvor Laksevåg med verkstedlig er, evakuert. Tyskerne overtok også det hele. Det ble sprengt ut masser av fjeld og laget underjordiske hvelv av fantastiske dimensjoner. I selve ubåtreservoaret er det 9 innganger til et betonghvelv, hvis tak består av 6 meter tykk stålbetong. Under disse hvelv er det i hver av de 9 avdelinger plass til 3 ubåter, som kan heises opp av vannet og plasseres på det tørre til all mulig reparasjon. Under disse hvelv har også tyskerne sine tilfluktsrom og det påstås at det ved det første bombardement i høst var ikke mindre enn 2000 mann dernede. Ute ved Florvåg, ved innseilingen til Bergen, har tyskerne et annet ubåtanlegg som er ganske betydelig, selv om det ikke nær Laksevåganleggets dimensjoner. Og som et supplement til dette er det ved Eidsvåg - en av Bergens forsteder - også anlagt en ubåthavn, likesom det ved Gernes, lenger inne i Østfjorden, finnes store marineanlegg med kaier og ammunisjonsopplag.

Bergenserne har lenge ventet et engelsk angrep på Laksevågs store ubåtstasjon. Den har jo særlig i det senere vært livlig trafikert. Ikke sjelden har en 20-30 ubåter vært inne på havnen. Under disse forhold er det selvsagt en forbrytelse å tillate at sivile mennesker har sine boliger, ja at skoler endog holder skole i en bygning som ligger så å si like opp i ubåtverkstedets naboskap. Det har de heller ikke manglet på advarsler både til Kleivdalsverfabrikk, som lå nærmest inntil og de andre naboer. Men man trøstet seg med at det ennå ikke var foretatt noen bombing. Men ettersom tyskerne mer og mer flyttet sine ubåter opp i norske farvann, måtte jo alle skjønne at en motaksjon var uundgåelig. Så kom da det første store angrep, som kostet så mange dødsopfre. Enda falt ingen bomber fjernere enn 98 m. fra de militære mål, så farlig nær lå den sivile bebyggelse. Og på Holen skole hvor også tyskerne var plassert, hadde et luftvernbygg som i full aktivitet og som ikke kunne bevirke annet enn å utpeke skolen som et ledd i det tyske krigsanlegg. Bombardementet ødela Laksevåg

verksted, tørrdokken, instrumentverkstedet, maskinhallen, kranene, Kleivdals verksted, Simensvikens valseverk og skadet betongtaket uten å ødelegge det. De 500 kg bomber som ble brukt prelltet av mot betongdekket. 4 ubåter ble ødelagt og 5 skadet. Den norske bit "Steen" som bl.a. hadde spårvogner fra Bergen ombord som skulde til Tyskland, ble senket. En stor tysk kiskbåt på 10.000 tonn gikk tilbunns, og en av fjordfergene, "Radöy" likeså. Så kom det annet store angrep om natten. Fra tysk hold er det nevnt at det deltok over 300 maskiner med opptil 6 tonns bomber. På Kvarven festningsanlegg kunne man iaktta at flere batterier ble bragt til taushet. Hvor sterkt Laksevåganlegget ble skadet vet vi ennå ikke. Men hverken der eller i Florvåg gikk noe menneskelig tapt. Men har nå begyndt en evakuering her, som skal omfatte en omkrets av ca. 3 km. Tapet av menneskelig skjedd da en av bombeflyverne ble rammet ute ved Kvarven og skulde redde seg over Bergen ut mot Nordasvannet. Den skulde lette seg for bombelasten over Byfjorden men klarte det ikke, slik at bombene falt like innenfor Sukkerhusbryggen. Hele kvartalet her ble lagt i grus. Det havarerte fly styret ned i fjæren ved Store Løngegårdsvann. Flyverne ble drept innen nedstyrtningen. Den natt var det 36 ubåter i Bergen, derav 15 ved Florvåg.

Nye sprengningsaksjoner

ned førsteklases resultat er foretatt mot Möller og Larsens fabrikk i Hedenarksgt. på Kampen og mot motorfabrikken "Levahn" ikke langt derifra. Hirdens stabskvarter i Tollbodgt. ble kraftig skadet ved eksplosjon og bensinstasjonen på Etterstad ble totalt ødelagt mandag.

Landslederen som reddende engel.

"Bolsjevikenes innmarsj i Nord-Norge er en katastrofe" uttalte Fossum til Fritt Folk forleden og vi innrømmer villig at for Fossum personlig betyr innmarsjen begynnelsen til enden. Men vår urkomiske landsleder kan trøste seg med at jo mer han føler katastrofestemningen sige inn over seg, desto mer fornøyd blir de norske arbeiderne. Når Fossum er trist er arbeiderne glade - slik har det

vært helt siden denne charlatan ble plassert på taburetten i L.O. Det blir ikke noen forandring i dette selv om landslederen aldri så meget forsøker å spille reddende engel for arbeiderbefolkningen nordpå. Det er riktig at mange arbeidere i Nord-Norge nå gjennomlever en hard tid, men det skyldes i første rekke Fossums tyske arbeidsgivere som svir av arbeidernes hjem og jager dem sydover. Disse arbeidere fraber seg Fossums krokodilletårer. De har ett ønske: Ut med tyskerne fra Nord-Norge og vekk med Judas Lies blodbesudlede "hjelpende hånd". - Når Fossum forespeiler at fagforbundenes ulykkesforsikring kan hjelpe arbeiderne ved krigsskade, er dette uriktig. Denne forsikring gjelder ikke for krigsskade. Men det var jo ikke å vente at landslederen skulde vite det. Intervjuet i Fritt folk tyder i det hele på at Fossums omtåkede hjernekasse er blitt ytterligere svekket av den truende katastrofe. På annen måte kan det ikke forklares at landslederen finner på å si: "De mange tillitsmenn er jo valgt av sine kamerater." Om arbeiderne fikk velge sine tillitsmenn nå, vilde Fossum & Co i beste fall være opptatt med å pokke stein. - Et annet sted i intervjuet dementerer Fossum simpelt hen den nazifilosofiske betraktning som Fritt Folk innleder intervjuet med. Lovorganets medarbeider skriver at "fra årene før krigen husker vi sterkest den klassekamp og lønnekamp landsorganisasjonen førte og som ofte endte med bitter kamp mellom arbeidsgiver og arbeidstaker." Fossum derimot sier ordrett: Også under forholdene før krigen var det jo fagorganisasjonens oppgave å ordne og forhandle. Det var jo bare i sjeldne tilfeller det var streiker og lockouter". Det forekommer oss at Fossum her synder stygt mot Quislings historieopfatning av fagbevegelsen. Det blir imidlertid en sak som ministerpresidenten og Fossum får gjøre opp seg imellom.

Imens fortsetter vi kampen for en

F R I F A G B E V E G E L S E.

F R I F A G B E V E G E L S E.

18. nov. 44.

4. årg.

Roosevelts glimrende seier

At det fjerde presidentvalg betyr en styrkelse av framst gjevnlige demokratiske kreftene ikke bare USA, men også i den øvrige verden. Seieren øker angstene for en snarlig avslutning på krigen og for etterkrigspolitikk som kan føre til en varig fred. I det hadde kanskje ikke så meget å bety for den tekniske krigføringen - den vilde nok fortsatt indret - men det hadde en veldig betydning for den moralske kraft som krigen skal føres med, for det tillitsfulle og førtrolige samarbeid som er kommet stand mellom lederne for de tre allierte stormakter og for den ånd og de ideer som skal prege verden etter det Ragnarok som vi nå opplever. - Særlig gladelig er det at også valgene til representantenes hus og til senatet gikk i Roosevelts favør. Det sies at Dewey selv har provosert fram dette resultat. Han var så sikker på at kongressvalgene skulde gi republikanerne flertallet at et av hans stående argumenter for at han burde velges som president var dette at allersviksts det bli en republikansk kongress og en demokratisk president og det vilde bare føre til en innbyrdes kamp hvor intet kunne bli gjennomført. Velgerne har vært ham på ordet, men på en annen måte enn han selv har drømt om. De har gitt Roosevelt en kongress som han kan samarbeide med og dermed sikret at den demokratiske linje i innen- og utenrikspolitikken kan føres fram. Roosevelts gjenvalg vil etter all sansynlighet føre til at det ganske snart antagelig i begynnelsen av neste måned - vil bli holdt en konferanse mellom Roosevelt, Churchill og Stalin, hvor planene for stormangrepet mot Tyskland vil bli endelig trukket opp, slik at de allierte nasjoners umåtelige krefter kan slippes løs til det siste oppgjøret med den morderliga som frändeles klarer å presse det tyske folk til å fortsette en utpløst krig utover alle mennekselige grenser.

Størst betydning har imidlertid Roosevelts gjenvalg og kongressvalgenes resultater for den store gjenopbygging etter krigen og for dannelsen av det

planlagte internasjonale sikkerhetssystem. Etter forrige krig gikk USA ut av det internasjonale samarbeid og trakk seg tilbake i en isolasjon, som sprenget alle forutsetninger for en effektiv verdensorganisasjon. Roosevelt har imidlertid alltid stått i kamp mot den amerikanske isolasjonismen og han har også forsøkt å demme opp for den nasjonalisme som i de siste årene har gjort seg gjeldende blandt mange tidligere isolasjonister. P.g.a. republikanske mandatgevinster ved tidligere valg og opposisjon innen det demokratiske parti, har Roosevelt ofte vært tvunget til å gå forsiktig fram eller endog slå til rettet både i sin utenrikspolitikk og i sitt økonomiske reformarbeid. Etter det tillitsvotum han nå har fått, skulde det være det beste håp om at USA allikevel skal bli en meget aktiv deltager i det internasjonale samarbeid, som må til om vi skal undgå en ny krigs mareritt. Samtidig er utsiktene blitt bedre for en rasjonell løsning av de økonomiske problemer som vil oppstå så snart krigen er slutt.

Det var et trekk ved den siste valgkampen i USA som særlig gir arbeiderbevegelsen i alle land grunn til å glede seg. Og det var de samstemmige meddelelser om at fagorganisasjonen har tatt aktivt del i valgkampen. Det gjøder kanskje i første rekke storindustriens landsorganisasjon, C.I.O., som har en stab av unge organisasjonsfolk, som helt går inn for New-Deal-politikken. Men det ser ut til at også den eldre landsorganisasjons (American Federation of Labour) folk har gått inn for Roosevelt, om enn ikke så offisielt som C.I.O. Det som vi vet er i hvert fall nok til å kunne slå fast at det er skapt en bevisst arbeiderpolitikk ved presidentvalget, som støtter en internasjonal sikkerhetspolitikk og en sosial og økonomisk aktiv samfunnspolitikk i Roosevelts ånd. Her ligger håpet for USA's framtid. For med en arbeiderklasse som lunefullt svinget fra den ene til den annen side ved hvert valg, var det intet håp. Først når den store amerikanske arbeiderklasse blir fullt klar over sin

forts. side 4

Folkeformørkelsen.

Det nazistiske propagandaapparat har ned gjennom årene hatt mange forskjellige oppgaver. Og da den røde arme marsjerte inn i Kirkenes, var det neppe en nordmann som ikke visste at nå skulle "bolsjevikangsten" for alvor podes inn i oss. Og siden har hele maskineriet med pressen i spissen arbeidet for høytrykk med dette ene mål for øye. Det kokes sammen "øyenvitneberetninger" om det ene og det andre, krydret med bilder av døde småbarn og oldinger. Se selv, slik er russerne. -- På grunnlag av inngående studier av de siste ukens aviser ser vi oss istand til å gi en virkelig sannferdig skildring av russernes frammarsj: Aller først går soldatene, som riktignok er skjeggete, men ellers godslige og svært uvillige til å sluss. Det er de fåle offiserene som driver den fram med revolveren i nakken. Bak offiserene kommer kommisarene, som alle til enhver tid står i telefonforbindelse med Stalin. De ligner mest dyr og deler ut nakkeskudd til de offiserene som ikke nedlegger et tilstrekkelig stort antall soldater pr. dag. At i det hele tatt denne armeen greier å tvinge de germanske herrefolk til rettet, skyldes utelukkende at de er så overlegne i antall. Forøvrig er russerne lett å narre. Som oftest legger de ikke merke til at tyskerne for flere dager siden har trukket seg tilbake uten å være det minste presset. Så fort russerne er rykket inn i en by eller landsby kaster de våpnene fra seg alle som en - ja selv de godmodigste blandt soldatene går med jødisk-marxistisk grundighet igang med å voldta kvinner og steke småbarn. At det i den senere tid har vært en relativ stillstand på østfronten og i Nord-Norge, kommer nettop av dette at russerne er inne i en slik periode av voldtukt og barnemord. Når på denne måten det siste kreatur er skjendet og alt levende utryddet, blir resten av befolkningen sendt til Sibir. På veien sultar de alle sammen ighjel og de øvrige orkammer av kulde. Straks de kommer frem til bestemmelsesstedet blir de underkastet tortur og drept, for deretter å tilbringe resten av sitt liv i strengt slavearbeid. -- Javisst er skildringene redsels-

stilling til de sosiale, økonomiske og internasjonale spørsmål og holder en klar linje fra valg til valg, først da har vi sikkerhet for at denne stormakt i vest vil legge sitt tunge lodd i vektskålen for verdensdemokratiet, den sosiale rettferds og fredens sak. - Det ligger ikke for USA's millioner å binde seg til bestemte politiske dogmer og doktriner. Også i Europa vil nok førkrigstidens sosialistiske læresetninger måtte tilpasses de erfaringer vi har høstet under krigen. Blandt annet må vi nok tillegge de ideologiske kreftene en større betydning for menneskelivet og samfundene enn et snevert materialistisk-historisk syn var tilbøyelig til å gjøre. Under alle omstendigheter vil det avgjørende bli om verdensdemokratiet kan samle seg på det praktiske arbeides plattform og bli enig om en samarbeidsplan for dagen og den nærmeste framtid. På dette område betyr Roosevelts seier overordentlig meget. New-Deal-folkene i USA går inn for en velferdspolitik av noenlunde samme slags som den arbeiderpartiene i Skandinavia var slått inn på før krigen. Den synes nå også å skulle kunne samle demokratene i alle land.

K r i g s s i t u a s j o n e n .

Norge: Den norske befolkning i Finnmark og Troms gjennomgår en forferdelig tid p.g.a. tyskernes hensynsløse evakueringsmetoder. En tysk offiser i Nord-Norge skal ha uttalt at tyskerne akter å legge øde hele Nord-Norge nord for Narvik og meget tyder på at dette langt fra er noen tom trussel. 9/10 av alle husene i Kirkenes er le svidd av forrettretten. Hvor store ødeleggelse som er gjort i Vardö og Vadsö vet en ennå ikke sikkert. Hammerfest, Honningsvåg, Bamvik, Berlevåg, Mahavn og flere steder er helt eller nesten helst avsvidd. Overalt tvinges befolkningen under trussel om skyting, til å begi seg på vandring sydover. Tyskerne har rekvirert 90% av alle båter og samtlige motorkjøretøyer, slik at de aller fleste nordmenn må ta seg fram til fots i den bitende kulde som nå råder i Finnmark. Også i byene i Troms forberedes tvangs- evakuering og sprngninger. Tromsö er fullstendig overfylt av flyktninger og tyske soldater. Alle- ede for flere uker siden meldte svenske aviser at

over 30.000 tyske soldater passert Tromsö på vei sydover. Storparten av de retirerende tyske styrkene befinner seg nå i Porsangerområdet og i Tanaområdet praktiseres den brendte jords taktik med stor grundighet. - - En norsk militærkommissjon er nå knyttet til den russiske överkommando i Finnmark og representanter for justisdepartementet, forsyningsdepartementet, finansdepartementet og Informasjonskontoret (Nygaardsvolds departement) er kommet til Kirkenes. Oberst Alf Dahl, som var sjef for Altabataljonen i 1940 har over tatt kommandoen over de norske styrkene. Han sorterer under generalmajor Steffens, den norske militærattasje i Moskva.

I vest startet general Patton en kraftig offensiv onsdag i forrige uke mellom Metz og Nancy på en 40 km, bred front. Allerede på offensivens første dag ble 13 mindre byer erobret. Offensiven ble senere komplettert med et framstöt nord for Metz mot Thionville og Saar. I dette område er amerikanerne nå nådd fram til den tyske grensa. Sör og vest for Metz er flere forter tatt, amerikanerne står tett innpå selve byområdet og hele festningsområdet trues med omringning. - De første allierte forsyninger er nå kommet fram til Antwerpen, etter at innlöpet til byen er rensert og de siste restene av den 70. tyske divisjonen på Valcheren er tilintetgjort. Antwerpen er Europas nest störste havn. I Aachenområdet pågår det hårde strider i området omkring byen Vossenach. I öst har russerne fortsatt frengang i dobbeltframstötet mot Budapest. Den söndre angrepskilen følger jernbanelinjen Zsolnok-Budapest. I dette området er övrene Cegled og Monor tatt. Det andre framstötet foregår langs jernbanen mellom Budapest og Miscole - her sto russerne i begynnelsen av uken 70 km. fra hovedstaden. - I Jugoslavia truer Tito Skoplje og hans tropper er gått over Donau på et nytt sted nær grensen til Ungarn. - I Italia rykker de allierte mot Ravenne - Forli er tatt.

fulle kjære leser. Men vi kan forsikre Dem at dette er bare begynnelsen. Følg bare med hver dag i vår fremrakende legale presse, så skal De få se og høre saker og ting som med letthet danker ut både Rottenikken og Fantomet. Våre tallrike spesialister i lystnord og sadisme, som vi har plasert på gode utkiksposter i Kirkenes og Øst-Polen, er en garanti for en førsteklasses service.

Fra Hjemmefrontens ledelse:

SLA DEM NED.

Norges Næringssamband er nylig blitt opprettet ved en quisling-"lov" av den vanlige sorten, som skal gjelde "uten hensyn til grunnlovens bestemmelser". Forradene er ute med nye knep. Sambandet skal drive næringene inn under full nazifisering: Bøndene, fiskerne, håndverkerne, industrien, handelen, skipsfarten, transporten, bankene, forsikringsvesen, hotellvirksomheten.

Næringssambandet skal skaffe Quisling veldige summer gjennom kontingenten. Men først og fremst skal det brukes til å registrere arbeidskraften i de forskjellige yrker til innsats på fiendens side. Tyskerne trenger folk til krigen og krigsviktige tiltak. Quisling lurar stadig på en anledning til å mobilisere de beste årsklasser. Den hissige propagandaen i forbindelse med begivenhetene i Nord-Norge viser hva han sikter mot. Mobiliseringstrusselen er i øyeblikket farligere enn noensinde. - Vår ungdom har nylig vist hvordan quislingenes planer skal slaes ned. Av 80.000 i alderen 21-23 år har makthaverne bare fått tak i 300 hittil. Nå gjelder det disiplin fremfor alt. Gitt ordre skal følges, uansett personlige ofre. I situasjonen idag skal hver mann kjenne at han er under opsikt og den som ikke følger parole skal stemples som sviker mot sin stand og sitt land. - Paroler som skal følges: 1. Ingen svarer på brev eller sender brev til Sambandet eller underavdelinger. 2. En undgår å la sin bedrift registrere og nekter og hindrer all registrering av arbeidere og funksjonærer i bedriften. 3. En betaler ikke kontingent, men legger alle krav om innbetaling tilside, og lar seg pante. 4. Ingen tar mot hverv eller

illing i Sambandet. - Forøvrig gjelder følgende: Råd på rette sted. Sørg for økonomisk støtte til dem som kommer i vanskeligheter under kampen. ER STERK.

Propagandalederen i L.O. har bekymringer.

Det er ikke hver dag vi har den ære og glede å ha landsorganisasjonens kommisariske propagandaleder, Eriksen, som medarbeider i Fri Fagbevegelse. Vi er midlertid kommet over et pro-memoria fra herr Eriksen, som er en savidt god bekreftelse på meget av det som vi har skrevet i F.F. at vi ikke kan la være å gjengi i hvert fall endel avsnitt av dette opus, som er oversendt de andre kommisariske førere. Det er naturligvis uhøflig at vi uten å spørre om tillatelse serverer en nazistisk propagandaleders ord om propaganda for en fri fagbevegelse. Men det får ikke hjelpe. Og så gir vi ordet til Eriksen (under-trekingen er gjort av oss):

Oppllysnings- og propagandavirksomheten har under en periode den nåværende ledelse har sittet, arbeidet under de vanskeligste forhold, først og fremst fordi vi har hatt så lite positivt å komme med. - En nøktern vurdering vil vise enhver at opplysningsavdelingen har vært nødsaget til å drive typisk defensivpropaganda, en propaganda som utelukkende skulle tjene på å bevare og måtte ha den hensikt i størst mulig grad å forsvare de tiltak som er blitt gjennomført, og som myndighetene har funnet nødvendige. -- Vi har de siste par tre år vært nødt til å snakke om de samme ting om og om igjen på møte etter møte, uten at noe nytt har foreligget. -- Selv innenfor vår egen organisasjon har det fra flere hold gjentagende ganger blitt hevdet at opplysningsvirksomheten med møter, foredrag o.s.v. like godt kunne innstilles når vi så allikevel ikke hadde noe av betydning å komme med. -- Er det noen forandring idag? Jeg mener ja. Den sovjetrussiske frammarsj i Nord-Norge har kanskje på de fleste områder gjort situasjonen vanskeligere, men på et område har den gjort et lettere, for såvidt som den har bragt det norske folk og ikke minst arbeiderne til å tenke. Denne situasjon må utnyttes og det er sikkert så at landsorganisasjonen er den som nettopp har de

Største muligheter til å få gjort noe effektivt. -
Å gjennomføre en landsomfattende propagandaaksjon
idag med krigen i Nord-Norge som bakgrunn, uten å
ha realiteter å komme med, anser jeg for å være meg-
et vanskelig. Fra herr Wöhrl har jeg fått henstil-
ling om å utarbeide endel paroler som skulde opp-
fordre de utenforstående til å gå inn i L.O. og
oppfordre de gamle medlemmer til å bli stående og
bevare L.O. Dette skal jeg gjøre, men jeg tror ikke
parolen alene er tilstrekkelig under de nåværende
forhold. - Det er mulig at en generell lønnsøking
fortsett er umulig å få gjennomført, men myndighet-
ene må også engang forstå at hverken vi eller
andre vil på en arbeider til å høre på oss og enn
mindre til å ta standpunkt for oss mot de allierte
hvis det ikke omgående kan bringes endringer på
dette område. - Uten slike tilsagn kan gis og
uten at disse tilsagn etterfølges av realiteter,
kommer ikke en siel på våre møter. En slik propa-
gandaaksjon vil være verre enn ingenting og ute-
lukkende et nytt slag i luften ved siden av alle de
tidligere. - Heil og sal!

Vi synes propagandalederens fortvilelse taler
for seg selv. Fra sin tyske arbeidsgiver har han
fått ordre om å sette igang en propagandaaksjon og
male bolsjevismens spøkelse på veggen. Det vil han
også gjøre, men han innser at det desuten blir nød-
vendig å varte opp med realiteter (ubevisst inn-
rømmer han for såvidt at bolsjevismen ikke har noe
med realiteter å gjøre.) Men det vesentlige er at
han på en utmerket måte dementerer det offisielle
nazistiske nonsens om at arbeiderne er snille og
loyale. Propagandalederen er simpelthen kommet i
skade for kategorisk å bekrefte at arbeiderne
står i en enig og fast fylking i kampen for en

F R I F A G B E V E G E L S E .

F R I F A G B E V E G E L S E .

24. nov. 1944.

4. årg.

Arbeiderne og den nasjonale kamp.

Arbeiderbevegelsen har alltid ført en uforsonlig kamp
mot enhver form for undertrykkelse - mot den nasjo-
nal ufrihet like meget som mot økonomisk og sosial
urett. Allerede Karl Marx interesserte seg sterkt for
de undertrykte nasjoners skjebne og polemiserte
skarpt mot dem som inntok en vaklende holdning til
f.eks. polakkenes frihetskamp. Hans mening var at
forholdet mellom statene, på samme måte som forholdet
mellom individene måtte baseres på bestemte retts-
regler. Det gamle slagordet at arbeiderne ikke har
noe fedreland, innebar aldri noen oppfordring til
landsforræderi i en krig som gjaldt nasjonal uavheng-
ighet. Men da setningen ble formet var arbeiderne i
alle land en pariakaste og ordene var ment som en
apell til dem om å tilkjempe seg den innflytelse og
andel i samfundets goder som tilkom dem. Først når
det var oppnådd, kunne de av fullt hjerte si at fedre-
landet var hele folkets eie. Det har i det hele tatt
vært almindelig innen arbeiderbevegelsen å se en
sammenheng i striden for nasjonal og for økonomisk
frigjøring. Kampen har bare måttet endre karakter
alt ettersom det var de nasjonale eller de økonomi-
ske problemene som sto i forgrunnen.

I årene mellom 1814 og 1905 var hoveddraget i den
samfundsmessige utvikling i Norge at den økonomisk
færligst stillede del av folket, i strid med embets-
mennene og andre representanter for de herskende lag,
banet veien for full nasjonal frihet. Kampen ble
gjennomført gjennom bondereisningen i 1830-årene,
gjennom Ole Gabriel Uelands organiserte bondebeveg-
else, gjennom Johan Sverdrups folkereisning for parla-
mentarismen, gjennom Marcus Thranes arbeiderreisning.
Politisk ble arbeiderbevegelsen først organisert i
1887 ved dannelsen av Det norske arbeiderparti. Det
var ingen tilfeldighet at dette parti var det første
som helt og fullt gikk inn for kravet om
unionsoppløsning. Like lite var det noen

FRI MFAGBEVEGELSE.

24.nov.1944.

4.årg.

Arbeiderne og den nasjonale kamp.

Arbeiderbevegelsen har alltid ført en uforsonlig kamp mot enhver form for undertrykkelse - mot den nasjonale ufrihet like meget som mot økonomisk og sosial urett. Allerede Karl Marx interesserte seg sterkt for de undertrykte nasjoners skjebne og polemiserte skarpt mot dem som inntok en vaklende holdning til f.eks. polakkenes frihetskamp. Hans mening var at forholdet mellom statene, på samme måte som forholdet mellom individene måtte baseres på bestemte rettsregler. Det gamle slagordet at arbeiderne ikke har noe fedreland, innebar aldri noen oppfordring til landsforræderi i en krig som gjaldt nasjonal uavhengighet. Men da setningen ble formet var arbeiderne i alle land en pariakaste og ordene var ment som en appell til dem om å tilkjempe seg den innflytelse og andel i samfundets goder som tilkom dem. Først når det var oppnådd, kunne de av fullt hjerte si at fedrelandet var hele folkets eie. Det har i det hele tatt vært almindelig innen arbeiderbevegelsen å se en sammenheng i striden for nasjonal og for økonomisk frigjøring. Kampen har bare måttet endre karakter alt ettersom det var de nasjonale eller de økonomiske problemene som sto i forgrunnen.

I årene mellom 1814 og 1905 var hoveddraget i den samfundsmessige utvikling i Norge at den økonomisk mest årligst stillede del av folket, i strid med embetsmennene og andre representanter for de herskende lag, anet veien for full nasjonal frihet. Kampen ble først ført gjennom bondereisningen i 1830-årene, gjennom Ole Gabriel Uelands organiserte bondebevegelse, gjennom Johan Sverdrups folkereisning for parlamentarismen, gjennom Marcus Thranes arbeiderreisning. Politisk ble arbeiderbevegelsen først organisert i 1887 ved dannelsen av Det norske arbeiderparti. Det var ingen tilfeldighet at dette parti var det første som helt og fullt gikk inn for kravet om unionsoppløsning. Like lite var det noen

tilfeldighet at det norske standpunktet i unionsstriden fikk sin beste støtte i svensk arbeiderbevegelse.

I 1905 fikk vi vår nasjonale frihet. Den nye situasjon skapte nye oppgaver for arbeiderbevegelsen. Nå gjaldt det for småkarsfolket å gjøre landet til sitt eget, ikke bare nasjonalt, men også økonomisk. I den korte tiden Norge var fritt, ble denne kampen - tross nederlag og tilbakeslag - ført stadig nærmere målet.

Ved tyskernes okkupasjon i 1940 ble situasjonen igjen totalt forandret. Vi fikk oppleve en nasjonal ufrihet og undertrykkelse i hittil ukjent målestokk. De organisasjoner arbeiderbevegelsen hadde bygget opp ble smadret, dens ledere drevet i landflyktighet som slet eller skutt. Igjen ble den nasjonale frihetskampen det primære. Men denne gang ble kampen meget vanskeligere å føre. Våpnene måtte smies på nytt. Enkeltvis eller i små grupper, men allikevel samlet i en usynlig stor fylking, har arbeiderbevegelsens kvinner og menn tatt opp striden mot det nazistiske terrorvelde. Samfunnsgrupper som tidligere var våre motstandere er blitt allierte.

En gang om ikke så lenge vil også denne kampen bli avsluttet med seier. Og den ~~nye~~ situasjon som da oppstår vil igjen skape nye oppgaver. Vi håper at det nye Norge som da skal skapes, blir mindre preget av interessemotsetninger og klassekamp enn det Norge som var. Interessecelleskapet og solidariteten under okkupasjonen har i høy grad øket mulighetene for en utvikling i denne retning. Avgjørende for om klassekampen skal fortsette er eller ikke blir om det lykkes å avskaffe årsakene til striden mellom klassene og skape et samfund hvor alt arbeid lønnes etter den verdi det har og hvor produksjonsmulighetene utnyttes på en rasjonell måte, samtidig som de brede befolkningslag får anledning til å gjøre sin innflytelse gjeldende like meget på det økonomiske område som på det politiske felt.

Forts. s. 4.

Regjeringskrisen i Finland.

Ble omsider løst fredag 10. november. Bare 3 av de tidligere regjeringsmedlemmer fortsetter i sine tidligere stillinger, nemlig utenriksministeren Enckell, forsvarsminister Waldén og innenriksminister Hillilä. L.O.s formann Vuori, som før var bitredende arbeidsminister, er nå arbeidsminister. Paasikivi har avløst Castrén som regjeringssjef. Paasikivi som er 74 år gammel, regner seg som konservativ, men er kjendt for sine Russlands-sympatier. Den nye regjering omfatter representanter for alle partier fra de konservative til kommunistene, de sistnevnte har fått med en mann, bitredende sosialminister Leino. 7 av ministeriets 18 medlemmer er sosialdemokrater, 3 av disse tilhører Tannerfraksjonen. Den kanskje viktigste posten i ministeriet er finansministerens. Til denne stilling er utsett Johan Helo, en av "sekslingene", altså en av de 6 sosialdemokratiske riksdagsmenn som for flere år siden ble idømt tukthus for angivelig landsforradersk virksomhet. Han slapp forholdsvis nylig ut av tukthuset. Helo er radikal sosialist. Finland er helt utarmet etter mange års krig og dr. Helo får derfor kolossale vanskeligheter å kjempe med. Det ventes at han vil gå til meget radikale økonomiske tiltak.

Den indre krisen i det finske sosialdemokrati er fremdeles akutt. Tanner er øyensynlig ikke innstillet på godvillig å gi opp sin stilling som formann i partiet. Valgene på representanter til den nære forestående partikongress ble foretatt lenge før våpenstillstanden med Sovjetsamveldet. Det har vakt pinlig oppmerksomhet at Tanner har utnyttet sin autoritet innenfor den nåværende partiledelse til å få vedtatt et avslag på de mange henstillinger om å foreta nye valg på representanter til kongressen etter at den politiske situasjon er blitt så totalt forandret. Det er ikke vår sak å blande oss inn i indre spørsmål i det finske sosialdemokrati. Men det forekommer oss å være en aldeles uholdbar situasjon at en partifører stiller sin person i veien for en samling av partiets krefter. Hans opptreden skader ikke bare hans parti og Finland. Derfor er det et

tilfeldighet at det norske standpunktet i unionsstriden fikk sin beste støtte i svensk arbeiderbevegelse.

I 1905 fikk vi vår nasjonale frihet. Den nye situasjon skapte nye oppgaver for arbeiderbevegelsen. Nå gjaldt det for småkårsfolket å gjøre landet til sitt eget, ikke bare nasjonalt, men også økonomisk. I den korte tiden Norge var fritt, ble denne kampen - tross nederlag og tilbakeslag - ført stadig nærmere målet.

Ved tyskernes okkupasjon i 1940 ble situasjonen igjen totalt forandret. Vi fikk oppleve en nasjonal ufrihet og undertrykkelse i hittil ukjent målestokk. De organisasjoner arbeiderbevegelsen hadde bygget opp ble smadret, dens ledere drevet i landflyktighet eller skutt. Igjen ble den nasjonale frihetskampen det primære. Men denne gang ble kampen meget vanskeligere å føre. Våpnene måtte smies på nytt. Enkeltvis eller i små grupper, men allikevel samlet i en usynlig stor fylking, har arbeiderbevegelsens kvinner og menn tatt opp striden mot det nazistiske terrorvelde. Samfunnsgrupper som tidligere var våre motstandere er blitt allierte.

En gang om ikke så lenge vil også denne kampen bli avsluttet med seier. Og den situasjon som da oppstår vil igjen skape nye oppgaver. Vi håper at det nye Norge som da skal skapes, blir mindre preget av interessemotsetninger og klassekamp enn det Norge som var. Interessecelleskanet og solidariteten under okkupasjonen har i høy grad øket mulighetene for en utvikling i denne retning. Avgjørende for om klassekampen skal fortsette er eller ikke blir om det lykkes å avskaffe årsakene til striden mellom klassene og skape et samfunn hvor alt arbeid lønnes etter den verdi det har og hvor produksjonsmulighetene utnyttes på en rasjonell måte, samtidig som de brede befolkningslag får anledning til å gjøre sin innflytelse gjeldende like meget på det økonomiske område som på det politiske felt.

Regjeringskrisen i Finland.

De omsider løst fredag 10. november. Bare 3 av de tidligere regjeringsmedlemmer fortsetter i sine tidligere stillinger, nemlig utenriksministeren Enckell, forsvarsminister Walden og innenriksminister Hillilä. L.O. sformann Vuori, som før var bitredende arbeidsminister, er nå arbeidsminister. Paasikivi har avløst Castrén som regjeringssjef. Paasikivi som er 74 år gammel, regner seg som konservativ, men er kjent for sine Russlands-sympatier. Den nye regjering omfatter representanter for alle partier fra de konservative til kommunistene, de sistnevnte har fått med en mann, bitredende sosialminister Leino, 7 av ministeriets 18 medlemmer er sosialdemokrater, 3 av disse tilhører Tannerfraksjonen. Den kanskje viktigste posten i ministeriet er finansministerens. Til denne stilling er utsett Johan Helo, en av "sekslingene", altså en av de 6 sosialdemokratiske riksdagsmenn som for flere år siden ble idømt tukthus for angivelig landsforradersk virksomhet. Han slapp forholdsvis nylig ut av tukthuset. Helo er radikal sosialist. Finland er helt utarmet etter mange års krig og dr. Helo får derfor kollosale vanskeligheter å kjempe med. Det ventes at han vil gå til meget radikale økonomiske tiltak.

Den indre krisen i det finske sosialdemokrati er fremdeles akutt. Tanner er øyensynlig ikke innstillet på godvillig å gi opp sin stilling som formann i partiet. Valgene på representanter til den nære forestående partikongress ble foretatt lenge før våpenstillstanden med Sovjetsamveldet. Det har vakt pinlig oppmerksomhet at Tanner har utnyttet sin autoritet innenfor den nåværende partiledelse til å få vedtatt et avslag på de mange henstillinger om å fereta nye valg på representanter til kongressen etter at den politiske situasjon er blitt så totalt forandret. Det er ikke vår sak å blande oss inn i indre spørsmål i det finske sosialdemokrati. Men det forekommer oss å være en aldeles uholdbar situasjon at en partifører stiller sin person i veien for en samling av partiets krefter. Hans opptreden skader ikke bare hans parti og Finland. Derfor er det et

Den britiske fagforeningsleder og arbeidsminister Bevin uttalte i 1942: "Denne krig er folkets krig -- ikke de fornuendes krig.... Det gjelder i virkeligheten å avgjøre om vi skal få gå videre i utviklingen og selv forme vår skjebne, sporet av driften i oss til å nå et større mål av fullkommenhet og høyere sivilisasjonsstadium, eller om vi skal gjøres til slaver og i generasjoner beherskes av en liten gruppe nasjoner, som rår over ødeleggeselsverktøy". I jo høyere grad arbeiderbevegelsen makter å gjøre seg gjeldende i denne kampen i desto større utstrekning vil den kunne sette sitt preg på den økonomiske og sosiale nydannelse som må følge i krigens spor. Dette forhold gjelder for alle de forente nasjoner, uansett om de er okkupert eller ikke. Også i Norge vil arbeiderbevegelsen ~~gjøre~~ bare gjennom intens og uforsonlig kamp for den primære frihet, den nasjonale frihet, skape grunnlaget for større økonomisk og sosial frihet.

K r i g s s i t u a s j o n e n .

I vest er de alliertes offensiv i løpet av siste uke utvidet til å gjelde hele området mellom Nederland og den schweitsiske grense - en strekning på 500 km. De seks armeene som er i ilden er fra nord til syd: general Dempseys 2. arme, general Stinsons 9. am. arme, general Hodges 1. am. arme, general Pattons 3. am. arme, 7. am. arme og 1. franske arme. Over hele frontlinjen trenger disse armeene sakte, men sikkert tyskerne tilbake. Dempseys arme går mot Ruhr og har nådd Maas langs hele grensen mellom Tyskland og Nederland. Forbitrede kamper foregår ved Venlo og Roermund. 9. am. arme rykker frem mellom Roermund og Aachen og besatte allerede mandag det viktige trafikkknutepunktet Geilenkrichen, samt Emmerdorf. Hodges arme rykker østover fra Aachen i retning av Köln. Like vest for Duren og Jülich, i området ved Eschweiler, er voldsomme kamper igang. Stolberg er på allierte hender. I avsnittet ved Metz har general Pattons arme nådd 35 km fram forbi Metz i retning av Saarbrücken. I kampene

Metz ble det tatt 10.000 fanger, deriblant generalmajor Dunker. I selve Metz er det nå dette rives ennå noen isolerte motstandscentra igjen. 1. am. arme har nådd Sarrebourg og tatt Colmar 60 km nger syd. Størst fremgang har den 1. franske arme tatt i Belfortåpningen. Belfort falt allerede mandag og franskmennene truer nå Mulhouse. Men det viktigste er at de er nådd fram til Rhinen like nord for Basel og har tatt Huningue. Fra denne byen kker de nå nordover langs Rhinen samtidig som de søker å bygge pntonbroer over floden. Også i dette avsnittet er det tatt 10.000 fanger. - General Eisenhower har uttalt at han tror tyskerne vil bli nødt til å utkjempe de krigsavgjørende kamper vest for Rhinen, fordi en retrett til østsidan er for risikabel p.g.a. de alliertes overlegenhet i luften, som setter dem istand til å bombe tykker alle brooverganger. Eisenhower sa videre den tyske soldatmoralen ennå er god og at de allierte må slå sloss som djevler for å nå en avgjørelse.

Øst har russerne gjenoptatt angrepene mot de aneskuttede tyske styrkene i Kurland og erobret flere landsbyer. Både her og i Øst-Preussen er russernes operative muligheter øket, etterat jorden er frosset. slik at panseravdelingene og det motoriserte infanteri lettere kan bevege seg. Marsjall Sjernakovski samler stadig nye styrker i Øst-Preussen og en gjenopptagelse av offensiven ventes for som helst. - I Ungarn fortsetter framrykkingen ø. for Budapest, men operasjonene der vanskeligjøres fremdeles av at jorden er så opbløtet etter kraftige regnskyll. Flere tyske og ungarske fanger er tatt i den siste uken. I de tyskbesatte deler av Ungarn er det bare gestapos terrorregime som hindrer åpen borgerkrig. - I Albania har albanske styrker befridd hovedstaden Tirana og avnebyen Durazzo.

Tyskernes og quislingenes terrerevakuering i Nord-Troms og Finnmark fortsetter. "De som ikke etterkommer ordren vil bli avhentet av den væpnede makt", heter det ordrett på de opslagene om evakuering. Rungs myndighet satt opp på alle større og mindre steder i Sverige

de helene her steder i Sverige

tyskerne vil bli avhentet av den væpnede makt

ønske i hele Nordens arbeiderklasse at han skal
fratre. Tanner har alltid villet gå for å være en
sterk mann. Men det er ikke noe tegn på styrke at
han nå forsøker å trosse konsekvensene av den
politikk han har ført.

Verdensfagkongressen i London
som skulle vært holdt tidlig i sommer, men måtte
utsettes p.g.a. reisesperringen til England og
invasjonsforberedelsene, skal i stedet holdes i
januar neste år. Et telegram til Morgontidningen
fra avisens London-redaksjon gjør gjeldende at
den italienske landsorganisasjon ikke vil bli inn-
budt til kongressen. Om meldingen er riktig, tyder
den på at den britiske landsorganisasjon har den
prinsipielle oppfatning at representanter fra tid-
ligere fiendeland ikke skal ha adgang til kongres-
sen. Vi vet ikke hvilke motiver som ligger til
grunn for en slik innstilling. Når det gjelder de
italienske arbeiderne har de, etter hva vi har hørt
ikke minst i Nord-Italia, lagt stor kampiver og
offervilje for dagen til fordel for den interna-
jonale arbeiderbevegelses felles idealer. Under
slike omstendigheter er det vel betenkelig å la
tidligere nasjonale motsetninger spille inn når
det skal holdes en kongress som skal fremme den
internasjonale solidaritet.

Den politiske og økonomiske utvikling i Belgia
etter befrielsen har hatt mange likhetspunkter
med utviklingen i Frankrike. Også i Belgia har
det nå lenge pågått en dragkamp mellom regjering-
en og en del av hjemmefronten, særlig de tidligere
underjordiske væpnede styrker. Denne striden har
vært temmelig bitter, på tross av at statsminister
Pierlot så snart han kom hjem fikk med en rekke
representanter for hjemmefronten i regjeringen -
både kommunister, sosialister, liberale og katolik-
ker. Pierlot kom imidlertid hurtig til å betrakte
de væpnede hjemmefrontstyrker som en for egenrådige
og radikal maktfaktor og har nå latt dem avvepne
med støtte av den allierte krigsmakt. Både sosia-
lister og kommunister er misfornøyd med dette og
krisen fortsetter.

Hjemmefronten.
Til alle som arbeider på havna.
Noe av det viktigste arbeidet til fordel for den
tyske krigsføringen blir utført i de mange havnene
langs vår kyst - og ikke minst på Oslos havn. En del
av dette arbeid utføres av krigsfanger, tyskere og
norske tvangsarbeidere. Men meget - alt for meget -
gjøres av norske ordinære arbeidere. Parolen for
disse arbeidere er å sabotere mest mulig. De må
ikke la seg lokke av høye akkordsatser og spesielt
må de ikke gå med på å arbeide overtid. Vårt land
er i krig med Tyskland. Enhver tjeneste for fienden
som en ikke er nødt til å gjøre, kan betraktes som
landsforræderi. Den arbeider som ikke tar hensyn
til dette, pådra seg et alvorlig ansvar. Og han
skader sin yrkesgruppes interesser og sin classes
anseelse. Ta eksempel av de sjøfolkene som nekter
å la seg bruke av vårt lands dødsfiender. Hvis ikke
denne oppfordringen hjelper, vil vi komme tilbake
til de enkelte tilfeller.

Blandt sporveisfolk og sjåførar
Når det i den siste tiden forekommet noen grove til-
feller av brudd på de paroler som gjelder for alle
arbeidere. Vi er nødt til å navngi to sjåførar som
uten protest lot seg engasjere til å lære tyske sjå-
førar å kjøre sporveiens busser. Navnene er:
Thorstein Ness, Hjelmsøhuset, Bogstadvn. og Jörgen
Pønning, Grefsenvn. l. - Det er vel kjendt at
tyskerne ofte bruker sporveisbussene når de skal
foreta razziaer. Den 26. oktober f. eks. rekvirerte
Wehrmacht 20 busser ved A/S Oslo Sporveier. Det ble
lagt at det skulle foregå en prøve av bilene. Men
prøven besto å reise til Helgelandsmoen for å hente
tyskere som skulle foreta en større razzia i Eiker
og Hokksund. Razziaen resulterte i at mange nord-
menn ble arrestert og mishandlet. Vi henstiller
derfor til alle sjåførar, uansett arbeidssted, å
ekte å la seg bruke ved slike rekvireringer, for i
et som regel går ut over den norske befolkning.
Hvis vi heller arbeide for å erstatte den manglende
arbeidskraft som oppstår ved slike situasjoner.

Norske arbeidere skal heller ikke frivillig la seg engasjere til å reparere biler for tyskerne. Også flere arbeidsledere innen Oslo Sporveier opptre i sin daglige gjerning helt i strid med de paroler som er gitt av Hjemmefrontens ledelse. De gir seg ut for å være gode jössinger, men deres opptreden overfor underordnede og også deres forhold til den nazistiske ledelse er alt annet enn norsk. Fremtidige berettigede klager på de samme personer vil medføre offentliggjørelse av navn og stilling.

På Skog- og Landarbeiderforbundets landskonferanse i begynnelsen av forrige måned møtte det mange ikke-nazistiske representanter. Det er ingen undskyldning at parolen om ikke å møte, ikke nådde fram. Slike møter er under enhver omstendighet boykottet - det burde alle aktive fagforeningsfolk vite. - Sakene på møtet bød ikke på noe av interesse, men derimot holdt komiske Fossum en tale som mildest talt vakte den største oppmerksomhet. Han uttalte bl.a. at det nå fremfor alt gjaldt å holde fagbevegelsen samlet og sterk, slik at den var klar til, eventuelt ved kup, å ta makten i samfundet etter krigen. Når Quisling kunne klare det i 1940 med så få medlemmer bak seg, så måtte det være en forholdsvis lett sak for Landsorganisasjonen med sine 300.000 (?!) uttalte Fossum. - Etter talen hadde en av representantene ordet og erklærte seg enig med Fossum i at L.O. burde innstille seg på å overta samfundsmakten. Men han var ikke enig i at dette burde utsettes til krigen var over. Han mente at kupet burde gjøres straks.

Vi innskierper

parolen om at ingen må møte på tillitsmannskonferanser eller andre faglige møter som arrangeres av den kommisariske LO-ledelse. Det minste en resikerer ved en slik opptreden er å bli satt utenfor når vi igjen får en

F R I F A G B E V E G E L S E

2. des. 1944:

F R I F A G B E V E G E L S E .

4. årg.

Tragedien i Nord-Norge.

Meldingene fra Nord-Norge i de siste ukene har gitt oss et ganske klart bilde av hvilke grufulle skjendelsgjerninger tyskerne og quislingene har gjort seg skyldige i der oppe. Desverre må vi være forberedt på at tragedien vil tilta i omfang utover vinteren. Aldri motbydelig er det å lese quislingpressens hykleriske og løgnaktige agitasjon omkring "evakueringen" å tale om ordinær evakuering i denne forbindelse er den rene hån. Det som befolkningen i Nord-Norge utsettes for er deportasjon. Og denne deportasjon utføres på en så brutal og hjerte- rå måte at den selv for den spesielle tyske form for "krigføring" betegner rekord i bestialitet, i hvert fall i vårt land. Syd-Sveriges største avis, Göteborgsposten, gir i en leder følgende skildring av deportasjonen: "Politigestapo og soldater har jaget innbyggerne ut på landeveiene, stuert dem sammen i fiskerbåtene, truet dem ombord i tyske slaveskip og fraktet dem sydover til byer som før var fylt til trengsel av tyske soldater, til byer som ikke hadde mat og klar engang til sine egne innbyggere og langt mindre hadde boplass til flere. De syke overlates hensynsløst til sin skjebne eller de brennes sammen med de hus de bor i. Barn skilles fra foreldre, mange dør, andre kastes overbord, endel skytes fordi de ikke adlyder... alle fryser i ishavstormene og den arktiske kulden." - Såvidt Göteborgsposten. Meldinger til de svenske aviser forteller forøvrig at de tyske kommandøryrdighetene i Nord-Norge har overlatt ødeleggelsesarbeidet til SS-troppene, antagelig fordi de ikke var sikre på at Wehrmachtroppene skulle utføre ødeleggelsen med tilstrekkelig grundighet. Nord for Tromsø er det nå bare små grupper av befolkningen igjen og Tromsø, som i almindelighet har ca. 12000 innbyggere, har nå fått bortimot 40.000.

For fiskeriene betyr deportasjonen etter alt å dømme at det ikke blir noe av hverken Finnmarksfisket eller Lofotfisket. Ca. 75% av all den torsk som hvert år ble fanget langs Norges kyst skrev seg fra Finnmarks- og Lofotfisket.

Overbøddelen Terboven og den tyske øverstbefalende i Nord-Norge, Rendulic, har i et opprop ikke lagt skjul på at ødeleggelsene nordpå skal gjennomføres grundig. Det heter i oppropet at "alle sådanne innretninger som husly, befordringsmidler og forrødselagre av levnetsmidler må ødelegges eller bringes bort". Dermed blir befolkningen i dette område fratatt eksistensgrunnlaget slik at den for å opprettholde livet må evakuere. Deportasjonen skal være en slags tysk militær forholdsregel. Tyskerne gjør landet til en ørken og driver befolkningen ut for at den ikke skal få høve til å støtte de norske og allierte bropper som deltar i frigjøringen av vårt land. I et opprop fra Hjemmefrontens Ledelse understrekes det at "våre landsmenn i nord har dratt konsekvensen av dette. Der det er noen sjangse til å komme unda tyskerne og opprettholde livet til befrierne når fram, der klorer de seg fast til stedet. Heller ikke vi må støtte tyskerne i deres militære planer. Vi må ikke gjøre oss delaktige i den største krigsforbrytelse som ennå er begått i vårt land. Vi må ikke hjelpe de nazistiske organisasjoner med deporteringen. Denne er og blir nazistenes sak, ansvaret for de tusener av menneskers nød er deres." Parolen fra Hjemmefrontens Ledelse er derfor: "Vi kan ikke innlate oss på hjelpevirksomhet som fremmer realiseringen av deportasjonen. Men individuell hjelp til mennesker i nød er det alle gode nordmenns plikt å yte."

Den svenske regjering har fulgt samme linje som den norske hjemmefront. Svenskene er mer enn villig til å ta imot og hjelpe nordmenn som kommer til Sverige for å bli der inntil videre, men de vil ikke være med på noen "hesteskottrafikk" fra Narvik til Trondheim. - Den

Den svenske regjering har forøvrig med beundringsverdige raskhet tatt forholdsregler for å hjelpe de mange flyktninger som kommer over Finnmarksvidda. Fly og militærpatruljer er i virksomhet langs grensen, hvor hittil mer enn 5000 er kommet over, men mange er allikevel blitt offer for vinterkulden og stormene.

Tyskernes hemmelige våpen.

Et mindre antall "flyvende bomber" (V 1) kommer framleis over London, men tapene av menneskeliv er bare omkring 10% av hva de var isommer. Flybombene fraktes nå i endel av veien på store umoderne tyske bombefly og startes fra dem. Treffsikkerheten er derfor enda mindre enn før og britene har lært å skyte ned de fleste på veien. Endel av disse og av raketbomben V 2 settes nå også inn mot Paris, Nord-Frankrike og Antwerpen. Rakkevidden er 240 km. topphastigheten 600m/tm "V 1" er et fly med reaksjonsdrift. Luft strømmer inn gjennom klaffventiler i forenden av et rør over flykroppen, blandes med bensindamp som sprøytes inn v. hjelp av pressluft, tendes og idet blandingen eksploderer lukkes klaffventilene av overtrykket og forbrenningsgassen skytes ut av rørets ende. Flyet drives fram av rekylen. Det foregår opp til 45 eksplosjoner i sekundet. Robotflyene holder retningen ved hjelp av et magnetkompass og tre gyroskoper (omtrent som i en torpedo) Hver 10. V 1 er utstyrt med radiosender, slik at tyskerne med peilestasjoner kan konstatere hvor de havner. Sprengladningen er 1 tonn. - "V 2" er en kjempe-rakett som veier ca 14 tonn. Et mindre antall av den er til stadighet kommet over Sør-England og London i et par måneders tid. Sprengladningen er litt kraftigere enn i "V 1", men bare en brøkdel av de engelske 5-tonnsbombers. Gjennomslagskraften er enorm, men sidevirkningen er liten, da bomben styres sitte nesten loddrett ned fra stratosfæren med en fart som er betydelig større enn lydshastigheten. "V 2" kan hverken høres eller sees før nedslaget. Drivmidlet er olje og flytende luft eller surstoff (som koker ved ca. 200 kuldegrader) Raketten blir derfor sterkt avkjølet og dekket av et islag

fortsett side 6

K r i g s s i t u a s j o n e n.

I vest har de allierte også i siste uke hatt de største fremgangene på frontens søravsnitt mellom Luxemburg og Sveits. Tredje am. arme har her passert Saar-elva og står mer enn 50 km øst for floden etter å ha inntatt Merzig. Saarlautern står for fall. Hovedstaden i Saarområdet, Saarbrücken, er også truet- når dette skrives står amerikanerne 18 km. fra byen. Lenger syd brøt 7. arme i fjerrige uke gjennom Vogeserpasset ved Zabern (Saverne) etter å ha inntatt Saarebourg, hvor det ble tatt 3000 fanger. Deretter falt festningsbyen Strassburg etter et kombinert fransk-amerikansk framstøt. Strassburg er hovedstaden i Alsace og har nærmere 200.000 innbyggere. Tyskerne klører seg enda fast i noen festningsomr. der i byens østligste del, hvor en stor bro leder over Rhin. 7000 tyskere ble tatt tilfange i Strassburg. Amerikanske tropper strømmer nå ut over slettelandet øst for Vogeserne og de tyske troppene i dette avsnitt mellom 3. og 7. arme er nesten helt avskåret og lider store tap. - På vestfrontens nordligste del kjemper tyskerne desperat for å stoppe general Dempseys framstøt mot Ruhrs industriområder. Den tyske lommen øst for Maas, ved Venlo, er trengt sterkt sammen. Lenger syd har amerikanerne på et par steder gått over Roer og harde kamper foregår i utkanten av Düren og Jülich, Hürtgen og en rekke landsbyer er tatt. De er alle blitt jevnet med jorden under de voldsomme kampene. - En regner at det nå kjemper 12 millioner allierte soldater i 1. linje på vestfronten mot 6-800 tyske. Tyskerne kan ikke lenger føre "elastisk forsvar" hvis de da ikke vil risikere å miste Tysklands viktigste industriområder og oppgi den skanse som Siegfriedlinjen og Rihn utgjør. Tyskernes fordel er at de enda kan støtte seg til festningsbelter og at de har kortere tilførselslinjer enn de allierte. De engelske og amerikanske mekaniserte avdelinger og deres totalt overlegne flyvåpen kan bare komme til full utfoldelse når været er godt. Noen dagers frost og klarvær kan bli av avgjørende betydning for Eisenhowers muligheter til definitivt å bryte

gjennom den tyske fronten. De allierte feneraler har allerede nå brukt ammunisjon som de hadde beregnet å bruke i februar-mars. Hver måned avfyres deres kanoner 6 millioner granater mot de tyske stillingene. Det centrale problem for vestmaktene er derfor forsyningstjenesten. - I øst har russene i Ungarn tatt jernbaneknutepunktet Hatvan NØ for Budapest og fortsatt frammarsjen mot hovedstaden. I Tsjekoslovakias østre del er en rekke tettbebyggede strøk befridd. Byen Kaschau er på russiske hender. - Tito har erobret flere byer i Vest-Serbia, samt havnebyen Bar i Montenegro. - I Italia går britiske og polske tropper på bred front mot elva La Mone. Avdelinger av 5. arme har tatt Montebelvedere. De tyske tapene i Italia i løpet av det siste halvåret beløper seg til 15 divisjoner, 56000 fanger er tatt, 34000 tyske soldater er falt og 104000 er såret, 140.000 kv. km er befridd.

Finnland og Nord-Norge. Under tilbaketog et i Nord-Finnland har tyskerne svidd av ikke mindre enn 10.000 hus. Reuter melder fra Stockholm at den tyske "brendte jords taktikk" nå har nådd Løngensavsnittet og korrespondenten mener at tyskerne har planer om innen jul å legge Nord-Norge øde helt ned til Mosjøen. Finnene har på sin framrykkning langs svenskegrensen mot Skibotn nådd så langt mot nord-vest at de truer Kilpisjervi, like øst for Treriksrøysa. I Kirkenes har 1500 nordmenn fra distriktet omkring Varanger, meldt seg til krigstjeneste for å ta del i kampene mot tyskerne.

En engelsk hvitbok
som nylig er utkommet, forteller at det Kitti er produsert 102000 fly, 35000 kanoner, 25000 tanks og 5700 skip i England under krigen, 4 1/2 millioner mann står under våpen.

I Belgia er den indre krisen skjerpet etter at kommunistene og en kjendt fagforeningsmann trakk seg ut av regjeringen. Generalstreik ble proklamert tirsdag, men det ser ut til at det ikke er lykkes å gjennomføre streiken. Pierlot har fått store fullmakter av nasjonalforsamlingen med 116 mot 12 stemmer.

6 -
under flukten og det er kanskje grunnen til at den er betydelig mindre treffsikker enn "V 1" til tross for at den er utstyrt med fine styremekanismer. "V 2" sendes mot England fra et område omkring Haag. Det tyder på at rekkevidden ikke er større enn for "V 1", men man vet at tyskerne har eksperimentert med en meget større raketttype av samme sort. Den veier ca. 60 tonn og har antagelig tilsvarende rekkevidde. - Tyskernes nye, hurtiggående små ubåter ser ut til å være blitt en fiasko. Ubåtenes senkninger satte ny bunnrekord i oktober. Tyskernes nye jagerfly med reaksjonsdrift er heller ikke blitt noen succes. De har en hastighet av 800 km/tm og fabelaktig stigeevne, men de er vanskelige å manøvrere. Flere av dem er allerede blitt skutt ned. Vestmaktene har også reaksjonsfly, som har gjort god nytte ved bekjempelsen av flyvende bomber.

Det franske sosialistparti

har avholdt sin første kongress etter befrielsen av Frankrike. Kongressen fant sted i Paris i midten av november. Deltagerne ble hilst velkommen av Felix Gouin, formannen i det franske nasjonalråd. Som gjester møtte Auriol Grabar fra det sosialdemokratiske parti i Sveits, Harold Laski fra Labour Party, Lambert fra de østerrikske sosialdemokrater og de Brouckère fra det belgiske arbeiderparti. Det franske partis formann, Bracke, opplyste under kongressen at man så sent som 30. september i år hadde fått brev fra Leon Blum, som da var ved god helse. - Den kjendte franske sosialist Grumbach holdt en tale om den kommende fred og erklarte at Tyskland etter krigen måtte stille arbeidskraft til disposisjon for gjenopbyggingen av de områder som er ødelagt av de tyske armeene, men taleren uttalte seg mot de forslag som var kommet fram om at visse deler av Tyskland skulle annekteres.

Svenska Norgeshjelpen har besluttet for jul å sende 75000 par støvler til Norge, beregnet for skolebarn.

Spania og Franco. Den tidligere spanske innenriksminister, Miguel Maura, som for en tid siden opp-

7 -
ordret Franco til å gå av, har overfor Reuter uttalt: "Hele det spanske folk ønsker indre fred. Det må dannes et overgangsministerium som kan berede veien for en republikansk styremåte." Maura ventet svar på sitt forslag i begynnelsen av desember. - Franco har på sin side hatt følere ute i London for å skape et godt forhold til de spanske republikanere.

Hjemmefronten

En del av de studentene som i sin tid ble deportert til Tyskland er nå kommet tilbake til Norge. Det dreier seg visstnok om ca. 60 mann. De fleste er trykke og medtatt etter fangenskapet. Noen nye store sprengninger er foretatt på en rekke steder i Oslo og omegn. Natt til forrige fredag ble stillverket på Lillestrøm og Alnabru sprengt. Likeledes inntraff det en eksplosjon i forsikringssekskapet Rams gård i Bygdø Alle. Samme natt inntraff det to andre eksplosjoner på Akers mek.verksted og på Nyland. På Aker ligger Taiwan (5500 tonn) på bunnen og en tysk 10.000 tonner ble skadet av brand og romma (5000 tonn) står på land. På Nyland ble Aprin (3200 tonn) sprengt og Arna (5000 tonn) er gått på grunn. Under og etter eksplosjonen på Aker oppførte tyskerne seg som ville. De skjøt med skarpt på en stor del av arbeiderne, som forsøkte å komme seg vekk fra en spisesal på verftet til et sikrere oppholdssted lenger vekk. - Mandagkveld gikk Svenska Kulelagerfabrikens lager i Kongensgt. 8 i luften.

Redaktør Wilhelm Bøe har i lengere tid vært tyske civilpersoner behjelpelig med forsendelse til Tyskland av matvarer m.v. som er undratt den norske civilbefolkning. Blandt massevis av andre kolli ekspederte han f.eks. forleden dag 200 kg. sukker til en politioffiser Preiss i Stettin. Wilhelm Bøe vil ikke bli glemt. Det samme gjelder alle andre "nordmenn" av samme type.

nasjoneringskortene. Som alle vil huske truet nazityndighetene ivær med at de unggutter som ikke ville la seg registrere til arbeidsmobilisering, skulle nektes nasjoneringskort. Hjemmefrontens ledelse så seg derfor nødsaket til å la en avdeling

av hjemmestyrkene beslaglegge en lastebil med et tilstrekkelig antall kort 9. aug. Myndighetene har siden gjort fullt tilbaketog overfor Ledelsens ultimatum om at kortene bare vilde bli levert tilbake hvis restriksjonene ble hevet. Restriksjonene er blitt hevet og de beslaglagte kort er derfor sukkeskive sendt tilbake. En god lærepenge for Næringsdepartementet.

Vi er kommet over et brev fra Landsleder Fossum, som klart bekrefter den fortvilelse og håpløshet som propagandaleder Eriksen ga uttrykk for i det PM som vi refererte et utdrag av for to uker siden. Brevet er dat. 13. nov. og stilet til landsgruppeteileiter Wöhrl, Stortingsgt, 28. Brevet meddeler at det er nedsatt et propagandautvalg bestående av Fossum, Egil Kyrre, Asbjørn Ingeberg, Finn Holst Bines, Oddvar Eriksen, Rolf Jahrmann og Birger Aamodt. Fossum skriver: "Propagandautvalget har hatt sitt første møte den 2. 11. 44 og her var også Landsorganisasjonens arbeidsutvalg tilstede. Utvalgets medlemmer var enstemmig om at kunne man ikke løse noe på de restriksjoner som idag gjelder i forbindelse med lønnsituasjonen, anser en det håpløst å sette noen ny propagandaaksjon ut i livet." - "I motsatt fall (d.v.s. hvis det ikke blir noen lønnsøkning for arbeiderne) anser en her i Landsorganisasjonen at den aksjon som eventuelt kan settes ut i livet, bare vil bli en ny flom av fraser, som idag umulig kan gjøre noen som helst virkning."

Med dette innrømmer Fossum ganske klart at all den agitasjon Landsorganisasjonens kommisariske ledelse tidligere har satt i sving, bare har vært en flom av fraser. Disse fraseflommene har vært helt nytteløse. Derfor mener han det er overflødig med noen ny flom. Vi er oppriktig talt helt enig med landslederen i dette. Fossums brev slår fullstendig ihjel alle de vrøvlete påstandene han selv har servert om at arbeiderne har sluttet mannjamt opp om den kommisariske ledelse, at denne ledelse har utført store ting for arbeiderne o.s.v. Alt dette har bare vært fraser - det er til og med nå Fossum blitt klar over. Arbeiderne har visst det helt siden undtagelsestilstanden 1941. Derfor vil de ha en ny

F R I F A G B E V E G E L S E .

9. des. 1944.

4. årg.

TIL SISTE KAMP DER GJØRES KLAR.

TYSKLANDS HÅPLOSE MILITÆRSITUASJON - NORSKE OG RUSSISKE TROPPERS INNMARSJ PÅ NORSK JORD - DEPORTASJONEN FRA NORD-NORGE - DEN ØKEDE AKTIVITETEN FRA VÅRE FREMRAGENDE SABOTØRER - LIKVIDERINGEN AV ANGIVERER .... ALLE DISSE OG MANGE ANDRE FAKTORER HAR RADIKALT SKJERPET KAMPEN MOT DEN NORSKE FOLK OG DE TYSKE OG LANDSFORRÅDERSKE TYRANNER. MED RAZZIAER: MASSARRESTASJONER, PINSLER OG MORD SØKER GESTAPO Å KVELE MOTSTANDSBEVEGELSENS ORGANISASJONER OG FOLKETS KAMPVILJE. DET GJES BARE ETT SVAR PÅ DENNE OFFENSIV: FORTSATT HARD OG UFORSONLIG STRID I ØKET MÅLESTOKK - INGEN SVIKT MÅ TALES - ALLE PAROLLER MÅ FOIGES TIL PUNKT OG PRIKKE. HVER ENESTE NORDMANN KAN HVOR DAG GJØRE EN INNSATS. INGEN ER OVERFLØDIG I KAMPEN. DET GJES IKKE NOE MER FORKTELIG ENN Å LA ANDRE KJEMPE FOR EN SAK SOM GJEIDER ENS EGEN PRIHET OG RETT TIL Å LEVE SOM MENNESKER. HUSK AT VÅR STYRKE LIGGER I SAMLET INNSATS.

K r i g s s i t u a s j o n e n .

På vestfronten konsentrerer kampene seg om Saarbrücken, som er nøkkelstillingen til et av Europas tettestbefolkede industristøk. Ca. 1 mill. mennesker er her pakket sammen på et begrenset område. Byen er kommet i en meget utsatt stilling etter at Saarlautern i nordvest er inntatt. Allierte artilleri beskytter byen. En omringning sydfra med utgangspunkt i Saarunionen og nordfra via Merzig er under utvikling. En må imidlertid regne med at det vil bli kjempet like hardt om denne byen som det ble kjempet om Aachen. I Ruhrområdet behersker de allierte hele vestbredden av elva Roer. Harde kamper pågår om Jülich. Den intense bombing av tyske jernbaner og rangerstasjoner like innpå fronten har nådd en hittil uhørt styrke. I forrige uke møttes Eisenhower og Montgomery til overlegninger om den strategiske som skal anvendes i sluttkampen om Ruhr. En antar at den sterke konsentrasjon av tropper og materiell, som tyskerne må foreta i Ruhr og Saarområdet, innebærer en relativ svøkkelse av tyskernes stillinger ved Arnheim og Niemewegen-området. Dette skulle gi Montgomery muligheten for et gjennombrudd her. Tyskerne har i lengden ikke tropper nok til å greie påkjenningen. I løpet av tre uker mistet de 100.000 mann hvorav 50.000 fanger. De strategiske reserver må spares på. Det viser det manglende tyske motangrep mot de alliertes dristige framstøt mot Strassbourg. På sydfronten rydder etterhvert de allierte hele Alsaces-slotten og tyskerne må falle tilbake til Rhinens østbredd.

I Italia har kampen fått en hissigere karakter etter at den amerikanske general Clark er blitt utnevnt til øverstkommanderende. Etter et hurtig framstøt er Ravenna inntatt. Tyskernes retrett finner sted i uorden. På østfrontens nordlige del forbereder russerne storoffensiven ved å tilintetgjøre den tyske flanketrussel på Kurlandhalvøya syd for Riga. Det antas at russerne venter at tyskerne må overføre tropper fra øst til vest. Store kamper pågår i Ungarn hvor russerne har gjort et sterkt framstøt på bred front over Donau, syd for Budapest. Kampene pågår i flaskeløp mellom byen og Balatonsjøen. Hovedstaden står i fare for å bli omringet fra sydvest. Operasjoner i denne retning er under utvikling. I Hellas er den politiske krise alvorlig. Sist søndag arrangerte motstandsbevegelsen E.M. en demonstrasjon i Athen som regjeringen Seobis hadde nedlagt forbud mot. Det kom til voldet sammenstøt med regjeringens politistyrker. 11 demonstranter ble drept og 60 såret. Motstandsbevegelsen proklamerte deretter generalstreik, som også omfatter havnebyen Piræus hvor lossingen av britiske varer ble innstillet. Det kom her til sammen-

støt med britiske marinetropper. Tre britiske soldater ble drept. Havnen er nå besatt av britiske tropper. Deretter har videre bredt seg til regjeringskontorene og bankene. General Scobie har under dette politiske trykk meddelt at han vil trekke seg tilbake hvis det kan lette en utvikling framover mot ro og orden. Churchill avga en erklæring i Underhuset 5/12. Han uttalte bl. a. at det må bli grekernes egen sak å avgjøre hvilken regjering de ønsker og om de ønsker republikk eller monarki. Britisk politikk går ut på å hindre blodsutgydelse, men den indre stabilitet i landet må styrkes. Hvis urolighetene legger hindringer i veien for krigsføringen, vil de betydelige britiske styrker som finnes i landet uten tvil bli satt inn for å gjenopprette ro. Den britiske politikk i Hellas føres i forståelse med Englands allierte. Det har gjort et mektig inntrykk i England at britiske tropper er satt inn mot politiske demonstrasjoner og Boven, Arbeiderpartiet, uttalte i Underhuset at det i England er engstelse for at de britiske tropper i Hellas skal bli anvendt til noe annet enn det de er blitt mobilisert for. - Den engelske presse er samstemmig om at B.M. representerer en majoritet i folket.

Den hollandske premierminister

Når overfor pressen uttalte at regjeringen vil tre tilbake så snart Holland er befrikk. Den vil bare foreta det som er påtrengende nødvendig. Mellom regjeringen og motstandsbevegelsen er det enighet om at det parlament som ble velt i 1937 ikke lenger kan representere det hollandske folk, da valg ikke kan bli foretatt straks krigen er slutt vil det bli opprettet et interimparlament hvor medlemmene skal velges etter et slags nomineringssystem. Regjeringschefen vil henstille til dronningen å velge en av motstandsbevegelsens mest betydelige menn til ny regjeringschef når krigen er slutt. I de befrikkede deler av Holland er rettergangen mot de hollandske quislinger allerede åpnet. Satsituasjonen bedrer seg. I de tyskokkuperte områdene er tilstandene redselsfulle. I løpet av krigen er en million hollendere ført til Tyskland, derav 100.000 bygningsarbeidere og 80.000 metallarbeidere. En halv million hollendere lever under jorden.

Den politiske situasjon i Italia.

Den svenske avisen "Aftontidningen"s korrespondent i Roma gir følgende skildring av de politiske forholdene i Italia. For noen dager siden spurte jeg en ledende italiensk socialist hvordan han så på sitt lands fremtid. "Det sosialistiske parti" sa han, "er overbevist om den absolutte og fundamentale nødvendigheten av å kviele en betydelig industriell, finansiell og jordbruksbetonet kapitalisme, som utgjør kjernen i de reaksjonære krefter som er direkte ansvarlige for fascismen. Det sosialistiske parti ser i Russland den stat som burde samarbeide med verdensproletariatet uten å utøve noe politisk press".

Jeg hadde vendt meg til denne socialist for å få klar beskjed om politikken, fordi sosialistene er lettere å komme på talfot med enn kommunistene, med hvem de er allierte gjennom en overenskomst som praktisk talt forener de to partier til ett. Kommunistene er for øyeblikket spesielt reddet for å skape en skrek for "den røde fare" og deres programerklæringer for den nærmeste fremtid er alltid intetsigende. Men kan dog være overbevist om at de to mektige partiene i Italia i dag er overbevist om at en sosialistisk republikk må opprettes i Italia og også i de nærmestliggende vesteuropeiske landene.

Den nåværende revolusjonære stemning i den befrikkede delen av Italia vil stige når Nord-Italia er blitt befrikk. Den del av Italia som nå er befrikk er nemlig den jordbruksbetonte og konservative del av landet. - Jeg kan ikke trekke noen annen objektiv slutning enn at den kommunistisk-sosialistiske blokken kommer til å dominere den politiske situasjon og hva mer er at denne blokkens fremste vanskelighet ikke kommer til å bli å få

støtte hos massene, men at vanskeligheten vil bestå i å kontrollere de italienske masser, som virkelig er meget misfornøyd og formodentlig kommer til å bli ennå mer utilfreds når de kalde vintermånedene kommer. Syrere å føre krig nå enn forrige gang.

Det statistiske institut i New York har regnet ut at de årlige krigs-kostninger for samtlige krigførende land, unntatt Kina, de okkuperte land og Syd-Amerika, beløper seg til 200 milliarder dollar. Derav faller 88 milliarder på USA, 36 på Tyskland og 25 milliarder på resp. Russland og England. Utgiftene er ca. 4 ganger så store som under forrige verdenskrig. Danmarks arbeidere nekter å anta tyske arbeidsvilkår.

Det meldes fra Kjøbenhavn at tyskerne med fornyet energi har framlagt spørsmålet om innføring av tyske arbeidsvilkår for alle arbeidere som er beskjeftiget i arbeid som sorterer under den tyske krigsmakt. Kravet er ennå en gang avvist fra dansk hold etter at utenriksministeriet hadde drøftet spørsmålet med fagforeningene, arbeidsgiverforeningen og andre kompetente instanser. Ikke minst arbeiderne har vist en fast motstandsvilje. De tyske kravene gikk ut på at arbeiderne både når det gjaldt lønn og arbeidsvilkår skulle innordnes under tyske bestemmelser. Man tror i danske kretser ikke at tyskerne våger å forsøke å tvinge gjennom en ordning mot fagforeningens vilje. Svaret vil i så fall bli streiker og fullstendig kaos.

Foreløpig ingen sprengning av det sosialdemokratiske parti i Finland. Under det finske sosialdemokratiske partis kongress i forrige uke, meddelte Tanner at han ønsket å tre tilbake som leder for partiet. Som ny formann ble valgt minister Onni Hiltunen, som søker til Tannerretningen innenfor partiet. Tre av det nye partistyres 9 medlemmer tilhører opposisjonen, nemlig Fagerholm, Pekala og Vuori. Samtlige valg ble enstemmige, etter at valgkomiteen tre ganger hadde forandret sin innstilling.

30 norske fartøyer

er hittil bestilt ved svenske skipsverft, forteller en svensk avis.

Hjemmefronten.

Vi mottar stadig klager

på arbeidsleders ved forskjellige bedrifter som er alt for ivrige til å presse arbeiderne til å øke arbeidet tempoet. Om de vil regnes for gode nordmenn og unngå etterregninger når krigen er slutt, må de la sin iver gå i helt motsatt retning. Arbeidslederne kan ofte, mer enn mange andre, bidra til å sinke og vanskeliggjøre produksjon som er til fordel for tyskerne. De bør huske på at vi er i krig med Tyskland og det er enhver nordmanns soleklare plikt å gjøre hva han kan for å svekke den tyske krigspotensial. Det risiko en løper ved å la vanskeligheter for tyskerne er ikke så stor at den unnskylder en uanfellelig opptreden. Det er ikke nok å si at en er god nordmann. Enhver må i handling vise at han er det. De to siste klageene vi har mottatt gjelder folk som er ansatt i Akershus fylkes veivesen og innenfor jernbanens ledelse.

Arbeidsleders sjekksjonen mot Aker og Nylands verksteder

Var i forrige nr. av S.F. referert meget kort. Vi skal derfor gi noen supplerende opplysninger. Den store tankbåten som ble senket, "Schleswig" var på 16300 tonn og tilhørte tidligere Westphal Larsens rederi. Etter eksplosjonen tok det fyr i en oljeholder ombord, og brannen varte til langt ut på neste dag. På Howinckels "Tromm" var det to eksplosjoner med den virkning at denne 8000 tonner kranen ble løst og sperret flytedokken. Den lille tørrdokkens dokkporter ble også sprengt. Ved brannen på "Schleswig" ble en svær svingkran, som kunne løfte 100 tonn, ødelagt. Motorhuset ble så ødelagt at kranen er satt ut av funksjon for

en tid. - Sammenlagt ble 53 000 tonn skipstonnasje ødelagt ved aksjonene mot Nyland og Aker. Resultatet er dessto mer imponerende som det krydde av tyske vakter i nærheten av batene.

I hele høst og ikke minst i den siste måneden har Gestapo forsterket sin aktivitet over hele Norge. Det skal være kommet flere hundre nye gestapofolk til landet. Gaterazziar og politiundersøkelser på kafeer og restauranter hører nå til dagens orden i Oslo. Og de tyske vaktene utenfor bensinstasjoner og andre steder er overordentlig nervøse. - I Bergen er det portforbud og tyskerne skyter vilt om de viser seg i den forbudte tiden.

I Ene, på Østerøya, Dikongervåg og flere andre steder ved Bergen har det vært razziar. Sørlandet har som før nevnt vært særlig ille ute. Det begynte i Aseral, den øverste bygden i Mandalen. Det sies at tyskerne fant våpen der. Siden har det vært undersøkelser i en rekke bygder og 200 personer er arrestert.

Gjenreisningen av A. F. L.

Vi har tidligere i Fri Fagvegeelse ganske flyktig berørt det forslag til gjenreisning av fagorganisasjonen etter krigen som er utarbeidd av representanter for Den frie fagorganisasjon i Norge og i Stockholm og London. Vi gjengir nedenfor et litt mer utførlig utdrag av forslaget:

Den norske fagorganisasjon har bygget på et utstrakt demokrati. Medlemmene har vært sikret retten til å behandle og fatte beslutning i alle saker som angår organisasjonen. Dette demokrati må gjenopprettes så snart som mulig etter at landet er befrikk for tyskernes og quislingenes tyranni. Hvis det umiddelbare organisasjonsarbeid etter krigen ikke skal henge i løse luften, må det forankres i de lover og beslutninger som var gjeldende før krigen i Norge. Herav følger at de organisasjonsinstanser man hadde må reorganiseres. Man blir da nødt til å etablere en rekke interimforordninger som avløses etterhvert som organisasjonene kan konstituere seg etter gjeldende lover. - Følgende retningslinjer for den tekniske gjenoppbygging foreslås bekjentgjort av de medlemmer av sekretariatet som er tilstede og som kan delta i gjenoppbyggingsarbeidet:

1. De lover og organisasjonsmessige beslutninger som var gjeldende før 9 april 1940 trer straks ikraft for Arbeidernes Døglige Landsorganisasjon, alle forbundene og deres underavdelinger og de faglige distriktsorganisasjoner.
2. Personer som var medlemmer av Nasjonal Samling, Den norske legion, Regimentet Nordland eller andre nazistiske organisasjoner skal straks utelukkes av organisasjonen. Tvilstilfeller avgjøres av sekretariatet eller høyere instanser i Landsorganisasjonen.
3. I de tilfeller hvor det er satt fram begrunnet anklage mot et medlem for å ha optrådt som villig redskap for nazifiseringsarbeidet, eller om et medlems framferd på annen måte har skadet den norske fronten, kan vedkommende ikke ha tillitsverv eller delta i fagorganisasjonen, før dette forhold er undersøkt og godkjent av sekretariatet.
4. Alle medlemmer opprettholder de rettigheter i organisasjonen som de hadde 9. april 1940 med tillegg av rettigheter opparbeidd etter denne dato. Manglende kontingentbetaling under okkupasjonen regnes ikke som avbrutt medlemskap. (De nærmere regler for kontingentspørsmålet behandles i et tilleggsforslag, som vi skal redegjøre for i et senere nummer av F. S.)
5. Inntil vedkommende organisasjon på lovlig måte anderledes bestemmer, bør følgende ordning gjelde:
  - a) De tillitsmenn som innehadde tillitsverv i fagorganisasjonen gjenoppretter straks sin virksomhet.

b) De funksjonærer som var ansatt i fagorganisasjonen kan gjenoppta arbeid om de melder seg til tjeneste innen den fastsatte tidsfrist.
c) Bestemmelsene i litra a og b gjelder ikke for personer som omhandlet i punkt 2 og 3.

6. De styremedlemmer som er tilstede i fagforeninger verkstedklubber og klubber straks å sammenkalle til ekstraordinær generalforsamling hvor nødvendige suppleringer til eller valg av nytt styre foretas. Valgene gjelder inntil ordinær generalforsamling kan holdes.

7. Så snart fagforeningene i Oslo er rekonstruert etter bestemmelsene i punkt 6, sammenkaller de tilstedeværende medlemmer av forbundsstyret og forretningsutvalget fellesmøte av styrene i fagforeningene, hvor det tas eventuelt nødvendige suppleringsvalg til forbundsstyrene (forretningsutvalget). Valgene gjelder til førstkommande landsstyremøte eller landsmøte. I forbund som har landsstyre eller representantskap foretar det de endelige valg av forbundets styre og bestemmer tidspunktet for landsmøtet.

8. I de byer hvor de faglige distriktsorganisasjoner har sitt sete, sammenkaller de tilstedeværende medlemmer av forretningsutvalget fagforeningsstyrene til fellesmøter hvor de nødvendige suppleringsvalg foretas.

9. De rekonstruerte forbundsstyrene og tilstedeværende sekretariatsmedlemmer sammenkaller til fellesmøte av alle forbundsstyrene (forretningsutvalget) hvor eventuelle suppleringsvalg foretas. Valgene gjelder inntil representantskapet kantar sammen og velge sekretariat inntil førstkommande kongress. - Vi skal senere komme tilbake til de illegale faglige utvalgsrolle ved dannelsen av framtidens

F R I F A G B E V E G E L S E .

15. desember 1944.

Årgang 4.

Norsk arbeiderbevegelse etter krigen.

Når vi ser bort fra de 6 splittelsesårene fra 1921 til 27, sto norsk arbeiderbevegelse fra 90-årene og fram til krigsutbruddet stort sett samlet både på det faglige og det politiske området. De bitre erfaringene i årene før 1927 ga en dyrekjøpt lærdom. Selv om den politiske samlingen i 1927 ikke ble fullstendig, så innledet den dog den største vekstperiode i norsk arbeiderbevegelses historie. Fagorganisasjonen nådde over 400.000 medlemmer, og den politiske innflytelse i stat og kommuner var av avgjørende betydning. Bare en militærmakts overfall kunne stanse denne utvikling. Det er derfor nok så naturlig at når arbeiderne ser fremover til gjenoppbyggings- og nyreisingsarbeidet i etterkrigstiden, så vil de ta lærdom av det som er hendt før og den alminnelige mening blandt de fagorganiserte er nok at vi da bør unngå enhver splittelse av arbeiderklassens krefter. Mange håper at det skal lykkes å skape et samarbeid av alle gode krefter i landet under gjenoppbyggingsperioden. Og er det muligheter for dette, så må det vel være enda mer naturlig at alle klartseende arbeidere vil forstaa at nå gjelder det for arbeiderklassen bare å ha en fagbevegelse og ett arbeiderparti. Like før okkupasjonen av vårt land var spørsmålet om en slik fullstendig samling av all faglig og politisk arbeiderbevegelse under behandling, men forsøket førte dengang ikke fram. Under okkupasjonen er imidlertid alle virkelige nordmenn rykket hverandre nærmere inn på livet enn før. Vi står i en kamp på liv og død for frihet og folkestyre mot tyranni og diktatorisk ensretting. Denne alvorlige og skjebnesvangre tiden har skapt en sterk erkjennelse i arbeiderkretser av at i de kommende dager må all splittelse innen den faglige og politiske bevegelse være bannlyst. Bare gjennom samhold kan den norske arbeiderklasse løse de svære positive samfundsoppgaver som den vil bli stillet overfor sammen med alle dem som vil sette all sin kraft og evne inn på å skape et friere og lykkeligere Norge for alle nordmenn. Det blir partiene og deres tillitsmenns sak å skape denne fullstendige politiske samling av arbeiderklassen når tiden er inne, og det kan opptas de nødvendige overlegninger herom. Men allerede nå må vi innstille oss på at det må og skal skje, slik at samlingen kommer som et resultat av en alt overveiende opinion innen arbeiderklassen.

Forsvarsjefen, Kronprins Olav
holdt 30/11 en tale i London radio. Da talen var av stor viktighet, men tidligere ikke er referert i F+F., gjengir vi noen hovedpunkter.

- Den norske overkommando gir disse direktiver til alle våpenføre menn i Nord-Norge:
1. Adlyd ikke fiendens evakueringsordre. Stikk dere bort når tvangsevakuering er forestående. Gjem dere på sikre steder. Velg en leder og gjør hva dere kan for å redde norsk eiendom.
  2. Angrip fiendtlige patruljer som blir tilbake for å ødelegge med de midler dere får over.
  3. Sett alt inn på å få slukket branner som fienden har satt på.
  4. Er det ingen lovlige norske myndigheter på stedet så sørg selv for å opprettholde ro og orden. Hjelp dem som trenger det mest og støtt opp om de lovlige myndighetene når de kommer til stede.
- Det er ikke lett å si hvor fienden vil legge fronten i Nord-Norge, men den allierte og norske overkommando er kjent med at tyskerne vil forsøke å føre store troppstyrker gjennom Norge til Tyskland. Den norske og allierte s.k. har sine planer ferdige og vil etterhvert sette dem i verk. De norske hjemmestyrker har del i disse planer. Dere vet at allierte fly- og flåtestridskrefter opererer utenfor Norges kyst og i norske farvann for å sperre den fiendtlige trafikk. Når vi finner at tiden er inne, vil vi også gi bestemte ordre om at hjemmestyrkene skal bryte tyskernes forbindelseslinjer inne i landet for at de skal bli henviset til å bruke sjuruten til retretten.

K r i g s s i t u a s j o n e n

Vestfronten. Tross seig motstand og tyske motangrep kjemper de allierte armeer seg videre inn i Tyskland. I Roeravsnittet ble 5 byer inntatt i begynnelsen av uken nord og syd for Düren. Amerikanerne står 4 km. fra denne by. Motangrep beskytter tyskernes tilbaketrekning over Roer. I Saar-området yter tyskerne fremdeles sterk motstand, men 3. am. arme har her kommet over Saar-elva på bred front nord for Saarbrücken og kjemper i Siegfriedlinjens hovedbefestninger. Byen angripes nå fra tre kanter. Vest for byen er Forbach inntatt. I syd trekker tyskerne seg ut av Saargemünd. Byen Blitzburg er inntatt. På 3. am. armers sydfly er det viktige trafikknutepunktet Hagenau erobret. Fra de franske stillinger på østsiden av Rhinen er artilleribeskytning innledet mot tyske byer og stillinger i Baden-Baden.

Italiafronten er preget av sterke tyske motangrep sørvest for Fienza. Disse angrep er alle avslått med store tap for fienden. Den 8. arme holder sine stillinger på andre siden av elva Lamone.

I Ungarn har russerne fremdeles betydelig framgang. 2/3 av landet er nå på russiske hender. Ringen om Budapest er iferd med å slutte seg. Russerne omgir byen i nord, øst og syd. Tyskernes sterke stilling nordøst for byen ble gjennombrutt av russerne i slutten av forrige uke. Vacz på jernbanelinjen til Bretislava er inntatt. Erfaringen har vist at en så stor by som Budapest ofte gir forsvarerne store muligheter. Det er derfor ikke å vente at den ungarske hovedstaden vil falle før russerne har greid å omringe den helt. Dette vil først bli tilfellet når russerne fra sine stillinger syd for byen har nådd opp til jernbanen Budapest-Wien. Byens fall vil formodentlig innlede en ny elastisk krigføring fra tysk side. Man regner med at tyskernes nye forsvarsstillinger vil komme til å gå langs en linje fra Titra- gjennom de Kvite Karpatene- over Wien-Gratz til Fiume.

Hellas. De nærmere omstendigheter som førte til urolighetene i Hellas er nå blitt klarlagt. Demonstrasjonen søndag 3/12, som var arrangert av EAM, var blitt forbudt av regjeringen Papandreu. Reuter melder at hverken oppløp eller provokasjoner fant sted i forbindelse med demonstrasjonene. Ikke desto mindre tapte politistyrkene hodet og åpnet ild mot demonstrantene, som for en stor del besto av kvinner og barn. 1 kvinne og et barn ble også drept. Den greske regjerings politistyrker består for en stor del av samme folk som gjorde tjeneste under diktaturet Metaxas og - ifølge Times av styrker som ble opprettet av tyskerne. Papandreu har etter alt å dømme ikke evnet i tilstrekkelig grad å rydde ut fascistene av disse politistyrker. Det samme gjelder for de øvrige offentlige etater. Det er derfor forståelig at en stor del av motstandsbevegelsen mistroer regjeringen. Da urolighetene brøt ut i Athen proklamerte den britiske øverstbefalende, generalmajor Scobie, unntakelsestilstand. EAM tok dette som et uttrykk for at den britiske militærmakt hadde solidarisert seg med det greske regjeringspolitisk brutale opptreden. Britiske offiserer har da også skarpt kritisert at Scobie i sin proklamasjon ikke uttrykkelig ga uttrykk for at de britiske tropper utelukkende grep inn av rent militære grunner. Dette ble gjort i Belgia under streiken der for noen tid tilbake. De britiske troppene i Hellas oppfattes slik som situasjonen har utviklet seg, som hjelpe-tropper for den sittende regjering. Til tross for at Churchill på det skarpeste fordømmer det greske politisk opptreden, gjorde den britiske regjering alvor av den trussel som fremkom i Churchills redegjørelse i underhuset 5/12 og har med full kraft satt inn alle britiske styrker for å slå urolighetene ned. Kampene fortsetter fremdeles. ELAS-troppene, i et antall av 25.000, befinner seg i Athens nærhet, mens byen og havnebyen Piræus stort sett er blitt ryddet. Hittil er 100 grekere drept og 2000 tatt til fange. - Det er selvsagt vanskelig for oss å ta stilling til de politiske forhold i Hellas idag, men uttalelser som er kommet fram i det britiske underhus og i pressen etterlater et bestemt inntrykk av at den britiske militærmakt i Hellas i større utstrekning enn rent militære hensyn tilsier, har tatt stilling i indrepolitiske greske spørsmål.

1200 nordmenn

Fra den norske politiforlegningen i Örebro i Sverige marsjerte onsdag i forrige uke gjennom Göteborgs gater. Over 50.000 göteborgere var møtt fram for å hylde våre landsmenn. Det engelske sosialparti har nylig avholdt sin 45 kongress. Professor Laski, partiets visefor- mann, åpnet kongressen med en lengere tale om den militære og politiske situasjon.

Lønnstillegg eller prissenking i Sverige?

I Sverige har man søkt å stabilisere prisene mest mulig, men allikevel har en merkbar stigning funnet sted. Denne er kompensert ved en lønnsregulering basert på at omkring 50 % skulle erstattes med lønnsøk- ning, mens det øvrige måtte bæres som en felles krigsbyrde. Det har rådt stor misnøye blandt arbeiderne med denne såkalte lønnsstopp-ordning og som før meddelt ble det på Jern- og metallarbeiderforbundets siste lands- møte besluttet å oppsi tariffene og gå til lønnsaksjon. Det ble da også gjort, og nå står man foran de innledende tarifforhandlinger. Store kre- ser både blandt arbeiderne og i den borgerlige leir er imidlertid redd for at dette skal lede til en alminnelig inflasjon og finansminister Wig- fors har uttalt at han vil søke å få istand en stor og representativ pris- og lønnskonferanse med representanter for partene i næringslivet og andre større interessegrupper. Konferansen ville i tilfelle bli noe i likhet med den som ble avholdt i 1942. "Metallarbetaren" går ut fra at en slik konferanse vil bli holdt og at den må komme til å drøfte linjene for prisreguleringen. "Det skulle uppenbarligen ikke skada, om man samtidig overvågete muligheten att slopa lagen om almän omsättningskatt". - I Riksdagen har den sosialdemokratiske nasjonaløkonom, Gunnar Myrdahl tatt sterkt til orde for ikke å bryte den lønnsstopp-linje som hittil er fulgt. Men stillingen er utvilsomt den at de svenske arbeidere idag er fast be- sluttet på å oppnå et høyere lønnstillegg enn de får etter de indeksre- guleringer som nå følges. Det store spørsmål blir da om finansminister Wigfors med sin pris- og lønnskonferanse kan anvise faktiske åtgjerder til en prissenkning som kan motsvare de lønnskrev som ellers uvegerlig vil bli ført fram med stor styrke. - Utviklingen på dette område i vårt naboland har stor interesse for oss - ikke fordi vi i vårt tysk- quislingske fengsel kan vente oss noen bedringer av vår egen fatale si- tuasjon, men fordi den vil påvirke den lønnspolitikk som vi må føre når vi om ikke så lenge atter får en fri fagbevegelse.

H j e m m e f r o n t e n :

Om situasjonen i Bergen og omegn. skrives det til oss at en natt for en 3 ukers tid siden brandt det tre knottfabrikker i Bergen, og dessuten ble det satt fyr på tyskernes og po- litiets knottlagre uten at de dog tok nevneverdig skade. - To angivere, konstabel Valter Pedersen og statspoliti Mjålen er skutt. Den siste var en av Vestlandets verste angivere og hovedmannen for Televågaffæren. Det var også for ca. 3 uker siden at Os-bygden ble herjet av Gestapo. Her er det en ganske tettbygd grend med en del møbelfabrikker. Hit ut kom det en kvinnelig spion som gikk omkring og solgte religiøse bøker. Hun kom inn i alle hus og lyttet til samtaler - og resultatet ble så at hun om en tid kom tilbake med Gestapo, og så begynte en ganske uhyggelig razzia. Først møtte Gestapo to mann ved 6-tiden om morgenen. Da den ene svarte litt avvisende på et spørsmål ble han slått overende, og da han krabbet seg opp igjen, ble han slått i svime. Den annen ble beordret til å legge seg ved siden av ham på den frostrimede mark. Og så ble der satt vakt over dem. Gestapo dro så til et hus hvor sønnen var forsvun- net og faren skulle arresteres. Her for en hund løs på tyskerne, og det gjorde dem så rasende at de skjøt hunden og kommanderte kona i huset til å bære på det døde bloddryppende kadaver hele tiden mens husundersøkel- sen sto på. Hele huset ble ryddet og møblene kastet ut gjennom vinduet, så de ble slått istykker. Mannen i huset og 20 andre ble arrestert og kommandert til å legge seg ned på marken ved siden av de to andre. Her

lå de i flere timer. De ble sparket og en av dem ble tråkket i ansiktet så tennene knustes. Foruten Gestapo deltok Wehrmacht og hirdfolk. - Neste dag fortsatte undersøkelsene og tyskerne sa at nå hadde de funnet våpen og ble annå mer rasende. De arresterte alle menn mellom 18 og 65 år og gikk så voldsomt fram at en av arrestantene fikk knekket armen på to steder og en annen skal være avgått ved døden på grunn av mishandlingene. Tilslutt ble omkring 80 av de arresterte lempet opp i biler og kjørt til Bergen, de andre ble løslatt. - Denne ytterst brutale opptreden vakte voldsom forbitrelse i Bergen og distriktet. Natt til søndag 26. november ble så 3 transformatorkiosker sprengt, hvorav de to leverer strøm til Salheimsvikens og Laksevågs skibsbyggerier. - Så kom portforbudet mandag den 27. nov. Den siste meldingen fra Bergen går ut på at det er utskrevet bergervakter til alle transformatorstasjoner og kiosker - men at ingen vil møte fram.

Vi er blitt kjent med at det på et par arbeidsplasser i Oslo er satt igang en pengeinnsamling blandt arbeiderne angivelig til fordel for gjenopprettelsen av fagorganisasjonen (opprettelse av nye fagforeninger) etter krigen. Innsamlingen finner sted ved betaling av en ukentlig "kontingent" mellom 1 og 2 kroner. De som har tatt initiativet til dette skal etter sigende mene å kunne støtte seg til et vedtak av sekretariatet i Stockholm fra juni måned i år.

For straks å hindre mulige misforståelser gjør vi merksam på at noe vedtak, som kan gi grunnlag for en slik pengeinnsamling, ikke er blitt fattet av sekretariatet. Innsamlingen ledes heller ikke av ansvarlige faglige organer. Den må derfor straks innstilles.

Gjenopprettelsen av fagorganisasjonen i Norge er forlenget planlagt av sekretariatet i samarbeid med Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjons utvalg i Norge. Realiseringen av disse planer vil finne sted når tiden er inne. Fagforeningene og apparatet består med utvalg på hver arbeidsplass og der må ikke opprettes nye utvalg og apparater. Forsøk i den retning fører bare til splittelse.

Vi ber deg gjøre dette kjent for dine kamerater på arbeidsplassen i den utstrekning det er nødvendig for å få stoppet den nevnte pengeinnsamling.

DEN FRI ARB. FAGLIGE LANDSORGANISASJON.
Bedriftsvaktene.

Som følge av det økte antall sabotasjehandlingar mot krigsviktige bedrifter, som har funnet sted i den siste tiden, har tyskerne selv overtatt vaktholdet ved en rekke bedrifter. Derfor kommer spørsmålet om bedriftsvaktene igjen i en annen stilling.

Heretter må forholdes på følgende måte:

I de tilfelle hvor tyskerne selv har overtatt vaktholdet trekkes alle ekstra sivile vaktmannskaper tilbake utenom de faste vaktmenn, nattvakter, portnere o.l.

Hjemmefrontens ledelse. Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Til fagforeningene.

Fra Landsorganisasjonen foreligger et rundskriv no 101 av 5/12 d.å. til forbund og samorganisasjoner som aller nådigst gir fagforeningene anledning til å gå til valg av styremedlemmer i foreningene. Det sies vi dere at valgene skal godkjennes i forbundene og at forbundet kan rådføre seg med samorganisasjonene. Altså, det er fremdeles ikke fritt valg. Medlemmene skal ikke kunne sette inn hvem de ønsker, men være avhengig av hvem forrederne i forbund og samorganisasjoner finner for godt å godkjenne eller å anbefale. Derfor: Intet valg i foreningene nå på disse direktiver. Valgene skal medlemmene selv om ikke lenge ha herredømme over, uten innblanding fra nazihold.

Den Fri Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon.

Følg Parolen! Vi kan vente med valgene til krigen er over, og vi igjen har en

FRI FAGBEVEGELSE

4-5 strept. trykt papir

FRI FAGBEVEGELSE

nr 52

4. årgang

Juli 1944

Ved årsskiftet 1944/45.

Året 1944 har gitt Nazi-Tyskland banesåret; derom er det ikke noen tvil. Men det må ikke skjules at de hardeste kamper gjenstår før vi nordmenn blir herrer i vårt eget hus. Mange hadde håpet at året skulle ha ført til et endelig nederlag for Tyskland. Vi skulle ha feiret jul i fred. Det ble ikke slik. Noen er kanskje blitt skuffet over at utviklingen på de centrale fronter mot årets slutt syntes å stå i stampe. Vi må imidlertid aldri glemme at de forenede nasjoners framgang ikke kan ha den eksplosive karakter som Nazi-Tysklands i 1940/41. Tyskland møtte på valplassen i 1940 etter 7-8 års intens opprustning, mens de allierte hadde forsømt sine rustninger. Idag møter de forenede nasjoner med riktignok overmektige styrker og materiell, Men overmakten er ikke på langt nær så stor som tyskernes i 1940.

Det er en oppslitningsprosess som har funnet sted i de siste måneder i vest. Sakte men sikkert knuses de tyske troppemasser og deres våpen. I øst har den røde arme ryddet opp på flankene for det centrale angrep på Tysklands hjerte. Det kommende års første halvdel vil med sikkerhet bringe sluttkampen i Europa. Alle kluter vil bli satt til. Intet vil bli holdt tilbake av de kjempenes krigspotensial.

For oss i det okkuperte Norge har året 1944 brakt nye trengsler, skjerpet politiregime og terror. Den brutale deportasjon av befolkningen i Nord-Norge har gitt oss en smakebit på hva tyskerne vil by oss i de kommende tider. Lyspunktet, som får oss til å bare de hardeste slag, er at den definitive befrielse av Norge er innledet med den røde armens innmarsj på norsk jord. Oppbygningen av det nye Norge er begynt der nord.

Ved årsskiftet vil vi minnes de nordmenn som falt i kampen for vår frihet. Vi sender også en hilsen til dem bak murene. Terroren skal aldri knuse oss. Vi vet at intet vinnes uten offer; men ofrene har ingen mening og seiren vinnes ikke om ofrenes kamp ikke føres videre med øket styrke. Årsskiftet må derfor nyttes til en mønstring av våre tropper. Det kan ikke bli noen propagandistisk demonstrasjon. Enhver får mønstre seg selv og spørre om han eller hun er beredt og har funnet sin plass i rekkene.

I sluttkampen vil det med sikkerhet bli stillet de største krav til industriarbeiderne i byene og til tjenestemenn og funksjonærer i stat og kommune. Sammen med transportindustriens arbeidere representerer de under alle forhold den sterkeste makt i det norske samfund om deres krefter organiseres og settes samlet inn. Den tyske krigsmaskin i Norge er nemlig også i stor utstrekning bygget på forutsetningen om at det arbeide, som disse befolkningslag yter, blir gjort. Det er den fri fagbevegelses oppgave å få disse befolkningslag ut i kamp.

Det nye Norge vil reise seg på de ruiner som blir liggende tilbake når tyskerne er slått. De, som kommer til å bygge det nye samfund opp, er de som blir stående igjen på valplassen som førere i kampen for befrielsen. Ved sin innsats under kampen har de skapt seg seirens rettigheter. Det gjeller den enkelte og det gjeller hver enkelt gruppe av folket. Skal det nye Norge derfor bygges på de politiske og sosiale idealer, som lønnsarbeiderne har utviklet gjennom generasjoners slit for bedre og lysere kår, må de også stå forrest i rekkene under kampen mot det tyske åk. Den fri fagbevegelses kampkraft må derfor økes. De beste må mobiliseres til aktiv organisatorisk innsats.

3. desember var det et år siden
forfatteren, kaptein Jordahl Grieg
omkom under et flyangrep på Berlin.
Vi gjengir to av hans dikt:

GODT ÅR FOR NORGE

Ubegynt, aldri ferdig,
er brevet vi skriver hjem,
Det ble ikke satt på papiret,
vi vet det når ikke frem.
Det var i himlens og havets
ufølsomme rum vi skrev,
og ingen hjemme får vite
at det var deres brev.

Posten kan ikke ta det,
Sperret er fjord og fjell.
Men hjertet vårt kjenner en utvei,
at vi kan gå med det selv.
Nyttårsnatten i snelys,
går vi etsteds i land,
og innover stiene sprer seg
en flokk på ti tusen mann.

Maskingevarer og stikkbrev,
soldater og politi
venter oss hvor vi kommer.
Usette går vi forbi.
Det er allikevel noe
som Gestapo ikke vet.
Medsammensvorne har møtt oss.
Men det er vår hemmelighet.

Kanskje er det vår barndom
som sier hvor vi skal gå;
gaten og skogen og tunet
der vi har lekt som små.
Hvor meget de fremmede kartla,
tegnet de aldri inn
det landet som vi fikk rett til
kjøpt med et barnesinn.

For oss er gården i lien
og båtnøstet i sin vik
ord - vi kan tyde - fra slekten
som la dem akkurat slik.
Kan vi ta feil av veien?
Vi sprang den i glede så titt.
Vi gikk den en dag bak en kiste
og lærte den, skritt for skritt.

DE BESTE

Døden kan flamme som kornmo,
Klarere ser vi enn før
hvert liv i dens hvite smerte;
det er de beste som dør.

De sterke, de rene av hjertet
som ville og våget mest --
rolige tok de avskjed,
en efter en gikk de vest.

Mot alt vi elsker og kjenner
er det hver av oss går,
så visst som at trekkfuglbruset
ikke kan stanse en vår.
Et barn vil ta oss ved hånden,
en mor har visst at vi kom;
og vi er sammen i landet
som vi alene vet om.

Hvem av oss er landflyktig?
Vårt eget folk er vi blant.
Men hver av de tyske som tramper
i gatene, er emigrant.
De strøk fra sitt land og kjøpte,
med andres hunger og blod,
nydelsen ved å herske
et år eller kanskje to.

Fritt levde de bak sine grenser.
Det var ikke nok for dem;
og smertens dag for de tyske
blir dagen da alle skal hjem.
Et storhjem er det de krever.
Hvor mennesker lider og dør,
føler de: Dette er Tyskland,
hvor Tyskland ikke var før.

Slik blir et fedreland mistet.
For intet hjerte slår rot
i dette isnende livsrum
av ufett og overmøt.
Seierherren er fange,
sin egen erobrings trell.
Vil han ha landet tilbake,
får han befri seg selv.

Men vi, av vårt folk, ble rotfast,
vi slapp ikke landets ånd.
Inatt skal vi komme i drømmen,
i morgen med våpen i hånd.
Vi kommer, men vi tar med oss
en bitterhet, vill og hård,
at mange må kjøpe med livet
den jord som alltid var vår.

Men efter den grusomme leken
som pinte, myrdet, rev ned,
ber vi at landet vi elsker
må gi oss kraft til fred.
Volden selv må bli hjemløs,
når folket har funnet hjem,
og vi skal virkeliggjøre
det brevet som ikke kom frem.

De levende styrer verden,
en flokk blir alltid igjen,
de uundværlige flinke,
livets næstbeste menn.

De beste blir myrdet i fengslet;
sopt vekk av kuler og sjø.
De beste blir aldri vår fremtid.
De beste har nok med å dø.

Slik hedrer vi dem med svart,
med all den tomhet vi vet,
men da har vi sveket de beste,
forrådt dem med bitterhet.

De vil ikke sørges til døde,
men leve i mot og tro,
Bare i dristige hjerter
strømmer de fallnes blod.

Ikke hver som har kjent dem
mer rik enn de døde var, --
for menn har hatt dem som venner
og barn har hatt dem til far.

De øket det livet de gikk fra,
De spøker i nye menn,
På deres grav skal skrives:
De beste blir alltid igjen.

Forsynings- og gjenreisingsproblemet.

Jo lenger krigen varer desto fattigere blir verden på muligheter
til å dekke menneskenes behov for livsfornödenheter. Også i de alli-
erte land er tilgangene begrenset og de udekkede sivile behov øtiger
for hver dag. Når krigen er slutt vil hundreder av millioner mennesk-
ers nød og sult rope om hjelp.

De meget optimistiske forestillinger som vi i Norge i krigens for-
sta år gjorde oss om at Norge ville bli forsynt med mat, råstoffer og
maskiner av alle slag og i tilstrekkelig mengder så snart krigen sluttet,
må tildels revideres. På det internasjonale marked etter krigen vil vi
måtte møte sammen med de andre okkuperte og uthungrede land, sammen
med Kinas og Sovjetsamveldets enorme udekkede behov. Internasjonalt er
det derfor blitt nødvendig å tilrettelegge en streng rasjonering land-
ene imellom av de tilganger av livsfornödenheter, råstoffer og indu-
striprodukter som verden disponerer. Under krigen har de forenede na-
sjoner organisert The Combined Boards for innkjøp og fordeling av alle
varer som er krigsviktige. For å møte de nærmest og mest livsnødvendige
sivile behov i de befrieede land er UNRRA organisert. Disse organisa-
sjoner i forening vil etter krigen organisere fordelingen av de varer
som vil stå til disposisjon. Behovene er imidlertid så store og oppgav-
ene så enorme at alle land for en vesentlig del blir henviset til å hjel-
pe seg selv så langt det overhodet er mulig. Man skal også huske på at
krigen mot Japan fremdeles vil legge beslag på enorme mengder materiell
og tonnasje.

Hvor meget vi i Norge kan gjøre regning med å få tilført landet
av varer etter krigen er således på den ene side avhengig av hvor om-
fattende nöden her i landet blir sammenliknet med tilstandene i andre
land og på den annen side avhengig av hvor meget det i det hele vil
foreligge til fordeling. Først i annen rekke vil det bli spørsmål om å
skaffe valuta og tonnasje. Også de land som hverken har fremmed valuta
eller tonnasje skal nemlig hjelpes på like linje med de "rike" land.

UNRRA vil ikke blande seg bortsi de enkelte regjeringers fordeling
av varene innenfor de enkelte land, men det er en forutsetning for
hjelpen av varene at de blir fordelt etter de behov som foreligger. Be-
talingsøvnene skal ikke stille seg hindrende, likesom det er enighet om
at alle mellommannsfortjenester under alle omstendigheter skal reduseres
til et minimum. Fordelingen av matvarer, råstoffer og andre produksjons-
midler vil selvsagt her i Norge finne sted under offentlig rasjonerings
og priskontroll. Å foreta en utvikling av det omfattende apparat som
på det område er bygget opp siden krigens begynnelse i 1939, kommer
neppe heller på tale. Ikke minst lønnsakerne er interessert i at det-
te system opprettholdes.

Den norske regjering er selvsagt representert i UNRRA og varetar
der våre interesser. Nylig har den også sluttet en avtale med Sverige
om forsendelse av varer for 50 mill. kroner til Norge så snart krigen
er slutt. Foruten mat og medisiner vil Sverige kunne avse en del indu-
striprodukter såsom landbruksmaskiner. Det vil på denne måten får fra
Sverige, vil bli trukket fra i den kvote som UNRRA kommer til å tildele
Norge for innførsel etter krigen. Men hjelpen fra Sverige vil uten tvil
bli den verdifulleste fordi den blir den første hjelpen vi får. Først

etter noen tid kan vi regne med å få varer fra England og U.S.A.

Så snart krigen er slutt vil det foreligge en mengde udekkede behov. Folk mangler, mat, klær, sko, hus, husgeråd, møbler o.s.v. Transportapparatet og industrien er nedslitt og må fornyes. Skipsfarten mangler skuter ute og hjemme. Våre fiskere mangler redskaper. Landbruket trenger maskiner, frø og gjødsel. Råstoff og brensellagre er tomme. Alle disse behov vil melde seg samtidig, men det er innlysende at de ikke kan bli dekket straks alle sammen. Nasjonens tilganger på levnedsmidler, industriprodukter, arbeidskraft og valuta er begrenset. Følgelig må det finne sted en streng økonomisk rasjonering.

Det sier seg også selv at en effektiv forsyning og gjenreisningspolitikk må organiseres av staten og næringslivets organisasjoner. Oppgaven er ganske enkelt for stor til at det private næringsliv vil kunne greie den alene. Avvergelsen av den øyeblikkelige nød er den første oppgaven. Den er tatt opp til løsning gjennom det arbeide som vår regjering i London planlegger. Hovedlinjene for landets økonomiske gjenreising vil imidlertid først bli bestemt når landet er befriet og folket selv kan ta avgjørelsen i sin hånd. Etterat landet er brakt på fote igjen vil vi stort sett stå overfor et valg: Enten å legge hovedvekten på med en gang å heve vår levestandard mest mulig, eller å innstille oss på lengere sikt med tanke på en utbygning av landets uutnyttede naturrikdommer med anvendelse av den moderne teknikk. Den siste linje vil innebære at vi innstiller oss på en beskjeden levestandard de første årene etter krigen. Det blir i tilfellet nødvendig for å muligjøre den oppsporing som det vil bety å bygge ut våre fosser, elektrifisere våre jernbaner, og for å anlegge store moderne bedrifter som kan nyttegjøre våre egne råstoffer. Denne linje vil kreve en vidtdrevet samordning av alle økonomiske krefter og en høyt utviklet samfunnsmessig disiplin fra alle befolkningslag. Denne selvdisciplin vil det brede lag av folket være villig til å underkaste seg bare under den forutsetning at det har vissnet for og dets anstrængelser danner grunnlaget for en varig høyning av hele folkets levestandard, og ikke fører til en opphopning av rikdommer på enkeltmenns hender.

Vi står ennå midt oppe i krigen. For Norge har krigens brutale ødeleggelser først for alvor begynt igjen med tyskernes tilbaketrekning fra Nordkalotten. Ingen kunne ha tenkt seg at ødeleggelsene som tyskerne ville foreta skulle få et så enormt omfang. Inger Hagerups dikt "De brente våre gårder" har på ny fått en uhyggelig aktualitet. Så lenge det finnes vepnede tyske styrker her i landet er det fare for at nye gårder blir lagt øde. Byer og bygder kan bli lagt i grus. Hvor store ødeleggelsene til slutt blir, vet vi ikke i dag. Men vi må sette alt inn på å forsøke å hindre at tyskerne får ødelagt våre rikdommer for de må strekke våpnene. Denne oppgave er overordentlig viktig, og atskillig vil sikkert kunne gjøres. Men selvom tyskerne skulle greie å legge flere strøk av vårt land øde, vil vi aldri fortvile. Den fornøyelse skal de ikke få. Verden er til tross for alt rik på muligheter. Med den moderne teknikkens hjelp og ved hjelp av vår dyktige befolkning skal det ikke ta så mange år før vi med stolthet skal kunne se tilbake på vårt byggende arbeide.

Plassen tillater ikke at vi denne gang kommer inn på det konkrete planleggningsarbeide som vår regjering i kontakt med hjemmefronten har tilrettelagt for de enkelte grener av vårt næringsliv. Den videre arbeidelse av disse konkrete planer blir det våre økonomiske og tekniske eksperter oppgave å foreta. Men hovedretningslinjene for gjenreisningsarbeidet må enhver tenke igjennom og ta stilling til.

Fra julen 1940.

Den norske kokka spm serverer julegröt til de tyske soldatene :
"Vær så god! Et til dere sprekker - det er dere vel undt!"

K r i g s s i t u a s j o n e n .

(avsluttet 17/12)

På vestfronten har tyskernes front i Nord-Alsaces brutt sammen etterat Hagenhau ble inn tatt. Det kjempes nå ca 20 km. fra den viktige industriby Kaisersruhe. Tyskerne har her trukket seg østenfor Rihnen. Den 3. og 7. armé går nå med forenede krefter inn i Pfalz, der byen Viessenbourg falt 17/12. På sydfronten har den franske arme gjenerobret det terreng tyskerne var tilbake under sitt siste motangrep i Colmaravsnittet.

I Italia falt byen Pianza den 17/12.

I Ungarn har russerne i det siste døgn hatt betydelig framgang nord for Miskolcz ved den slovakiske grense. Sammen med jugoslaviske styrker har de også hatt framgang syd for Balatonsjøen. Kampene i Buda-Pests omegn befinner seg på høydepunktet. Tyskerne sender stadig forsterkninger, bl.a. SS-tropper.

I Hellas har kamphandlingene øket i omfang. ELAS-styrkene, som består av 50 000 mann med en antatt reserve på 100 000, behersker hele landet unntatt et mindre område ved Pireus-halvøya. I Athen er stillingen kritisk for briterne. En rekke offentlige bygninger er sprengt eller satt i brand. Ingen gater kan beferdes med sikkerhet. ELAS-troppene har samlet seg til offensiv for å komme de ventede britiske forsterkninger i forkjøpet. En del forsterkninger er allerede ankommet pr flyk fra Italia-fronten. ELAS-troppenes svar på Scibios henvendelse om våpenhvile krever fullstendig avvepning av de greske politistyrker, "den hellige bataljon" og fjellbrigaden. Dessuten kreves det at det blir dannet en ny regjering. Scibio stiller på sin side sombetingelse at ELAS-troppene lar seg avvepne. Da dette er et av kjernepunktene i striden vil dette neppe bli godtatt av grekerne. Etter hvert synes konflikten mer og mer å få karakteren av en kamp mellom den greske frihetsbevegelse og Englands økonomiske og strategiske interesser i Hellas. EAM og dets militære styrker kjemper under slagordet "Grekenland for grekerne".

Francoregimet for fall i Spania,

Under debatten om Grekenland i Underhuset i begynnelsen av måneden framkom Churchill med en uttalelse om Franco-regimet som klart ga uttrykk for at denne ikke lenger kan regne med engelsk-amerikansk støtte slik som man måtte tro etter Churchills sympatierklæring til Franco like før invasjonen i Frankrike. Muligens var hans uttalelse den gang også bare gitt av taktiske hensyn. Etter befrielsen av Frankrike forsøkte betydelige spanske republikanske styrker, som hadde tatt del i den franske befrielsesarme, å gjøre utfall i Spania. Aksjonen, som kostet flere tusen i faldne, mislyktes. Den synes å ha vært lite forberedt og hadde ikke sjans til å føre fram da den ikke utløste et opprør mot regimet i Spania selv. For øyeblikket spiller den konservative politiker Mauras en framtrædende rolle under forsøket på å samle alle republikanere om et liberalt overgangs styre i Spania som en foreløpig avløsning av Franco-diktaturet. Han har forbindelse med alle grupper fra konservative til sosialister og syndikalister. Han har også gjort henvendelse til kommunistene om samarbeide. Mauras har trådt i forhandlinger med kretser i den spanske Falangen, Francos parti og påstår han allerede skal ha oppnådd at Franco frivillig trekker seg tilbake. Ved å innta i den nye regjering enkelte medlemmer av det sittende regime hevder han at det spanske problem skal kunne løses uten blodsutgydelse. I Mexico befinner de mest radikale ledere fra borgerkrigen seg. De har ikke forbindelse med Mauras i Paris. Franco selv har ved flere anledninger forsøkt seg med kraftige åretak. Regimets anseelse i Spania er meget dårlig. Selv kirken, som tok aktiv del på hans side under borgerkrigen, sies å ha sviktet ham. Mauras antas å få støtte fra engelske og amerikanske industri- og finans kretser, som med hans hjelp vil søke å redde sine betydelige interesser i Spania. Det avgjørende for hans bestrebelse vil imidlertid bli om han også vil få republikanerne i landet selv med på sin politik. Gjør han ikke det, er det fare for at han kan komme i en liknende stilling som Papandreu i Grekenland.

Danmarks ansikt.

De nazistiske lederne i Tyskland hadde lenge en kullsviertro på at danskene skulle kunne tas med det gode. Om man unnlot å krenke deres politiske tradisjoner for sterkt, skulle de omsider kunne vinnes som forbundsfeller. Strategisk spilte Danmark i krigens første år en underordnet rolle, men kunne tillate seg å gi forholdsvis frie tøylar, selve naboskapet til det seierrike Tyskland ville være argument nok mente man. Ganske visst ble det fort på det rene at man hadde regnet feil, men ingen ting er så uovervinnelig som nazistenes politiske dogmer. Den danske politikken skulle føre fram. Da man omsider ble tvunget til å se fiaskoen i øynene, var Tysklands stilling i mellomtiden blitt en annen. "Nyordningspolitikken" var tatt av programmet, og den militære situasjonen krevde en rasjonering av terroren.

Problemet fortsatte imidlertid Danmark å stå i noe av en særstilling blant de okkuperte land, dels fordi nazistene i sin stahet ikke ville gi opp sin gamle analyse av det danske problemet, dels fordi de ikke prestisjemessig hadde bundet seg til en bestemt nazifiseringspolitikk. Problemet synes Gestapo-åtgjørdene i Danmark å stå i et avgjort misforhold til den danske motstanden, sammenliknet med andre land, og selv de deporterte danske jødene synes inntil videre å ha fått en bedre behandling enn de fleste andre nasjoners. Tyskerne er vel også klar over at det danske folk uansett kampviljen har nåksålbegrensede muligheter for å kunne gjøre noen vesentlig militær innsats, ganske som sabotasjebevegelsens virkning på den tyske krigsføringen er betydelig mindre enn den moralske virkningen på landets egen befolkning.

Den innsatsen det danske folket har ytet i de siste årene, må på bakgrunn av den tyske politikken betegnes som en triumf for det danske demokratiets styrke og modenhet. Man kan meget vel tenke seg at andre folk i en tilsvarende stilling ville ha blitt så vidt korrumpert i løpet av de første årene at i hvert fall et betydelig mindretall innen folket ugjenkallelig ville ha bundet sin skjebne til nazismen. På den andre siden har den politiske forhistorien gitt den danske motstandsbevegelsen et utvilsomt særpreg. I Norge og de fleste andre land har man hatt en gradvis utvikling med jevnt voksende terror, økende matmangel og en planmessig utvikling av motstandsorganisasjonene med den store sluttkampen som det bestemte formål. Det har medført et stadig psykisk og fysisk slit. Motstanden er blitt seig og innett, i det ytre preget av en langvarig krigs hverdag, i det inre av en planmessig økonomisering med krefftenes

Den danske motstandsbevegelsen måtte i fortsettet form gjennomgå den samme utviklingen og høste sine erfaringer. Overgangene fra den ene fasen til den andre måtte nødvendigvis bli voldssomme, kamper mer eruptive, mer frekk, mer dramatisk. Et indre trykk som hadde vært latent gjennom år, måtte få eksplosive uttrykk. Den første tidens passivitet hadde skapt en følelse av ubehag, til og med mindreverdighetsfølelse, som måtte kompenseres. Da tyskerne fortsatte å vise et relativt matchhold (mindre og mindre), gav kampen, da den den 29. august i fjor slo ut i lys lue, seg uttrykk i sabotasje, henrettelser av angivere, köpenikiader, streikebevegelser i demonstrative former som ikke kunne tenkes i land hvor kampbevegelsen fra første øyeblikk hadde løpt parallelt med okkupasjonens historie.

En moralsk sammenlikning mellom de forskjellige folks innsats mot okkupasjonsmakten har ingen mening. Tar man for seg folk etter folk, vil man finne at de alle har ytet et maksimum, forskjellig bare i de ytre former betinget av de særlige forutsetninger som foreligger i hvert enkelt land. For å forstå den danske utviklingen, må man også være klar over et særlig dansk fenomen; det finnes på den ene siden et dansk "Frihetsraad" som er anerkjent av hele motstandsbevegelsen, på den andre siden en av tyskerne anerkjent centraladministrasjon og store næringsorganisasjoner på danske hender, begge deler helt uten quislinger og samarbeidsmenn i ledelsen. Denne tilstedeværelsen av både en legal og en illegal dansk overinstans, som man ikke i så røndyrket form finner noen parallell til i andre okkuperte land, gir den danske kampen en ganske særegen karakter.

Det gjærer i Østerrike.

For vel et år siden besluttet de britiske, amerikanske og russiske utenriksministrene i Moskva at Østerrike skulle gjenopprettes som selvstendig stat. Man fastslo imidlertid at Østerrikes stilling etter krigen i høy grad kommer til å avhenge av i hvilken utstrekning det østerrikske folket selv bidrar til sin befrielse. Fra tre kanter trenger de allierte armeene seg nå fram mot den østerrikske grensen - gjennom Ungarn kommer den røde armeen, fra Jugoslavia Titos partisaner.

De såkalte "grønne arme" av desertører i Østerrike vokser stadig, og dens motstand mot SS-patroljene blir mer og mer heftig. Arbeidere, som er rammet av den goebbelske totalmobiliseringen, forlater fabrikkene, "går under jorden" og slutter seg i alminnelighet til partisanbevegelsen. Sammen med dem står utenlandske arbeidere som har rømt fra krigsindustrien eller fra gårder på landsbygden. Partisanene som er sterkest i Kärnten og Steiermark, har i voksende utstrekning sluttet seg sammen med Titos partisaner, mens de i Tyrol har kontakt med den italienske geriljaen. Også sabotasjen blir stadig mer omfattende. Bønder nekter å levere avlingen fra seg, sabotører forkledd som jernbanefunksjonærer retter hårde slag mot de viktige jernbaneforbindelsene gjennom Alpene som forbinder Tyskland med Italia og Balkan. Sabotasjehandlinger forekommer uavlatelig i Hermann Goeringverkene i Linz, kullgruvene i Wies o.s.v. De tyske SS- og Gestapo-avdelingene er blitt betydelig forsterket i Østerrike, rustningsindustriene og trafikk-knutepunktene er besatt med sterke troppestyrker, og terroren vokser, - men bare med det resultat at motstandsgruppene propaganda blir desto mer effektiv. Stadig oftere får østerrikerne illegale flyveblad stukket i hendene på seg.

Man skal imidlertid være klar over at den østerrikske motstandsbevegelsen kjemper under ugunstigere forhold enn i andre land. I de land som ble slått ned under krigen, lyktes det tross alt for patriotene å gjemme betydelige mengder våpen, og mange vel utdannede offiserer og soldater var i stand til å danne kjernen i en illegal militærorganisasjon. Allerede i 1934 ble de østerrikske arbeiderne avvepnet av en halvfascistisk regjering, og da Hitler i 1938 erobret Østerrike uten motstand, falt hele den østerrikske armeens utrustning u tyskernes hender. Motstandsbevegelsen har derfor meget lite våpen til disposisjon. Størstedelen av den mannlige befolkningen i våpenfør alder befinner seg i dag langt fra hjemlandet, i Polen, Norge, Finland, Danmark o.s.v. Den mannlige hjemmebefolkningen består mest av gamle menn, invalider og ungdom som ennå ikke er kalt til militærtjenesten.

Man kan med sikkerhet gå ut fra at Hitler ikke kommer til å la den østerrikske grensen bli forsvart av østerrikere, men av tyskere, eventuelt blandete tropper. Motstandsbevegelsen har også et meget stort antall quislinger å kjempe med. Det store flertallet av det østerrikske folket er ganske visst klart antinazistisk, men man regner med at ca. 10 % fremdeles er nazister, hvilket er fem-seks ganger så meget som i andre okkuperte land. Størstedelen av nazistene befinner seg ikke ved fronten, men utgjør en del av Gestapo og partiapparatet i hjemlandet.

Den østerrikske motstandsbevegelsen har også politiske vanskeligheter å kjempe med. Bortsett fra arbeiderpartiene - sosialistene og kommunistene - befant partiene seg i oppløsning allerede før okkupasjon, og var ofte blitt meget sterkt kompromittert under den fascistiske perioden 1934-38. En politisk nydannelse kan ikke være lett. I andre land har de tradisjonelle borgelige og bondepartiene ofte vært en overordentlig sterk støtte for den nasjonale befrielseskampen, men slik er det ikke i Østerrike. Også den katolske kirkens holdning har vært ytterst tvilsom, den har i Østerrike fulgt helt andre og langt mindre anerkjennelsesverdige veier enn i Bayern og Vest-Tyskland. Derimot har studentene som i Hitlerregimets første tid var sterkt nazibefengte, slått fullstendig om. Universitetet og høyskoler hørte inntil Goebbels stengte dem, til de viktigste motstandscentrene. Det faktum gjenstår imidlertid at det er industriarbeiderne som rekrutterer de østerrikske partisangruppene, og at ledelsen av motstandsbevegelsen i større utstrekning enn i andre land helt ligger i hendene på arbeiderbevegelsen.

Det rettslige oppgjør med forræderne.

Først når seieren er vunnet kan det ordnede rettsoppgjør med Quislingene og forræderne finne sted. Diskusjonen om oppgjøret har dog gått livlig under hele okkupasjonstiden. Blant folk som ikke tar særlig aktiv del i motstandsbevegelsen, har glosene kanskje vært de kraftigste. Det er nemlig enkelte som innskronker sin antinazistiske virksomhet til å tenke på den hevn som skal tas. Det er ikke før å stimulere slike tendenser vi tar spørsmålet opp. Når vi gjør det, er det for å gjøre rede for det lovlige grunnlag som er lagt til rette for dette oppgjør. Etter vår mening er dette grunnlaget så klart at oppgjøret med forræderne hos oss ikke skulle behøve å skape noen uenighet og politisk ure av den art som det synes å ha skapt f. eks. i Belgia.

Alle i Norge er enig om at formene for oppgjøret med Quislingene skal være rettslige. Grunnlovens bud om at ingen kan dømmes uten etter lov og ingen straffes uten etter dom, er grunnlaget for all hederlig rettergang. Noen "lovløse dager" kommer derfor ikke på tale. Strafferettslig selvtekt er forbudt. Men forutsetningen for at oppgjøret blir ordnet er dog at folkets lovende rettsfølgelse får et fullgyldig uttrykk i straffelovene og i domstolenes praksis.

Hvilke lover er det så forræderne skal dømmes etter, og hvilke domstoler er det som skal dømme dem? - Den sentrale lovbestemmelse er forræderparagrafen i Straffeloven av 1902 (§ 86 i kap. 8), der det heter at den som under en krig, som Norge deltar i, yter fienden bistand i råd eller død, straffes med hefte i minst 3 år eller med fengsel fra 3 år inntil på livstid. Om vedkommende er medlem av N. S. eller ei, spiller selvsagt i denne forbindelse ingen rolle. Etter § 98 i kap. 9 straffes den, som søker å bevirke eller medvirke til at statsforfatningen ved ulovlige midler forandres, med hefte i minst 5 år. Etter § 99 straffes den, som bevirker eller medvirker til at Kongen, Statsrådet, Stortinget eller Høyesterett ved vold eller trusler hindres i den fri utøvelse av sin myndighet, til hefte i minst 5 år.

Ved provisorisk anordning av 3/10 1941 er dødsstraffen innført som straff i de tilfelle hvor der for forbrytelser mot kap. 8 og 9 i Straffeloven kan idømmes fengsel inntil på livstid. Samtidig ble det fastsatt at tvangsarbeid kan idømmes innenfor de grenser som er fastsatt for fengsel eller hefte. Bøter kan illegges opptil 1 mill. kroner.

Ved provisorisk anordning av 22/1 1942 ble det som et tillegg til straffelovgivningen om forræderi bestemt at den, som opprettholder medlemskap i N. S., søker om eller samtykker i å bli medlem av N. S., nazistisk hird eller annen organisasjon, som yter fienden bistand, skal straffes med tap av bestandig eller for en viss tid av almen tillit. Denne straffen skal også kunne brukes som tilleggsstraff ved siden av den fengselsstraff som blir idømt noen for overtredelse av bestemmelsene i straffelovens kap. 8 og 9. Tap av almen tillit vil si tap av: 1) offentlig tjeneste, 2) stemmerett, 3) retten til å gjøre tjeneste i krigsmakten, 4) retten til å utøve næring som betinges av offentlig tillatelse, 5) sjefstilling, lønnet eller ulønnet tillitsverv i selskaper, pengeinretninger, foreninger eller andre sammenslutninger samt adgang til å oppnå slike stillinger. Som tilleggsstraff kan anvendes bøter inntil 1 mill. kroner.

Bortsett fra de nye bestemmelser som tap av almen tillit for N. S. - medlemmer, vil Quislingene således bli dømt etter de samme bestemmelser som gjalt her i landet før krigen. Det nye er bare at dødsstraffen og tvangsarbeidet er innført som straff, og rammen for bøkene er betraktelig forhøyd.

I klar forståelse av hvor viktig det blir å få en hurtig og effektiv rettergang i forræderisakene, har regjeringen ved provisorisk anordning av 26/2 1943 bestemt at en særdomstol, rikslagsmannsretten, skal opprette i saker angående forbrytelser mot straffelovens kap. 8 og 9. I den enkelte sak vil rikslagsmannsretten stort sett fungere som lagmannsretten gjorde før krigen. Spørsmålet om tiltalte er skyldig til straff, avgjøres av lagretten.

Retten, som består av lagmannen og 2 lagdommere, særskilt beskikket av Kongen. Lagretten vil bestå av 10 lege menn, trukket av et særskilt utvalg av lagrettemenn. Valget av disse skal foretas av kommunestyret etter nærmere regler som justisdepartementet skal gi. Kongen kan bestemme at det skal opprettes flere rikslagsmannsretter i landet. Det blir sikkert påkrevet. Under forræderiprosessen vil tiltalte ha forsvarer, på samme måte som i andre straffesaker.

Folkets deltagelse i rettsforfølgningen mot forræderne er sikret i rikslagsmannsretten. Det gjelder også i de tilfeller hvor by- eller herredsrettene skal dømme i forræderisaker. To meddommere skal her delta ved siden av den juridiske dommer. Gjeller saken bare spørsmålet om anordningen av 22/1 1942 skal anvendes, vil saken i første instans avgjøres av by- eller herredsretten.

Den militære straffelov er blitt noe forandret ved en anordning av 26/2 1943. I 3. avd. som inneholder krigsartiklene finnes bestemmelsene om krigsforræderi og blottstillelse av krigsmakten. I 14 punkter er de forskjellige former for krigsforræderi beskrevet. Straffen er fengsel i 10 år inntil på livstid eller dødsstraff. Det er krigsretten som dømmer i disse saker. Vi skal ikke gå nærmere inn på disse spesielle forbrytelser. De har betydning for behandlingen av offiserer og menige under krigen og for de handlinger som sivile nordmenn foretok av landsforrædersk art mens Norge var krigsskueplass i 1940. I den utstrekning Quislingene gir fienden støtte på krigsskueplassen når Norge nå igjen blir slagmark vil de bli dømt for krigsrett.

Vi skal heller ikke gå nærmere inn på reglene om utrensning av Quislingene av offentlig tjeneste. Den saken har sammenheng med gjenopprettelsen av lovlig norsk administrasjon etter krigen, et spørsmål vi skal komme tilbake til ved en annen leilighet.

Formene for sluttkampen i Norge vil i stor grad bli bestemmende for Quislingenes skjebne. Et brutalt og blodig sluttoppgjør, hvor nazistene, med hird og bedriftvern og andre organisasjoner tar aktiv del i kampen mot nordmenn, vil føre til et oppgjør som blir kort, hårdt og brutalt. Quislingene bestemmer derfor ennå selv i en viss grad over den skjebne de kommer til å lide. Vi skal forøvrig ikke innlate oss på å lage noen skala for straffenes størrelse i de enkelte tilfeller. Det blir det domstolenes sak å avgjøre. Det er nødvendig å understreke at alle uten unntagelse vil bli behandlet likt etter lovene. Motivene vil selvsagt være forskjellige i de forskjellige tilfeller. En individuell behandling blir derfor nødvendig. Men slekt og forbindelser med gode nordmenn skal aldri kunne redde en forræder fra den straff som loven fastsetter.

Sikkert er det at tvangsarbeid vil bli anvendt som straff i stor utstrekning i stedet for fengsel. Alle unge Quislinger, som ikke har gjort seg skyldig i grovere forbrytelser som krever dødsstraff, bør settes i tvangsarbeid. Bøtestraffen vil sikkert måtte anvendes med hård hånd før at forræderens økonomiske vinning skal venne tilbake til statskassen.

Vi står ennå midt oppe i kampen. Under denne må motstandsbevegelsen av og til ta liv. Frattid til annen må en fiende utslettes. Dette er ikke straff. Det er heller ikke hevn, men et nødvendig ledd i den politiske krigføring. Det er våre motstandere som har bestemt de ofte brutale kampformer. At liv på denne måten blir tatt uten lov eller dom må ikke forlede noen til å tro at det blir tillatt når fienden er slått. I okkupasjonstiden er det blitt utdannet ca. 10.000 mann polititropper i Sverige. Et eget rikspoliti er opprettet i henhold til en anordning av 26/2 1943. De vil bli satt inn etterhvert som landet blir befriet. Det blir en av disse troppers oppgave å sikre seg alle Quislinger. Vi vil anse det som en plikt for enhver nordmann å gi disse myndigheter alle opplysninger som kan føre til en rettfærdig avstraffelse av alle nazister, men ingen har rett til å gå til personlig avstraffelser. Har en mann noe spesielt han vil ha sagt om en bestemt forræder, kan han melde seg som vitne når forræderens sak skal frem, og det er sikkert fra vitneboksen de hårdeste anklager vil komme. Men det blir rettens sak å dømme.

En nyttårshilsen.

Det ble likevel ikke slik som vi hadde håpet det at vi i år skulle ha feiret julen og nyttåret sammen med de av våre landsmenn som har kjempet Norges kamp utenfor landets grenser. Kampen ble langvarigere enn vi hadde tenkt den. Men etter mange års atskillelse er følelsen av fellesskap sterkere enn noen sinne. Samfølelsen er mer levende. Daglig næres den av tanken på at vi i det kommende år alle skal stå samlet på norsk jord. Ute og hjemmefronten skal smelte sammen til ett. De der ute skal vite at de er velkomne tilbake. Vår hilsen til dem i år er en forsikring om dette.

Først hilser vi dem som lengst har vært borte fra landet - våre sjømenn. Mange av disse har ikke sett hjemlandet siden krigen begynte i 1939. 3.200 av dem fikk aldri vende hjem.

Mannskapet i vårt nye luftvåpen, i vår dristige marine og i vår lille elitehær takker vi for innsats i det forløpne år og ønsker dem hell og lykke i de siste avgjørende kamper som forestår. Samtidig hilser vi politistyrkene i Sverige i håp om at de snart får høve til å nytte sine nyervervede landsmenn i kamp for Norges demokratiske gjenfødelse.

Konge og regjering i forening med den sivile administrasjon i England hilser vi med ønske om at de fortsatt skal ha fremgang med å føre stats-skipet vel i havn også gjennom de siste brendinger.

Sist, men ikke minst, sender vi en tanke til våre landsmenn bak murene i Tyskland og her. De fikk den tyngste jobben. Det skal vi aldri glemme. Vår kamp gjelder ikke minst befrielsen av dem.

Situasjonen i Nord-Norge.

Meldingene i de siste par måneder fra fronten i Varangeravsnittet har vært ytterst sparsomme. De russiske og norske styrkene står nå antakelig ved Tanaelva, men det er ikke meldt om kamper av betydning. Om, og i tilfelle når, framrykkingen skal fortsette vest- og sydover, vet bare den russiske og norske militære overledelse. I Finland har de russiske og finske troppene snart ranset hele landet for tyskere. I en melding søndag het det at harde kamper foregikk langs den svenske grense mellom Karelskaland og Tre-rikarøse. Tidn får vise om tyskerne på grunn av flanketrusselen fra vest (alliert invasjon et eller annet sted langs kysten) og fra øst (russisk framstøt fra Finland mot Skibotn eller Lakselv) gir slipp på større eller mindre deler av Nord-Norge uten kamp. Sikkert er det at tyskerne ønsker å trekke flest mulig divisjoner ut av Norge til forsterkning av vest- og østfronten. Men de er i et dilemma. Sjøtransportene til Tyskland er overordentlig utsatt og innskipingen må nå på grunn av mineleggingen i Oslofjorden ofte foretas fra Fredrikstad, Arendal og andre mindre havner. Og for hver bataljon som føres ut av landet, svekkes mulighetene for å stå imot en alliert invasjon og russisk offensiv i nord kombinert med en innsats fra de norske hjemmestyrkene. Foreløpig er det ingen sikre tegn til at den barbariske ødeleggelsen av Nord-Norges bebyggelse og deporteringen er avsluttet, tve- om. De nye bygger i Troms, Lyngen og Storefjord, med tilsammen 2 500 innbyggere, har fått "evakueringsordre" og en del av befolkningen befinner seg sannsynligvis allerede på vei sydover. Allerede før den norske overkomman- de sendte ut sine direktiver om å nekte å etterkomme den tyske evakuerings- ordren, hadde en meget stor prosent av befolkningen nordpå kommet seg un- nede stadig skarpere tyske trusler. Direktivene fra kronprinsen om å an- gripe de tyske patroljene som blir igjen for å ødelegge bebyggelsen, betyr at vi er kommet inn i en ny fase i kampen her hjemme. Riktignok gjelder ordren om vepnet motstand ennå bare for krigssonene. Men den kan når som helst komme til å gjelde for hele landet. Enhver nordmann må stå forbe- redt og kampklar til de oppgaver som da melder seg. - De områdene som tysk- erne hittil har ødelagt i Nord-Norge, hadde et innbyggerantall på 50 000. 24 000 av disse bodde i den del av Finnmark som nå er befridd. Etter hva justisminister Torje Wold for en tid siden opplyste til Stockholmspressen, var det lykkes ikke mindre enn 20 000 å unndra seg tyskernes deportasjon. Disse finnmarkinger lever nå så godt det lar seg gjøre i de ruiner som tyskerne har etterlatt seg. Både de norske regjeringsmyndigheter og rus- serne gjør alt de kan for å hjelpe dem. Som før meddelt har en meget stor del av disse nordmenn frivillig meldt seg til militærtjeneste. - For øvrig forteller meldinger fra Øst-Finland at den lokale forvaltning der nå ledes av fylkesmann Peder Holt, og at samarbeidet med russerne går utmerket. De russiske troppene har vist en eksemplarisk oppførsel og bl. a. overlatt alle innendørs soveplasser til den norske befolkningen.

Den fransk-russiske allianse.

"Göteborgsposten" skriver om den fransk-russiske alliansen: Det finnes ingen anledning anta, at de stereotype kommunikasjoner har gitt vid sidans av virkeligheten. Det neste flyter i våre dagene Europa, men ett par faste punkter börja dock kunne urskiljas. Ett av dem är den återvinn insikten om den fransk-ryska intresseegenskapen. Frankrike har dyrt fått sata för Lovals, Herriots och Bonasts politik. Följden blev München, världskriget och den franska katastrofen. De Gaulle var på det klara med vilka misstag som begåtts. Moskva hjälpte honom därvid på tväret. Sedan på ett ganska tidigt stadium började man i Kram ställa den franska motståndsrörelsen under de Gaulle och ställde sig därvid i direkta motsats till den av Hill och Washington inspirerade, ministärskamrar och Vichybet- nade politiken gentemot den franska frihetsrörelsen. På eget initiativ be- solet Moskva erkänna de Gaullekommittén, som företrädare för det fria Frankrike. Det var också Moskva som tog initiativet till barriärsutbe- skattets erkännande som Frankrikes provisoriska regering och beredde det piste i Europaparlamentet.

De Gaulle tycks ha lyckats etablera en slags berömd og fullföljer en- nationell försvarspolitik under parollen: "Arbete, enighet, ordning". Det är en paroll, som tycks passe Moskva utmärkt. Thorez, som till allt nyttigen suttit i de inre kretsarna i Kram, anslår samma kraftigt de gäta- tiska strängarna och likar lika mycket som de Gaulle för en fransk app- tustning.

Moskva behöver nämligen ett starkt Frankrike. Och Frankrike behöver ett starkt Ryssland. Här orsakerna till ideologiska misshandigheter mot de- röjts eller inkoplets, Finnas inte heller några avväringheter för ett höj- manic. Det för två storaakter ganska säkra förändringar vidrör nämligen, att Frankrike og Ryssland inte i någon del av världen behöva uppträda som konkurrenter och rivaler. Det finns den omöjliga logik territoriella tviste- ämnen av något slag. Men däremot ett mycket starkt gemensamt intresse av att hålla Tyskland nere och undanröja den framtida fara, som kan hota från detta lands sida. Frankrike får vika för Ryssland på Balkan, och det får finna sig i att Ryssland helt drar Polen in och sin rikt- och intressefält. Förmedlingen kommer Frankrike att med ett visst utgångsläge sig höri. Balkan och Polen vore för den franska politiken viktiga i ett för Sverige- ganska känsligt och i praktiken osäkert fungerande jämviktsystem. Kalla dessa nu bort, ersättas de av ett desto starkare och tyngre vägnade Ryss- land. I Europa efter kriget kommer den franska armén att näst efter den tyska bli kontinentens starkaste.

Foran 1945.

På många områden ligger ikke de naturlige betingelsene i vårt land særlig gunstig til rette for en bredt omfattet og effektiv virksomhet. En lands- omfattende illegal organisasjon som f. eks. den fri fagorganisasjon, vil selvsagt lettest kunne skjule seg i et folkerikt land med store byer og et utbredt kommunikasjonsnett. Norge har imidlertid det minste innbyggert- antall pr. kvadratkilometer i Europa. Også absolutt sett, er vi en folkfattig nasjon. Det er nesten bokstavelig talt korrekt å si som det står i et av våre kampdikt: "Vi er så få her i landet, hvor faller en brot og vane". Samtidig er kommunikasjonsnettet på mange steder ytterst sparsomt og av- standens større enn i de fleste andre land. I helde forbindelsene og kontakten ved like under slike forhold, er ingen lett oppgave. Og det vil ikke bli lettere med årene, etter at en meget stor prosent av våre beste menn er smitt fengslet eller drevet i landflyktighet. Antagelig er nå ca. 50 000 landsmenn satt ut av spillet på denne måten. Det er et meget stort antall for et lite land som Norge. Dessuten har nesten alle fri- givningen av Frankrike, Belgia og Balkan, fått læst seg store reserver av ivrige menneskeplager, som selvsagt meget heller vil reise til Norge enn delta ved fronten.

Selv om den spredte bebyggelsen i vårt land gjør det vanskelig å skjule vår illegale virksomhet, er det en kjent sak at nettopp denne naturlige omstendighet er en av de faktorer som har bidratt til å skape den sterke individualisme og friluftstrang som preger det norske folk. Disse egen- skapene ledet til at vi meget tidlig - kanskje hundrevis år andre eller- parte nasjoner - fikk se praktiske utslag av motstandsviljen i Norge.

Allerede sommeren 1940, mens vi ennå hadde vår gamle norske administrasjon og alle ennå kunne lytte på London, begynte de første stensilerte opprop og referater å sirkulere. De første faste frie avisene oppsto etter 25. september, da bl. a. Fri Fagbevegelse ble startet. Lenge hadde vi da på de fleste områder av samfundslivet illegale apparater ved siden av det legale apparat, som var under et sterkt press, men stort sett besto av gode nordmenn. Denne tilstand varte for fagbevegelsens vedkommende til unntakelsestilstanden. Aldri vil de fagorganiserte glemme den skjendige måten hvorpå tyskerne og quislingene da voldtok fagbevegelsen. På plassene etter de drepte og deporterte ble forrodernes nikkedukker og lakeier plassert. De fungerer ennå som "tillitsmenn", ikke for medlemmene, men for Terboven og Quisling. Det var nok en del usikkerhet og vakling innen landsorganisasjonens ledelse før dette tidspunkt, som det var blant de fleste mennesker som for første gang ble utsatt for et fullstendig forbrytersk og amoralsk diplomatisk renkespill og nervekrig. Men fra det øyeblikk Terboven og hans drabanter avslørte sitt sanne vesen, var både tillitsmennenes og medlemmenes stilling gitt. Alle forsto at det ikke lenger fantes muligheter til å fremme arbeidernes interesser med legale midler. Dermed var den harde og krevende kampperioden, som vi ennå er midt oppe i, begynt for alvor. Etter "statsakten" på Akershus gjalt det samme for praktisk talt alle områder av samfundslivet. Den ene yrkesgruppe etter den andre ble trukket med i kampen, etterhvert som det ble påkrevd å gjøre motstand mot nazifiseringsforsøkene innen hver enkelt gruppe.

Senere fikk vi en felles ledelse for hele hjemmefronten, en ledelse som helt fra første dag sto i nær kontakt med vår konge og regjering. Heri ligger en av garantiene for at vi ikke kommer til å oppleve "greske tilstander" i Norge etter krigen. Viktig er det i denne sammenheng også at vår regjering har et fast demokratisk-konstitusjonelt grunnlag, og at kongens posisjon er uomtvistet. En viss rolle spiller det dessuten at vi før krigen - sett i forhold til de fleste andre nasjoner - hadde en god levestandard, at våre sosiale trykdeordringer stadig ble utbygget, og at folkeopplysningen sto høyt. Med dette vil vi ikke ha sagt at det ikke kommer til å oppstå nye politiske partier og nye interessekamper i Norge etter krigen. Men okkupasjonen har skapt en fellesskapsfølelse og en vilje til å rette på alt som er skakt og sjevt, som alle har grunn til å glede seg over. Store deler, særlig av småkårsfolket over hele landet, venter seg store praktiske, positive resultater av denne nye solidaritet og fellesskapsfølgelse. Det er et av våre indestendigste nyttårsønsker at de ikke må bli skuffet i disse forhåpninger!

Krigen kan nå ta slutt ganske brått. Det foregår en søndersmuling av de tyske troppene, og en oppsplitning av den tyske forsvarsevnen som kan lede til at når det bare et sted er slått hull på fronten, vil marsjen i Berlin gå fort. En slik utvikling ville likne den som vi så i Frankrike før og etter gjennombruddet i Normandie. Det langsomme tempoet i framrykkingen i øst og vest i de siste månedene, har skuffet mange. Men skuffelsen må ikke gi seg utslag i passivitet. Jo mer desperat fienden slåss, desto mer må vi øke våre anstrengelser. Enhver må gjøre alt han kan for å svekke naziveldet og være beredt på mer aktiv innsats når det kreves.

Fordi kampen ennå ikke er slutt, fordi vi sannsynligvis står foran et nytt avgjørende høydepunkt i striden, har vi hverken tid eller grunn til selv om året er omme, - å være for meget opptatt av den tiden som er gått. Men litt tid bør vi ha i juledagene til å glede oss over de mange seire som faktisk er vunnet her på hjemmefronten i de siste 5 års våpenløse strid. Forsøket på å nazifisere vårt folk er fullstendig slått tilbake. Innenfor fagorganisasjonen sitter de komiske sjefene der, tilsynelatende brede og mektige. Men i virkeligheten har de ingen annen makt enn den som hviler på de tyske bajonettene. "Med beleiringstilstand kan selv et esel regjere", sa en gang i gamle dager en kjent italiensk politiker. Det bekrefter seg i vår tid. Men dette esel-regime blir tross alt skryt, tomt og virkningsløst. For det tillater ikke Terboven at våre faglige esler får noen virkelig regjeringsmakt. De er og skal være bare små sprellemenn, som vifter med armene og nikker med hodene ettersom de langt større "førere" rykker i de snorer de er bundet med.

For det annet har de ingen kontakt med medlemmene. Og de vet at det blant arbeiderne kanskje er færre nazister enn innenfor noen annen befolkningsgruppe, og at de fagorganiserte ser på dem med den dypeste forakt og vænnelse.

Ellers kan en si om kampen her hjemme at det stort sett har gjort seg gjeldende en jevn og stadig stigende vilje til innsats, og at motstanden har fått et mer og mer aktivt preg. Men ennå kan det gjøres atskillig for å aktivisere både arbeiderne og andre befolkningslag for de paroler som blir gitt. Og om folkestreikparolen kommer, må de fagorganiserte som en mann nedlegge arbeidet.

Det er ikke vanskelig å komme med mange gode ønsker foran denne jul og det nye år. Selv blant nazistene finnes det nå ikke mange som tror at deres regime overlever 1945. At det blir seiersår for oss, er nok like sikkert som at jorda er rund. Derfor skal vi i julo- og nyttårshelgen, hvor fattig den enn blir på materielle goder, samle nytt humør og ny kraft til sluttstriden for et fritt Norge og en

FRI FAGBEVEGELSE.